

Антологија

СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Момо Капор

БЕЛЕШКЕ ЈЕДНЕ АНЕ

„Антологија српске књижевности“ је пројекат дигитализације класичних дела српске књижевности Учитељског факултета Универзитета у Београду и компаније Microsoft®

Није дозвољено комерцијално копирање и дистрибуирање овог издања дела. Носиоци пројекта не преузимају одговорност за могуће грешке.

Ово дигитално издање дозвољава уписивање коментара, додавање или брисање делова текста. Носиоци пројекта не одговарају за преправке и дистрибуцију измењених дела. Оригинално издање дела налази се на Веб сајту www.ask.rs.

Антологија
СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Момо Капор

БЕЛЕШКЕ ЈЕДНЕ АНЕ

Садржај

УФУР	2
ГЛАВА I	9
ГЛАВА II	13
ГЛАВА III	17
ГЛАВА IV	21
ГЛАВА V	24
ГЛАВА VI	30
ГЛАВА VII	35
ГЛАВА VIII	41
ГЛАВА IX	51
ГЛАВА X	55
ГЛАВА XI	65
ГЛАВА XII	76
ГЛАВА XIII	82
ГЛАВА XIV	83
ГЛАВА XV	92
ГЛАВА XVI	102
ГЛАВА XVII	107
ГЛАВА XVIII	122
ГЛАВА XIX	130
ГЛАВА XX	137
ГЛАВА XXI	144
ГЛАВА XXII	158

ГЛАВА XXIII	162
ГЛАВА XXIV	168
ГЛАВА XXV	173
ГЛАВА XXVI	178

*Ани и Јелени
њихов луди отац*

УФУР

В

олим те, девојчице, вртирепу један, зунзаро, фолиранткињо једна, док

идеш у својој јединој ципси-сукњи и жутој мајици без рукава као да је цео Београд твој, и лижеш сладолед од чоколаде, ваниле и цитрона-мешано, па застајеш покрај прескупих ствари које никада нећеш имати, које ти нико никада неће купити, будало једна блесава, а не знаш куда ћеш, него базаш, онако без везе, за свој грош, још неухваћена, још ничија, док на сваком ћошку постављају замке оцвали лепотани са блудним мислима у глави, мангаши пред бифеима, лапонци по парковима, манијаци у подземним пролазима, гентери у робним кућама, лезбоси пред позориштем, пешкири у драгстору, силеџије на задњој платформи тролејбуса — све је против тебе, мала моја, сви би да те довате, сви би хтели да се увере да немаш ништа под мајицом, него да ти груди стоје онако, саме од себе, сви жарко чезну да те зезну и одвуку у мрачне гајбе, у тамне ходнике, у ветровите паркове, док идеш тако ничија, без везе.

Пустили те напоље са ланца и казали да се вратиш до деветке, а ако се не вратиш — да ћеш наћи кућу закључату па спавај где оћеш, јер овде ће бити онако како ја кажем, док си под мојим кровом, а кад будеш имала своју кућу, ради како знаш! — рекли су и пустили те, па зиркају иза завесе, сви се наџицали, и кева, и бакута, и тетка Гина што је у гостима, а на крају ни матори није издржао, него бацио новине и довукао се иза кева, да види, као, шта се то дешава.

Боже, кад пре израсте ово дете!

Како пролети време!

Колко до јуче играла се испод стола, ма сећаш ли се?

Боже, кад пре израсте!

Види је, види само како гази...

Исти бакутин ход!

Или је у Струку више на тета Нену?

Расту деца због витамина...

Да ми је само знати куда ли је наумила?

Где ли ће и с ким ли ће?

Има ли кога?

Има да ти не кажем шта... Још је рано!

А, теби у њеним годинама није било рано, а?

Оде!

Замаче иза ћошка...

Требало је да понесе џемпер!

Наћи ће она већ неког да је загреје...

Језик прегризо!

Што? Данас деца брзо сазревају...

Моја је, богами, још право дете...

Видећеш ти једног дана своје дете...

Боље би ти било да скуваш кафу!

Отишла...

Пустили те тако у бели свет, на београдске улице, и дали ти хиљадарку да се испроводиш намртво, па си одмах иза ћошка купила:

сладолед — триста

жваку „хоби“ — сто

филтер „Југославију“ — триста педесет

и још ти остало да станеш на тачну вагу.

Четрдесет и осам и петсто грама, госпођице, хвала изволте и други пут, наздравље!

Четрдесет и осам и петсто грама смешних идеја, вицева, секса, коже и костију и јамица на образима, прочитаних књига, спавања на левој страни и сањања у бојицама и плакања на тужним филмовима, а у глави:

леве притоке реке Нил,

млађевенчане планине и

друштвени системи који су се максимално развијали од родовског и робовласничког, преко феудалног, буржоаског до социјалистичког, и још једначине са три непознате и романтизам у српској поезији (твој писмени задатак), и седам непријатељских офанзива

чула опажања

Галилео Галилеј и

осмех Омара Шарифа

и Велики Медвед

руски класници са брадама

и лукаво заобиђено зачеће и

како се оплођава тучак и

материца и семеноводни канали

пред којим се млада професорка збунила и зацрвенела, па замуцала, а теби после те лекције било нешто чудно смешно, па си се кикотала ко шашава: мислила си да ту има неке мистерије, а од свих речи за жену која очекује бебу, највише ти се допао израз

благословено стање,

док су ти остали изрази били гадни: као да се односе на краве или жирафе:

гравидна,

трудна и

у другом стању,

у ком то стању, кеве ти?

Ево ти сад предмета „Познавање друштва“! Ево ти га сад! Никог не познајеш у вароши, а свугде около замке. Добила си петицу из „Познавања друштва“ а не познајеш ни своју рођену фамилију, и не знаш:

да су те гледали кроз прозор све док ниси замакла за ћошак, а да су те пре тога:

покривали по ноћи, прали ти гузу и посипали је беби-прашком да те не пече кад се упишкиш,

да су прислањали уво на твоје малецке груди, ове исте што у њих зија и војска и цивили, и слушали дишеш ли?

—Богами, она не дише!

—Дише!

—Ма, ништа не чујем!

—Па, уштини је, видећеш да дише!

—Гле, стварно дише, сунце мамино!

И звали доктора кад ти је температура скакала на четрдесет и два, а доктор казао:

— Ништа, ништа, госпођо, код деце су те температуре увек високе!

Па преписивао одмах антибиотике јер му је то најлакше, а бакута све просипала у WЦ и мазала те топлим уљем и давала ти да пијеш камилицу, па те учила да певаш „Тамо далеко...“ и

остављала ти мало теста да сама месиш колаче,

да не говоримо о томе како си била најлепше дете у граду и у француском забавишту, где све васпитачице котрљају слово р и афектирају на мртво име, и да си положила из цуга све тестове, па мама после казала:

„Није што је моје дете, али учитељица ми каже да је то заиста чудо и да још ништа није слично срела у свој ој каријери! Богами!“

А кад су те једанпут пустили на Дивчибаре са школом, кева ти читаву ноћ преплакала, а ујутру се кева и матори поцевељали без разлога око тога који ће ко део новина добити — он добио огласе, а кева политику! — а у ствари кућа била невероватно тиха и празна, а толико се спремали да се проведу на мртво име кад ти одеш, и да излазе свуда! Ђавола!

А кад сте били на стадиону ЈНА, само је тебе сниматељ са телевизије хватао у крупном плану четири и по пута док си радила слетске вежбе, а она сељанчура из комшилука опет казала да те није ни видела (није могла од пакости), јер како да те не види, како само она, кад су те сви лепо видели четири и по пута: и тетка Гина, и теча Дача, и кева, и матори, и још месар казао кеви: „Госпођо, видео сам вам синоћ малу на телевизији, па баш кажем жени: погле, колко је израсла мала из комшилука! Оћете ли од бута или од бубрежњака? Сувих ребара — нестало!“

Ништа ти то не знаш, будало једна блесава, шашавице, зунзаро, ћорице ћорава са минус један и по (али, казао је доктор да ће се то с временом поправити!), ништа ти не знаш док базаш наоколо без везе, а време лети ли лети, па ваташ последњи

тролејбус за твој крај и после се преврћеш у кревету, јер ти сви они призори не дају мира, све оно богатство и сав онај лепи свет, сви они излози, а још ти није јасно да си најскупоценија огрлица у вароши, рибица у градском акваријуму, најексклузивнији манекен за јамице на образима, носилац најглаткије коже првог реда са златним прамењем иза ува, власница две леве ноге са штиклама које кривиш према унутра и још ти није сасвим јасно како ће се ноћас у својим досадним креветима превртати и окретати с једне на другу страну најпааметнији, најхрабрији, најлукавији и најмоћнији људи у граду који су те видели у пролазу како лижеш сладолед од ваниле, чоколаде и цитрона, мешано; они што су стајали тик уз тебе у тролејбусу који је био полупразан и пиљили ти у врат и у груди кад се нагнеш малчице напред, и они што су звиждали за тобом, и они други што су под руку водили угојене жене, па користили прилику да се очешу за један поглед, говорећи — да, да, свакако га купи! — својој жени која је баш казала да је вече прекрасно, сви они.

Теби говорим шашавице, куд зијаш!

Дакле, драге моје девојчице, није уопште важно имате ли четрнаест, седамнаест, двадесет или педесет шест година! Сусретао сам ја и девојчице од седамдесет и две, и одмах се некако видело да су још клинке: мислим, видело се то по начину на који су зиркале унаоколо и криле смешак у прсте, како су испробавале перикла са локнама боје злата у робној кући огледајући се малчице искоса и врло кокетно — биле су то праве клинке од седамдесет и две године, на часну реч! Јер, драге моје нагло остареле девојчице, нисте ви криве што се живот нашалио с вама, па вас једног јутра пробудио као и обично у пола шест, кад оно — осам банки. Опа! А ви се још питате да ли је 1900. и неке требало да попустите једном путујућем глумцу и дозволите му да вас пољуби у кућној вежи (шта ли оно беше с њим?), питате се и питате се, а све идете на прстима да не пробудите унуче; босим ногама шљапкате по бетону (колико сам вам само пута рекао да навучете папуче, а ви опет ништа!), облачите се онако још спавајући и ложите пећ, па роните кроз јутарњи смог да купите кило полубелог, пакет бутера, јогурт, кифле мортаделу и, „молим вас, триста грама млевеног, ако може мешано, за сармицу ...“ — а тамо, већ вам је осам банки, а још нисте начисто да ли је требало дозволити оном путујућем глумцу да вас цоки, или није?

Дакле, драге моје девојчице, ма колико да вам је година, питаћете ме свакако где сам се све сусретао са овом малом брбљивом Аном? Па, професионални шетач какав сам ја, мува се прилично по вароши, а та мала је непрестано била напољу: често сам се питао спава ли уопште то дете код своје куће? Мислим да би малој Ани савршено одговарао назив којим су овенчане неке београдске девојчице што непрестано зује по улицама на релацији Славија—Калемегдан: зову их наиме, *лујикама*! Е па, лујике су непрестано у покрету, непрекидно луњају, лелујају и ландарају кроз варош са оном обавезном великом торбом, комбинацијом коферчета, вреће за спавање и несесера. Унутра, наравно, носе спаваћицу; на срећу, данас су спаваћице тако кратке и тако танке да без муке стају и у кутију од шибица, а да се палидрвца не морају избацити напоље; ту је и четкица за зубе, пасту ће већ наћи тамо где буду пајкиле, бочица „Ма грифа“ и раскупусани уџбеник социологије. Лујике заправо не желе да изгубе ништа од живота, не желе да пропусте ни један једини кадар филма који се врти по улицама, оне су у ствари самоходне, јер у свом несесеру

имају све ствари неопходне за живот, укључујући ту и пеперминт! Када одлазе од куће, обично довикују са степеништа:

„Мама, идем да учим код Банета; вратићу се у петак!“

Читава ствар, наравно, дешава се у понедељак.

Е па, малу Анчи, која је једна изразита лујика, сусретао сам на најразличитијим местима, а највише на мом ћошку и у самопослузи где купујем ружицу, чоколаде са лешницима, цигарете и жвакертоне. Причала ми је обично о себи док смо џоњали у реду, а једанпут (било је то у марту 1970.) испричала ми је читава три поглавља ове књиге док смо чекали зубара да нам поправи њупавце. Лети се непозвана појављивала на Сави; једноставно, затекао бих је на свом чамцу како ме чека са ногама у води и љубазно се смеши. Ада Циганлија, тачније речено, њено веома зелено дрвеће, јако су се добро слагали с бојом њених очију. То признајем. Највише је волела да прича пливајући. Сећам се, у августу 1969. спуштали смо се низводно од Макиша до ушћа Саве у Дунав и она није престајала да везе ни један једини минут, чак ни онда кад јој је савска вода улазила у уста. Још и сад ми у ушима одзвања њена чувена реченица којом ме је дочекивала на прамцу, привлачећи, ужетом, чамац обали:

„Јесте ли можда за једно мало дружење на брзака?“

Е па, у последње време мало је виђам. У ствари, понекад зачујем како се неко шашаво церека да све пршти, окрећем се, тражим је и проналазим на другој страни улице. Корача са неким веома мршавим младићем паперјасте браде, једним од оних прилично конфекцијских момака из Кнез Михаилове (не замерите, то говори злоба из мене), загрљени су, наравно, али он ме и поред тога гледа са благом мржњом. Вероватно, чак и на сунчаној страни улице некако осећа да сам помало заљубљен у његову Анчи, и сасвим сам сигуран да ме после оговара, а мене је тако лако оговарати — свакога дана пружам милионе повода за оговарање.

Пре неки дан видех да моја мала Ана носи ону широку трапезасту хаљину без Струка, и учини ми се да је не носи без разлога! Пролепшала се, постала некако блага, изгубио се онај њен чувени цинични смешак у углу усана, а најлепша ствар на њој су и даље њене пегице — сада их има још више, јер је по мојој аматерској процени загазила дубоко у благословено стање. Већ је видим како улази у тролејбус на предња врата вичући:

— Шта је, бре, шта си зинуо? Бебирони уфуравају у моду!

А затим поносно седа на оно седиште покрај возача изнад кога пише РЕЗЕРВИСANO ЗА РАТНЕ ВОЈНЕ ИНВАЛИДЕ!

Што јест, јест, дуго смо се растајали... И таман кад одлучисмо да се она уда, а ја да најзад постанем озбиљан писац, неко се врати и каже, на пример: „Хеј, нисам ти још ово причала!“ или „Реци, а шта се догодило после тога?“ Драге моје девојнице, читава та ствар подсећала је на оне грандиозне завршетке симфонијских дела Петра Иљича Чајковског; таман кад помислите да је ствар најзад готова, оркестар опаљује

још једну грмљавину, а љубавници се враћају да још једанпут кажу једно другоме да се више никада неће забављати!

Мала Анчи ми је тако, најмање пет година, звиждала испод прозора или ми намештала заседе на ћошку и причала свој живот у лево уво, а ја после покушавао се свега сетим и куцао на писаћој машини с помоћу два прста. Да сам све те године одвојио за писање „Ане Карењине“, на пример, већ бих имао свој сопствени комфорни споменик на Калемегдану, где сам ошацивао једно заиста пријатно место, одмах десно покрај главне шетачке стазе. Уместо тога, што сам радио? Једанпут сам четири дана и четири ноћи тајно снимао на веома старом магнетофону марке „Grundig ТК-46“ Анчин монолог, од чега је најмање три четвртине приче било испричано кроз уста пуна кикирикија, а остатак уз обавезно грицкање семенки.

Најзад, када је отишла из мог живота, сео сам за своју издрдану писаћу машину, окупио се пепељарама у огромним количинама, а у све тајне џепове посакривао залихе цигарета за пола године и почео да пуштам оне траке и да разматавам салвете на којима сам кришом бележио њене фазоне.

На крају, ево те књиге која ће коначно покварити ваш однеговани књижевни језик.

Два бела медведа из Зоолошког врта и ја тонемо у зимски сан. Толико ми се спава, немате појма! Пробудите ме једино у случају да се мала Ана врати. Иначе, уједам!

Аутор

ГЛАВА I

Ана сусреће писца ове књиге и чаврља с њим у огромним количинама. О хватању слатке птице младости, о старом кечупу и писању без везе. Анаволимилувана — три речи које се читају једнако са обе стране, или нешто слично уводу у касније догађаје.

Б

аш је лепо од вас што сте ме извели на вечеру у овај клубијановић! Све

сâм отмен свет! Где год се окренеш — нека величина, на часну реч! Молим? Осећам се некако свечано, како да вам кажем... Као да сам и ја једна од ваших! Најгоре је што ме нико познат из школе неће видети како седим са вама и изигравам зверку! Не љутите се што сам вам пришла на улици? Баш сте слатки! У ствари, видела сам вас још на Славији, пратила до Лондона. Приметили сте да вас гледам у оној антикварници, је л' да? Али, никако нисам смела да вам приђем. Све до Трга Републике. Мислим, ваше приче и све остало: то ме збуњује! Што сам мислила о вама? Боже! Крепавала сам од страха да нисте какав надувенко, ако разумете шта оћу да кажем, мада се то не би слагало са оним што пишете, схватате? Онда се најзад одлучим па — куд пукло да пукло! Цап — а ви мене право на вечеру! Стварно сте слатки! У ствари, допада ми се код вас то што умете да слушате човека. Мислим, гледате право у очи човеку и чини се да га стварно слушате. Други су углавном заокупљени сами собом. Не масирам вас? Знате, вечерас ми је ноћ од брбљања. Без везе. Једноставно, осећам да из мене тече нешто као нека поплава, а и ова винчуга... Ох, опростите — наш породични израз за вино! Баш се осећам некако луцкасто. Управо је дивно што сам с вама, само кад би наишао неко познат да ме види, неко ко ме не трпи, схватате?

Овако, не вреди! Неће ми веровати. Ма, не! Не зезам вас, на часну реч! Да само знате колико сте популарни у нашој школи! Улазите максимално у моду, кева ми! Јесам ли амбициозна? Чекајте да размислим! Мислим да нисам, а опет некако испада као и да јесам. Моја се амбиција састоји у томе што волим да чаврљам са финим особама. Мислим, да се дружим, и онако ... У ствари, кад зрело размислим, мислим да сам помало сноб! Ето видите, седим с вама и сви помало као одвајају икилић-ждракић за наш сто. Могу вам рећи да то и није тако непријатно, премда се малчице укопавам сама пред собом! Мислим, шта ће ми све то? Хоћу да кажем: више волим да седим у некој кухињи где ме нико не види. Да седим с пријатељима и клатарим ногама, ево овако (не, нећу пасти, не плашите се), па да после десетке одвајам увце и слушам радио. Оне дивне, заборављене шлагере ... На пример, „Звездану прашину“ и те фазоне! То звучи тако некако поспаном, ако разумете шта хоћу да кажем. Колико ми је година? А колико бисте ми ви уваљали? Осамнаест? Одговор је тачан — хоћете ли даље, за сто иљаде? Који сте ви шмекер! Знате шта, када ми неко каже: Не знам шта

бих дао да имам опет осамнаест — најрадије бих му уз коњак наручила и малу живу соду (Na_2COOH). И уопште, има ли шта горе од осамнаест година? Има — седамнаест! Пре свега, треба да знате да мачки од осамнаест не одговара сваки момак. Хоћу да кажем — није лако уватити слатку птицу младости. Ево зашто: ако се, на пример дружите с неким месечарем из свог одељења који је цакан и све што уз то фура, то вам отприлике изгледа као да глуварите са рођеном систер. Мислим, виђате га сваки дан како натуца нешто о тешком стању сељака и српским реалистима, или како пада на главу када прескачемо оног идиотског коња. И где је онда ту она тако потребна доза тајанствености из књиге „Како жена доживљава мушкарца? „ шта нам друго остаје осим да изигравамо хронику о сиромашним љубавницима, и да фолирамо како смо поблесавели од љубави, док се као ватамо у некој смрдљивој капији пуној промаје и будних настојника, добијајући хронични бронхитис, а о *distoniji neurovegetativi* да се и не говори. Мала је покупила страшне речи, а? Јер, уопште узевши, наши су клинци, знате, потпуно без ловијановића. Узмимо другу могућност! Ако неко може да вас отфура на једно овако максимално место, где сваки сто има лампу са абажуром, онда је он као по правилу „табу“, разменио је четврту банку живота, има жену и осредње забавиште деце. Не смете да га цоките у подне на Теразијама пред целим светом, не смете да се држите за руке, неће да трчи Кнез Михајловом и да се грудва када падне први снег, а из биоскопа морате да се враћате соло: с једне Стране улице ви, с друге — он! И уопште, то је живот у конспирацији: осећате се као у некој филмчуги о илегалцима за време окупације. А тек њихове приче! Господе! Знате ли оне системе: „Жена ме не разуме! Не слажемо се сексуално. Оставио бих је истог часа да деца нису у питању, али једна деца, шта су она крива, зар не? Не можеш замислити како ми је? С тобом се осећам тако младо и тако шашаво ...“ Мислим, човек мора да буде заиста потпуни кретен, то јест да је за длаку избегао теглу са шпиритусом на медицинском институту, па да поверује у тако отрцане фазоне. Хоћете ли да знате шта се даље дешава? Обично вас одводе на нека места близу краја света, па онда пола сата улево, и ту на ваше очи почну да се укокавају од претеране патње, шта ли? Још нешто: никада вас не гледају у очи, већ непрестано зиркају лево-десно, као радар на аеродрому, да би на време могли да убију тутањ ако искрсне неко познат. Што је најцрње, усред среде такве једне сеансе, почињем обично да мислим у огромним количинама на жене типова које одвајам; мислим на то како баш успављују клинце и те системе... Хоћу да кажем, одједанпут помислите да се иста ствар може и вама једнога дана догодити, а онда — ћао, рагаци! А опет је са њима, с тим маторцима, лепо, на часну реч! Увек вам пале цигарету златним упаљачем, придржавају капуте, одмичу и примичу столице, а миришу на дуван за лулу и на нешто скупо. Неки од њих су вам страшно лукави, па чим зуцнете нешто о превари или грижи савести, они лежерно одмахну руком и као из рукава проспу колекцију фазона типа: „Ма, каква превара? О чему је реч? Ја своју жену волим на један сасвим посебан начин, а тебе на други. Она ми је као сестра, на часну реч! Са вама двома — ја сам потпун човек!“ Како вам то звучи! А? А тек ово: „Имам тридесет и седам година. Када сам с тобом, осећам се као да ми је двадесет, а понашам се као да ми је петнаест!“ што се тиче њиховог понашања, они се иначе понашају као шефови диктаторских режима — у последњем тренутку мењају место и време састанка да би избегли потенцијалне атентаторе! Стварно вас не масирам? Видите, једанпут ми је један Пера Алал Му Вера написао у писму да „жестоко нападам свет у коме живим, али да га ипак не напуштам!“ Добро је то саставио момак Пера, на часну реч! Алал вера! Све из главе, све слободноручно! У ствари, једанпут сам хтела да као напустим тај свет и пођем тако са извесним деда Дрљом Аласом његовом

апатинском шикљом низ Дунав, према Црном мору. И шта се дешава? Наиђе неки глисер „Kris—kraf“ доле иза моста, подиже чудо једно од таласа и ми ти се лепо потописмо! Чабар. Тако се нисмо ни улили у Црно море, као што смо намеравали, а ја остадох да живим у свом свету и да га нападам, кад већ не могу да измислим ништа паметније. Како га нападам?

Баш сте радознали! Али, нека вам буде!

Покажите ми, на пример, особу коју желите да оцрним и нећете ме зауставити све до јутра. Коју? Ону тамо? На, па то је управо мој тип! Мој покусни кунић! Вежите се и престаните са пушењем — узлећемо! Пазите, овако: знате ли уопште која је то врста фолиранткиња? Дакле, она вам припада фамилији риба које по клубовима непрестано цвркућу да су потпуне незналице што се тиче кухиње: „Верујте, не бих умела ни јаје на око да испечем!“ Као, она има неке важније задатке у животу од кувања! Као, управо измишља серум против беснила или завршава „Уликса“, па нема времена да се бави клопијановићем! С друге стране, узмите, на пример, највеће умове данашњице! Вечерас их видите за клавиром, а чим се отклавире, јуре ко блесави за први шпорет па праве сосове и запрашке. Знају људи да цене праве ствари! Али, видите, та месечарка од визави преко пута никада не би била у стању да укисели туршију, а да и не гаворимо о компликованијим стварима! А реците и сами, има ли шта лепше од тегли, онако лепо поређаних, а унутра краставчићи, папричице, зелени парадајз и све остало што уз то фура! И сад, шта је вредније по вама? Зимница моје бакуте или песме ове облајхане дропље, које увек почињу нечим што се баш као њој дешава? Као: „Ја одлазим! Ја се пењем у небеско плаветнило! Моји дланови пуни звезда ... Моје руке пружају се ка травама чекања...“ Траве чекања! Опа, бато! Глаголске именице и ти системи! Па уме ли она уопште да пише и о чем другом, сем о себи? Знате ли на шта ме то подсећа? На оне масере који увек почињу говоранцију чувеним фазоном: „Не волим да говорим о себи, али, ево, узмите мој случај ...

Хеј, открићу вам нешто: у једној мојој фиоци, сасвим доле, испод свих свих оних хартија и осталих фазона, залепљена је слика старог Фокнера. Стари Фокнер је сила једна и, кад год отворим ту фиоку да узмем хартију и стандрчем какву глупост у машину, стари Фокнер ме тако пресече погледом да се максимално застидим! Мислим, не пишем због тога боље, али важно је да ми је увек као мало непријатно кад пишем лоше, ако већ оћете да знате шта желим да кажем! Мислим, требало би да човек у животу непрестано у некој својој фиоци чува по једног старог Фокнера испод свега, да се не избламира сувише, ако разумете шта оћу да кажем? Мислим ... А, ево стиже и мој бифтек! Богами, већ сам помислила да овде немате никаквог угледа код келнера! А шта је ово? Кечуп? Сила је стари кечуп! Баш фино име за збуњивање! Зове се кечуп, а у ствари личи на обичан сос од парадајза! И шта сад? Прелијем старог кечупа по бифтеку? Овако? Јао, опростите — просух вам старог кечупа по *лонама*! Баш ми жао! Стварно ми је жао! У ствари, да ме вечерас нисте извели на једно овако фино место, умрла бих а да не бих никада дознала чему служи стари кечуп, на часну реч! Јао, кад сутра будем истркељисала у улици с ким сам клопала старог кечупа! Најгоре је што ми нико неће веровати! Зашто ме тако гледате? Је ли вам зло? Ах, то! Нисам вас упозорила да мажњавам пепељаре где год стигнем? Не, не бојте се, неће приметити да сам је мазнула! Наравно, ако ме лично ви не откуцате? Али нећете ви, то се не би слагало с оним што пишете! Шта могу, то је јаче од мене! Једно време сам, знате,

мажњавала само каранфиндле по кафанама! А што се тиче, старог Фокнера, хоћу да кажем... Боже, изгледа да сам се нацврцала — ни вама не би фалило да вас с времена на време погледа из фиоке док пишете за лову, мислим, када вам оно излази слика у новинама и све! Оћу да кажем, талентовани сте ви, нема говора, али оћу да кажем, као да сте малчице пошандрцали, као да сте већ презадовољни оним што куцате са два прста, као да већ уживате у себи ... Мислим, открили сте своје специјалне фазоне, стил, па сада мислите да ту жицу можете да вучете без везе; а као што знате, нема ни једног бунара без дна, оћу да кажем, свако се клупко на крају ипак одмота, па сам вам због тога и пришла на улици, кад већ хоћете да знате зашто сам вам пришла, мада прилажење није мој систем и можда бих и даље до бесвести изигравала глупачу и те фазоне, да нисам као малчице нацврцана од ове ваше скупе винчуге (а да знате, мој матори пије ону најјефтинију, и много је боља од овог отменог сирћета, ако већ хоћете да знате!) — али, шта сам оно хтела да кажем? То је због тога, што вас на извештан начин волим, мислим, сви ми у разреду вас волимо, то јест онај део разреда који је најбаље одмакао на Дарвиновој лествици од мајмуна према човеку... и... и... ви се, наравно, нећете љутити ако ја...мислим, ако вам поклонимо нешто, то јест овде ми је у ташни, само се негде затурило... Боже, чега све нема унутра! А, ево је! То сам вам донела на поклон! Јесте, то је она фотографија из фиоке — стари Фокнер, лично! Ма нема везе, снаћи ћу се већ некако без ње, али ви сте сада у питању ... Мислим ... Схватате... за вас је важније да се извучете, ако баш желите да знате шта сам тела да вам кажем!

ГЛАВА II

Ана открива своје тајно скровиште. Сава се губи — то је због риба! Како је Ана интервјуисала саму себе, и какве везе има планина Килиманџаро с најбољим годинама за једну жену. Веома занимљиве ствари о једном старом зимском капуту и девојци која га је носила.

З

нате, јуче ми је био рођендан.

Не, није било никаквих журки! Ни поклона. Ничега! Ронила сам кроз своју сопствену депресију, све до дна, све до дна. Шта сам радила? Села на аутобус број тридесет и три и сишла с њега преко пута Аде Циганлије. После сам форсирала реку. Превезао ме Шуца — приватни превозник. Волим да Шуца доведла с оне стране Саве што касније. Тако могу да се без разлога дерњам и слушам како ми се глас клиза преко воде. Буде ми некако лакше, схватате? — И где то уопште данас човек има прилике да се извиче? Нигде. Модерно је шапутати или говорити у пола гласа. А свађате се — можете само у купатилу. Којешта! После сам отишла до свог чамца.

Још кад сам била сасвим мала, матори ме је недељом водио на реку. Ставили бисмо у торбу два велика сендвича са саламом и сиром, и термос пун млека за мене, па бисмо се отиснули чак до горњег шпица Аде, где бисмо глуварили све до мрака. Једне године пронађосмо напуштен брод са кабином. Стајао је, онако распукао и никакав, до пола у води, а од пола на сувом, али му кабина није нимало прокишњавала. Све у свему, било је то прилично конфорно место с употребом дељиве реке. Мој матори написа једног дана белом бојом на прамцу „ЧАМАЦ“. После смо завезали боцу пивчуге за конопац и треснули је о корито — тако је брод доживео и свечано крштење, али је доживео и хаварију, од ударца флаше, отпала му крма. Боци, иначе, није било ништа. И кад год ми се догоди нешто непријатно, мислим кад улетим у неко срање, одлазим до те Нојеве барке, завучем се у кабину и опалим један сан салвадор. После, када се вратим у варош, некако сам сасвим очишћена од свега, на часну реч! Сећам се година кад је мом матором ишло наопако: нисмо имали ловуце ни за једно пристојно место под капом небеском, али стари „Чамац“ је увек био некако ту, под руком, и увек би се нашло толико ловијановића за два сендвича са саламом или нечим сличним. Изгледа да су мог маторог исфурали са свих места осим са Аде. Седели бисмо тако на прамцу и махали свим чамцима, шикљама, скифовима и шлеповима што су пропловљавали покрај нас. Били смо права правцата екипа махача. Праве две излуделе махалије! Неко би нас позвао на кувани кукуруз, неко други би опет на примусу скувао кофијановић. Нигде човек не може тако дуго да се гребе као на Ади

Циганлији. Били смо савршено уигран тим адацијских гребатора. Мама никада није схватила шта, ког ђавола, тражимо на реци? Најпре је била љубоморна као фурија што је недељом ескивирамо, али када смо је једанпут довели на „Чамац“, она рече: >>И то је све?“ — и више се никада није појавила на њему. Уместо тога, држала је говоре да сам испала шашава на маторог и да смо нас двоје депресивни манијаци који непрестано буље у воду. Имала сам једно дванаест година и све ми је углавном било јасно када сам постала власница најважније изваљотине на свету. Седећи на прамцу, мој матори потпуно изненада, мислим потпуно онако, без везе, извали фундаменталну ствар:

— Треба да утувиш у главу једну ствар, Анчи: лова ништа не значи! Ма колико је имала — опет ће ти фалити! На пример, кад сам имао пуно ловуце, пушио сам „Кент“, пио виски и возио се таксијем, и опет сам остајао без ње! Сада, кад немам ни филера, живим исто: пушим „Драву“, пијем ружицу, возим се трамвајем и опет сам без лове ... Значи, ствар није у лови, као што мисле многи аматери, јер шта ти вреди лова до крова кад не можеш да се зезаш са правим типовима, нити да седиш на правим местима. А ово је Анчи, на пример, једно право правцато место!

То сам схватила тек касније.

Дакле, на свој рођендан, одох, наравски, тамо. Брод је у очајном стању. Ни ја се не осећам много боље, ако већ оћете да знате како се осећам. И ја сам се насукала, напукла сам са стране и поврх свега, још и пропуштам воду, прокишњавам. Све. Улазим, дакле, у стару кабину преко бивше крме и трпам пожутеле новине од прошлог лета у малу лимену: фурну. Правим најпре мало реда унутра, купим отпале даске и бацам их преко оних новина, а затим слушам како пећ пуцкета. Кроз прозор кабине види се река. Иста је као и у оно време када сам била девојчица и када сам мислила да на свету постоји само један језик и да се он зове *београђански*. Онда узимам огледалце, пред којим се често бријао мој матори, и почнем да се посматрам:

— Кретену један кажем сама себи — данас ти је рођендан ...

— Па шта онда? — одговарам. — Без везе.

— Нико те није чак ни интервјуисао!

— Брига ме за интервјуе!

— Нико ти није ништа поклонио! Мислиш ли да се уопште сећају кад си се родила?

— Ко им клацка коске!

— Нико ти неће приредити свечани променадни концерт са потпуријем из оперета Франца Лехара. Нико се неће осврнути на твој досадашњи живот и дело. Нико те неће одликовати поводом осамнаестогодишњице живота. Ниједан краљ ти неће послати том приликом телеграм желећи ти добросуседске односе, дуг живот, просперитет и те фазоне. Чак ни шаховски краљ!

— И онда?

— Ти си најобичније сиво дете смога. Кћи споредних дворишних зграда. Муштерија бедних самопослуга на ћошку. Погледај се само добро: ето ко си ти!

— Ма немој!

— Ипак, допадаш ми се на извешан начин... кажем себи у огледало — имаш лепе ноге, и уопште! Ниси баш риба за бацање! Када би набадила који килограм више, можда би се неко и окренуо за тобом на улици. Ко зна? Неко с великом диоптријом ...

На реку се навлачио нешто налик на старачку мрену. Нешто тако.

— Хајде да те интервјуишем! — предложих себи у огледало.

— За који лист? Мислим, не желим да се моје име повлачи којекуда ...

— Шта мислиш, да то штампамо на првом јесењем листу који отпадне са неке булеварске гране?

— Ваљај даље!

— Ваш животни мото?

— “Килиманџаро је снегом покривена планина, висока 19.710 стопа. Кажу да је то највиша планина у Африци. Њен западни врх Масаи називају — Божја Кућа. Уз сами западни врх налази се сасушена и смрзнута лешина једног леопарда. Нико није разјаснио шта је леопард тражио тако високо.”

— Ваш цвет?

— Онај који се украде са гробља у поноћ.

— Ваше пиће?

— Парадајз-џус с малим белим мишевима.

— Какви сте ви, у ствари?

— Ја сам као мачка: баце ме на главу ја паднем на главу!

— Шта мислите о најбољим годинама за једну жену? — извали она будала из огледала; недоношче једно!

— У ствари — рекох — требало би да човек одапне пре него што почне са укопавањем властите личности, на часну реч! Шта има да чека? Да му испадну зуби од старости? Да оћелави? Да добије боре? Да постане масер, да држи дијете; да личи на стару, тврдо кувану кокошку, шта ли? Могла бих се кладити у шта год хоћете да ћу,

када нафурам тридесет и девет година, сама себи говорити да су то најбоље године за једну жену, али те (пардон!), али вас упозоравам да ме подсетите на то шта сам данас рекла и да ми кажете, као бога вас молим, да то више нисам ја, већ нека веома сигурна и однегована дама којој не треба веровати, јер се сувише виђа по концертима, отварањима изложби, фризерајима, саунама, јасминима, фестивалима, баловима, изборима за мис овога или онога, коњским тркама, бутицима, модним ревијама за наступајућу сезону и свим осталим местима која помажу да живот прође савршено угодно и још савршеније безначајно...

— Шта мислите о најбољим годинама за једну жену? — масирало ме је и даље оно пегаво недоношче из огледала.

Знам једну даму за коју кажу да је у најбољим годинама, што за жену њених година и нису никакве године!

Успева ли ишта тако добро као успех? — запањи ме оно жгепче из мутног огледала. Мора да је ту сентенцу однекуд здипила, иначе, како би јој уопште такав обрт пао на памет?

Ето зашто не волим интервјуе: и онај који пита и онај који одговара труде се из петних жила да испадну што духовитији. Читава ствар ми личи на пинг-понг. Зашто не би могло да се одговара мало без везе, за промену, мислим, без жеље да се испада непрестано духовит? Зашто не бих могла, на пример, да из чиста мира мало причам о једној девојци с наочарима огромне диоптрије . . (најмање минус двеста или близу те цифре), коју сам видела у некој изложбеној дворани како чува дозлабога досадне слике? Била је потпуно сама у тој ледари коју је свет обилазио као кугу, на оној промаји, међу најјаднијим платнима која се уопште могу замислити. Шта је радила? Читала неку књижицу у којој су сакупљене разне шале и смешила се онако, сама за себе. Била је огрнута старим, очигледно већ преврнутим, зимским капутом. Испред ње су били поређани каталози које нико није желео да купи, и улазнице, али била је некако довољна сама себи, хоћу да кажем, човек би, гледајући је, просто пожелео да се малчице и сам убаци под тај њен стари капут — кућу. Једноставно, њој није био потребан неки „Чамац“ на Ади; свој брод је носила стално са собом. Пиљила сам у њу једно два сата, све док није помислила да сам лезбос. Отишла сам, не проваливши тајну тог њеног капута ...

Било је пет сати и, за разлику од летњих месеци, већ је скоро пао мрак. Ватра у фуруни се одавно угасила. У огледалу више није било никога, само тама. Река је непрестано шљапкала: шљап-шљап... И тако, потпуно без везе, на часну реч, почех да цмиздрим. Сама у старом „Чамцу“, лепо се видело како сузе падају (клик-клак) на палубу, а затим кроз расушене даске одлазе да се улију у Саву, а онда у Дунав, па у Црно море, које се такођер негде улива, само не знам где, јер сам била болесна када смо то учили. Отплаках тако једно пола сата, а затим ружем за усне написах преко огледала:

Живи брзо, умри млад и буди леп леш!

И то се зове рођендан!

ГЛАВА III

О писању мемоара уопште, а посебно о наслову „Живот на брзака“, како би требало да се зову Анины мемоари, и о томе како су три старца делила свет још давно пре њеног рођења. Јалта -Јалта, фифти-фифти и ти фазони. Те луде осамдесете године Аanine бакуте.

онекад ми пада на памет суманута идеја да напишем мемоаре!

Зашто да не?

Књижаре су пуне мемоара славних личности. Најчешће их пишу генерали. Изгледа да су у рату навикли да скупо продају свој живот, па то раде и у миру. Међутим, моји би мемоари били свакако бестселер! Била би то прва књига на свету која би говорила о особи што ни пет минута није одлучивала о судбинама других људи, па чак ни о својој сопственој! Врхунско зезање, на часну реч! Можете ли да замислите ту лектуру? Почела бих, наравно, са рођењем. Где сам се оно родила, и ти системи! Родила сам се у породици неуспелог писца с почетка пете деценије овог века. Од оца сам наследила љубав према лепом (!), а од мајке систематичност у масирању. Од бакуте — способност да се ескивирају тешкоће.

Дуго времена сам мислила да сам рођена у улици која се зове *Један правац*.

Али, не! Боље да почнем као и остали, са предисторијом свог рођења. Трабуњала бих, на пример, за почетак, о политичким приликама пре мог доласка на свет, тако да на извештај начин припремим целу ствар, мислим, да цео спектакл не испадне случајан. Као, кад ја закмечим, то треба да има дубљи значај!

Због тога бих најприје читаоца удавила причом о Јалти, о којој много мислим у последње време. Хоћу да кажем, то је ствар која ме потпуно, али потпуно, излуђује!

Замислите само један леп дан у тој Јалти, која је, претпостављам, морско летовалиште и све остало што уз то фура. Скоро ће крај рата. Мене још нема ни од корова. За столом седе три старца. Стари Јосиф Висарионович, стари Черчил и још старији Рузвелт. Стари Черчил не престаје да се укокава вотком и пуши цигарилосе у огромним количинама. Стари Рузвелт седи у паралитичарским колицима. Стари Јосиф налива старом Черчилу стару вотку укоченом руком, а леви брк му се

непрестано трза удесно. Они управо деле свет. Лепо се види како стари свет лежи пред њима на столу, као лубеница у којој три старца повремено гасе своје цигаре, или отресају пепео по континентима. У то време, наравно, ја још уопште нисам рођена. Мој матори се још увек зеза, јури лево-десно, шверцује бугарске цигарете „Арда“, док мојој маман пуне главу тиме да је још рано да одсече кике. За то време старци деле свет. Нешто мазне један, нешто други, а нешто остане фифти-фифти. И то — ко дели? Три старца који нису успели да среде ни сопствене фамилије, а камоли нешто друго! Једном од њих ћерка пијандура другом син локатор, трећи укокао рођену жену и још не сања да ће му чак и рођено дете збрисати у Америку и тамо га на мртво име изоговарати у својој књизи. Да му неко тада каже, не би му веровао и уцмекао би га на лицином месту. Максимални су ти старци, на часну реч! Та ме сцена нарочито избезумљује, кад вам кажем!

Тачно у том тренутку, тачно тог дана и тог месеца, тачно баш у пола један, проверила сам све: моја бакута покушава да подели један тврдо печен ражени хлеб својој гладној фамилији и не успева у томе, па се заплаче и седне поднимљена за кухињски сто. Они старци, оћу да кажем, деле много брже свет, него она пању! Ето, то ме излуђује, баш то! А када ја дофурам на стару планету, она је већ сва издељена. Живим по расписаним нотама.

Најпре почну да ме малтретирају моји рођени родитељи. На пример, терају ме непрестано на књавање. Мени се, наравно, не совише! Ко ме је до књавања кад се живи тако кратко? Тако, кад нећу да заспим, а они ме љуљају. Господе, колико су ме љулали, кад се само сетим! Љуљали су ме у огромним количинама. А ако има ичега што не подносим, онда је то свакако љуљање. Негде око седме године кажем матором: „Доста, бре, тог љуљања, добићу морску болест!“ Ту ме он начисто испусти из руку; право на паркет, толико се био запањено што умет да говорим! Није уопште знао. А у ствари, ја сам од самог почетка умела да брбљам, само што нисам имала шта да кажем, у томе је штос!

Не, на часну реч, кад бих се ја нешто одлучила на писање мемоара, имало би шта ту да се прочита! Страшно зезање — провалишка! Писала бих, на пример, о томе шта смо учили у школи о нашој домовини. Најпре вас тако науче да вам је отаџбина најлепша на свету, онако, потпуно без везе! Мислим, нико их не бије по ушима да се сами уваљују у то. Учите тако да ми имамо највише планине, највише бакра, најбрже реке, најлепше море, највеће количине алуминијума, најбрже спортисте, најквалитетније бродове, најсветлију традицију, да је Дубровник запањено чак и Бернарда Шоа (касније сам дознала и зашто га је запањено!), да нам је обала најразуђенија, да наше пчеле носе највише меда, да само код нас живи човјечја рибица у Постојанској јами и нигде више, да је Хајдук Вељко стално спавао са лепом девојком испод неког дрвета, да смо најгостољубивији на свету и све, а онда једнога дана, када завршите школу и отворите новине, начисто вас опали кап! Ништа од свега, углавном, није тачно, сем онога да је Хајдук Вељко спавао под дрветом. Што се тиче гостољубивости, прочитате како је у самој колевци горштакче гостољубивости десет гостољубивих мамлаза силовало наивну Енглескињу. Затим прочитате да имамо највише свега и не дођете ни до краја чланка, кад оно, цап — нестало струје! Криза не знам ни ја чега смењује кризу не знам ни ја кога! Провалишка! Када смо учили оно о разуђености обале, стално су нам истицали сироте Талијане за пример. Њихова је

обала, наравно, равна као даска, боље речено као она позната манекенка што носи груди изнутра. Мислила сам да сироти Талијанчићи пате, као не знам ко, што им Обала није разведена и због тога што код њих у мору нема риба, а код нас има. Ута-та-ута-та! А, у ствари, шта! Због наше чувене фјаке нигде на свету риба нема мање шанси да буде уловљена него у Јадрану. Рибе код нас умиру природном смрћу од старости, окружене праунуцима и њиховим потомцима. Код нас, у ствари, нико и не лови рибу — имају Ијуди преча посла; решавају руско-кинеске граничне проблеме. Ето нам наше разуђености! Клопамо слеђену рибу из Јапана, која је много боља када се употребљава уместо леда за пиће! Кад смо већ код тога, један мој френд, неки Арсен, био човек у Јапану, и када су га тамо упитали да ли жели рибу, одговорио је да жели, само не јапанску! Онда су му казали да је у Јапану сва риба јапанска, као што је у Енглеској, претпостављам, сва трава енглеска трава, док су у Бечу све шницле бечке осим — париских, које су у Паризу све до једне париске!

Писала бих о свему томе и још о неким фазонима, када бих се само одлучила да издам своје мемоаре. Било би то страшно зезање, на часну реч! Све под звучним насловом живот на брзака или нешто слично. Описала бих лепо све оно чему су нас учили у школи, а затим бих описала како сам се разочарала и остало. Кладим се да би само моји из куће купили најмање три примерка те књиге, свеједно што кажу да су ме већ одавно прочитали!

Једно огромно поглавље посветила бих, наравски, својој бакути, која са осамдесет година краде карте кад игра преферанс, а када је увате, почне да се вади на слаб вид: „Ма зар је то дама? Живота ми, мислила сам да је кеџ!“ Описала бих све њене мане и врлине, и то како нас је отхранила редом без мушке главе у кући „с ево ових десет прстију“, и како смо јој после рекли хвала, и како је јако млада остала удовица, није још имала ни седамдесет и пет година! И све остало. И како је чекала у редовима за млеко, и како су је терали да под старост проучава брошуру „Империјализам .. као највиши стадијум капитализма“, и како се умало није удавила у гас-маски на Противхемијској заштити (Пе-ха-зеу), јер јој нису објаснили како се отвара довод ваздуха, а она мислила да тако треба, и како је писала писмо председнику владе против неке госпође Ангелине, која јој је наводно отровала мачку, и како је редовно дочекивала све високе личности на београдском аеродрому. И то! Она је, наиме, сваког дана одлазила на тај аеродром, или на Савски мост, куда високе личности улазе у нашу варош, а организатори би јој уваљали и заставице од хартије да њима маше. После извесног времена, толико се навикла на те дочеке да је почела чак и да избацује паролe. На пример, када је председник Западне Амулије, Батиш-Хасан-Коки-Петл Беј, последњи пут посетио нашу земљу, бакута је викнула наред Теразија: „Живело вековно пријатељство наших народа са народом суседне Западне Амулије!“ Високи гост је зауставио свој аутомобил, руковао се са бакутом и поклонио јој значку Почасног ловца за једнороге Западне Амулије. Богами! На Славији је аплаудирала и председнику Сједињених Држава господину Ричарду Никсону, а он, када је угледао једну тако стару, а уз то тако отмену даму, с пелцом од лисице која је управо мењала длаку јер је био фебруар, изашао је из својих кола и поклонио бакути хемијску оловку од лажног злата, на којој је писало Ричард Никсон. Бакута је примила оловку, али је после, код куће, никако није хтела да отвори, тврдећи да су за време рата Американци тако бацали оловчице из авиона, „па кад је човек отвори, а она оловчица — експлодира!“.

Бакута је, наравно, после уморна од толике дипломатске активности. У исто време, страшно је поносна на своја познанства с високим гостима и стално показује новине где се као о њој пише, знате на оном месту: „Београд вид: „Ма зар је то дама? Живота ми, мислила сам да је кеџ!“ Описала бих све њене мане и врлине, и то како нас је отхранила редом без мушке главе у кући „с ево ових десет прстију“, и како смо јој после рекли хвала, и како је јако млада остала удовица, није још имала ни седамдесет и пет година! И све остало. И како је чекала у редовима за млеко, и како су је терали да под старост проучава брошуру „Империјализам .. као највиши стадијум капитализма“, и како се умало није удавила у гас-маски на Противхемијској заштити (Пе-ха-зеу), јер јој нису објаснили како се отвара довод ваздуха, а она мислила да тако треба, и како је писала писмо председнику владе против неке госпође Ангелине, која јој је наводно отровала мачку, и како је редовно дочекивала све високе личности на београдском аеродрому. И то! Она је, наиме, сваког дана одлазила на тај аеродром, или на Савски мост, куда високе личности улазе у нашу варош, а организатори би јој уваљали и заставице од хартије да њима маше. После извесног времена, толико се навикла на те дочеке да је почела чак и да избацује паролe. На пример, када је председник Западне Амулије, Батиш-Хасан-Коки-Петл Беј, последњи пут посетио нашу земљу, бакута је викнула наред Теразија: „Живело вековно пријатељство наших народа са народом суседне Западне Амулије!“ Високи гост је зауставио свој аутомобил, руковао се са бакутом и поклатио јој значку Почасног ловца за једнороге Западне Амулије. Богами! На Славији је аплаудирала и председнику Сједињених Држава господину Ричарду Никсону, а он, када је угледао једну тако стару, а уз то тако отмену даму, с пелцом од лисице која је управо мењала длаку јер је био фебруар, изашао је из својих кола и поклатио бакути хемијску оловку од лажног злата, на којој је писало Ричард Никсон. Бакута је примила оловку, али је после, код куће, никако није хтела да отвори, тврдећи да су за време рата Американци тако бацали оловчице из авиона, „па кад је човек отвори, а она оловчица — експлодира!“.

Бакута је, наравно, после уморна од толике дипломатске активности. У исто време, страшно је поносна на своја познанства с високим гостима и стално показује новине где се као о њој пише, знате на оном месту: „Београд“.

ГЛАВА IV

Ана води међународне разговоре у студенском дому на Новом Београду. Крвава повест несрећног зеца који је правио неприлике у пијаном стању. Шта се догодило једном Бурзи у Милану, и отварање Анине изложбе са затварањем критичара (у лудницу!)

Осебно место у мојим мемоарима заузимали би међународни

разговори које сам водила у студентском дому на Новом Београду (ИИИ блок, соба број 39) са представницима великих сила. Био је ту један Рус, Григориј Васиљевич, на постдипломским студијама, и један Американац, Џорџ Бари Ватсон, који је изучавао пратеће тонове у средњобосанском фолклору, ужа специјалност — дипле! Пошто су ми набацили комплексе да смо страшно мала, мада симпатична земљица, испричах им причу о зецу:

— Дакле, тај зец — почех — мазнуо је нешто више ружица него што може поднети, пресисао, како се то код нас каже — а код вас? — јер је грешком упao у буре с младим вином, па кад је кренуо кући у своје шупље дрво б. б. (без броја), мало је као певао и свашта, а претерано би било тврдити да је ишао скроз-наскроз право, већ некако као укусо, оћу да кажем... Мислим, налазио се у сасвим еуфоричном стању ... Је л' преводиш? — упитах преводиоца, неког младог лингвисту са бубуљицама и обавезним осећањем мање вредности.

— Само ти фурај, Анчи! — рече он.

— И да пазиш на слагање времена (цонцорденце де темпс), кад већ не можеш на слагање нација (concordance des nations). Где сам оно стала?

Невоља је у томе што често заборавим о чему сам почела да причам!

— О зецу који се нацирисао... — шапну млади лингвиста.

— Ах, да! И тако зец заспи потпуно пијан, тачно испред своје куће, кад наиђу два вука. Ни један од њих није био Вук Караџић. Била су то два вука који увек наилазе у оваквим причама и без којих сличне приче не би ни постојале. „Ја сам га први видео“ (то, зеца) — рече први вук другом вуку. „Ниси, него ја!“ рече други велики вук. И тако, реч по реч, ту ти се они помакљају: падне једна тучњава у огромним количинама, док

је зец спавао са свом оном винчугом у себи, и не сањајући да се било шта збива осим ружичастих снова о ружици.

— Ну, што случилось? — упита Григорије Васиљевич, седећи на свом кревету прекрштених ногу. Гребали смо се за чај из његовог електричног самовара.

— What happened later? — упита Џорџ ударајући непрестано у тамбуру, док је своје ноге, дугачке најмање два и по километра, држао сасвим горе, на ормару. Пушили смо као луди његове дуване.

— Па, ништа ... — рекох. — Када се зец пробудио, најпре се протегнуо, утврдивши да је ружица од синоћ била чист фалсификат и да је срећни добитник једног овећег мамурлука. Окрене се око себе и има шта да види: пред његовом кућом леже два мртва вука, који, су се у међувремену докусурили доказујући своје право на његово оригинално крзно. Знате ли шта је тада казао зец? Не знате? Па и откуд бисте знали! Казао је, са дубоким кајањем једног тек пробуженог јутарњег пијанца: „Мајку му — рекао је — кад год се напијем, направим неко срање!“

Изгледа да им се прича није баш претерано свидела, па смо прешли на певање масовних песама. Најпре „Америка и Енглеска биће земља пролетерска“, па „Џинглбел“, па песму о Натали, знате, то је она песма о Црвеном тргу, који је изненада постао бео због снега, а после сам их учила да певају „Ти ме, Мицо, не волеш, чисто сумњам, чисто сумњам...“ омиљену песму мог френда Сулета из „Три грозда“.

Тај госн Суле је једанпут извео максималну ствар. Кад је свима дојадило са својим пићем, одлуче да га излече у Швајцарској неком санаторијуму, где је главни штос да човека изненада баце у базен пун леда. Остави тако доктор сиротог Сулета на пет минута усред Милана, где су нешто као преседали из воза у воз, и оде да купи картоне за Швајцарску, а успут му каже да се нигде не миче из кафане „Гранде Ориенто“, иначе ће начисто да се изгуби јер не зна ни једну реч ни једног страног језика на свету. Наручи му још, као бившем пијанцу, и чашу лимунаде са сламком. А када се доктор вратио у „Гранде Ориенто“, забринут да ли се сироти Суле досађује, има, каже, шта и да види — шест италијанских конобара стоји поређано на шанку, а Суле им диригује боцом „Кјантија“ и пева:

„Ти ме, Мицо, не волеш ...

...на шта Италијанчићи одговарају одушевљено одозго са шанка:

„Цисто сумлам, цисто сумлам!“

Научио их човек!

После је било све тамније и све нежније у тој соби у Студентском граду, па су ми Џорџ и Григорије шапутали сваки на по једно уво, и могу вам се заклету у шта год оћете да ту није био потребан преводилац па да човек разуме о чему се ради! Пошто нико од нас није имао лове, шверцовали смо се аутобусом, а када су нас избацили, тачно на средини савског моста, бацили смо последњи ситниш преко рамена у воду

зажеливши нешто најлепше на свету. Али ја сам хтела да зажелим нешто још много лепше, само више није било ничега да се баци преко рамена осим бубуљичавог лингвисте, који је прочитао шта му припремамо, па је збрисао на време.

Не знам шта ме је то обузело, али тако сам изненада пожелела да скачем и да се лудирам. Ципелишке никако нису хтеле да се држе асфалта, осетих се одједанпут лаком и шашавом — све је било могуће, зашто да не? — и тако изненада зажелех да сама себи отворим изложбу слика или нешто слично, ма шта, само да буде шашаво! Попех се на споменик Кнезу Михајлу Обреновићу, наклоних се и рекох мојим међународним пријатељима:

„Даме и господо, другови и другарице, драги гости, имам нарочито задовољство да вечерас отворим изложбу дела наше драге Анчи. Наша млада уметница уврштена је већ у најважније стручне публикације. Иза ње стоји обимна библиографија, а њено име данас се може пронаћи, не само у Телефонском именику за град Београд и за читаву Југославију, већ и у ексклузивном списку станара и неким другим значајним публикацијама, као што су школски дневник или Списак добровољних давалаца крви. До сада се појављивала на свим значајнијим и важнијим колективним наступима на часовима цртања у својој школи, док се нека од њених дела, рађених кредом и зграфитом, изведених техником *гребања*, још увек налазе на неколико зграда у најпрометнијим улицама нашег главног града. Издвојимо само неке познатије композиције: 'МИШО ЧЕКАЈ МЕ У ПОЛА ОСАМ НА СТАРОМ МЕСТУ', 'АНА ЈЕ БУДАЛА' (колективно дело њених супарница — Кнез Михајлова 10, леви зид), 'БУДАЛА ЈЕ ОНАЈ КО ЈЕ ПИСАО' (иста локација, Анин одговор на напад), етц, етц ... : Драге даме, драга господо и драги гости, допустите ми да ову најотворенију изложбу у граду прогласим отвореном, а да истовремено своје будуће критичаре затворим (у лудницу)!“.

Растали смо се као највећи френдови. Поделили смо цигарилосе на три дела и свечано обећали да се никада нећемо нападати, чак и ако наше земље буду неким случајем заратиле.

Представници великих сила отпратили су ме све до моје куће, то јест до киоска за новине, јер бакута у поноћним часовима има обичај да гвири иза завесе и будно мотри с ким се дружим и колико остајем у капији. Ко зна ко ли је само плаћа за то праћење? Све ми се чини да ту ЦИА има своје прсте!

ГЛАВА V

У којој Ана нашироко распреда о рођеним Београђанкама. Шта је још све измислио град Београд осим њих? О сељакању и глумарењу. Ана је Ана је Ана.

У

ствари, све неприлике које ми се дешавају произлазе из тога што сам

чистокрвна Београђанка. Ако већ оћете да знате шта мислим о тој врсти мачака, можете повирити у моје фундаментално дело, које носи оригиналан наслов „Матурски рад“. Овај значајни прилог изучавању рођених Београђанки налази се похрањен у професорској соби моје гимназије (жути роло:ормар, трећа фиока десно, у фасцикли на којој пише: „Неки школски примери неодговорног понашања испитаника на полагању матуре, школске 1970/1971. год.“ Прилог за изучавање недозвољеног уличног жаргона). За оне читаоце којима је недоступна документација овог узвишеног светилишта науке, преписала сам концепт тога, већ антологијског матурантског састава.

Матурски рад — Ана је Ана је Ана!

Драга матурска комисијо, па да ли сте ви уопште нормални? Тражите од мене до после свега што сам до сада налупетала (Видети мој необјављени есеј „О улози свитаца у мом животу“, Кондина 9, И спрат, звони два пута кратко и једном дугачко), зар после свега да још пишем и неки блесави матурски рад? На часну реч, ви нисте читави! По моме мишљењу, драга матурска комисијо, матура се полаже читавог живота (свежа мисао, зар не?), и како уопште можете да знате да нисам изнајмила дублера да ми састави овај рад? Родитељи највећег дела оних ваших омиљених афектација из разреда имају толику ловуцу да мирно могу изнајмити чак и неког половног нобеловца да уместо њихових наследника обави тај мучни, интелектуални посао.

Кад смо већ код дублера, не могу да одолим искушењу а да вам не истркељишем случај мога пријатеља Сулета, који је у своје време са успехом играо у више домаћих и коопродукционих филмова народ, коњицу, треће гробаре, пролазнике, као и читав низ других запажених улога. Најзад, и госн Суле се једнога дана нешто као прослави, када га изабраше да тумачи личност неког крајњег негативца који тек у рату као постаје свестан колико је био злочест, кад га први пут у животу приме као себи равног, мислим у друштво и све; знате већ ту врсту филмчуга! На крају, наравно, шта би се друго могло очекивати, баш када се госн Суле као поправи, одмах негде после завршног монолога, њега изрешетају непријатељи, али варате се ако мислите да је он, госн Суле одмах пао и умро; ма какви! Он још око три и по минуте као тетура по

пољанчету, вата се за стомак и говори ли, говори, и таман кад помислите да је најзад готово, госн Суле се опет придигне и још мало поприча, па тек онда дефинитивно падне мртав, само се у кадру лепо види да је све то кобајаги, јер госн Суле дише ли, дише! И онда, сасвим оригинално, док он лежи као укочен са парафинском сузом у оку, из даљине дофуравају лагано слова К Р А Ј — што полаганије могу, мислим! Страшан фазон.

Као главни глумац у том филму, Суле је, наравски имао право на свог дублера, јер је режисеру и осталима било непријатно да на њему мере светло док припремају снимање и те системе! Али јест, оћеш врага! Како наћи неког сличног Суленцету! Због тога га приупитају има ли ико у граду да му је бар приближно сличан, да га ангажују за дублера?

— Има! — одговори Суленце. Један Дача је плунути ја!

И тако пронађу тог Дачу, плунутог Сулета, кога су у његовом крају звали Дача Тупавко, онако од милоште, због тога што су му била потребна најмање два саобраћајца да му покажу поенту неког вица, оћу да кажем — у чему је штос. Да му не би било непријатно, Дачу Тупавка су звали још и Дача Тулио — као, на талијанском лепше звучи, није увредљиво. Суле и његов дублер крену, наравски, још од првог кадра да циришу ружицу у огромним количинама. Суле се, иначе, толико саживео са филмом да је приликом свог другог венчања опалио сам себи клапу, викнувши *Суле — други пут!* на шта му се будући таст начисто избежумио и отерао га са свадбе. Дакле кад су били код четврте литре ружице, режисер викне у мегафон, или како се већ та ствар зове: „Сулетов дублер, на сцену!“ Али Дача Тупавко, плунути Суле, иначе познат још и као Дача Тулио, што на талијанском много лепше звучи, баш је пресецао содом ружицу („Само један мали штрц!“ како он то лепо каже), и страшно га је мрзело да се сада малтретира по некаквим лажним бетонским бункерима од кашираног картона. Морате да знате да је Дача Тупавко у хијерархији локатора заузимао много локаторскији положај него Суленце: због тога је и могао да каже Сулету: „Иди, дете, среди то — мене мрзи!“ што се њега тиче, могли су на Суленцету, као млађем алкохоличарском приправнику, да мере светло колико му драго: потпуно је испустио из вида зашто се ту налази. Тако су они једно три сата мерили светло на Сулету — несуђеној филмској звезди — док је његов лични плаћени дублер књавао у лигештулу.

Али, вратимо се теми, драга матурска комисијо! Ви, наравно, очекујете да ћу ја да се држим ње као пијан плота, али ту сте се грдно прешли! Кад ја прионем на описивање нечега, обично се најпре темељно припремим, емиционално и физички. Дакле, пре свега, огребала сам се за две кутије цигарета о свог маторог. Највише волим да пушим стране цигарете, кад смо већ код те теме: на пример „Дабалеску“ (румунске), „Муфтакис“ (грчке) или „Каке-таке“ (јапанске), премда немам ништа ни против чешких типова дувана. После прва три дима постаје ми јасно да ћу да тркељишем углавном о свом сопственом случају. На мом примеру наине, најбоље ћете видети какве су и ко су, у ствари, Београђанке. Не треба посебно напомињати да је ово први пут у историји наше лепе књижевности да се неко уопште бави једном тако узвишеном темом. Хоћу да кажем, нема што не знамо о Филипинкама, Рускињама, Данкињама, Францускињама и Лапонкама (на пример, о мојој бакути), док појма немамо о нашим драгим сусеткама, за којима се по најмање стотину пута дневно окренете на улици.

Ево, ја исправљам ту грешку, испуњавам болну празнину и, да онај тип на портирници Академије наука није непрекидно будан, вероватно бих већ одавно успела да утурам унутра за члана који се дописује дописницама.

Пре свега, треба рећи да су Београђанке праве мученице! Обично их исфолира на брзака неки дошљак који после лепо седи пред кафанама и посматра друге Београђанке, док оне, несрећнице, пуне зелене паприке млевеним месом, а потресним истинама главе својим ћеркама — трећим Београђанкама, које ће се такође начисто прећи у животу. Али, вратимо се на почетак!

Како се ми уопште рађамо: откуд ми овде?

Сем у ретким случајевима, када бебу пред вратима клинике дочекује буљук фото-репортера и војна музика, а телевизија врши директан пренос порођаја, обично закмечимо у суморним саветинама градске болнице, заједно са другом нижеразредном дечурлијом од зла оца и од горе мајке. Пре тога, наше маме обично вриште, као луде, па им они орангутани од медицинских сестара опаљују шљаге, док доктори урлају: „Шта се дерњаш — ниси прва жена која рађа!“ или избацују још рафиниранију ствар: „Што раније ниси мислила на последице“?

После нас покупе као векне хлеба и поређају по столовима. Време је да и ми примамо прве животне шљаге, и то од кога — од бабица! После толико шамара, заиста сам и данас благо запањена откуд нас толико у Београду кад смо већ у првој рунди изгубиле меч техничким нокаутом? После свих малтретирања, на излазу нас сачекује наш рођени матори, љут као рис што смо ћерке, а не синови, помало нацврцан од зезања на свој рачун: као, није швалер, као, не зна како се праве мушка деца и ти фазони!

Тако је неки Тика, чист имбецил, загорчавао моме матором живот најмање десет година, све док га матори није средио једном заувек! Наклатио се он мом матором на коске, па масира ли, масира ...

Те: Јеси ли ми спремио мираз за своју Ану; ти знаш да је мој Гиле пробирач, може још и да се предомисли?“ Те: „Богати, како је то имати ћерку? Сигурно ти већ пред вратима чучи туце швалера, а?“ Систем да се изврнеш у несвест!

Мој матори ћути и пуши. Гута кнедле, шта ће, сироме, а Тика само вади ли, вади слике свога сина, још из времена док је био беба, и то беба сликана како крајње оригинално лежи на јарећој кожици са свим оним порнографским фазонима и све што уз то фура!

Једанпут мом матором прекипи, па каже Тики:

— Слушај — каже — Тико, замисли — каже — овакву ствар: долази твој Гиле страшно касно кући, прошла већ двојка после поноћи, а ти га питаш: „Где си“, питаш га, „сине Гиле? Где си досад био?“ А Гиле ти, ни пет ни шест: „Извео ме“, каже; „на вечеру онај балет-мајстор из позоришта што носи кошуљу на цветиће и пудра се. Много фини човек! Тако је осећајан!“

Ту Тика пребледи, па позелени, па поплави, а онда збриса из „Три грозда“, а после чујемо да је пребио несрећног Гилета, ни крива ни дужна, онако, потпуно без везе!

После ћути као риба кад седи с мојим маторим, а мој матори га стално као запиткује:

„Слушај, богати, Тико, јеси ли био синоћ на балету? Много фина ствар, кад се оно балетани подигну на прстиће, а трикојчићи им затегнути око дупенцета! Лепота једна!“

Било како било, увале нас тако матором у руке, а он се понаша као да су му дали да држи боцу бутан-гаса, која само што не експлодира. Наравно, све се то догађа у најужаснијим болничким чекаоницама које су нарочито за ту сврху издекорисане руком неког анонимног доктора Калигарија: „Не плуј по поду!“ — и слични ужаси! По клупама су баш у том свечаном тренутку распоређени најтежи болесници који књавају на врећама, клопају сланину, стењу, јече, или — што је најуспјелији фазон — једноставно умиру ко муве! Феноменалан приказ, нема шта! Штета што то не можемо одмах да видимо, јер још нисмо у стању да уђанишемо ни свој рођени прст пред носом. После дотрчава пресрећна маман, којој су најзад свукли ону лудачку кошуљу, па све троје одлазимо према такси-станици испред болнице. Али, већ ту почињу компликације! Утврђује се да матори нема ловуце за такси, јер је ишчашћавао до максимума овај део Европе, па чекамо тролејбус. Када закорачимо на предња врата, испостави се да не пуштају све троје на предња, па маман уфура са мном, а матори потрчи према задњим вратима, али јесте — тролејбус, наравно, у том тренутку већ крене и тако он обавезно остане, а ми отпутујемо. Пронађемо се негде пред вече!

И то због тога што матори није стигао од силног узбуђења да исприча маман како су их (то нас) избацили из раније гајбе за издавање, јер газдарица не трпи бебе, и како ћемо морати да се преселимо у другу станчугу где нас донекле трпе. Тако је маман још с врата издржала праву бујицу псовки од те исте газдарице „која нема намере да у својој рођеној кући отвара дом за дојенчад, што пишке по каучу и дерњају се усред ноћи“. Почиње селидба. Дофурава и носач Алија на трициклу, па наша фамилија товари своје прње. Комшилук се проводи као луд; сви су на прозорима — први ред балкона, а да им се не нажуље лактови, толико потребни у животу, подметнули су испод њих јастучиће, па лепо пију кофијановић и довикују се међусобно делећи нам читаву лепезу корисних савета.

Да би сцена била потпуна, ми почињемо да плачемо. Доста нам је свега! Да смо само знале, не бисмо се ни мртве родиле у једном оваквом граду као што је Београд! Само је још то требало! Поред силних пепељара које испадају са оног трицикла (одувек смо у фамилији обожавали да мажњавамо којекуда пепељаре, па данас вероватно имамо најбогатију збирку ових предмета у североисточном делу земље), поред зимских капута који извирују на све стране, поред рингли од шпорета које се котрљају по улици, бочица са цуцлом, пудера, ћебади, бакутиних породичних фотографија, дедине официрске сабље, примуса, тигања, малих мртвих фратора, распарених чаша, метли, постељине, левих ципела, брда књига и грамофонских плоча — још и ми! Натоварени смо, дакле, до даске, на тај исти трицикл, и возимо се

познатом туристичком туром *Упознај свој град*. То је та варош по којој ћемо за свега двадесетак година жарити и палити! Свет нас, наравски, посматра као прворазредну сензацију. „Само данас у вашем граду — луда фамилија са Алијом и бебом на трициклу!“

Онда убацујемо сав онај крш од ствари у нову изнајмљену гајбу; ја таман престанем, а маман опали са ридањем. Напољу је град Београд и сви некако имају свој кров над главом, сви сем нас. Систем: *Јадници* (од Виктора Игоа). После се некако навикну на мене, а та гајба постане мој дом, док улица поред пијаце буде мој град. Шта ми друго преостаје него да почнем да се затрескавам у Београд, кад сам већ била такве среће да се не родим у некој пристojнијој вароши! Шта најпре урадим? Почнем да испитујем шта је све измислио мој родни град!

Београд је, дакле, измислио реку Саву.

Затим је измислио једну кафану с најлепшим називом на свету: зове се једноставно — ?.

Београд је измислио још и хладно пиво са ротквицама за мезе.

Београд је измислио и зоолошки врт у коме живе и стварају неки од његових најсимпатичнијих становника.

И вођење кући после кафане измислио је такође Београд, мислим, на кафу и још по једно пиће!

Београд је измислио и састављање непознатих столова у „Два јелена“, када се бркати људи најпре вређају и туку, а затим цмачу својим масним брковима равно у уста, одушевљени што су живи и што нису у ћорци или у були. Ко зна зашто, Београд је измислио да се том приликом певају руске песме (човек би се могао заклети да широка руска степа почиње одмах иза подземног тунела на Теразијама).

Београд је измислио препуне кафане у подне, и то у радно време, када цео град пије кофијановић у огромним количинама, лиже сладолед и оговара владу како ништа не уме да организује како ваља, а Немци изгубили рат, па опет живе боље!

Београд је измислио момке који главуре по угловима улица, куповање кича за младенце, ватање у капијама; Београд је измислио још сву силу ствари, а поврх свега — Београд је измислио мене или *ме*, и то је чињеница која ме чини срећном.

Али, вратимо се теми, драга матурска комисијо, и погледајмо поближе какве су Београђанке!

Оне су углавном блесаве. Јер, ко би нормалан издржао толика окапања у животу, толико чврга у основној школи, толико окраћалих капута старијих сестара, толико звоцања када се врате кући у десетку, а не у деветку; ко би нормалан уложио све наде у неког студента из провинције да би после свега тај момак лепо збрисао без довиђенце; ко би опрао толико брда прљавих тањура у животу и начисто упропастио

руке, ко би тако мирно гледао свог рођеног мужа како после ручка хрче као тенк у рикверцу, ко би пристао да у свом рођеном граду нема станчугу, а имају је сви они што су дошли прекјуче, ко би пристао да му шеф буде неко ко је замолио свог млађег брата да му причува овце (Систем: „... Стој, водо ладна, причувај ми овце!“), док он не направи каријеру и не дофура до пензије, ко би издржао све забране тих генија што су до прекјуче дељали штапове перорезом и измишљали народне пословице; забране којима се строго забрањују:

погачице на радном месту,

жито са шлагом,

љубав испод стола,

задоцњење од десет минута,

благословено стање,

посете у канцеларији,

приватни разговори типа „шта има ново, душо?“

ко би то све издржао сем рођених Београђанки, питам ја вас? На крају, ко би мирно отрпео да се половина Југославије лети на мору представља као да је из Београда, а у ствари је из Панчева? Ко?

И зар, драга матурска комисијо, и ви што треба да оцените овај антологијски састав који ће сасвим сигурно заузети своје место у женском делу фризераја српске књижевности, раме уз раме са посланицом Монахиње Јефимије, зар и ви нисте стигли у Београд с коферчетом и зембиљем у руци, а сада лепо седите за катедром и оцењујете колико сам талентована и зрела да postanем равноправан члан друштва? Ко сте ми па уопште ви да о томе одлучујете, а? Објаснићу вам нешто, да не би било забуне.

Београђани су познати као фини и учтиви људи и због тога су се многи и повукли из оптицаја, кад већ оћете да знате, по оном правилу да „паметнији попушта!“ Тако им и треба! Али ја се нисам повукла, па ћу да вам испричам шта се све исподогађало с мојом бакутом и њеном рођеном кућом коју је подигао из свог џепа лично покојни деда Гаврило.

Допустите стога да на тренутак прекинем свој трактат о Београђанкама, и да правећи једну невиђену литерарну кристијанију, упознам читаоце са скицом за портрет покојног деда Гаврила (1878—1965), човека који ме је на неки начин увео у књижевност, јер је баш захваљујући њему моје име први пут објављено у новинама на завршетку уоквирене читуље „Ожалошћена супруга, синови, кћери, кумови, комшије, пашенози, зетови, Удружење хиљаду каплара, Друштво љубитеља Саве и Дунава, повериоци и унука Ана“.

ГЛАВА VI

Историја деда Гаврила и његовог високог одликовања, без икакве друге сврхе у овој књизи сем да забави површног читаоца. Ани на размишљања о даљим судбинама Београђанки и базању по априлској киши.

Последњих десетак година живота деда Гаврило је провео не напуштајући своју стару, излизану фотељу. Читао је, углавном, новине све док не заспи. Новине смо му сносили са тавана, на коме је неким чудом остао сачуван комплет једног годишта „Политике“ — од пре рата. Давали смо му број по број, а када прочита последњи, ми му опет уваљамо онај први, па Јово — наново!

Волео је, иначе, да нас окупља и да нам чита најновије вести. Наравно, сви су убијали тутањ сем мене. Тада ме је жестоко убеђивао да је Адолф Хитлер обично аустријско мазало и да никада неће успети да се извуче из минхенских пивница. Јутро је почињало његовом чувеном реченицом: „Шта оће опет тај гитлер?“, а кроз три дана се најозбилније припремао да изађе на демонстрације због окупације Пољске. Једва смо га смиривали говорећи да је тај рат одавно завршен, и да нема никакве опасности за сироту Пољску, на шта је он одговарао да је јутрос читао у „Политици“ о нападу на Пољску, а да „Политика“ никад не лаже. Сутрадан би опет све заборављао јер смо му давали онај први број из комплета, у коме је Хитлер тек почињао да се афирмише кроз пивчугу.

После његове смрти у септембру 1965. припала су ми тестаментом сва одликовања која је исподобијао. Неколико година доцније уфураше у моду беџеви и разне ситне џице. Сетих се деда Гаврилових гвожђурија и тако окачим на своју црну џемперашку неку звезду са два мача. Ма нисам савила окуку ни иза ћошка своје улице, а већ ме је зауставио један веома стари госн Кречко Лапонац, са штапом. Мада је, изгледа, заборавио да скине ранац испод капута (толико је био погрбљен и га-га), госн Кречко се исправи ко свећа и стаде мирно с руком принетом ободу шешира. И када се тај шоу најзад заврши, госн Кречко ми звизну такву једну шамарчину да су ми уши звониле пуна три месеца.

—Одакле ти одликовање? — дрекну на мене.

—Од деда Гаврила... — процвилех кроз плач.

—Па зар Карађорђеву звезду с мачевима на ланац? Где ти је кућа?

Рекох му, а он ме, држећи се мог увета ко пијан плота одведе право кући, где свима присутним одржа неколико дајдестираних приказа новије српске историје. Тек тада сазнадох каква је зверка био мој излапели дедица Гаврило. Онај ветеран успут изгрди и мог маторог, тврдећи да је „ово што се данас пише најобичније ђубре“, а да је још увек наша најбоља књига „Српска трилогија“ покојног Стевана Јаковљевића. Све се завршило тако што нам је са шољицом кафе, подигнутом високо у руци, отпевао песму „Креће се лађа француска, из пристаништа солунска...“ Био је максималан, на часну реч! Опраштајући се од нас, рече да ипак неће написати писмо новинама, као што је намеравао, шта се све данас чини од одликовања људи који су пешачили за ову земљу од Ђаковице до Крфа, а затим провили на линији Марсељ-Тулон, на разарачу „Термидор“ капетана Мориса Бланшара, каји је био частан човек, а не као ови данашњи француски шалабајзери што се мувају у врећама за спавање по белом свету и разносе вашке!

То је, укратко, прича о томе какав је човек био деда Гаврило. Али, вратимо се нашој старој кући, коју је на једвите јаде подигао још после онога рата, „одвајајући од уста“, као што често има обичај да каже мој бакута. Ево како се одиграла читава та ствар и како се догодило да ми извисимо и останемо без дома свог. Ево како!

Првог дана после рата, кажу, неки даса у кожном капуту до земље упадне у нашу кућу и извређа мога деду на мртво име што има одвојено купатило, а посебно WC. И узалуд га је деда дочекао окићен цицама као божићна јелка, узалуд му се хвалио колико је „пропешачио за ову земљу“ и све, тај ти се даса — кожњак лепо усели код нас и, миц по миц, исфура дедицу Гаврила напоље. Наравно, то се све дешавало пре мог рођења.

Јер, знате ли када би успели да ме исфурају на чист ваздух? Никада! Добро, казао је деда Гаврило и одселио се у тамо неко двориште са заједничком чесмом у средини. Кад, прође неко време, а онај даса у кожњаку направио и базен. Опа, баћо! И још му се не допада серијска израда, него наручио специјалну — у мозаику! Да вам памет стане, чисто излуђивање! А за то време — систем „Паметнији попушта“! И шта? Узмимо, на пример да једнога дана неко пожели да ми постави спомен-плочу на кућу у којој сам живела, стварала и деловала. Требало би да се потроши осредњи каменолом за те плоче, мислим, јер смо се свака два месеца сељакали, тако да у читавом граду једва да постоје две или три куће у којима нисмо били подстанари.

За то време онај даса у кожњаку, што је испљувао деда Гаврила као проклетог буржуја, узимао редовно лекције из једења ножем и виљушком, а на његово учење енглеског језика у лингвистичком центру потрошено је толико магнетофонских трака да би се у свечаним приликама поводом рођендана града Београда, цела варош могла три пута обмотати, а да преостане још материјала за велику рођенданску машину. А, и поред свега, даса у бившем кожњаку још увек говори енглески као припитомљени орангутан!

Деда, зна се, у међувремену одапео, није дочекао да прочита у новинама како је даса кожњак скикнуо — али мислите ли да нам се неко после извинио? Одликовања смо углавном испродавали по комисионима, бакута постала прикривени класни непријатељ, матори аполитичан, маман нервозна — једино мени ништа не фали!

Спремам се да пишем жалбе Уједињеним нацијама и Управи водовода и канализације. И да знате, није ми уопште због куће, више ми је због деде. Толико!

Дакле, драга матурска комисијо, како сте и сами могли да се уверите, живот рођених Београђанки није тако једноставна тема као, на пример, „Тешко стање сељака у деветнаестом веку“ — омиљени мотив оних вазелинских уштви из мог одељења, стручњака за улизивање. Али, шта могу — то је јаче од мене, мислим, то да тркељишем о безвезним стварима, као што су, на пример, рођене Београђанке.

И тако, када једна Београђанкица, после свих мука, најзад успе да стекне свој дом, децу и мачку и таман кад мало одахне и седне да пије кофијановић, њена деца морају да почну читаву ствар из почетка! Таква смо ми, оћу да кажем, земља. Мале Београђанкице расту, заљубљују се и удају, а њихови матори нису у стању да им пруже ништа више сем оног идиотског сервиса за ракију од кристала, купљеног на некој распродаји. Поново потуцања, поново газдарице, туђе пролазне гајбе, иста стара излизана филмчуга...

Када помислим да ћу и ја статирати у том биоскопу, долази ми да унапред поклопам траку, маме ми!

Погледајмо сада како уопште долази код нас до брака.

Београђанке имају фантастично глуп израз за вођење љубави; оне кажу да се *забављају* са неким! И то ми је забава! Када их посматрате на улици, мислите да су на Кнез Михајлову слетеле равно с Јелисејских поља. Ма, погледајте како корачају, како блазирано носе своје једино свечано перје, као да уопште имају још нешто за облачење у ормару, како зрике полусклопљених очију кроз трепавице премазане свим фарбама света, а колико пре пола сата мазнуле су у купатилу шминку својој старијој сестри. И без ловијановића, оне умеју да буду максимално отмене. У тихим летњим вечерима пролазе блудећи као да су се богзна куда упутиле, а шта? У најбољем случају савиће окуку кроз Скадарлију, мазнути лепињу са гулашем, па натраг — у бункер на ћорење! Човек скоро поверује да су страшно распродате, да их очекује најфантастичнији провод, мислим, да их чека ко зна ко, а овамо — труба, глумарење без краја и почетка! И баш на том тајанственом месту приче, наивни несрећници из провинције почну да се лепе за њих као шашави — систем фластеријана! Учини им се тако да су те мале фолиранткине толико високо изнад њих, са оним својим бечењем и отезањем слогова, фол-лежерношћу и свачим, да их никада неће достићи у отмености, а овамо — систем HELP! Хоћу да кажем, највећи број младих Београђанки живи у чаробном свету који се сакрива међу корицама различитих модних журнала или неког сличног поучног штива са сликама. Мислим, ови часописи за неписмене стварају код луцкастих Беџграђанкица осећање да су у контакту са светом. Мислим, ево о чему се ту ради: оне ће угледати најбезвезнију крпу на лешу од неке француске манекенке како лепрша на каквом парискорн мосту; ту је, наравски, и обавезни рапави бели зид кеја, клошаријана и као неки печачи, све ствари, мислим, које треба да истакну ексклузивност оне скупе будалаштине, и шта — мале Београђанкице ће саме покушати да сашију такву исту аљину и, да видите, можда ће им читава ствар поћи за руком, па ће се једне суботе увече појавити тако маскиране пред светом, али, мислим, они бели зидови кеја, оно небо, оне клошаријане, оћу да кажем, и све остало што уз то фура,

некако ће ми недостајати док их будем гледала како пролазе покрај пекара, буреџиџица, пиљарница и киоска у којима се кувају виршле у свом сопственом сосу. Хоћу да кажем, оне неће моћи да са собом понесу и оквир оне фантастичне фотографије из часописа, оно време, оне француске клошаријане који изгледају отмено као да су профе на факултету, оне скупе парфеме, прочитане књиге, уопште стил земље из које је таква мода стигла овамо, на крај света; оне ће јаднице само да се упишу у неку врсту модних емиграната, па ће тако уобразити како су изнад своје околине, јер ће се остали свет окретати за њима као луд! И то ће бити једна од највећих заблуда њиховог безвезног живота, оћу да кажем. Јер, ако се неко стварно разликује од других, мислим, ако се разликује изнутра, онда му је једини циљ да споља буде мањи од маковог зрна, да испари, да постане неприметљив и да што брже шмугне поред свих оних битанги што глумаре чешући леђа о зидове. А овде, шта? Циљ је да се буде примећен! Госпде! Али, морам искрено да вам признам, има ту неке сумануте храбрости: испасти из „Вога“, а уфурати на Карабурму, на пример, где човек сматра да је одлично прошао ако га само успут одаламо по дупингеру! Хоћу да кажем, ако је ово где ми живимо право место, онда оно мора имати и праву моду за себе, је л' тако? Мислим, моду у којој ће се осећати све оне буреџиџице, мирис лука из плескавице од петнаест комада, боја разливене нафте по реци Сави, крцкање печених кокица, линија цоњања на некој тараби, боја београдског асфалта у августу, када се летњи ветар лудира и игра шуге са старим новинама; оћу да кажем (ако можете да ме пратите), уколико ми Београђанке имамо неког стила, и штатијазнам, онда ваљда негде мора да постоји и наш властити стил у одевању, неки систем, оћу да кажем, неки фазон коме се свет неће смејати, који неће личити на свечани пролазак циркуса „Адрија“ кроз варош, једном речју, то мора да буде нешто што ће ме спасити осећања да сам модни вазал, колонија, дама из друге руке, фолиранткиња и све што уз то фура!

Али, слатке моје Београђанке, како ћете само скупо платити то своје забављање! Како ће вам само изаћи на нос! Колико ћете само пута устајати по ноћи као какав месечар и мењати пелене, а кад успут одвојите око на чукарац, а њега нема па нема; колико пута ћете само да цмиздрите у кујни док вам сузе буду падале у пасирану шаргарепу! Молим, само се ви лепо забављајте, то је једино што ћете имати у својим једноипособним животићима, тога ћете се једино сећати док се будете неутешно гојиле, килограм по килограм, све од муке и нервозе, клопајући све више и више, из несреће и досаде, јер вам је нека будала казала да се муж хвата на клопијановић — ђавола се хвата на то бућкало! Гледаћете се тако сваког јутра у огледалу, а нећете се више препознавати, и казаћете сами себи: „Откуд ви у вагону Ли?“ Зваће вас: матора, тетка, кево, стара, гробље... Говориће вам да сте одсвирали своје док се помоћу кашике за ципеле будете увлачили у прошлогодишњи костим за купање. Изаћи ће вам на нос оно ваше забављање, када сте долазили у седам, затегнути као сам ђаво, миришљави, млади, пуни неких слатких очекивања, кад сте стизали под онај јавни сат каснећи по педесет минута и питали: „Куда ћемо вечерас?“, а он вадио из џепа биоскопске карте, ментол-бомбоне и бадеме у шлафроку од чоколаде, водио вас да гледате звезде како врше колективно самоубиство бацајући се наглавачке у ушће Саве у Дунав; гледао вас некако онако, у мирису тек покошеног сена, балансирао по најопаснијим оградама Калемегдана над понором од два и по километра, а после вас водио на игранку „Код Звезде“ и држао сасвим близу, још ближе, дотичући вам плексус и грудни систем „кратки спој“, читава ваша леђа стајала су му у шаку, а сва коса у леву ноздрву; сетите се само како вам је правио програм боравка у вашем сопственом граду, као да сте

краљица Елизабета, како је сваке вечери изводио свој сопствени шоу у бојицама и колору, и како су вас неке друге, већ одебљале жене гледале завидљиво са устима пуним кремпита, док сте трчали испред кафане „Лондон“ у пола седам, претрчавали улицу кроз црвено светло, док сте се заклињали да се никада нећете угојити, да никада нећете носити сиве фланелске костиме, и никада ципеле преко којих се преливају ноге као да су принцес-крофне, никада, никада, никада — а видите, то време је ипак стигло — дошла маца на вратанца, а цица у колица, сада сте ви те које гледају друге девојчице како претрчавају раскрсницу код Лондона и како срећно проразе кроз забрањена светла, потрчавају кроз ваш живот, док вам ваш рођени муж спава испод растворених новина преко лица, а ви не знате шта бисте учинили са овим суботњим, тако дуго очекиваним изласком који се претвара у ништа, у прах и пепео, у досаду, у један величанствено огромни зев и реченицу:

„Нисмо ти ми више, стара моја, за ове ствари!“

Због тога, слатке моје Београђанкице, продајте што скупле можете свој једини безначајни животић! Забављајте се до избезумљења, нервирајте све њих — будуће спаваче, док не излуде! Тражите немогуће! Кезите им се право у лице док буду тражили тајну нове копче на грудњаку! Уживајте у томе како им се тресу руке, како фолирају да им није ни до чега, а у ствари не умеју да откопчају. Не откривајте им систем, нека се муче — ионако ћете све после платити по хиљаду пута. Терајте их да иду на рукама, да шене, да се туку са дрипцима због вас, нека им пропадају картони за премијере јер вам се баш тада, као, не иде у позориште. Будите хировити: нека липшу, нека изгубе посао, нека пропадну на свим испитима, нека их ђаво носи, јер све ћете ви то после платити, и те како платити! Ескивирајте их баш у оном тренутку када, после не знам колико мука, најзад позајме неку бедну гајбу и кад им падне мрак на очи; кажите да вам се баш те вечери гледају излози или какву сличну глупост, враћајте недодирнуте кијевске котлете по отменим местима, одвојите их од најбољих другара, правите будалу од њих, тражите да због оригиналности наглавачке скачу у фонтану баш онда када обуку своја најновија одела, а ако не буду хтели да скачу — прогласите их малограђанима, натерајте их да заједно с вама трче боси по априлској киши, јер после никада, али никада, нећете трчати по млаким локвама боси и млади и луди, видећете — дабогда цркла ако не видите!

ГЛАВА VII

Како је Ана чабрирала у школи. Разговори угодни са рођеним оцем. Жан Пол Сартр и Симон де Бувоар откривају малој Ани ужасну тајну њеног порекла. О закрпама на енглески начин.

И

звињавајући се због савијања ове речне окуке од говоранције, што је

сасвим поплавила догађаје које желим да сачувам од заборавља, враћам се поново у оно благословено време пре него што су ме исфурали из школе, тачније речено враћам се у своју гајбу, у којој је уместо лустера замењеног за џак брашна 1943. са таванице висила у огромним количинама драма. Тог тренутка кроз врата улази мој матори, држећи у руци ђачку књижицу своје ћерке.

— Дакле, тако? — рекао је. — Нисам ни сањао да имам ћерку пропалицу!

— Молим? — начисто се зазебекнух и нађох у недомујци.

— Једанаест јединица! Слаба чак и из фискултуре! То ме, у ствари, највише и погађа! Зар не умеш чак ни да трчиш?

— Пре свега, то није због трчања, већ због мириса! — покушах да се оправдам. — Ти вероватно знаш да не подносим мирис зноја (алергична сам на њега), а ту су онда и оне прашњаве патике, смрад паркета у сали коју премазују најсмрдљивијом паркет-машћу на свету! Уз то, како озбиљан човек уопште може да се бави прескакањем тамо неких коња и распињањем на карикама, а да остане нормалан? Треба само да Видиш мог професора фискултуре — један такав надувенко, са лажним мишићима! Мислим, да га видиш како хода улицом; човече, он једноставно удахне ваздух, ево овако, и издржи тако једно двеста метара, а онда утрчи у прву капију и издахне га. Ту се малчице издува, па опет — пуњење грудног коша! Човек би мирно могао да га употребљава као душек за плажу!

Матори је само слушао, цртајући фломастером по новом столњаку. Чинило ми се да је све у реду, мада је било нечег изузетно сумњивог у атмосфери, мислим нечега што ме је подсећало на ону чувену сцену из филма „Тачно у подне“, где покојни Гари Купер прелази преко трга, а негативци га прате кроз нишане револвера. Нешто тако! Што се тиче његовог цртања, могу вам рећи да би се тај столњак могао мирне душе изложити на било којој изложби морбидне уметности; оћу да кажем, матори је цртао све сама вешала, топове, тенкове и револвере крупнијег калибра.

— Ја знам, срце, да си ти бриљантна девојчица пресече он најзад тишину — да си, тако рећи, вундеркинд, али зар не би могла да будеш за нијансу мање духовита, баш сада, кад добијам седе због тебе?

Мој отац има, знате, фикс-идеју да је оседео због мене. И уместо да ми због тога буде захвалан, јер му проседи залисци заиста изванредно пристају уз тамнопути тен, он од тога прави питање!

— Желим објашњење!

— Једно по једно?

— Баш тако!

— У реду! Број један: књижевност и ти фазони! Све те лекције подсећају ме некако на оне несрећне писце од бронзе по Калемегдану на чијим главама преко лета цоњају птице, а зими као да преко ноћи добију беле куварске капе! Бескрајна досада и све што уз то фура ...

— Француски?

— Знаш шта? Кад моја професорка француског дочепа неког сиротог писца за гушу, па почне с анализама слагања времена и тим системима, онда од најлепше песме на свету, као што је, на пример, Преверова „Барбара“ (сећаш ли се онога о облацима који фурају низ реку као мртви кучићи, максимално речено, на часну реч!), онда чак ни од сироте „Барбаре“ не остане ништа друго осим три, четири укоснице! А тек њено слово р на париски начин! То би требало да чујеш! Ко би рекао да се родила у Љигу! Францускије је од Француза.

— Браво, браво! — затапша матори рукама и од узбуђења запали цигарету с оне стране где је филтеришка — сине, ми знамо да се ти сада налазиш ... мислим ... мислим, у осетљивим годинама, и да си раздражљива ...

— Па шта ако се налазим? Зар је учтиво да се понашаш према мени као да ме ујео бесан пас? Погледај, потпуно сам здрава! Ево, исплазићу и језик: а. а. а. а. а. а....

— Хоћу да кажем — настави матори смиријући лопту главом за разлику од многих твојих вршњакиња, ти имаш све потребне услове ...

— Молим те ко бога да не почињеш опет с тим несрећним условима!

— Молим?

— Како си се само ти мучио! Па зар ме ниси најмање двеста пута водио у тај биоскоп где се окрећу сличне филмчуге?

Матори се нагло уозбиљи:

—Слушај, сине ...

—И, не зови ме сине! — пресекох ту неразумљиву фамилијарност. — Знаш да ме то избеумљује! Ја сам ћерка! То је твој проблем што си желео мушко, а добио полуженско дете.

—Дакле, шта сам оно хтео да кажем?

—О условима ...

—Ах, да! Кад сам ја стигао у Београд, имао сам једну торбу, а у торби. ..

—... зелени џемпер, енглеску блузу, трофејни парабелум, књигу *Како се калио челик*, кошуљу — комада један, конзерву маргарина ... Јесам ли нешто изоставила?

— Ма шта ти мислила о томе, ви данас ипак живите пристојно, имате свој кров над главом, а видим, нисте лоше ни обучени! Ја сам се жртвовао!

— Господе Боже, па зар то није нормално? Шта су урадили твоји родитељи за тебе? Треба ли да цркнем од захвалности што ме ниси оставио на степеницама пред неком црквом? У ствари, кад зрело размислим, можда би и било боље да си ме оставио... Имала бих шансу да ме усвоји неко пристојан. Замисли, после двадесет година зове ме папа Жан-Пол Сартр, шизнуо од узбуђења: „Анчи“, каже, „морам нешто да ти признам... Ти ниси наше дете! Мислим, моје и Симонино (де Бувоар). Истина, ми смо учинили све што смо могли за тебе, али сада је време да ти откријемо ту страшну тајну“. Па ко је онда мој отац? — вриснем. — Хоћу да га упознам! „На жалост, он је непознат чак и у својој улици — каже папа Жан-Пол — али, ако желиш да и даље останеш у нашој кући, Симон и ја бисмо били пресрећни!“ Излазим на терасу која гледа право на стари Париз, доле испод мене су Јелисејска поља, и уопште, све осветљено, све као фол француски, а сузе ми лију низ образе тако да се цело биоскопско платно малчице замагљује. Из даљине, тамо од Тријумфалне капије, најпре сасвим мало, а онда све већа и већа слова ФИН, ФИНЕ, THE END, КОНЕЦ! Грицкамо семенке и излазимо из дворане ридајући. Јао, што сте ми сви досадни! Живим у једној крајње досадној фамилији!

— Посматрам те последњих дана,... каже мој матори — и знаш...

—Хајде, реци! Како се понашам? Као свилена буба?

— Истина, ти непрестано пиљиш у те своје уџбенике; не може се рећи да не пиљиш и не мичеш се из собе, истина, не може се рећи да се мичеш, али тај проклети радио! Како уопште можеш да се сконцентришеш на учење а да га непрестано слушаш? Па ти би, у ствари, могла тако преседети године и године пиљећи непрестано у једну те исту страницу. Ни трага од амбиције, ни трага од ма какве жеље да се крене даље! Ја то стварно не разумем. Па ја сам већ са десет година знао шта ћу да постанем у животу! А ти? Хајде, реци, шта мислиш да студираш? Шта те то тако изузетно занима?

— А, ту смо дакле! Господин тата би желео једну амбициозну наследницу која би се начисто растурила од животне енергије, је л' да? Литерарни кружоци, где мали кретени читају приче о томе како су лудачки заљубљени, а љубав им остаје неузвраћена! Таласање трепавицама и ти системи! Ићи непрестано улицом као да си негде задоцнио. Бити паметан, разуман, протезати се према губеру, студирати и олакшати родитељима старост. „Гле како Миодраг личи на деду и баку, и обратно! Мацо, промени му пелене! Хај де, Миодраже, дај пусу дедици! Шта ћеш бити кад поластеш, душо, а?“ Како једанпут не укапираш да ме ти фазони савршено не занимају. Нећу да се протежем по тамо неком губеру! Баш ми се допада да седим и буљим у ову једну те исту проклету страницу, испуњену од почетла до краја туцетима непознатих једначина и особа, и да цркнем слушајући ове масере, диск-џокеје, па да после лепо пада киша и да се она Светлана онесвети на спроводу, док се ја будем церекала као луда у облику дима с роштиља.

Али то ничему не води!

— А чему би, као, требало уопште да води? Кад већ хоћеш да чујеш шта мислим о томе, рећи ћу ти: само без аплауза, молим! Нећу да утуцам овај свој животић у неком непрестаном чекању. Шта радиш целог боговетног дана, само нешто чекаш? Плату, вечеру, пролеће, летовање, зиму, да проври ручак, да се угреје пећ, матуру, па факултет, па мужа, па децу, па унукe, па кишу, па сунце, па да престане ветар, па да отплатиш кредит, па да ти се очисте досадни гости из куће, да почне представа, па да почне нека телевизијска масажа — и шта си радио? Ништа!

Непрестано си неког давола чекао, и он је стварно стигао једнога дана, тај ђаво, мислим, али, sorry, било је већ касно. Хоћу да ми се све дешава *одмах*. Ево сада! Хоћу да ћутим и слушам музику која ми допада и да ништа не чекам, већ само да постојим, тако некако — да осећам руке, ноге, зубе, непца, косу; једном речју, оћу да баш сад живим, ако си разумео шта оћу да кажем? А ти, шта ти радиш? Уместо да ме оставиш на миру, ловиш ме у грешкама! А, што је најглавније, није ти јасно о чему се ту, у ствари, ради! Ето шта те нервира! То те начисто избезумљује. Једноставно, да сам каква изафектирана гуска, интелектуалка или нешто слично, могао би са мном да се препиреш до миле воље око, на пример, Кафке. Од кухиње бисмо направили нешто као дебатни клуб и све би било О.К., али види, види, стара Анчи ћути и све нешто као мисли, уколико уопште уме да мисли! И шта сад? Не тражи помоћ од свога свемогућег татице који већ себе види у улози спасиоца. Не зарезује га! Не бори се с њим! Нема сукоба генерација и тих фазона, из часописа за излуделе недељне преживаре. Нема ничега. Он жели да Анчи учи, и шта: Анчи пристаје да седи изнад књига. Двеста година, ако му то чини плаисир! Али, друго ништа. Знаш ли шта значи чаминг? На мом приватном језику, то значи чамити! Анчи чаминг! Лепше звучи, зар не? И сад, ту изненада смета сироти кркљави транзистор. У реду, ево, гасим га! Шта ћемо сад? Како угасити ону унутрашњу музику, топ-листу са најприватнијег грамофона? Како ме претворити у конструктивну особу? У некога ко пристаје да онај изнад њега мора данима богомдано право да га масира, шетајући се дуж цртаћих столова: „Опет сте задоцнили, мала моја!“ Била сам болесна и аутобус је каснио, а умрла ми је и тетка! „Нека се то више не понавља!“ Неће, обећавам! И шта сад? Треба да као луда учим да бих што пре стигла у један од оних дивних, озбиљних затвора — у канцеларију, у брак, у пензију, на летовање? Не пада ми на памет! Ко може да ми забрани да стигнем

последња у тој суманутој трци? Ето, угануо ми се чланак и не могу брже да трчим! На часну реч, убијте ме, не могу! Али нећу одустати од трке. Само ћу је развучити што дуже могу. Није важно прво место — важан је спортски дух! Лопта је округла, никад се не зна, срећа је промењива, победиће бољи, све је релативно, неко воли попа, а неко падају ...

Ето шта сам све могла да кажем свом матором кад се онако згодно напеналио, али, видите каква сам бедница — нисам му рекла од свега тога ни речи! Само сам, као, седела и буљила у оне проклете једначине, где ништа није познато сем писца уџбеника, а и он само у оквиру своје фамилије. Једноставно, нисам могла, убијте ме — нисам!

Питаћете свакако, а зашто?

Због једне невероватне ствари, то јест детаља. Матором се, наиме, истањило џемпер на лактовима, па му моја маман пришила две кожне закрпе на њих, кобајаги енглески системи, лежерност и све што уз то фура, а да видите, само са друге стране оне коже, све провидно као цедиљка за чај! И како онда да му то све треснем у лице кад знам да су оне кожне закрпе у ствари рикнути трећи том *Српских класика*, мислим, скинуте су са корица, и уопште — море, каква Енглеска — где је сад она? Можда уопште и не постоји? Али, када му једанпут крене у животу, мислим, мом матором, испуцаћу све своје адуте, на часну реч, дабогда се не помакла с овог места!

Матори је ћутао гледајући замишљено испред себе. После извесног времена, подиже поглед и рече:

— Питам се постоји ли уопште нешто на овом свету што теби не изгледа... како оно кажеш?

— Фалш ...

— Јесте, фалш! А сада, добро слушај и ако је могуће, без упадица, молим! Ти, претпостављам, познајеш моје текстове?

— Како да не! — ускликнух одушевљено. — Одувек сам волела твој стил! Узмимо, на пример, само како си обрадио женске ликове у *Рату и миру* од Лава Толстоја! Мислим да ти је то најбоље испало ...

— Завежи! — избежуми се матори. Очигледно му је смисао за хумор изненада изветрио кроз таваницу.

— Овде, наиме, има и дама ... . замјауках с анђеоским изразом лица.

— Опрости... — рече он — Има Бога! Толико сам пута нападао по новинама министарску децу, делио лекције о моралу и размажености, а сада се све то догађа мени. Баш мени! Како да изађем на улицу и погледам свету у очи! Имаш ли ти можда какав предлог?

Увукла сам у своју стару писаћу машину марке „Адлер“, наслеђену од покојног деда Гаврила, чист лист хартије и почела полако да куцам. Када је ствар била завршена, пружила сам му лист и устала од стола.

„Мењам свој властити (зло) употребљени живот, фамилију, републику и државу за нешто повољније. Одричем се својих родитеља, своје школе, удобног живота који ми се омогућава, изванредних услова и свега осталог што уз то фура, и ничије фолирање не признајем за своје. Шифра: *Доста ми је свега, пусти ме да спавам.*“

Требало је, у ствари, да кажем: „Ја одлазим из ове куће!“ али, ако већ желите да знате зашто то нисам рекла, онда је то због тога што цела та реченица звучи страшно патетично и што сам је видела у најмање две хиљаде најоцртанијих филмчуга. Је ли било суза? Човече, код мене вам је то тако: када се догађа нешто стварно напетог, не можете да ми исцедите сузу да вам је звезда на челу. Само се некако сва увучем у себе као мачка, а једино се примећује да сам узбуђена по томе што као малчице пребледим и што ми глас пређе потпуно без икакве везе у фалсет, баш као да сам мали пешкир у пубертету.

Е, сада, кад је отишао предалеко, ни мој матори није могао више натраг. Ухватила га тврдоглавица од висине. Знате, све драме у нашој кући дешавају се углавном због тога што смо сви страшно тврдоглави. (Замислите, рођени смо сви у знаку Овна!).

— Извини за тренутак! — рече матори и отфура у кухињу да се консултује са маман. После ће казати: „Ми те нећемо задржавати. Ради шта хоћеш!“ Маман му сада управо шапуће: „Пусти је само нека иде; гарантовано се враћа до деветке. Биће мања од маковог зрна!“.

Е, видите, у томе и јесте штос! Пре бих умрла него да се вратим, на часну реч! Издржаћу најмање пет-шест година, макар цркла! Само да се не заплачем — то би укењало читаву ствар.

Када се матори вратио у гајбу, могао је да настави препирку са бледим димом моје цигарете, која је догоревала на ивици пепељаре.

Ја сам се већ отиснула у бели свет.

ГЛАВА VIII

Садржи Анино бекство из рођене јој куће и врло необичан сусрет са лажним сликаром Мишелином у експрес-ресторану код „Руског цара“. Препоручујемо стрпљивости читаоца и нека Анина размишљања о генерацији кокаколичара и њеним љубавницима, која веома успоравају већ ионако развучену радњу ове књиге писане искључиво за забаву читаоца.

Н

и сама не знам како сам се нашла на улици. Кренух потпуно

насумице. И да видите, било је ту извесне разлике у базању; мислим, није то исто као кад глумарите онако, штоса ради, мислим, без везе; човече, одједанпут сам некако примећивала да пада снег и да су све породице сада иза осветљених прозора, мислим, у топлом и у тим системима. Увати ме паничан страх. Најрадије бих се завукла у рерну нашег шпорета и тамо прела као мачка. За почетак, уфурам у телефонску говорницу и обрнем неку Љиљу. Није код куће! Поново петобанак и Оливерин број: „Извини, срце, али управо излазим на вечеру!“ Ништа, ништа, само ти фурај! Ко је трећи? Нема га. Тако вам је то! Док вам све иде како треба у животу и око њега, просто је немогуће да ескивирате све оне који желе да се друже. Чим ствар опали низбрдо — нигде никог ни од корова!

И што је најцрње, оно мало света по улицама журило се некуда као сумануто. Гледајући их, човек би помислио да је у шест сати заказано падање секира. Тако и ја изаберем нешто као циљ и одвојим пешака најужурбанијим кораком. Кад стигнем тамо где сам наумила, обрнем се око осе, па натраг. Рекло би се да сам најзапосленија млада дама у граду. Најзад, пошто сам пала с ногу од базања, довучем се некако до „Руског цара“. Сада је то експрес-ресторан и зове се „Загреб“, али мени је некако поетичније — „Руски цар!“ То је, наиме, био последњи неукокани руски цар, ако ме разумете. Хоћу да, кажем, најдуже је издржао!

Налактим се тако на један пулт и почнем да зиркам наоколо. Углавном неки хипици, Алжирци и покоји Африканер. Ми их, иначе, зовемо Угљеше. Дакле, две Угљеше су се баш процеверљале изнад погачица, кад покрај мене замириса терпентин помешан с мајонезом. Окренем се да видим у чему је ствар, кад тамо неки чупав момак клопа руску салату!

— Није пристojно да се гледа кад други једу! — искези се на мене пуним устима мајонеза. На часну реч, ретко ми се догађа да ме неко освоји на први поглед, премда о томе читам у новинама сваки други дан, али, кеве ми, крајње је време да се и

мени то једанпут догоди. Не, није то била сексуална привлачност и ти фазони: једноставно, као да сте излазећи из школе сусрели сасвим случајно старијег брата кога нисте видели једно осамдесет година. Тако некако ...

Момак је настављао да ме шармира:

— Руска салата код „Руског цара“ — чист плеоназам! Хоћеш пола, а?

Знам, казаћете да није пристojно, али навалила сам као луда на ту омалтерисану руску салату. Претпостављам, наиме, да ако неко база улицама без крова над главом и ако напољу уз то пада још и снег, онда тај неко обавезно мора бити изгладнео и све што уз то фура. Тако бар пише у свим књигама које сам у своје време читала на ту тему.

— Збрисала си од куће? — упита момак.

На часну реч, све му је било јасно из цуга.

— Откуд знате?

— Пар сад је полугодиште и град је пун одбеглих малолетница. Где мислиш да совишеш?

— Питајте ме нешто лакше ...

Снуждих се изненада. Момак ишчезну на тренутак и врати се са два сока од парадајза у која поче да сипа као шашав со и бибер:

— Моје је име Миодраг. Они који ме воле зову ме: Миша или Мишелино. У атељеу имам цак за спавање.

Заборавио га летос неки Швеђанин. Па, ако ти одговара док се не снађеш ...

Почех да се смејем као луда на брашно:

— На часну реч, нисам никакав сексуални манијак! — рече он, извињавајући се.
— Мислио сам само, ако ти ...

Објасних му да се не смејем због њега, већ због маман, која ме очекује у својим водама до деветке.

— Значи, револуција је завршена? — рече Мишелино. (Одабрала сам одмах трећу варијанту његовог имена као најприхватљивију).

— Знате ли када ћу се вратити кући?

— Када?

—Никада!

И ту се, најзад, заплаках. Мислим ту најзад нешто пуче. Усред оног експреса који је баздио на кисео купус и историју свих београдских мензи од 1944. до 1971. године. Мишлино је сигурно мислио да сам нека хистерија, само није тео то да призна. Нећу му то никада заборавити.

А онда одосмо у његов атеље.

Било је све у реду, мислим, сем тог цака за књавање. Хоћу да кажем, била је то апсолутно једина ствар за књавање у целом атељеу!

Мишлино је, иначе, живео у пространој куполи једне помпезне зграде у близини железничке станице. Уместо таванице, видео се компликован механизам циновског часовника који је непрестано откуцавао, кашљуцао и кркљао, испуштајући у огромним количинама најразличитије шуме. Кроз велике прозоре видела су се леђа извесних бетонских дама. Биле су то богиње Правде, Индустрије, Пољопривреде, Заната и неких других вештина које нисам могла да дешифрујем. И лампа и грејалица биле су директно прикључене на вод којим је струја снабдевала велики бројчаник часовника. Мишлино, највећи гребатор кога сам икада упознала, гребао се чак и о струју! Просто да човек излуди!

Провирих кроз куполу — негде у том бетонском пространству, у тој прашуми најружнијих кућа у Европи, светлуцао се и мој бивши прозор. Знала сам да баш у том тренутку у кухињи заседа породично веће. Страшно. Доле су куљали аутомобили. Гледани с ове висине, личили су на колекцију децјих играчака, хоћу да кажем, човек се осећао филозофски узвишено и некако изнад свега, што и није било нетачно, ако се узме у обзир да се Мишлинова гајба налазила изнад десетог спрата.

Увукосмо се, дакле, у ту једину шведску врећу за совисање и, могу вам рећи, па ви веровали или не, баш ме брига — у том тренутку ватање ми уопште није падало на памет, мада је било сасвим неизбежно да се додирујемо коленима и свачим, пошто је врећа, као и свака друга врећа, била прилично врећаста, то јест уска.

Негде, сасвим одоздо, до нас је допирала тутњава тешких камиона.

— Причајте ми нешто! — замолих Мишлина. Било ми је некако баш глупо да лежим ћутке. Некако непристојно, ако баш желите да знате шта сам осећала у том тренутку.

— Хоћеш ли о Самари? — упита он.

— О чему?

— То је једина прича коју знам напамет ... — рече Мишлино.

Што јес, јес, био је веома деликатан. Трудио се колико је год могао да оно додиривање о коме сам вам причала не испадне значајно и све што уз то фура.

— Самара ти је град удаљен један дан јахања од Бухаре, која је такође град. Али, прича се није догодила у Самари, него у Бухари! Схваташ?

— Схватам.

— Било је то, дакле, у Бухари ... рече Мишелино. — Један трговац посла свог слугу на пијаци да купи воће. Слуга узме корпе и оде тамо, схваташ?

— У реду. Да купи воће.

— И шта се даље догађа? Између тезги на пијаци, схваташ, слуга угледа Смрт. Било је, рецимо, око пола девет ујутро. Шта уради слуга? Баци корпе и као без главе отрчи кући: „Господару, дај ми брзо коња да бежим у Самару!“ рекао је. „Шта је било?“ — пита господар. „Видео сам Смрт и она ме смртно уплашила!“

— Како друкчије и да га уплаши Смрт, ако не смртно?

— Па, да! И тако слуга седне на коња и одјаше у највећој паници. Онда господар оде на пијаци, пронађе оне изгубљене корпе, кад тамо — има кога и да види: Смрт! „Шта је, бре“, каже он, „зашто уплаши мога слугу?“ А Смрт одговори, пази сад: „Нисам га ја уплашила, само сам се зачудила откуд он у Бухари кад вечерас имамо састанак у Самари?“

— Сјајна прича за лаку ноћ, нема шта!

— Колико ти је година? — упита Мишелино.

— Осамнаест, само не знам шта се то догађа са мном? Налазим се некако на тачки када више не умем да наставим живот, ако разумете шта хоћу да кажем?

— Разумем, само ми није јасно зашто ми говориш непрестано, ви?

— Последица домаћег васпитања! — објасних. — Прећи ћу на ти кад ствар сазри сама од себе, схватате? И не прекидајте ме кад се исповедам! Оћу да кажем, после првог полугодишта увати ме тако нека депресија да је то просто неописиво! У чему је фазон? Тачно за петнаест дана улазите поново у онај исти смрдљиви разред и погледате око себе — а оно сви препланули и само што не експлодирају од својих сопствених личности! Сви као били на зимовању. Погледај шта смо купили у Кортини дан Пецо! Зар није слатко? Затим зазвони звонце, баш као у зоолошком врту, и у разред уфура она афектација од разредног старешине, са ево оволиким бордо ноктима — и она као препланула! И она као била на скијању! Кладим се у шта год хоћете да знам како ће печети први час!

— Како?

— Е, па драга децо — рећи ће — јесте ли се лепо одморили?

Од чега да се одморимо, ког ђавола, сем од ње?

— Сада треба озбиљно запети! Ви сте већ одрасли и за који месец наћи ћете се на испиту зрелости! Богами, мораћете добро да угрејете столицу! За који месец, бићете академски грађани!

Како јој само не дојади да обрће ту јадну, вечно исту плочу, која од силне излизаности почиње већ да свира са друге стране? Онда ће као кренути између клупа кроз одељење и као помиловати неке од нас по коси. Али, кад дође сасвим у дно разреда, ту ће открити мене и умало је неће стрефити шлог! „Ана, зар ти ниси пребачена у четврти два?“ — побеснеће. Не, нисам. „То мора да је нека грешка!“ Јесте, али у вашој глави ... То наравно нећу да кажем, али ћу помислити, у ствари, исто. Она ће знати шта сам помислила помоћу телепатије, знате оно: *теле патиш ти — теле патим ја?* Шта је? Она једноставно не може да предаје док је ја гледам из претпоследње клупе. Није да се смејем или нешто слично, чак се и не церекам — али некако јој смета мој „цинично-подругљив израз“, како је казала мојој маман на последњем родитељском састанку. Шта могу кад стално имам такав израз? Али, оставимо њу! Пређимо на остале... Знате ли с ким седим у разреду? Не знате? То вам је права генерација *кокаколичара*! Богами!

Кад их човек посматра са стране, учини му се да су то све сами голи кошаркаши! А овамо — клопароши жвакаћих гума! Трубе! Маме их облаче за школу. А ако се случајно догоди да вам у једном тренутку падне мрак на очи, мислим, да им допустите да вас држе за руку једно осам секунди, сутрадан цела варош зна какви су они швалери, на часну реч! Испаднете потпуна будала док се они пувакају и значајно жваћу оне своје гуме. Што је најгоре, моја школа важи за отмену и све су то силни момци што баш иду у такву школу, а не у неку периферијску. Као да су они заслужни што су им се родитељи успели да убаце у сами центар? У последње време набацили су и некакве кућице по планинама и околу река, па у суботу, пуни себе, кажу „да иду на ранч“. А мачке? На њих сам потпуно заборавила! То треба да видите, на часну реч! Већ као помало излазе с лажним дипломатама и личностима које су у моди, а завршиће, у најбољем случају, као супруге чиновника из спољнотрговинских фирми, које после удесе да им јединице отфурају у Француску за кућне помоћнице или у тамо неке колеце, да науче како се пуши трава. Феноменално! Већ су открили и Азурну обалу, па ме стално питају: „Боже, Ана, како можеш да се купаш у оној смрдљивој Сави? Нема тих новчаница за које бих се ја поквасила у њој!“ Хвала богу што нема, јер би после целокупну Саву морали празнити као базен на Ташмајдану, да је изаперу од разних помада и шминки. А њихови маторци им стално намештају неке Енглескиње — као: оне буду мало овде, па онда оне мало тамо. И тако нека Светлана поведе једну Каролајн да јој покаже како смо ми Срби лафови и све што уз то фура, и то где ће него у Скадарлију! Гледа Каролајн и избезумљује се. Допадају јој се и жирадо-шешири и они кичери — сликари и све, а онда Светланица сврне на једну тезгу да мезне мало прасећих ребара, и ту Каролајн угледа први пут у животима мало, слатко прасенце на ражњу, па падне у несвест, узвикнувши у очајању: „Боже, шта су му учинили!“ (То, прасету) Е, ту се Светланица начисто укопа за целу Велику Британију и Уједињено Краљевство и, уопште, тако пропадне ствар са гостовањем на Острву, али сила је она, Светлана — извући ће се већ мала Светланица! Ето са каквим светом треба да проведем још пола године, уколико, наравно не будем окинула разред. Толико ме ти идиоти стимулишу да ћу стварно морати да завршим школу на време, само да их више не гледам, на часну реч!

Заиста, не могу више да их поднесем! Данима их посматрам како фолирају, како пуштају огромне косе, како носе падобранске униформе и којекакве застрашујуће значке, како седе по патосу на свим могућим фестивалима и местима у моди, како се фол јавно грле, како су против рата... Наравно да су против рата кад би се срушили истог часа да им човек да да понесу пушкомитраљез или нешто слично, а можда би љоснули чак и само кад би ставили шлем на главу! Они против рата? На часну реч, натераће ме да ја једина будем против мира, јер већ ми као нешто долази да лепо исфурам на улицу са транспарентом на коме ће писати „Доле мир, одвратна жабокречина!“ Пада ми тако свашта на памет, само кад их видим како имитирају фотографије из страних часописа, наравно, не и текст испод њих, јер и не читају ништа! Због њих би требало издавати новине за неписмене — само у сликама! Њихов једини протест своди се заправо на седење по патосу, и то где, молим вас, само на оним местима где ће бити виђени у огромним количинама! Па, човече, они не би ни за живу главу могли да седе, на примјер, на патосу нечије кухиње или у шпајзу, или бакалници, на примјер, али на фестивалима — е, ту су главни за седење! Једва чекају да се увале свету међу ноге. Као, презиру друштвене норме, као, они што имају картоне — они су потрошачко друштво, средња класа, малограђани!

Кад их човек види у оним њиховим јазбинама, чисто му дође непријатно што је малограђанин, јер је сачувао толико лове да плати свој кофијановић. Па ту би, на часну реч, и сам онај тотално неразумљиви Џемс Џојс изгледао потпуно безвезно, када би га они погледали, онако, као замишљено, као: „Све то не вреди ништа, стари!“ — тако некако, штатијазнам! А онда, сасвим случајно, натрапате једнога дана на нешто њихово, штампано у неком бедном штреберском средњешколском листићу и удари вас начисто шлог на лицу места! Све нешто о остављању, о сузама, о облацима и тим фазонима — могло би мирно да уфура наглавачке у било који споменар из прошлог века. Просто невероватно! Не можете да дођете себи од чуда! Питате се само где ишчезоше они револуционари са бецовима, оно мудро ћутање и као зен-зурење у празно, шта би с оним сигурним и тако равнодушним отегнутим говором, оним фолирањима да су иза свега, као у питању дроге? Ђавола, дроге! Па они су још на нивоу пуњених паприка!

И онда заврше једнога дана факултете, жене им подшишају косицу и обрију оно паперје од браде, а затим их сачекују иза кривине кредити. Јесте, кредити! Лепо их видите у ганц новим колицима како као манијаци буље кроз шофершајбне иза оног „Л“ и мењају брзине, без да притисну куплунг. После им дофурају „сунца татина“, и миц-миц све по реду, док једног јутра уз кафу не кажу прочитавши новине: „Шта оће ови студенти, ког ђавола? Стално се нешто буне!“

Затим њихова „сунца татина“ окаже поново неке друге бецеве и пуне косице, па опет Јово наново! Седење по патосу у знак протеста! Али ја некако више немам живаца за тај филм, ако већ оћете да знате о чему се ради. Репризу ћу оставити вама. Уосталом, не може свако бити шашав до краја живота. Ја ту, наравно, немам чега да се плашим, ми смо талентовано блесава фамилија!

Толико сам се била распричала да сам сасвим заборавила на Мишелина.

Окренем се према њему, кад имам шта и да видим — он нина-нана!

Ујутро ме пробуди нека страшна шкрипа. Часовник изнад нас цвилео је као да га кољу.

— На часну реч, пријатељи ће ме испљувати ако дознају! — рече Мишелино зевајући. — Могао сам макар покушати да те силујем ...

— У реду — рекох — хајде да не разочарамо јавно мњење!

Ту смо се нешто као мало мазили, тек реда ради. У ствари, било је некако топло, као да спавате у каљевој пећи, изнутра. Остала бих тамо све до подне да Мишелина не обузе изненадни напад амбициозности.

— Умивање, доручак, а онда на посао!

Размишљајући успут о овом случају, дођох до неких епохалних закључака о мажењу. Узмимо, на пример, да је неко гледао ову нашу филмчугу, могао би се заклети да ... Е, зини да ти кажем! Међутим, то људи чине углавном из навике. Када се већ једанпут нађу заједно у истој врећи, (пардон) кревету, шта им онда остаје, ког ђавола, друго да раде сем да изводе оне смешне покрете и фолирају страст?

Али код Мишелина је све друкчије него код осталог света. Он некако успева да живи ван општих места и општих мишљења. Баш бих волела да успе у животу, кеве ми!

На пример, пошто нема чесме у куполи где станује полуилегално, јер га је његов отац пуковник исфурао из куће још пре годину дана, он се умива у WC-у једне кафане, два блока даље. Силази лепо из куполе и без икаквог устручавања прелази улицу, с пешкиром око врата и са четкицом за зубе у руци; да га човек случајно погледа са стране, мислио би да иде у купатило с најлепшим шареним плочицама. Он, наиме, уопште не примећује да то није његов лавабо, мислим, не пада му то уопште на памет, јер се свугде осећа као код своје куће.

Чекајући да се врати, размишљала сам о томе јесам ли фригос или нисам?

Ту бубу ми је посадио у главу неки шмекер, неки Тика Фијока. Сретне ме тако на улици и каже: Је ли, бре Анчи, каже па ти се уопште ни с ким не ваташ, каже ти си сигурно неки фригос, каже, или тако нешто, мислим — фригидаире; о свему, бре, тркељишеш, само не, каже, о оним стварима каже ... И још каже: Па добро, каже, макар да си несрећно заљубљена или нешто слично, мислим да си зачарата, каже, него, бре, ништа! Страшно си, изгледа, амбициозана, у томе је штос, на часну реч, каже ...

Тако ме, и не слутећи, баци у најцрње поноре мисли. Онако, успут. Лежала сам чекајући Мишелина и мислила о оним стварима. Јесам ли, дакле, фригос, или нисам, питање је сад? Јесам ли заћорена у неког или нешто? Најзад, да видимо, Анчи, рекох сама себи, где је тај списак инвентара? Најпре, у отаџбину? Бих ли погинула за њу, ако затреба, као што лепо пише у читанкама? Нисам нешто сигурна. Драгоценија сам јој жива, је ли тако? Идемо даље! Да бих брисала по шумама и горама наше земље

поносне, ако треба, мислим — брисала бих на све четири стране света! Знате ли кад би ме уватили? Никада!

Затим, могло би се рећи да волим своју породицу, наравно с оградама. Око чега су ограде? Мислим, кад сви устану на леву ногу, не бих се могла заклети да их баш претерано обожавам. Али, све у свему, драги су ми! Ипак, они су ми фамилија, а човек, као што је познато не бира своју фамилију, ако схватате шта оћу да кажем? Ни отаџбину, исто тако! У томе је штос. Ни она њега, то јест, и обратно! А да ли сам заљубљена, баш онако, мислим? Па сад, како с тим стоје ствари: била сам као нешто заљубљена једно два и по пута у животу, али ти типови нису били баш претерано одушевљени да се мазе самном, ето у чему је ствар! Хоћу да кажем, нису ме шљивили! Једног од њих, неког кошаркаша, пратила сам у стопу око три недеље, отприлике. И кад год га видим, као да ме неко опали равно у плексус. То је била љубав! Као да вас мале беле мачке гребу по кичми. Бар ја тако налазим, мислим, чинило ми се да тако треба да изгледа права љубав! И шта је било? Тај кошаркаш је некако стално гледао некуда преко мене. Патила сам као убоги ђаво, толико је био расејан кад год би ме слушао. И једнога дана, баш сам била уморна а напољу облачан дан, погледам се лепо у огледалу, право очи у очи, и упитам се: „Па да ли си ти нормална, Анчи? Видиш да те човек ескивира!“ И ту га тако страшно замрзим да не бисте веровали колико! Начисто ми се огади. Богами! Због чега? Најпре због тога што очигледно нема укуса, јер ме не воли. Па, да! И уопште, да ли је то нормално да волите једног идиота, мамлаза, кретена, последњу будалу, а да он не воли вас? Да ли је то нормално?

После сам се, као, нешто зезала с неким момком који је глумарио око филма. Нови талас! Вукао ме је у Кинотеку све док ми неке филмчуге не почеше изилазити на уши. Сви ти Драјери, Сјостреми, Пудовкини, Ајзенштајни и Грифити — све ми се то некако помешало у једну општу црно-белу коцкасту досаду, кева ми! Дешавало ми се да за ручком код куће само отварам уста као риба а не пуштам гласа од себе, толико ми се нема филмчуга увукла под кожу, на часну реч! Умало ме нису одвели оториноларингологу. Да ли је то нормално? Једанпут сам била с њим у позоришту. Знате ли шта ми је казао после десет минута? Каже: знаш ли, каже, зашто не подносим театар? Зашто? Па, каже, због тога што је све у тоталу! Нигде ни једног јединог крупног плана, каже. Ни једног јединог крупњака! И уопште, што јес, јес, радовао се када ме сретне на улици, није да му не би било драго, али никада онако као кад сретне некога ко му нешто значи у животу и кога може треснути по рамену и упитати: „На чему сада радиш?“ Долазило ми је да експлодирам, јер сам била нико и ништа, без везе, али човек ипак очекује од типова да осете да си неко и нешто макар осам минута пре него добијеш и званичан печат или сертификат о томе од неке комисије или органа, шта ти ја знам! Да ли је то нормално? Да човек осећа како би га такав тип оставио на цедилу, мислим, на клацкалицы, баш када је сасвим горе у ваздуху, а он доле на земљи; мислим, да би мртав ладан сишао са клацкалицы и оставио вас да треснете о тврду земљу и све што уз то фура, само ако би кроз дечји вртић наишао неко ко има извесно име и презиме, и појављује се у оној берзи величина под насловом „Клуб познатих“, „Тамо-амо по граду“, „Где су, шта раде“, „Иза екрана“, „Из горњег ракурса“, „Новости о познатима“ или на неком сличном месту.

Е, онда је наишао један страشان шмекер. Најпре је нешто као долазио у Београд, па онда ишчезавао тамо по Швајцарској и Немачкој, а о Либији и тим

фазонима да и не говорим! У чему је био штос? Личио је на оног глумца Питер О' Тула, али сасвим без везе! Мислим, све док не отвори уста и не проговори! А говорио је, отприлике на следећи начин, можда мало претерујем, али, кунем вам се у шта год хоћете, ствар је изгледала веома слично:

— Био сам јуче у Венецији и ручао изванредне шкампе! Две порције пет хиљада лира! Стигао сам до Београда за осам сати мојим „ровером“. Нема шта, сјајна су то кола, мада коштају девет милиона! И замисли шта ми се догоди! Сретнем у Трсту једног старог другара; одлично се снашао, оженио се Швеђанком и она му купила зубарску праксу — дванаест милиона франака; има кућу (шест милиона), а само њен венчани прстен који му је поклонила коштао је два и по милиона, да не говоримо о њеној венчаници, купљеној код Кардена — петнаест хиљада... — и све у том стилу, дабогда се не помакла с места ако није тако! Чинило ми се некако да седим са звечећом аутоматском касом на улазу у неку велику самопослугу, или да ми је неко уградио таксиметар директно у главу; мислим, све ствари које би споменуо коштале су, па се стицао утисак да је живот нешто као аутомат у кога треба непрестано убацивати ситну ловуцу. Тако нешто. Провод! Иначе, био је слadak; сав некако чист и испеглан!

Добро, питаћете се ви, а клинци? Јао! Најгоре од свега је то што се одмах залепе! Како залепе? Лепо. Пошто немају ама баш никакве представе о томе шта би требало да раде у животу, прифластеришу се истог часа за мој животни оптимизам (називамо ту ствар тако), и шта — гребу се за смисао! Да ли је то нормално? Само што још не траже да им организујем и вечерње проводе, на часну реч! Који су то шмекери! Тако се један Мики смртно заћорио у мене. Стално ми, бре, на часовима дофуравао као неке цедуљице, на којима сам му после исправљала граматичке грешке у љубавним изјавама. Мислим, некако ми не прија када ме неко стално гледа као заљубљено беби-биф теле, оћу да кажем: то вас обавезује на извештај начин да узвраћате исте такве месечарске погледе, а ја не умет да фолирам и не мислим да правим колекцију зачараних типова. Хоћу да кажем да нисам фолиранткиња која воли да завлачи људе све док начисто не поблесаве, јер ми је некако жао тих зацопаних типова. А, какви су тек швалери! Пристанете, дакле, да се тако помазите с неким од њих и знате ли шта вас сутрадан чека?

Одведу вас у неку позајмљену гајбу која начисто базди на туђ свет. Швалерска гајба, није него! По патосу као случајно разбацани они часописи са голим мачкама (то му дође као пред-еротско надраживање, као, ја сам познати фригос, па сада треба да ми разбуђују машту), а онда један такав клинац, кога облачи кева сваког јутра, пита лежерно, као у неком филму: „Виски или цин-тоник?“ Ви кажете, рецимо, виски, а онда то почиње да вам точи виски у чашу, док у тишини лепо чујете како му дрхте ручице, а сироти грлић удара као шлогиран о руб чаше. Добро, чекате шта ће даље бити. Онда *то* седне поред вас на ивицу кауча и почиње да вас, као сасвим случајно, дира иза уха. Најпре, то ме голица — кажем — а онда, ерогене зоне ми се налазе на сасвим другом месту! Тај уџбеник из кога си се синоћ преслишавао јако је застарео, кажем. Ту њега обузме изненада страст и јурне на моју џемперишку. Господе боже, ти аматерски прсти! Знате ли за колико би времена успели да откопчају ону дугмад позади? За једно два месеца, у најбољем случају! И шта после? Дечко креће по вароши и прича наоколо да је стара Анчи фригос! Без везе! Па тај неспретњаковић би и од

Мерлин Монро направио хомосексуалца, на часну реч! Једноставно, секс би јој се једанпут заувек смучио у огромним количинама. Добро, а шта сад? Прибери се, Синко, покушај с неким другим грифом! Причај ми, на пример, како си имао несрећно детињство и како те је маћеха тукла по глави француским кључем (систем „Пепељуга“), па се због тога сматраш француским ђаком; мислим, ваљај било шта, само не пати тако аматерски, тако ти свега на свету!

Што је најжалосније, за све то време осећате се као нека блесава макета за гађање, која има задатак да само седи и чека да је погоде. Нешто као она врећа за боксерске тренинге или душек за надувавање. А што је најгоре, можда сам ја стварно ненормална; док се тако, као, мазимо, сви ти дечаци ми се лагано претварају у средовечне службенике извозно-увозних фирми, па лепо видим рођеним очима како им опада коса, како се дебљају, како хрчу после ручка, како се најљубазније јављају својим шефовима на улици, како купују политиран намештај, како се укокавају искључиво за државне празнике, никада у неки сасвим обичан дан као што је, на пример петак (опалим ти метак!), како отварају кишобране када почне да пада киша ... Е, то заиста не могу да поднесем; слагала бих вас када бих рекла да могу! Мислим, те кишобране које носе са крајном озбиљношћу! То ме избезумљује! И да знате, нећете ме гледати у том биоскопу! Једноставно, нисам направљена од сличног материјала! Можда је за све крив онај шашавко, мој матори, који има највише критеријуме о свему, мислим заразне критеријуме, ако схватате шта оћу да кажем, па некако одмах могу да предвидим читав заплет унапред, чак и то како тај блесавко поред мене на каучу почиње недељом да пере своја кола у дворишту, а то је више него могу да поднесем. То кад се недељом перу кола, мислим! Маман опет тврди да нисам као остали свет и да једноставно немам права да говорим на тај начин о целом човечанству, да сам сујетна, уображена и све, али свака њена оптужба звучи ми апсолутно као комплимент! Питам се само како ће се завршити тај филм и за кога ће се на крају испоставити да је убица?

Међутим, слагала бих вас када бих вам казала да међу свим оним момцима није било и изузетно финих особа. Богами бих вас слагала! И још нешто: да не бисте, као моја маман, помислили да о свакоме под капом небеском имам поразно мишљење, испричаћу вам случај са човеком из киоска, па куд пукло да пукло!

GLAVA IX

Једно веома кратко поглавље о веома дугој Аниној заљубљености у типа из киоска на углу њене улице.

К

ада зрело размислим, била сам у тог момка заћорена још у оно време

када смо се тачно испред његовог киоска играли школице. Морам одмах да вам кажем да сам својевремено била нешто као рекордер у тој интелектуалној игри која се изводи искључиво на једној нози. Данас ми се с времена на време чини да ми је, од силног скакања, десна нога развијенија од леве.

Е, па и тада је увек седео некако у сенци. Одвајао би с времена на време поглед низ улицу као да неког чека а онда настављао да чита, окружен гомилом стрипова, забавника и илустрованих часописа који су се сами од себе прелиставали на ветру. Оно што ме је излуђивало код њега биле су сиве очи пантера из зоолошког врта, и то што уопште није био циција, као други из моје улице. Позајмљивао ми је тако, на пример, годинама „Политикин забавник“ и никад није правио питање ако на њему остане по која мрља од масти и алеве паприке. Касније сам сазнала да су му такве примерке одбијали од зараде, која, узгред буди речено, и није била никаква.

У почетку, наравно, очи му нисам ни примећивала — само руке. Требало ми је најмање десет година да најзад подигнем поглед изнад тезге (да се попнем тако високо, оћу да кажем), али те његове руке — имао је страшно хитре и брзе прсте у које сте некако скроз-наскроз могли имати поверења. Хоћу да кажем, човек је могао да му најмирније пружи неку ствар до које му је нарочито стало, а да не крепава од страха да ће је разбити или покварити. Тако некакве руке, не знам како да вам то објасним! Долазила бих до његовог киоска, а он би ми без речи одвајао најновије стрипове и пружао преко глава левих раноранилаца. Чинио је то и онда када је владала неописива гужва, рецимо чак и тада кад свет просто пошизи због неког рата или епидемије, или приближавања какве глупе комете коју смо за длаку ескивирали у своје време.

Када смо још заједнички одлазили на летовање, ма како то рано изјутра било, он би допола извирио испод обешених новина и добацио ми унапред припремљен пакет стрипова и кримића, мада се уопште претходно нисмо договарали о тој лектири. Захваљујући том типу из киоска, могла сам у огромним количинама да укокавам досаду чак и на летовању, чак и на неком блесавом пустом острву усред среде океана.

Хеј, човече, знате ли оно идиотско питање које новинари обично уваљују познатим зверкама: „Коју бисте књигу понели са собом на пусто острво?“ Господе; каквих ту све нема изваљотина! Једно време изучавала сам детаљно најидиотскије одговоре те врсте и могу вам рећи да важим за највећег европског стручњака за ту врсту питања. Највећи број афектација, наиме, одговара да би понео са собом „Илијаду“ и „Одисеју“, „Божанствену комедију“, „Библију“, „Рат и мир“, Алберта Камија или књигу неког буце коме желе да се увуку у дупингер, али нико, баш нико, човече, не би понео кримиће — једину врсту литературе погодну за утуцавање времена на једном таквом месту као што је неко блесаво пусто острво. Само је мој френд, госн Суле, обећао да ће, када га буду питали шта би, као, понео на то пусто острво, одговорити да би најрадије понео књигу „Како направити чамац од приручних средстава“, али га још нико није ништа питао. Није, ваљда, стигао ред на Суленцета? Али, вратимо се типу из киоска!

Пролазиле су године а ја га и даље нисам нешто нарочито зарезивала. Наравно, са стрипова пређох на озбиљније ствари. Приметих сасвим случајно да ме прати у стопу. Није ми промакло да је више пута на брзака склањао неки књижевни лист када бих изненада наишла. Понекад је читао чак и француске новине помажући се малим џепним речником. Личио је све време на уличног Буду поред кога пролазе људи и догађаји, а да га ни једно од тих чуда ни случајно не може избацити из ципела.

Чамио је тако годинама окружен голим рибама из „Пари мача“, нафраканим мачкама из „Грације“ и зечићима из „Плејбоја“, увек некако као замишљен и као малчице одсутан — као да чува неку тајну. Баш тако. И што је најзанимљивије, нико није знао у које време долази на посао; мора да је стизао још по ноћи. Једноставно, постојала је једна ствар у коју сте могли бити савршено сигурни на овом превртљивом свету: када се пробудите, не бисте се смели заклети да ће ваш град да буде на свом синоћном месту, али сте могли мимо да дате десну руку да ћете њега затећи иза свих оних новина. И могу вам рећи да не би било никакве опасности за вашу десну руку!

Зими, док се грејао на мангалама, из киоска је куљао густ бели дим, тако да је читава ствар лишила помало на Баба Јагину кућу, тренутак пре него што узлети. Лети се хладио малим електричним вентилатором. Јео је не напуштајући свој зачарани киоск. Углавном, колико сам могла да гвирнем, хранио се саламом, сардинама, перецима и грожђем, а с времена на време и гулашем који су му подосили из бифеа преко пута. Кувао је сам себи кофијановић и пио је потпуно расејано, као да му није ни до чега. Никад нисмо проговорили више од десетак речи из једног цуга. Обично је то било нагважђање о поскупљењу новина или о томе како ми иде учење.

Одједанпут, човек из киоска пропаде у земљу.

Замени га нека лева жена. Смешно, али као да ми је нешто недостајало, не знам тачно шта; али могу вам рећи да вам је то отприлике као оно осећање да вас нека реч голица на врху језика, а не можете да је изговорите. Тако некако! Не знам ни сама како сам преживела тај месец! Било је то као да жедни базате коритом неке исушене реке — мислим, све је ту, и обала и познато дрвеће наоколо; ту су и чамци извучени на траву, а реке нема па нема! И сад пазите шта ћу да вам кажем одједанпут укопчач да сам смртно заћорена у тог типа из киоска, мада би ми могао да буде отац! Била сам

начисто пошандрцала; са сваког ћошка, из сваког туђег киоска, гледале су ме његове сиве, пантерске очи иза невидљивих решетака. На улици поче да ми се привиђа његова стара војничка блуза, из чије је крагне избијала сигурност.

Тај човек је, наиме, знао све о мени, а ја о њему ништа! Био је нешто као крунски сведок свих мојих љубакања пред капијом, њега су питали да ли ме познаје и где станујем када изгубе адресу и број телефона, а знају да сам ту негде, он је показивао прозор пред којим треба да ми звизну ... Познавао ме је још као клинку, знао је све моје перје, кад сам шта подобила, а врло је могуће да се сећао и дана када сам први пут скратила косу и продужила сукњу — знао је, дакле, све о мени!

Ако се више не појави у киоску готово је с јединим правим пријатељем! Осећала сам да без њега не вреди чак ни успети у животу, кева ми! И још сам осећала као да сам изгубила албум са својим најдражим фотографијама са мале матуре!

Најзад, једнога јутра, мој човек из киоска поново исплива на површину, као да никада није ни заронио. Пушио је своју вечну „Драву“ и прелиставао мирно „Експрес“. Киоск је био просто затрпан лишћем са оближњег платана, а новине су баздиле на сензације и тек отиснуту штампарску боју.

Дофурах пред њега потпуно без даха, а онда — одједанпут нисам знала што да кажем. Мислим, читава ствар ме је пресекла негде у висини плексуса, баш ту негде. Посматрао ме је кроз дим, смешећи се. Ваљда човек има право да путује куда хоће и када то зажели? Заклела бих се да је некако, на свој нарочити начин, прокљувуио да сам заћорена у њега преко главе, мислим, као у романима и све што уз то фура. Очи су му се некако сузиле, баш као у мачке кад постане опрезна, док смо стајали онако потпуно без везе и хипнотисали се једно осам и по минута. Онда он опет поче да прелистава новине, а ја да продајем зјала.

Богами, ово је најзад било озбиљно.

Знам, за њега сам била дете из боље куће, уз то млађа најмање двадесет година. Нисам ни ја од јуче! Познајем те системе. И ма шта да ми се догађа, увек се осећам као на трибинама, као да посматрам саму себе како трчим по стази на десет хиљада метара са животним препрекама, па када иде добро, онда навијам као луда, али кад почнем да обарам све оне црно-беле летве, богами, тада сам у стању да на питање неког малмаза са седишта поред мог: познајем или ону малу што се баш сад укопава, одговорим мирно да појма немамко је та риба! Таква сам ја када упаднем у срања — једноставно изгиљам некако сама из себе, ако разумете шта оћу да кажем.

Купих онда једно пет кила погрешних новина и укрштених речи, мада их мрзим из дубине душе, а нарочито тропску птицу са три слова (ара), део коњске опреме са два слова (ам), египатско божанство са два слова водоравно (Ра), да не говоримо о оној вечној реци у северној Италији, која је као по правилу увек усправна (По); купих све то укрштено ђубре, тек да нешто урадим, и упутих се низ улицу кроз коју сам управо пропадала негде у висини Новог Зеленда, ако знате на шта мислим, кад он викну за мнош: „Чекај!“ и још: „Хоћеш ли да ме испратиш до поште?“

Вратих се тако до киоска не гледајући уопште у њега, јер су изненада почели да ме страшно занимају кровови, димњаци и све остало што уз то фура, а он ме позва да приђем са стражње стране, тамо где су врата кроз која уфурава унутра, отвори их и све, а онда рече: „Само пажљиво!“ и спусти се унатрашке на тротоар у својим колицима за тешке инвалиде.

ГЛАВА X

И ветујте ми на реч, кад су се врата отворила пропутивши Мишелина, који се враћао са умивања, први пут после случаја са човеком из киоска, учини ми се да ту не бих имала шта да додам! Била сам, дакле, стварно зателебана преко ушију. Али стварно!

О

ко десетке почесмо да шљакамо.

За почетак, у великој самопослузи на Цветном тргу мазнули смо две флаше вискијановића и конзерву кикирикија. Пошто се сетио да у куполи нема отварач за флаше, Мишелино се врати поново унутра, као стари Тарас Буљба по своју лулу, те мазну и отварач.

На часну реч, цео Београд био је његов лични ливинг-град или нешто слично. Сматрао је најнормалније да му припадају све ствари под капом небеском, онако, саме по себи.

Мишелино се успут гребао са жаром правог ствараоца. Гребаторски геније! Када сам га упитала како може да тако мимо живи на туђ рачун, одговорио је: „Сви ће они једнога дана бити пресрећни што су ми давали по коју кинту! То ће њихове мастиљарске животе озарити невероватном срећом. Писаће чланке и сећање под насловом: „Мишелино — мој дужник“. Све ово не радим без везе, казао је: то је, у ствари, нека врста убирања пореза за уметност која више не занима државу. Држава, то сам ја! Можеш то да назовеш како год хоћеш,“ казао је, „а то зовем казненом експедицијом у малограђанским водама!“

Чудо једно колико је презирао свет око себе! Питам се само шта ће да се догоди ако се Мишелино пређе и не постане геније, па буде морао да враћа сву ону лову? Чабар!

Пошто се казнена експедиција успешно завршила, вратили смо се у куполу снабдени као Божић Бата. У четворку, Мишелино је очекивао најављене купце својих слика. Направила сам сендвиче, очистила атеље, а он је пустио лонгплеј плочу са Баховим фугама ради интелектуалне атмосфере.

„Свет је потпуно излудео за сликама!“ — казао је „Не за мојим сликама, наравно, него за сликама уопште! О чему се ради? Штос је у томе што су сви изненада набацили

гајбе. И када су их напустили свим оним фолирањем од намештаја, открили су да им зидови зврје празни! Сад смо, ето, у тој фази!“ (Мишелино 1973. у јануару.)

Што се тиче његових слика које је поређао уоколо, ни оне ни купци нису били богзна шта. Једино што се видело на тим платнима, мислим, било је то да је Мишелино невероватно дрзак, кад се са тако мало талента упушта у толико велике формате. Пошто често није имао пара да купи ново платно, сликао је на полеђини већ завршених слика. Ако икада пронађе каквог довољно блесавог мецену да му приреди изложбу, његова ће дела морати да висе, с таванице, да би се видела са обе стране.

У четири и петнаест појавише се најзад и задихане овце.

— Како је овде романтично! — процвркута једна месечарка у бунди од синтетичког астрагана. Чудо једно што је свет навикао на шаблоне. Чим се нађе у некој куполи пуној промаје, одједанпут му је све тако романтично! Они просто очекују да сликари живе на таванима, ето у чему је штос! Мислим, ако би живели у подруму, то би било као поента из неког другог вица. Једноставно, они су грдно разочарани ако сликар сам себи не одреже уво, као онај шашави Ван Гог. А за Ван Гога су чули први пут гледајући филм *Жудња за животом*, где га је играо Кирк Даглас. Јака ствар! Видела сам једну породицу како улази у књижару и тражи репродукције:

— Кога бисте сликара желели? — упитао је љубазно продавац.

— Имате ли нешто од Кирк Дагласа? — упитао је плашљиво *pater familias*.

То је да човек начисто пошизи, на часну реч!

Муж даме у астрагану изгледао је као и сви остали мужеви дама у астрагану, без којих би се тешко могла замислити криминална хроника у новинама. Да ствар буде потпуна, недостајала му је само она црна трака преко очију из рубрике: „Вести из суда“. Хоћу да кажем, био је солидно нафатиран чистом целулозом са потписом гувернера банке.

— Колико кошта овај пејзаж? — упита пословно. Мишелино зажмури и одвали цену:

— Сто хиљада!

Ноге ми се лепо одсекоше.

У том тренутку, да ли због запањености или због промаје, слика изненада паде, а с њене друге стране, на полеђини, указа се женски акт, или нешто што је требало да буде женски акт.

— А овај акт? — упита без збуњивања тип.

Мишелино, који је у међувремену осетио да је претерао са ценом, спусти заставу на пола копља и рече да акт кошта педесет хиљадарки.

— У реду, узимам онда акт! — рече путујућа експозитура Народне банке и мазну слику.

Тип уопште није био мутав, да знате. Остали смо начисто паф!

Шта да вам причам о тим лудим данима мога првог бекства у животу, осим да од тог времена увек спавам са будилником испод јастука — његово куцање подсећа ме на онај часовник из куполе под којим се тако лепо нина-нанисало. Ако то није љубав, онда стварно не знам шта је!

Одједанпут, ухватило ме је нешто као кијавица од оптимизма — као, све је фантастично и нема везе што сам збрисала од куће. „Зашто да не?“ — мислим. „Нема никаквог разлога за патњу! Баш нема. Нисам крепала од глади, то је најважније. Умем да живим самостално!“

Нађох се усред среде лудачког расположења. Личила сам сама себи на главну јунакињу неког филма у колору и у бојицама, где људи уопште не базају без везе улицом, већ непрестано степенују и поклањају једни другим цвеће и осмехе.

Кад човек зрело размисли, баш је фино што на свету постоје типови као што је Мишелино, и што је асфалт таман и мокар, и што се чаша замагли када се у њу налије хладна пивчуга са белом крагном, и што може да се до бесвести база улицама и виче неком леваку: „Ћао!“, па онда цоња по ћошковима и чаврља ни о чему — бла, бла — да се једе хлеб намазан машћу и посут алевом паприком; а после ће доћи пролеће, носиће се опет кожни виндјакарци и замиришаће на ментол жвакероне и семенке кад се отворе биоскопска врата од десет ујутро до подне на матинеу, биће фурања на Аду Циганлију, глуварења и зезања; свега ће да буде, на часну реч — осећам то некако, и осећам још да нисам баш створена за патњу и те системе, ма шта се догађало, јер, биће толико лепих ствари због којих човек, ако није размажен, може да буде срећан!

Лова је одлазила и долазила.

Одлазила у огромним количинама, стизала кап по кап.

Једанпут смо залутали чак и у позориште.

У програму прочитасмо да је у питању нека авангардна ствар, па смо уложили силну ловуцу у картоне да видимо како авангарда изгледа изблиза. (И не спомињем трошкове за пуне џепове семенки!)

Замислите, у фоајеу тог позоришта читава је таваница у ствари једно велико огледало. Лукава ствар! Да сте само видели све оне уважене тинтаре како вас обасјавају одозго из огледала, крепали бисте од смеха, богами! А тек вратар! Једно осам минута се превртао и окретао наше картоне кад је видео како смо обучени. Занимљиво да они из цуга некако погоде да ниси из њиховог тима, мислим клапе! Уосталом, када бих се нешто одлучила да будем фалсификатор, радије бих правила новчанице од педесет хиљада него картоне за тамо неко позориште!

Наравно, најпре смо налетели на обавезну Снежаницу из мог разреда. Како би авангарда могла да прође без ње?

— Откуд ти овде, Ана? — упита ме са интонацијом којом бисте поздравили своју кућну помоћницу да којим чудом сретнете код свог педикера.

Откуд ја овде?

— Мислила сам — рекох — да је ово неки биоскоп, али кад сам утврдила да није, било је већ касно да убијем тутањ!

Измешасмо се тако са најфинијим светом у вароши. Чудо једно колико је ту било финог народа!

Једанпут, на мору, измерила сам количину сопствене отмености. Казаљка је показала да располажем са 85 *отма* (моја мера за отменост). Мерила сам и своју кобност и казаљка је показала 75 *коба*! У првом мерењу одбијено ми је 15 отма, због тога што нисам ставила руку на уста кад сам зевнула док ме је неко масирао. Што се тиче кобности, ствар је стајала овако: шармирала сам једног финог типа из Финске на мртво име, али нисам умела с њиме ни да бекнем пошто не стојим баш најсјајније са страним језицима, па ми је апарат одузео читавих 25 коба! Неправедно, на часну реч!

Иначе, страни језици нам баш нису најјача страна у фамилији. Мој матори је 1955. године видео живог Жерара Филипа, мислим у природи, на улици, каже, одмах испред хотела „Мажестик“. Толико се запањιο што га види тако у природној величини и све, да је био начисто укочен од зазебекнутости. Мора да је прилично глупаво изгледао док је тако зурио у Жерара Филипа, јер му је овај, према причању мој маторог, исплазио језик у пролазу!

Мој матори тврди да му је то био први сусрет у животу са изворним француским језиком!

У фоајеу тог авангардног позоришта покушах поново да измерим своју отменост! Беда — свега 26 отмова! Кобност — 13 коба! Труба.

Осетих се некако усамљена међу свим тим максималним гледаоцима, од којих је сваки тежио најмање 250 отмова, свеједно што ме је Мишелино држао за руку. Било како било, фини свет таман заузе своја места кад неки одрпани Французи, равно с позорнице, почеше да шљагирају и пљују публику! Страшно зезање, на часну реч! Да сте само видели како се гађају огрисцима од јабука, посипају гипсом, гађају фарбом, прскају пиштољима на воду, туку пендрецима; како им се уваљују у крило онакви масни, прљави и, уопште, никакви, како им показују голи дупингер, како се ватају, како два мушкарца уваљују један другом језик, како се свлаче и покушавају да раде оно пред свима... Али оно ипак нису могли да ураде пред свима, колико год да су се трудили: једноставно, није им никако ишло. Мислим, ствар је управо у томе! Да им је оно ишло у животу од самог почетка, вероватно не би осећали потребу да то чине пред целим светом. Мислим, не би се мушкарци, од којих се свих тих вечери очекивало да ураде оно пред публиком, у знак протеста и све, љубили једни с другима као шашави,

него би били лепо ожењени Францускињама или Американкама и радили оно као и сав остали свет, у свом рођеном кревету, а не на осветљеној позорници, где им то никако није полазило за руком, ма колико се трудили. И сад замислите тај блам — пропутovati толике километре да би стигли у Београд, у једно авангардно позориште, и тамо шокирали фини свет у партеру, а на крају — труба! Ето на шта сам мислила гледајући то вече како најпре Француз и Францускиња свлаче одећу са себе и покушавају да шокирају фини свет радећи пред њима *оно*, а *оно* никако да им пође за руком! Авангарда је пропадала пред мојим рођеним очима! *Оно* па *оно* није, па није ишло!

После, кад су видели да од *онога* нема ништа, почеше да говоре против атомске бомбе. Као, они су против, а публика није, па су због тога вређали публику, а публика, све неки фини свет, после је говорила за време паузе како је ствар „одлично постављена“ и како је све „веома интересантно!“ Поједини фини свет излазио је из позоришта демонстративно, па их је после други фини свет оговарао због тога што су заостали, а и због необавештености. Уопште, страшно зезање!

Успут се стално спомињала реч *hepening*.

Питала сам неког типа шта то значи, и он је био богзна како одушевљен мојим свежим питањем, па ме је одвео на кафу; шта јес-јес, био је страшно фин и уопште није покушавао да се прави важан или да ме, као, додирује по врату, док ми је објашњавао да је тај хепенинг у ствари *дешавање* на лицу места. Мислим, испада тако да је западни свет као уморан и све то што уз то фура, да им је доста сређеног живота, изобиља, досадне, сигурне и учмале атмосфере у којој живе; хоћу да кажем да је све толико сређено тамо код њих, да онда млади људи протестују против те глупаве сређености, белих кафа, белих кошуља, компјутера, благостања и свачега, па изводе то дешавање, то јест хепенинг. Шта раде ти момци: пљују гледаоце, а ови уживају у томе и ослобађају се потиснутих жеља — ето шта ми је казао тај проседи тип, који би ми се јако допао, само да ми није нешто сметало на њему! Не знам шта ми је сметало, али изгледало је као да би и он волео да се мало љуби се неким глумцем у уста и то са језиком, и још ми се чинило да ни он не би био у стању да изведе *оно*, не само на сцени, пред светом, него уопште нигде, мислим. Некако, као да га то од силног познавања позоришта није ни интересовало. Тако некако.

Али шта је с нама? — упитих тог финог господина. Како шта је с нама? Па, мислим, како се овде уклапа тај ваш хепенинг, кад ми већ толико година живимо у чистом хепенингу! Сетите се само свих оних уличних туча, гурања у тролејбусу, свађа по пијацама, псовки и свих оних лудница пред бензинским пумпама кад се власници канти за лож-уље поцевељају са поседницима покретних кофа за трошење бензина на точковима; замислите тај театар суровости и тај хепенинг кад даса дође са шљаке из Немачке па покока целу фамилију из љубоморе, или кад робијаше неће да приме после распуста натраг на робију јер се затвор реновира; замислите само све те хепенинге и још многе друге о којима ћете читати ако будете имали среће да се вама не исподогађају лично, па сад кажите ви мени: зар не би био већи хепенинг да код нас људи почну једни другима да говоре добар дан и како сте, и да враћају лову коју су дужни; замислите тај хепенинг да вам неко уступи место у трамвају или на вратима каже: „После вас, господине!“ То би нас стварно запрепастило! Такав хепенинг,

мислим. Овако, остајемо потпуно хладни док нас глумци макљају, пљују и газе ногама! То нам дође некако потпуно нормално, оћу да кажем. Па се и сами страни глумци толико запрепасте и укењају од наше пасивности и навикнутости на сталне хепенинге да збришу одмах после представе кући у иностранство, а половина њих заборави од силне збуњености чак и кофере ...

Али шта? Онај фини господин ме није више слушао, већ прилазио неком другом фином господину и руковао се с њим и богзна како, а затим је, показавши главом у мом правцу, казао да сам „слатка мала дивљакуша“! Како то да схватим?

И тако, после оне масаже у позоришту, Мишелино и ја отфурамо до старе „голфијане“, а свуда око нас шљаштио је отмен свет у огромним количинама.

Улога свитаца у животу наше главне јунакиње

Нема шта, „Голф-клуб“ у Кошутњаку сматра се баш финим местом. И мада нико никада није видео некога да тамо игра голф или нешто слично, читава ствар се ипак зове „Голф-клуб“. Питам се само зашто? Да ли због Голфске струје или због сира и војне музике? Ни дан-данас ми то није јасно. Било како било, „Голф-клуб“ је први у Београду набавио цу-бокс и било је модерно одлазити тамо на слушање плочијановића.

Кад се само сетим колико смо Мишелино и ја путовали до старе Голфијане, тамо горе, у Кошутњаку! Најпре трамвајем, а затим одвајање пешака — кратицом кроз шуму. Коритом неког исушеног потока, шта ли, па све узбрдо, све узбрдо! Уз пут смо се малчице као мазили, тражили детелину са четири листа, викали „уја!“ радујући се као убоги ђаволи што нас на врху Кошутњака чека добро осветљена Голфијана, једино отмено место које сам до тада познавала, звекет виљушака и бели келнерски блузони, стари камин и аутомобили стрпљиви као краве.

Стизали смо, дакле, пешаком и чистили блато са ципела травом у тамо неком жбуњу. Онда бих дала Мишелину кључеве од свог подрума да звецка, као, њима док уфуравамо у огромним количинама у стару Голфијану. Звецкао је страшно уверљиво, баш као да смо упаркирали најмање шест „ролсева“. Што јес, јес, био је првак у звецкању, по Станиславском и са уживљавањем!

Трошили смо углавном чај. Оговарали ближње. Држали се за руке. Гребали се о слушање плоча. Замишљали да је камин само наш и да живимо тако негде на крају света, рецимо у Кошутњаку, и да нас је баш брига за остало човечанство!

Морам да вам признам, и данас осећам нешто као благу муку када ми нетко спомене те декоративне кафане на гласу! Њихови власници мисле да је довољно поређати неке блесаве сељачке ћупове по зиду па да се човек начисто упишки од аутентичне атмосфере!

Моја варош вам је, знате, начисто полудела за тим фазонима. Грнчари су имали пуне руке посла да снабдеју сва изафектирана места сељачком атмосфером. Села око града опљачкана су до голе коже, рођаци покрадени, тавани очишћени ...

Највише тих фолирања мазнуле су, кобајаги, боемске кафане. На пример, чувена кафана „Три шешира“, у којој сам била три пута у животу: први пут, последњи пут и никад више! Једанпут је, наиме, Мишелину пала на памет суманута идеја да нападнемо са друштвом те шеширњаке.

Ма нисмо још честито ни сели, приђе нам један келнерски геније, кораком чувара светих тајни, одмери нас и процеди: „Овде се само вечера!“ — баш као да смо наумили да доручкујемо у девет навече.

Мислим, било је у његовом гласу нечега што ме је терало да га уједем за ногу. Хоћу да кажем, када бих, на пример, издржала десет година на неком пустом острву клопајући само банане са оног нацртаног дрвета из вицева и када би ме, најзад, онако изгладнелу и никакву, спасили и пренели сасвим исцрпљену до првог ресторана, одбила бих, на часну реч, да било шта окусим после келнерске реченице: „Овде се само вечера!“

Толико да знате!

Погледамо наоколо — чувена боемска кафана „Три шешира“ распадала се од песника. Све сам песник до песника, класик до класика! Састављени столови, заставице и, наравно, пословњаци који извозе волове, а увозе ђинђуве за Индијанце. Знате већ, они типови којима мирно можете да приђете и да покажете прстом на стомак па кажете: „Срам те било; што не вратиш деци фудбал!“ Песници! Па одавде је последњи песник збрисао пре једно двеста година! Келнеришка је стајала изнад стола са изразом на лицу који је сликовито захтевао да најпре покажемо лову. Е, па ствар је била у томе што се нама није вечерало! Одједанпут изгубисмо апетит. У потпуној тишини, коју је прекидало само жвакање оних пословњака и звекет прибора за јело, он је стајао и смишљао најбољи систем да нас исфура напоље.

Ствар је у томе што келнери лажних боемских кафана очигледно осећају свој занат као терет. Ја мислим да би најбоље било произвести их за амбасадоре или нешто слично, само да склоне с лица те своје изразе гадљивости пред послом којим се баве. Уопште, у ово ј земљи има тако мало људи који воле свој занат! Узмите, на пример, једног саобраћајца на Теразијама. Е, па кад он ради свој посао, сакупи се најмање милион људи по околним тротоарима. Шта раде? Стоје и диве му се. О чему се ради? Видели су они и спретнијих саобраћајаца, е, али још нису видели неког ко баш воли што је саобраћајац! Ту је разлика у диференцији! Тај момак, мислим, стварно воли да пропушта аутомобиле — то је очигледно! Он се смеши возачима, изводи балетске пируете; колоне аутомобила за њега су нешто као један велики симфонијски оркестар којим диригује, убрзава му темпо или уфурава у адађо. Девета симфонија! Нешто тако! Једноставно, док га гледате, осећате да он ни мртав не би желео да постане министар саобраћаја или нешто слично. И тако свет стоји и продаје зјала не иде му никако у главу да постаје и срећни саобраћајци.

Али, пре него што се вратимо у стару Голфијану, позабавимо се још мало оним несрећником од келнера у „Три шешира“ и нашим келнерима уопште. Пазите само: историја ове крчме почиње са првим лекцијама из читанке за први разред гимназије.

Писци, као и обично без новчаница, пронађу тако једно згодно место за седење и бифецију који даје пиће на креду. Седе тако и гребу се о кога стигну, а онда неким чудом уфурају у историје књижевности и те системе, па престану одлазити у „Три шешира“. Стигну онда неки други, тек сишли с воза, наставе са гребањем, па опет у читанке! И тако редом. Келнери у таквој кафани морали би да буду најмање доктори књижевности, кад вам кажем, па да једва остану на висини догађаја. Али шта бива? Келнери стигну бог те пита одакле са урођеном мржњом према свему што носи наочаре и нема трбушину испод сивог одела. А писце не могу очима да виде! Кад зрело размислим њима би се највише исплатило да од „Три шешира“ направе самопослугу већи је промет! Али, кад је већ под заштитом државе, онда шта да се ради — избацуј таленте без лове чим се појаве! У ствари, мислим да се држава страшно прешла што није ставила под своју заштиту и госте тих шешира који немају лове за преждеравање, него више воле да циришу ружицу и оће мало да се друже за столом, где је некада давно седео неко из њихове читанке за први разред.

И сад, ко ће бити крив ако убудуће гости „Три шешира“ не буду уфуравали у читанке? Замислите овакав пасус у књизи *Историја српске књижевности двадесетог века* (Том VI, страна 546):

„Почетком седамдесетих година прошлог века замире утицај једног од најзначајнијих књижевних центара Србије, поетичне кафане „Три шешира“. Појавом келнера Пере (сигурна сам да се келнер звао Пера!), српска поезија тог времена повлачи се из боемског амбијента патинираног вековним наслагама поетских генерација у кабинет, одваја се од духа народа и потпада под јак утицај херметичког стила, кога одликује готово британска уздржљивост и контролисаност емоција ...“

Ћутали смо и био је то прави реквијем за стару, славу Скадарлију у којој је човек некада могао да се осећа као у својој кући и, више од тога, као у кући свога пријатеља. Некако нам се није више ни јело, па изгиљасмо на лажну турску калдрму заливену бетоном! Али што јес, јес, звезде су биле праве и управо су као сумануте падале на „Три шешира“. Сетих се свога маторог и изненада ми постаде јасно зашто више не седи увече по кафанчугама, него пијуцка сам самцат у нашој кухињи.

„Три шешира“ изгледају стварно много чаробније када их се човек само сећа.

Што се тиче Голфијане, ту су ствари биле нешто друкчије. Келнери су већ унапред знали да до њих не можете да стигнете аутобусом или трамвајем, него само колима, оћу да кажем, нису могли ни у сну да претпоставе да ће неко бити толико луд да одваја пешака све до Кошутњака да би само пио чај. А, ако би се и догодило да неко такав сасвим случајно залута у њихов рејон, сматрали би га ексцентричним сином неког буџе или лована и доносили му његов чај, кад је већ толико зепо!

Зашто вам уопште причам о старој Голфијани?

Искључиво због свитаца! Јер, свици су одиграли значајну улогу у мом животу. Неупоредиво значајнију од улоге старог Черчила, старог Јосифа и старог Рузвелта, заједно.

Дакле, пошто би завршио с клопом и осталим проводом у Голфијани, отмен свет би плаћао или потписивао рачуне и отфуравао доле, према граду.

Изразили смо и ми, звецкајући оним кључевима од подрума, а ја бих, као, запитала Мишелина (тако да келнери чују) да ли се сећа где смо паркирали наша кола. Није био забораван као други. Паркирали смо их у Фордовом излогу на крају Васине улице. Волела сам га због тога што сте некако били сигурни да неће заборавити место на којем је паркирао своја кола, ма о чему се узбудљивом причало пре тога.

Е, па једне ноћи изађосмо тако из Голфијане. Корачали смо преко неке као ливаде, право кроз ону већ класичну реченицу „небо је било без звезда“. Заиста је било.

У трави пронађох два свица. Закачили смо их на своје џемперишке. Свици се панично прихватише вуне. Светлели су љубичасто, знате. Трчали смо кроз траву, а они су светлели на нама.

Помислих да ћу једног дана свакако да постанем модни креатор, само ако се на то чврсто одлучим. Помислих да ћу једног дана, ако не и раније, да намлатим гомилу лове, само ако се на то чврсто одлучим. И да ћу долазити горе у Голфијану у белом двоседу, грмећи на све стране. Помислих да некако није у реду што само нас двоје шипчимо пешке натраг кући, док се сви остали из Голфијане лепо возе у својим аутима. Помислих и на то, док сам трчала кроз траву, да ћу једног дана обавезно враћати клинце и клинцезе без везе из старе Голфијане, ако немају своја кола. Упаркираћу се лепо негде са стране, у полумраку, и посматрати ко све седи унутра. И када за једним столом видим двоје заћорених како пију своје чајеве, исфураћу полако кроз стражњи излаз, кроз кујну, мислим, јер ћу бити нешто као зверка, па ће ме келнери и главни кувар обожавати и терати да непрестано излазим кроз њихову кујну; изаћи ћу, дакле, пре њих и упалити мотор својих кола, као баш тада и ја идем у град, мислим, да се не би увредили, да не би помислили да се правим важна или нешто слично. Сачекаћу их лепо испред врата и замолити да ми покажу куда се иде до вароши, као, ја не знам, као, нисам одавде! Као, знам ја да и они имају своја кола, али зашто да их троше кад су моја већ упаљена, као, чине ми услугу, у ствари, на часну реч, возићу их после све до њихове куће, макар становали чак на Карабурми!

Ето о чему сам мислила док смо трчали преко покошене траве са свицима који су светлели љубичасто. Био је то најљепши накит који сам икада ставила на било који свој џемпер. Богами!

Али доле, на трамвајској станици у Кошутњаку, под електричним осветлењем, наш накит издахну.

Открисмо на себи неке ружне, трапаве и поспане бубе, па их побацасмо у траву.

И ако вас баш занима зашто већ вековима после тога, чим набацим неке новчанице, уфуравам равно у „Јувелу“ у Кнез Михајловој, могу вам рећи да је то због свитаца.

— Имате ли свице? — питам златаре.

— Свице? Какве свице?

— Љубичасте.

— Свице, на жалост, нисмо још добили, али ту су вам шкорпије, вилини коњици, муве, гуштери, змије у облику нарукнице, привесци у облику привесака, корњаче у облику корњача ...

Ћутим и сећам се свога љубичастог накита и тога како смо некад трчали преко траве. Само што не почнем да цмиздрим, на часну реч! Да ми је само знати у чему је штос!

Можда у томе што лова, изгледа, увек стиже сувише касно.

ГЛАВА XI

У којој главна јунакиња ове књиге говори о томе што ће да постане кад одрасте. О пуњењу пешчаних часовника, шетању ирског псетера, сиру Горгонзоли и војној музици. Стари Маркс навија за Ану, један шофер се жали на свог газду.

Н

ајзад, Љубав је Љубав, шала је шала, али је увек тишина кад златна

рибица умире... — некако ми се више није дало да се гребем о Мишелина, мада је цела ствар јако личила на феноменалан провод. Одлучих да нађем запослење, било какво, свеједно, дај шта даш! Седох најпре да напишем оглас. Шта бих могла да шљакам? Све. Цоњајући онако изнад белог листа хартије, сетих се снова моје блесаве младости.

Једанпут, било је то, мислим, при крају трећег разреда, у нашу школу стиже телевизија. У ствари, стигао је само један момак, неки максималан тип, на часну реч — чист геније! Пре тога, тај тип се јако прославио емисијама типа „Мали предах“ и „Интермеззо“, знате већ, оним феноменалним стварчицама где, као, нека дечица фурају по Калемегдану око цвећа, а пензионери се сунчају и све, док се испод тога растолеже музика за „добро недељно расположење“. Тај момак ће, на часну реч, једнога дана, ако не и раније, мазнути награду за животно дело) — „Златни мали предах“ или нешто слично. Е па, пошто су сви, изгледи, били заузети паметнијим пословима, послали њега, стручњака за интермезза, да нам поставља питања шта мислимо да постанемо у животу, када се једанпут извучемо из ове наше луднице. Да сте само то видели! Мислим то, како су оне моје афектације одговарале на његова питања! Највећи број је начисто одлучио да ме натера на повраћање. Рекли су, право у камеру, да ће „студирати журналистику“! Опа! Јака ствар, те студије! Ала ће то бити новинарке! Већ им чујем оне оригиналне текстове: „Неочекивано лепо време за ово доба године измамило је десетине хиљада Београђана на улице и шеталишта нашег главног града ...“ или онај модни фазон: „Кад скраћујете панталоне да бисте направили шортс, пазите да не отфикарите и ноге!“ Толико ми је било мука од свих тих будућих журналиста, да сам типу, када је дошао ред на мене, издекламовала следећу изјаву:

„Највише бих волела да по завршеној матури отворим радионицу за пуњење пешчаних часовника. Зашто баш то? Е, па волим да пуним пешчане часовнике, у томе је ствар! То је јаче од мене. Мислим, волим да посматрам како цури, а нигде у граду не постоји таква радионица, па би посао цветао као луд. Била бих, рекла сам му још, корисна друштву, јер, где то данас човек може да напуни свој пешчани часовник кад му исцури? Нигде!“

Али, то је било тако давно! Сада ми је било готово свеједно шта ћу да радим, само ако се то плаћа. Мишелино је покушавао да ме одговори од запослења:

— Требало би некако брзо доћи до брда лове — казао је — Мали огласи? Па та игра наситно неће те далеко одвести. Имам генијалну идеју — рече и извади из ормара фотографију једне старице како стоји покрај неких рушевина, сва у закрпама.

— Ова фотографија вреди милионе — казао је — уступио ми је један тип који је тренутно остао без кинте, а журило му се да збрише преко црте, па није имао времена да се бакће са читавим пројектом. Гарантујем, за месец дана смо на сувом, само ако прионемо на посао!

— У чему је штос?

— Ево у чему! Потребно је обићи двадесетак села и показивати фотографију. Сви ће плунути лову у громним количинама. Јер, шта? Пази да не треснеш у несвест — то је лично кева Незнаног јунака, која живи у потпуној, али потпуној, беди, мада делегације сваки дан бацају огромну лову на венце и церемонијал на гробу њеног сина ...

Одлучила сам се ипак за свој сопствени стил зарађивања. Почела сам да пишем новинама:

„Поштовани друже уредниче, била бих Вам веома захвална када бисте ми у свом цењеном листу одговорили на питање како да постанем дегустатор цигарета. Ја, наиме, још од малих ногу жарко жудим да се посветим том племенитом занимању и већ годинама се припремам за тај позив пушећи у огромним количинама, гребући се углавном о туђе цигарете. Поштовани друже уредниче, ако ћете ми веровати, ни два дана нисам пушила исту врсту цигарета, на часну реч! Има ли шта лепше од пушења? Седите и лепо пушите, испуштате дим по дим и тако осам сати дневно, а свака попушена цигарета изван тог времена плаћа вам се као прековремени рад. Ко каже да ми млади нисмо пуни племенитих амбиција и идеала, друже уредниче, разuverиће се када прочита ово моје писмо. Дајте ми само шансу; кажите ми где да се пријавим за дегустатора цигарета и видећете — направићу права чуда, достојна светлих примера старијих генерација: наших очева и дедова ... „

Размишљала сам једно два и по сата над писмом, а онда — што је сигурно, сигурно је — приземих своје жеље и додах: „Уколико немате какво слично упражњено место, молим Вас да објавите оглас следеће садржине:

Шетала бих отменије псе у време када су им власници запослени. Интелигентна млада особа са литерарним склоностима и извесном афирмацијом у својој улици. Понуде под шифру: „Псећи живот“.

Неколико следећих дана профура нам у чистом глуварењу. И баш када сам размишљала о томе да ли да на Ади Циганлији отворим Центар за рекреацију дављеника или Школу за моментално заосталу децу, Мишелино донесе из вароши

одговор на моју понуду. Нема шта, судећи по адреси, тај даса је становао на максималном месту! На Брду!

Израђам из свог родног смога и изненада ми дође да се онесвестим од свежег ваздуха. Нисам навикла. Пешачим тако кроз тај београдски Блуберихил и зиркам лево-десно а, богами, има шта и да се види: пред сваком кућом — лице из новина. Спаљују лишће, изигравају фармере са грабљама у руци. Врисак!

Најзад пронађем дискретно прикуцан број мог будућег послодавца. Шипчим кроз овећи парк до нечега што веома личи на готски дворца када га сања неки историчар уметности под температуром од четрдесет и два степена. Чудо једно! Испред куће затичем типа, носиоца мексиканских бркова првог реда, како цепа дрва на пању. Највише ми се допало то што је после једно осамдесет покушаја најзад потрефио сироту цепаницу. Секира се, наравно, заглавила истог часа од запрепашћења.

— Извините, код нас је овде скромно, обично ... — каже ми власник виле. — Живимо онако, по сељачки... Раскомоти се, цуро...

Провео ме је кроз десетак соба. Ово је ливинг-рум! Хтедох да га упитам за ливинг-шпајз, али се угризих за језик те тако прескочих то кобно питање.

— Кампари?

— Хвала најлепша.

Нисам никад у животу пробала тај кампари, али могу да вам кажем одпрве да је максималан, што јес, јес, наравно, ако можете да га купите.

Пошто сам се нагледала моје библиотеке, мога врта, мојих комода, мога подрума, са мојим винима, и мог винограда, мојих пилића, моје збирке икона, тип, најзад баци картоне на талон:

— А сад, да пређемо на послове!

Тако пређосмо.

Тип је говорио, а ја сам га слушала, удаљена двеста осамдесет километара северније. У ствари, размишљала сам о томе како сељаци ко шашави продају куће и селе се у Београд. Тамо се у почетку муче, али ипак успеју да се некако докотрљају до центра. Најпре купе пеглу, па шпорет на струју, па радио, па телевизор, па машину за прање веша, па мали ауто, па онда већи, па мали стан, па затим још већи, па стилски намештај у коме човека хвата лумбаго од укочености истог часа када седне на неку блесаву лажну алдајч столицу са равним наслоном а онда, што је занимљиво, ти исти сељаци који су већ једанпут продали своју рођену кућу на селу, ђутуре са дедином и бабинином костима, купују сад неку другу кућу изван Београда, и тако се круг затвара. И где је онда ту логика? И зашто су уопште продавали ону прву кућу?

— Онда? — пресече ме тип са брковима.

— Колико?

— Шта колико?

— Лове! — рекох хладно, а да се нисам ни померила с места.

Тип ме је једно време гледао бело. Знате, био је то један од оних интелектуалаца за које сте сасвим сигурни да је све до пре вратоломног салта мортале у финоћу носио дугачке гаће са учкуром. Не знам зашто, али сигурни сте у то истог часа чим га угледате!

Шта је урадио после речи „лова“?

Почео је да обрће ону сироту грамофонску плочу о томе како је мислио да су млади другачији, како их не интересује лова, како је он у своје време све без ловијановића, и ти системи.

Да би вам било јасније о каквом се генију ради, отворите допуњено и проширено издање књиге *Ко је ко у нас* и под словом Ш потражите презиме Топ. Испод фотографије и имена Топ, Јеротије-Брка, пажљиви читалац ће открити следеће редове:

„Рођен у сиромашној породици предратног Жандара који није могао да посвети нимало времена његовом васпитању, Топ Јеротије-Брка је одмалена био препуштен улици. Његов отац Тодор Топ враћао се уморан кући после угушивања уличних демонстрација, а његове жуљевите руке којима је хранио своју многобројну породицу, држећи предано пендрек и звиждаљку, знале су често помиловати малог Јеротија по глави. Већ у то време, друг Топ је преко свог нежног оца упознао најнапредније револуционаре, које је Тодор Топ често спроводио у Централни затвор. Друг Топ се прикључио народно-ослободилачкој борби већ при крају 1945. године, када је било најтеже погодити ко ће да победи. После бројних важних функција (следи списак), где се потом упокојао, друга Топа склањају са политичке сцене на мирније место, да би му се живци повратили. Друг Топ тако постаје генерални директор издавачког предузећа „Млади плам“, што је било пресудно за његову даљу каријеру књижевника, којег је открио у себи једног јутра док му је секретарица чешкала леђа. Већ прве године руковођења том угледном, данас већ ишчезлом издавачком кућом, друг Топ објављује свој први и последњи роман. Од овчара преко Каблара до *писца и књижевника*.

Овај значајни роман, са многим аутобиографским елементима, обогаћује нашу уметност једним новим видом: наивном прозом! Појавом наивних сликара добили смо и наивно сликарство, док појавом друга Топа добијамо и наивну књижевност. Роман за два дана постаје бестелер јер продајно одељење издавачке куће „Млади плам“ откупљује само целокупан тираж књиге од издавачког сектора исте куће. Том приликом друг Топ приређује коктел за велик број угледних друштвено-политичких радника, јавних личности и јавних женских. Убрзо после тог догађаја, друг Топ одлази на нову дужност — постаје генерални директор филмског предузећа БАЛКАН-ФИЛМ.

Већ његов први пословни потез указује на правог филмског ентузијасту, коме домаћа кинематографија лежи на срцу. Друг Топ откупљује права на екранизацију романа *Од овчара преко Каблара до Писца и књижевника* од писца романа, а затим, пошто је филм снимљен и приказан на матинеу у биоскопу „Јадран“ од десет до дванест, друг Топ уступа по веома повољној цени све његове копије једном приватнику са Вождовца, који од целулоида израђује новчанике и улошке за личне карте. Сем брачних дужности, обављао и читав низ дужности у Савезу књижевника, где је одласком друга Топа остала велика празнина, пошто је свима пао камен са срца.

У сваком случају, ако у историји не буде неком неправдом забележен као функционер, јавна и друштвена личност, друг Топ ће у нашој литератури остати свакако први човек који је једанпут заувек ракрстио са преживелим остацима једног малограђанског ситничарскоситносопственичког погледа на свет и књижевност, избацивши из свог дела потпуно интерпункцију, стил, смисао и граматику, као и све остале стеге необузданој маштовитости“.

Пошто млађа покољења, она што долазе после мене, неће имати сигурно прилике да упознају Јеротија Топа, званог Брку, нити његово дело, требало би у ту сврху балзамовати његов велики нокат са малог прста (ствар која је приковала мој поглед и дух) којим је друг Топ годинама разрезивао приспелу пошту, секао шнице, а у току краћег и срдачног разговора са мношћом непоновљиво чачкао наизменично нос па уво.

Док је друг Топ везао свој монолог, нисам могла одолети да не бацам поглед на свеже откуцано писмо на писаћем столу. Пошто знам да сте и ви болеснораздознали, прилажем вам садржај, откуцан по мом феноменалном сећању:

О СИРУ ГОРГОНЗОЛИ И ВОЈНОЈ МУЗИЦИ

У петак, двадесет и седмог септембра текуће године, купио сам у самопослузи италијански сир звани Горгонзола. Када сам отишао кући, јер сам имао госте, пошто смо ја и моја другарица славили одлазак наше мале у колеџ, и пошто сам развио амбалажу утврдио сам да је та Горгонзола буђава и да има веома непријатан мирис на мемлу. Уз то, друже уреднице, била је сва прошарана неким зеленкастим мрљама. Вратио сам Горгонзолу натраг у самопослугу и пожалио се продавачу. Рекао сам му да је Горгонзола буђава, на шта је он одговорио да се то понекад дешава, услед дугог транспорта из Италије, и да могу заменити ову буђаву за свежију. Узео сам ново паковање, како ми је саветовао продавач, а када сам се вратио кући, имао сам шта да видим: и ово паковање Горгонзоле било је буђаво и с потпуно истим мирисом и зеленкастим мрљама. Одneo сам Горгонзолу министру за сир и војну музику (иначе, мом личном пријатељу), сачекао да ме прими и испричао му шта се десило. Министар за сир и војну музику рекао је да је сир стварно буђав, чиме је потврдио моје раније сумње. Он је изиавио да ће предузети потребне мере против несавесних трговаца који увозе буђаве сиреве. Па вас ја сада питам, поштовани друже уреднице, докле ћемо

увозити покварене капиталистичке сиреве који су сасвим разумљиво црвљиви, јер долазе из једног трулог друштвеног уређења? Докле ћемо их увозити, питам, када имамо наше здраве сиреве? Јер, мој случај није усамљен, друже уредниче; прошле године моја жена је купила у истој самопослузи неки сир Рокфор, који је такође имао непријатан мирис (чак и црве унутра, а платила је за њега веома високу и неубичајену цену. С поштовањем, Јеротије Топ, звани Брка“.

Моја фуснота:

(Горгонзола, будало једна блесава, није презиме аргентинског нобеловца, већ назив за талијански специјалитет — сир изванредно буђонијевског укуса. Рокфор, драги мој мамлазе, није име британског министра сопљних послова, већ, такође, врста сира, а све ово ти пишем због тога да не тражиш већ сутрадан у књижари сабрана дела Горгонзоле и мемоаре лорда Рокфора, као што си јуче тражио најновије дело чувеног Хемендегза, за кога у јеловницима наших хотела лепо пише „Хемендегз — са шунком и јајима“).

Пошто ми је укратко изнео неколико поучних примера из свог живота, друг Топ развезао томе како су у његово време млади одлазили не знам ти ни ја где, негде где је бог реко лаку ноћ, а не као данас — сви желе да остану *на асфалту*, макар шетали туђе кучиће. На асфалту, у Београду! Тачно ја тако казао. И тачно ту, на том месту, где се спомиње израз на асфалту, ја га упитах а одакле је родом, на шта он одговори да то није важно одакле је он, а на шта ја рекох да је веома важно, јер немам ни најблажу намеру да идем било где, богу иза леђа, из овог града, у коме сам се, узгред буди речено, и родила и у коме ме сви познају, а да њега оставим на асфалту, на шта он спомену, као, неке учитељице које жртвују своју младост, не знам ни ја где; и ту ми се изненада смрачи пред очима. Он да говори о учитељицама? Он?

Јер, кад год тако неког маторог мамлаза притерате до зида, он вам истог часа из фиоке свог радног стола извлачи несрећне младе учитељице и сироте рударе, као да су они његова лична својина, као да је он лично рударска учитељица. И ту свако мање безобразан од мене начисто занеми и почне да се клопа од срамоте што није рудар или макар рударска учитељица, а такав мамлаз за то време куцка прстима по столу од изрезбарене ораховине и купује одмах ствари у пола цене. Будзашто!

Најприје сам му казала да се не крије иза сиротих учитељица; казала сам му да ми је доста типова који целога живота стављају запете на погрешна места и бришу поједине пасусе у говорима који им пишу њихови потчињени, само зато да оправдају своје постојање, јер сами не умеју ништа да раде. Казала сам му још и то да ћу, ако буде требало, ја лично разговарати са рударима и учитељицама, али да то нећу чинити ни мртва преко њега, вечног посредника и координатора. Објаснила сам му још и то да волим свет без мистификације, где се зна колико кошта базање са нечијим кером и све остало што уз то фура, тачно у кинту, и где нема места за фолиранте његовог типа који се баве апстрактним хуманизмом, а спавају са својим несрећним секретарицама, једу преко оверених рачуна волећи народ у целини, а мрзећи сваког појединца понаособ. Казала сам му још да, мада имам само осамнаест година, познајем све трикове које употребљавају њему слични, а између осталог и онај фазон, кад сретну човека на улици па га као малчице постранице погледају, онако искоса, тако да човек не зна јесу

ли му се јавили или нису, па после, ако је човек слабих живаца, целе ноћи размишља о томе да друг Топ можда није нешто начуо о томе шта он мисли не знам ни ја о чему?

И још сам му казала да би било јако добро да су му Маркова сабрана дела у његовој библиотеци — мало мања (јер видим да их је купио на метар), а плате које даје кућној помоћници и мени као шетачу отмене кучади — мало веће; јер, ко је он уопште да даје било коме икакву плату, ко му је дао кључеве од народних пара, ко му дозволио да исправља писцима њихове чланке, а нема ни пет минута школе. И где је он то купио ту своју фалш озбиљност, и од кога то чува моју државу коју нико и не напада? Кретен један! И још сам му казала да он и Маркс немају ама баш никакве везе под милим богом, јер је Маркс био човек-филозоф, а он својим потчињенима на сваку примедбу одговара: „Немој ту да ми филозофираш!“ а уз то Маркс је био нормалан човек са буљуком дечурлије, образован ко сам даво и све остало што уз то фура; и свирао је лично са старим френдом Енгелсом, Баха, читала сам, и гађао је грудвама уличне лампе кад малчице више потегне пива, и стално се сељакао ескивирајући плаћање кирија, дрва и светла, управо због типова као што је он, носилац мексиканских бркова, коме интелектуалке као што сам ја треба да шетају кучиће, и рекла сам још да се сада сироти стари Маркс сигурно преврће у гробу што га један такав тикван држи још неразрезаног у својој библиотеци! И још сам му казала да је епоха мистификација већ одавно прошла и да има да попричека док се поново не врати, или да сања о добрим, старим временима када му нико ништа није смео да каже.

Онда сам оставила гомилу ситнине, за онај кампари који ми је већ ионако био пресео, и изашла напоље, у врт, а мало касније сам почела да скачем као луда од радости, мислим, онако без везе, осећајући некако да и сам стари Маркс, а с њим и веома озбиљни Енгелс, навијају однекуд одозго за мене и, као, смијуље ми се иза оних својих дугих, седих брада.

А пошто сам му дала сву ловуцу коју сам имала у џепу (то утврдих тек на аутобусној станици), одвајала сам пешака све до вароши најмање два и по сата.

— Па добро — рече Мишелино, пошто сам му уз кафу те вечери истркељисала дајдестиран приказ сусрета с другом Топом — па добро, Анчи, јеси ли ти тела посао или да исправљаш свет? Шта си тела?

Знате ли шта сам му одговорила? Не знате? Рекла сам:

— *Кампари — како то звучи горко!*

Срећом, тог дана стиже и други одговор на мој оглас. Нисам ни сањала да су шетачи паса тражени у толиким количинама! Обећах Мишелину да ћу ћутати као мутава, и сутрадан посетих другог типа, овога пута у центру града, на првом спрату куће која је личила на тапацирана дечја колица, гледана изнутра. Тако некако.

Врата се бешумно отворише, уз зунзарање Моцартове *Eine kleine Nachtmusik* и ја утонух право у зелена тепихана поља и полураспаковане кофере с налепницама свих светских аеродрома. Око ногу поче да ми се умиљава једно преслатко куче.

Дочекао ме је Представник лично, огрнут *скотским* пледом, ишчезао у дубини монструозно простране фотеље. Већ на самом почетку, после „добар дан и седите“, примећивало се да је веома дуго живео у иностранству: тешко је проналазио наше речи. Заборавио човек! То и није тако чудно ако се зна да се мој будући послодавац до одласка из отаџбине служио са свега тридесетак речи свог материњег језика. А шта је то тридесетак речи, питам ја вас? Па то се заборави док кажеш — бритва!

— Јел ова куца у питању? — упитих, мања од маковог зрна, поучена искуством претходног дана.

— То ти је један ирски псестер — рече Представник прелазећи одмах на ти. — Купио сам га кад сам био у Лондону. Пре тога смо имали шпанског квекера, ал је липсо у Америку... Да ти право кажем, дете, немам ти ја времена за ти џукци. Овде сам ти само у пролазу, да покупим кирију од куће ...

— А чиме се бавите тамо напољу? — упитих, ван себе од страха да поново не улетим у неко срање.

шпански квекер или ирски псестер

— Петљам ти нешто око културе ...

Истог дана, почех да шетам ирског псестера за тридесет комада месечно. Успут сам се помало, као, распитивала о Представнику. Највише података о њему дао ми је његов шофер, иначе доктор чисте филозофије. (Као да уопште постоји и нека прљава филозофија!)

Казао ми је да је Представник душа од човека, са принципом: живи и дај другима да живе! — и да стварно петља нешто око културе, ни он сам не зна шта, али да то ради успешно, јер углавном ћути и гледа пред себе, као да богзна шта мисли. Што је најважније, ником ништа не верује и све ствари проверава по два пута. Тако, на пример, када неко у друштву спомене Лава Толстоја, он се неће истрчати и почети да прича без везе о њему пре него што све пажљиво не испита. Најпре лепо потражи Лава у „Брему“, а тек онда узме реч. Рођени дипломата, кад ти кажем, Анчи!

Друга ствар, рече ми његов шофер, зашто у иностранство слати, на пример, полиглоте, када они увек нешто забрљају? У реду, можда знају стране језике и те фазоне, али управо то може и да буде кобно! Његов шеф говори непрестано „You are“ и „I am“, и ни речи више ни речи мање! Не брбља човек без потребе. Захваљујући томе, ни једна страна шпијунска служба на свету не би из њега могла да извуче ни најмању тајну. Он је, иначе, једини човек који говори француски ијекавским изговором — за кућу каже *ла мјезон*, а за госпођицу — *мадамоазјел*!

— Али нико није савршен — казао ми је још његов шофер. Има и он својих мана! На пример, када га возим, не смем ни за живу главу да укључим радио, јер чим случајно чује да свира неко коло, одмах виче: „Застављај ауто!“ и избацује ме напоље.

— Али зашто? — запањих се.

— Па због тога — одговори ми доктор чисте филозофије што је то јаче од њега! Мислим, то коло... Излазимо из „мерце“ и хватамо се за руке, па док то проклето коло дрнда и трешти, ми играмо „двојац“. Можеш замислити, Анчи, на неком потпуно пустом пољу два човека играју као шашави покрај аутомобила који стоји паркиран у јарку! Сумануто, а? А ја, знаш Анчи — рече ми шофер извињавајући се — не подносим ништа сем барока! За мене, знаш, музика престаје са бароком, а позориште са — Жан Луј Бароком! Али шта могу, Анчи, кад он викне: „Брале 'ајде да опалимо двојац!“ — ко би то одбио таквој души од човека? Тако опаљујемо двојац, а после настављамо пут као да ништа није било. После тога је миран као јагње, једно две недеље ...

То су били дани ...

Живот је био ружичаст, а изгледи за успех лежали су нам свуда испред ногу.

Штаб нам се налазио у „Три грозда“. За нашим столом поче да се окупља велико друштво. Пили смо ружицу и клопали ораснице. Хоћу да кажем, било је сувише лепо да би дуго трајало.

Кладила бих се у шта год оћете да је та змија донела несрећу! Она и нико други! Ево како је било:

Тог дана сам, као и обично, шетала псетера по Топчидеру. Представника сам оставила у његовом апартману, где ме је понудио с једним „дринком“. У ствари, нисам сигурна да ли ме је понудио апартманом у дринку или обратно, то више није важно, углавном, он је, као и увек у то доба дана, читао енциклопедију ради личног образовања. И то редом. Од слова до слова! Успут ми откри да је „пума веома грабљива животиња“, по чему закључих да је дубоко зашао у слово П и да се ускоро сели на неко време у земљу где живе пуме.

У међувремену Сава је надошла, па се опет, као, повукла тако да ми је у „Чамцу“ остало најмање пола метра воде. Кад сам отишла да избацити воду, имам шта и да видим — унутра једна цаканица, змијица, белоушкица! Плива женска! Да знате, луда сам за змијама! Ухватим је тако и, као, мало осушим, па стрпам у најлон-кесу и понесем у варош за зезање.

Одувек сам, наиме, желела да имам акваријум, па сам зато одлучила да ми први експонат буде баш та змијица. И тако, потпуно сам била заборавила на Снежану (тако сам јој дала име по једној својој доброј пријатељици), све док не завукох руку у торбу. Седели смо те вечери, као и обично, у „Три грозда“ и пили кувано вино јер је било хладно. Преко пута мене афектирала је у огромним количинама једна Нена (знате, она што употребљава парфем Хелена Франкештајн), до ње је седео неки Микица, па Бурза и Суле, као одједанпут, из чиста мира, извукох Снежану за реп. Она одмах крену да се мота око чаша по столњаку: живахна нека белоушкица, а друштво се распамети од весеља. Пазите сад шта је рекла Нена оним својим чувеним фалсетом:

— Ана, срце, јеси ли је то донела из Италије?

Мислила је, наиме да је Снежана неки пластични фазон на навијање!

— Аха — рекох — оћеш ли да је опипаш?

Тако она опипа Снежану и истог часа се онесвести, кад се уверила да је права! Људи моји, шта мрзим те животне аматере! Чим виде нешто живо, одмах питају да ли уједа. Кретени! Али да видите шта се даље исподогађало!

За суседним столом седео је, по свему судећи, један рођени антабужџија. Једва је успео да смести свој шприцерски стомак испод стола, купио кило белог и налио прву чашу, кад, као случајно, погледа за наш сто и угледа Снежану како лепо вијуга око стакларије. Чаша му остаде у висини уста, а он одједанпут пребледе. Мислила сам да ће га ударити кап. Замислите сад његову ситуацију: код прве чаше — угледао змију! На беле мишеве је већ био навикао, мислим, и на мале Черкезе који витлају сабљаницама у дну чаше, и на то, али сад одједанпут последњи делиријум: беле змије! Даса само спусти чашу на сто па оде до тоалета да попије пилулу за смирење. Ја вратим Снежаницу у торбу и, такође, отфурам до лавабоа да оперем руке, певушећи ону дечју песмицу „После змије са Адице треба увек руке прати, немој да те на то опомиње мати...“ Сапуњам тако руке, кад онај даса нешто као прошишта у мом правцу!

— Молим?

— Опростите, госпођице — рече — нешто бих вас приупитао ...

Хоће ваљда ипак да провери да л' сања, шта ли?

— Само изволите! — рекох.

— Опростите што сам индискретан, али кажите ми, молим вас, је ли можда за вашим столом малочас била једна змија?

— Змија? — запрепастих се ја. — *Каква змија?*

Да сте га само видели како је убио тутањ из „Три грозда“. Готово ми га је било жао, онако престрављеног, на часну реч!

Кад зрело размислим, рекох сама себи перући руке-прљавице од свега, постала сам, изгледа, толико блазирана да ме чак ни туђе невоље више не веселе!

Кад сам се најзад вратила за сто, затекох Мишелина, бледог као крпа.

Пред њим је стајала нека ружичаста хартија.

— Прочитај ово! — рече и гурну ми ту ствар преко стола.

Био је то један љупки, мали позив за одбрану граница наше миле домовине од евентуалног нападача, а читаву ствар му је спаковао — ко, његов рођени отац, пуковник, да би га најзад опаметио и оканио ћорава посла, то јест мене и сликања! Систем: „Срећну Нову годину, а можда и годину и по, желе ти тата и мама ...“

Побуна је била завршена. Некако ме је мрзело да се дружим са било ким сем са Мишелином. Вратих се тако у свој кавез за канаринца и истог часа кљокнух као балон када наивно налети на нечију запаљену цигарету.

ГЛАВА XII

Ана се враћа кући, гдје њени родитељи корачају на прстима. За то време Мишелино стоји на бранику њене и његове отаџбине, али се у читав случај упетљавају птице и бубе славонске равнице. Следе размишљања о томе како треба да изгледа Анин будући муж и нека успутна размишљања о другим стварима, које никада неће сазнати они што су пре времена напустили читање ове књиге, писане искључиво за забаву читаоцима.

К

ао што већ с правом очекујете и као што сте се већ навикли да очекујете

у осталим причама ове врсте (зашто да ја будем изузетак?), повратак дому мом био је чисти стандард.

Најпре, нешто као болест — температура тридесет девет са осам, ходање око мене на прстима, шапат и сажалјиви погледи, сутлијаши и пилећи чорбуљаци, а онда лагано прездрављивање и „нека се само што више одмара!“ рекао доктор, Еткер.

Није да сам била осамљена или нешто слично, али одједанпут осетих да у овој вароши више нема апсолутно никога с киме бих могла да се смејем барабар! Сви су толико озбиљни да те спопадне мука! Ако баш желите да се сликовито изразим, осећала сам се као земља у саксији када је, ради улепшавања града, окаче о бандеришку високу десет метара, па тако виси у ваздуху, далеко од кеве планете! Тако некако.

Треба ли да кажем да сам мислила на Мишелина у огромним количинама? Шта могу? То је било јаче од мене, баш као у оној причи о заћореној веверици.

Прича о заћореној веверици

Та веверица, дакле, пратила је непрестано једну девојчицу. Кроз шуму, па преко потока, па кроз високу траву, па прекобрдаврбамрда, па кроз цвеће и те фазоне, све док се она девојчица једанпут, пред сами крај те приче није зауставила и упитала веверицу:

— Па добро, веверице, зашто ме непрестано пратиш?

Веверица тада одговори:

— Као што ти је вероватно познато, ми веверице обожавамо лешнике, а ти баш имаш очи боје лешника... Морам да те пратим — *то је јаче од мене!*

Лежим тако у свом бункеру покривена преко главе ћебетом и, као, совишем, а маман и матори размењују мисли, и не слутећи да сам будна као Исток и Запад из истоимене песме.

— Баш ме занима ко ли ће то бити? — пита се матори.

— Молим? — каже расејано маман.

— Мислим, ко ће бити тај њен муж?

Маман изиграва коцкицу леда:

— Баш ме брига: биће то *њен муж* и готово!

— Онда, остаје још једна ствар... наставља матори. — Како ће ме звати? Мислим, ако ме зове по имену, одакле му право на такву интимност, балавцу једном? То не могу да дозволим!

— Нека те зове: тата!

— Нисам му је отац! — викну, али га маман ућутка, да ме не пробуди. — Опет, ако буде учтив и хладан, то такође може да ме изнервира, да знаш! Не волим уштогљене типове за које никада не знаш шта мисле...

— Можда ће бити нека мушкарчина? — долива маман бензин на ватру.

— Мушкарчина? Само нек покуша да малтретира нашу Ану: видеће већ свог бога! Стварно, а где ми је онај пиштољ?

— У клавиру — каже маман — где би другде био?

— Нешто мислим... — размишља даље матори —шта ако буде неки шмокљан? Или, на пример, песник, па крене да нас масира својом поезијом? Или, још горе — хипик,

па натера Ану да станује под мостом, а мене прогласи за потрошачког типа? Језиво!

Ту матори почиње да развија своју тезу, уживљавајући се до максимума:

— Замисли само овакву сцену — каже — улазим ја тако у своју собу, а он држи ноге на мојим рукописима и прави од њих авиончиће које лепо избацује кроз прозор... Каже: „Све што је ваша генерација написала требало би сакупити на једном месту и запалити. Или правити од тога тапете! Ниједно време није у толикој мери обиловало медиокритетима као ваше! Господине, ја вас презирем! Писали сте досадне чланке и још досадније књиге, зар не, Ана?“ А она му то потврђује, јер га — воли! Е, да знаш да бих га уцмекао на лицу места! Битанга једна ... Колико сам пута само провео ноћ поред њеног кревета и будио се да је покријем!

Маман, која је за цело време његовог монолога читала новине, погледа га уплашено:

— Кога би то уцмекао?

— Њега, на часну реч!

— Ти си стварно луд!

— И јесам, али ни он неће злостављати нашу девојчицу.

То нек одмах избије себи из главе!

— Па добро, а како ти уопште замишљаш њеног мужа?

Матори за тренутак тоне у дубоко размишљање:

— Стварно не знам!

— Хоћеш ли да ти га ја опишем?

— Мислиш да можеш?

— Па ево, овако: требало би да буде висок метар и седамдесет и осам, тежина седамдесет и четири килограма, боја очију: светлосмеђа, носи наочаре и пуши лулу. Занимање — писац, али не сувише успео. Више, онако... Обожава ружицу, љуте сремске кобасице; не воли кисео купус, премијере, резање ноктију и робне куће; а суботом и недељом ишчежава негде на Ади Циганлији ...

— Сасвим добро, сасвим... — мрмља матори — само настави, допада ми се; све више ми се допада тај тип!

Маман наставља:

— Даље: седи пре подне код „Три грозда“, после подне спава, и то у панталонама које су му увек изгужване. Има узречицу „мислим“ и „као“, не носи никада шешир, кишобран или капу, заборавља рукавице на сваком божјем месту, криви потпетице према унутра, никада не опере за собом каду, чита док једе, а његов сто је потпуно

затрпан судским позивима због неплаћених књига узетих на кредит ... Хоћеш ли да га описујем даље?

— На часну реч, такав тип би ми се допао већ на први поглед! Има нечег у њему. Мислим, не бих имао ништа против тога да наша Ана и он ...

— Нисам још завршила! — рече маман. — Тип о коме говорим већ је ожењен!

— Па нек се разведе! Чудна ми чуда!

Хоћу да кажем: ожењен је са мном!

— Ма шта кажеш? — запањи се матори. — Права штета што се такви момци више не рађају! Заиста, штета.

Оздравила сам и нашла се поново с оним истим штреберима у одељењу. Матура се приближава стравичном брзином онога, већ класичног филмског воза што у огромним количинама уфурава у први ред партера, а Мишелино је бивао све удаљенији и удаљенији. Његов гарнизон у равници, такође.

Најзад, после обимних припрема, покушала сам камиказе-потез и, за велико чудо тај фазон ми је сасвим успео! Казала сам својима да сам за матурски рад изабрала свежу тему под насловом: „Птице и бубе славонске равнице“, и да неизоставно морам једне суобте и недеље да обиђем крај ради прикупљања материјала. Када сам тог јутра полазила на пут, матори ми је пружио мали замотуљак

— Понеси то некој буби из твоје збирке! — казао је, тајанствено се смешећи.

Слегнем раменима и отпутујем заборавивши потпуно на пакет у торби.

Јао, да сте само видели Мишелина! Иде поред мене и поздравља апсолутно све живо што носи униформу! На часну реч! Оџачаре, железничаре, полицајце, ватрогасце, инкасанте, а нарочито поштаре! Начисто су га излудели у тој обуци, кеве ми! Пазите само овај фазон!

Већ другог дана у гарнизону неко викне Мишелину да отрчи до штаба и позове капетана Поповића. Он, наравно, одјури колико га ноге носе и уфура наглавачке у штаб, мислим, право међу официре којих је ту било, можете већ мислити, у огромним количинама! Ту је био и као један пуковник, командант или нешто слично. Е, па мој Мишелино лепо поздрави чике и каже да су звали капетана Поповића тамо у гаражу, где су га стварно и звали, мислим, није прелаз или неки фазон. Али није стигао ни да зуцне после тога, кад му тај најглавнији пуковник објасни да су правила, шта ти ја знам, таква и таква, и да се прво пита најстарији по чину може ли се уопште било шта питати и шта ти ја знам, па тек када он то дозволи, мислим, када нађе за сходно, војник може да се обрати нижем по чину кога тражи, то јест капетану Поповићу и тим фазонима.

„Хајде, казао је пуковник, изађи лепо напоље, па поново уђи унутра и учини све по прописима о војној служби и тим фазонима!“

Мишелино, наравно, шта ће, исфура напоље и знате ли шта учини? Никада то не бисте погодили, чак ни у сну!

Више се *никада* не врати у штаб!

Е, па можете ли уопште замислити све оне официре, на челу с командантом, како га чекају стојећи, окупљени око стола као нека жива слика, а њега — Мишелина, нема па нема да се врати! Време пролази, смењују се дани и ноћи, тако рећи годишња доба и шта ти ја знам, опада лишће, топи се лед на рекама, окрећу се казаљке на сатовима, баш као у оним смешним америчким филмчугама, официри већ поседели, очигледно старе; оружје им рђа — замислите само, Мишелино већ одавно одслужио човек војску и отишао из тог гарнизона, а они га још чекају; једнако гледају у она врата иза којих нема више ничег, ни топова, ни тенкова, ни гарнизона, који се већ одавно некуд одселио; чекају га, чекају, а њега нема! Та сцена изазива у мени сузе од смеха, морам то одмах да вам признам. Мислим, читава та ствар, у којој нико не сме први да прекине чекање и да скрене поглед са кваке, ако већ схватате шта оћу да кажем.

— Мишелино, љубави, па како ти је у војсци? — питам га забринуту, а он се церека и каже:

— Феноменално! Стално нешто као трчимо, пуцамо и прескачемо... Максималан провод! Кад би само избио неки рат, макар ратић, па да постанем нешто генерал — натерао бих оног мог пуковника код куће да трчи на осми спрат без лифта и то са гас-маском! То би био спектакл!

Толико сам се била заблесавила у Мишелина да нисам ни приметила како стојимо у рецепцији хотела „Славонија“.

— Мишелиноооо ... — промуцах али ме он нагази чизмом и ували црвендаћа портиру.

Намигнувши саучеснички, портир му даде кључ од гајбе и ми ти се, заједно са пола гарнизона и једно двеста најсумљивијих женских креатура које сам икада видела, размилесмо по ходницима. Како сам се осећала? Као бело робље, ако већ хоћете да знате како сам се осећала.

Пазите сад — соба: страва и ужас! Напукло огледало и стари умиваоник, бокал воде, чаша за остављање вештачких зуба, излизан тепих и кревет са жутим месинганим куглама! Апартамент! Поврх свега још пише: МОЛИМО ЦЕЊЕНЕ ГОСТЕ ДА НЕ ЧИСТЕ ЦИПЕЛЕ ЗАВЕСАМА, ПЕШКИРИМА И ЋЕБАДИМА. И усред те сценографије за потенцијалне самоубице, ваша Анчи одмотава онај пакет који је вукла чак из Београда, кад тамо флаша руског коњака! На флаши се, наравно, налази и марка производача. Била је то најдужа скраћеница на свету! Писало је лепо сећам се: ТАЦИКСАДВИНСОВХОЗТРЕСТ! Кеве ми! Неки руски коњак, шта ли?

Значи, матори ме прочитао! Помислих на „Птице и бубе славонске равнице“ и чисто ми дође да заплачем, али уместо тога прснем у лудачко церекање. А знате ли зашто? Открићу вам једну важну војну тајну: они у војсци носе зими дугачке гаће, на часну реч! Чак и Мишелино! Ужас један!

Ма нисам се још честито ни повратила од шока кад имам шта да видим: Миша спава у кревету као беба од шест месеци. Права љубавна сеанса!

Тако сам седела и посматрала га док дише у сну, а мало сам му мерила и дужину трепавица. Начнем малчице старог ТАДЗИКСАДВИНСОВХОЗТРЕСТА, тек ради књижевног искуства, и могу вам рећи да није био лош.

После петог гутљаја у собу почеше да улећу бубе и птице славонске равнице у огромним количинама, а онда се читава соба претвори у луна-парк и ја заспах са старим ТАЦИКСАДВИНСОВХОЗТРЕСТОМ у наручју. Ујутро, најпре зажмурим, а онда пружим руку према јастуку до себе — кад тамо ништа! Миша ишчезао. Оставио само једно цедуљче:

„АНЧИ, НИСАМ СЕ ОД РОЂЕЊА ОВАКО СЛАТКО НАСПАВАО КАО НОЋАС, БИО САМ ПРОШЛЕ НОЋИ НА СТРАЖИ, СХВАТАШ? ЉУБИ ТЕ ТВОЈ МИШЕЛИНО.“

Толико сам била бесна да сам намено очистила ципеле завесом, а врхунски сјај истерала пешкиром.

То је, значи, та љубав о којој пишу у наставцима?

ГЛАВА XIII

Iz čistog sujeverja, zbog kojega čak i hoteli mnogo otmeniji od ove knjige nemaju apartman broj 13, pisac preskače ovu glavu da ga ne bi terao baksuz i odmah prelazi na sledeće poglavlje.

ГЛАВА XIV

После главе XIII, у којој се догодило много тога, и коју ће критичари с правом сматрати најуспелифим поглављем ове хронике О Ани, нашу главну јунакињу покушавају да излече од љубави према Мишелину одвајајући од уста и шаљући је у бели свет. Прича о брисању преко црте, О Дрнди и баби, дами с кученцем, и о томе како је страшно кад вам нико не верује.

та сада радим?

Ништа. Лежим и гледам у таваницу. Да не бих начисто пошизила од утучености, учим да изговарам теже ствари:

— Раскиселише ли вам се опанци? Расентиментисалише ли вам се мисли госн Попокатепетл?

За то време у кујни заседа породични савет. И мада шапућу, ја знам о чему се ради! Провалишка! Немају појма шта да раде са мном! Богами. Све су већ испробали и не вреди! Најзад, пред вече, у моју собу уфурава бакута. Њој је, дакле, припала част да ме обавести о мојој даљој судбини.

— Боже, ко све данас не путује у иностранство! — почиње она. Кад се само сетим оних дивних времена када сам с твојим дедом, покојним Гаврилом, Бог да му душу прости, путовала преко Фијуме и Абације у Верону ...

— Леп град — рекох зевајући. — Тамо су се волели *Алфа Ромео* и Ђулијета Спринт! јака ствар! — наставила сам да пиљим у ону веома садржајну таваницу. — Али и тај филм смо гледали! Зашто не мењаш програм сваке недеље, као и остали биоскопи?

— Боже ... — настави бакута — кад се само сетим оних дивних времена, када је твој покојни деда имао једини ауто у овом кварту. Замисли — „Изота Фраскино!“ Два се саобраћајца срнењивала само због њега: један пре подне, други по подне! То је било време! Увек сам могла да га пронађем у вароши по паркираним колима. Није сиромаш могао ни да мрдне!

— Зар не знаш да је то прича за крсну славу и да долази увек после оног масирања о бирању мис 1912. године у клубу „Сумарен?“

— Е па, драго дете ... рече бакута — шта сам оно, тела да кажем ...

— ... твоји родитељи ... — подсетих је.

— Јесте! Твоји јадни родитељи одлучили су да те пошаљу мало у Енглеску!

Значи, на реду је систем заборављања Мишелина, помислих у себи „Нек дете види мало света, опаметиће се! Није он једини...“ Што да не? Зашто да баш ја будем једина Југословенка која никада није прешла границу? А толико сам желела да на лицу места видим ту фамозну испрекидану црту са географске карте! Немојте само да ме провалите! Смејаће ми се цео разред. Њих непрестано фолирам да путујем као луда, а у ствари шта, отфурам једној тетки у Обреновац на пет дана, а вратим се као из Париза. Провалишка!

Сулетва прича о јачању ножних мишића

Причамо тако на Ади Циганлији о бежању преко црте кад се госн Суле сети неког финог типа који је одмах после рата висео стално код „Руског цара“ и пио капуцинер. Шта је било с њим? Један га новинар откуца да је скроз-наскроз трули буржуј, зато што је увек носио кравату, бријао се два пута дневно, а био му је сумњив још и због тога што је 1950. године говорио: Рукољуб госпођи мамици! Довиђењце! Диван дан, данас, зар не? — и те системе, тако да тај новинар, алал му вера — то јест плајваз, распали чланчину ко чаршав по сиротом, излапелом, фином типу, па му тако одузму тачкице за снабдевање и све, а ви у ствари можда и не знате шта су то тачкице, јер сте се, као и ја, родили много касније. Према мом приватном испитивању, то су вам као неке артијице, које се сецкају маказама, а за њих се у своје време куповала пања, млело, штофови, сода-бикарбона и, уопште, свет је тада у куповину ишао, изгледа, с маказетинама, прича бакута (цик-цак), па кад одузеше учтивом типу те тачкице, као представнику пораженог света, њему не остаде ништа друго него да збрише, то јест, хоћу да кажем, да убије тутањ, мислим, преко црте — али јест! — како то извести?

Ту њему падне на памет феноменална идеја! На тремеђи између Аустрије, Италије и нас — Старих Словена, одржавала се сваке године традиционална бициклистичка трка интернационалног типа: мислим, жуте мајице и ти фазони! Излапели тип о коме је реч купи, дакле, полован тркаћи бицикл и дрес и нацрта се у близини црте, у неком жбуњу покрај пута. У ствари, било је то негде код Сежане. Ту је био као један успон и момак је чекао да наиђе прва група бициклиста. Они стварно и наиђоше! Очи им испале од муке на оном успону, као филџани за кофијановић а наш тип свеж ко роса, свеж, мислим, као мој матори у поноћ кад му дође његово време. Пуца од здравља и витке линије, јер и није имао због чега да пази на линију, пошто су му ионако одузели тачкице за клопу. Укључи се тако и он у друштво и поче да окреће педале као манијак. На леђа окачио велики број један, јер је чуо да на граници сваког другог хапсе, па да се осигура за сваки случај. Наравно, трка је била интернационална и звала се, мислим, „Јачањем ножних мишића у бољу будућност!“ —или тако некако, и пазите сад шта се даље дешава! Свечано одевени цариници и граничари засипају цвећем излапелог типа, пионири певају „У дивљака лук и стрела...“ војна музика опаљује маршеве и све, а тип окреће ли, окреће педале, ко блесав. Да ствар буде што максималнија, граничари му још додају у трку и флашијановић минералне воде за

освежење, а командир, као фол, аплаудира, а у ствари пребројава екипу: зна човек, пријављено двадесет и седам такмичара. Двадесет и осмог, наравно, скембају у фиоку истог часа кад се појави на црти, али се касније испостави да је то државни првак Италије — чувени Ђино Монфилијано Перивилиђини! Избија дипломатски сукоб, а ноте су као луде фурале с једне на другу страну, све док сиротог чувара црте не преместише за дежурног ватрогасца у Струмицу. Никада нико није дознао ко је у ствари био непознати бициклиста што је онако луђачки возио у финишу. Моћна ствар!

А кад неко на Ади Циганлији почне да везе о бекствима преко црте, онда никад краја прича. Било је ту још јачих случајева, прича госн Суле, на пример, 1954. године, када је један други тип попалио грдан ловијановић, ти се, Анчи, још ниси била ни родила! На часну реч, људи, тај момак није успео ни да поклопа до краја први целато, а Талијанчићи га већ врну у милу ли му домовину! Пита га после судија, прича госн Суле који је читаву ствар гледао рођеним очима, пита га: „Оптужени, пита, зашто сте бежали у Италију?“ — а он, пажи шта му одговара: „Мајке ми, госн судија, каже, чисто зезање! На часну реч! Скочим ја тако с Локрума и зароним из зезања, ради друштва. Роним, роним, роним, изроним — кад оно Италија! Да ми умре мајка ако сам тео да збришем! Ево, овога ми крста!“

Кад, прича Суле даље, враћа се онај први тип што је збрисао преко црте на бициклу са бројем један, наравно, после много, много година, да види родни крај. У ствари да остави, ако може, коске у родној земљи. Нормално, пустили га, није више страшно ако човек путује у Италију, тако рећи, напредовала ствар! Уђе тако тај сироти излапели тип у Југославију, мањи од маковог зрна. Само ме вели, пустите да оставим коске негде око „Цара“, ћутаћу ко заливен. Коске? — пита га цариник. Пластичне или керамичке? — Молим? — зграну се наш повратник. Он, наиме, каже Суле, уопште није знао да је у међувремену Југославија постала најважнији увозник пластичних коски за псе, са аутентичним мирисом праве кости из спреја. И да је брига за кучиће порасла за осамдесет и пет одсто у односу на 1939. годину, ако као индекс узмемо сто! Уђе тако у Југославију, а могу вам рећи, каже Суле, да је случајно на граници био прострт лауф-тепих, он би — испод њега, само да што мање упадне у очи. Гледа Београд — не може себи да дође! Нема више ни дансинга код „Руског цара“, сада је тамо, као што знате, експрес-ресторан у коме сам упознала Мишелина. Тип, још увек полумртав од страха, све кравате оставио у Италији где живи; оћу да кажем, још га увек вата језа да га којим чудом онај новинар не нападне због буржоаске моде. Прерушио се у такозваног малог, радног човека — чудо једно од скромности! Крагницу од кошуљице избацио преко ревера сакоа да што више личи на синдикалца, а по реверу закачио силне неке значке: све нешто као „Напред у електрификацију!“ и „Здрав подмладак“, или ону која му увек положи на леђа кад год је извуку из нафталина: „Књига је највећи пријатељ човека!“ Пожели, дакле, тај тип да мазне једно пиће, да се мало среди, прича госн Суленце, па уђе у једну отмену београдску кафану, кад на вратима — онај исти новинар што га је нападао 1950. — само сада он — портир, по систему: „Коло среће наоколо вртећи се не престаје, тко би гори, ето га доли ... итд“. Амортизован и са генералном оправком, разуме се, али каросерија још очувана — баш виђен за портира! И шта се даље дешава? Каже тај момак, новинар, што је некада писао читаве чаршаве на првим странама листова, каже оном сиротом повратнику што је дошао да остави своје коске негде око „Руског цара“, каже он њему или му:

— Извините, господине, али не можете унутра без кравате!

Ту онај тип што је некада говорио: „Рукољуб госпођи мамици!“ па због тога био критикован и одузете му тачкице почне из чиста мира да вришти и чупа оно мало косе што му је преостало (а имао је још за једно три до четири прања!), говорећи архаичним језиком:

— Па зар ја толике године по туђини мучио се и ринтао и узалуд тражио ужички кајмак, и соду у вино, и пасуљ пребранац, и чезнуо за другарима из кафане „Прозор“, одмах поред „Гинића“, а о Каленића пијаци да и не говоримо, и о бурету са киселим купусом у подруму, и расолу, а све те патње због кравате, а сада не пуштају без ње ни у кафану! Куку мени, јадном и несрећном, одсад па довека!

А онај бивши новинар, садашњи портир, само слеже раменима и понавља:

— Шта вам ја могу, тако ми је наређено!

— Па ви сад видите шта је то живот кад вам је нешто наређено и тачка — заврши госн Суле своју филозофску расправу о јачању ножних мишића на путу у светлију будућност, а ја се вратих своме случају.

— У реду — казала сам, дакле, бакути — пренеси онима тамо у кујни да, ако треба да се гиља у Лондон, немам ништа против Лондона! Мени допада!

Али није требало ништа преносити, моја драга маман и мој матори ионако су одвајали увца кроз кључаоницу.

Немам ништа против Лондона, ако случајно то мислите, на часну реч, чак ми је и симпатичан тај Лондон. Шта ћу тамо најпре да урадим? Најпре ћу мазнути телефонски именик Уједињеног Краљевства и потражити број енглеске краљице. Окренућу га левим прстом, а кад се Краљица јави, казаћу јој само две речи: „шех-шах!“

На часну реч, хоћу!

Најпре смо летели дуго, дуго, изнад облака, па тако опет нисам видела ону испрекидану црту, од границе. У реду, јасно ми је како се то фарба на копну, али на мору? Мора да одвајају за тај посао приличан број лађа, мислим, због тога што се боја стално разлива? Било ми је криво што то нисам могла да видим. Стварно ми је било.

Онда смо лепо слетели, а после нас је возио у аутобусу један јако отмен шофер, Енглец, веома отмен и веома стар. Имао је белу марамицу и њом је с времена на време терао муве из уста. Толико је био стар, мислим. Када је довезао аутобус до хотела који се звао „Lenster tauer“, опет су га лепо закопали. Толико је био стар, тај веома отмени шофер. И уопште, све је било јако отмено! Око 2.000 отмова, отприлике.

Пришла сам шефу контрацепције и упитала га на индијанском енглеском да ли је отменије да кренем лево или десно из хотела? Казао је, наравно, десно. Казала сам: *Тенк јури велику мачку и пошла лево!*

Најзанимљивије је то што су Енглези углавном возили своја кола баш том, левом страном стрита. (А код њих невероватно, све улице се зову *street*!) Ту ме јако подсетише на неког мог френда, шофера Дрнду, с Каленића пијаце. Он исто тако вози левом страном кад се укока са друштвом. Једанпут је по ноћи возио од Славије до Теразија у рикверц! Некако му се учинило да му кола имају само рикверц, па је фурао само унатрашке.

А кад смо већ код Дрнде шофера, не могу да одолим а да вам не истркељишем шта му се једанпут десило у Трсту. Убијте ме, не могу!

Прича о Дрнди и баби

Шофер Дрнда ишао често у Трђу да набаци делове за колица. Успут је тркељишао на мртво име, ваљао штофове и мунђарио с лажним златом. Једног дана дође Дрнда шофер своме френду Дулету и каже му: Дуле, бре, каже, ти имаш стару кеву, каже, колко јој је година? Осамдесет и пет, каже Дуле, а што? Па, каже Дрнда, дај да ти поведем кеву до Трђе, каже, и њој бања, видеће света, каже, а и мени, каже, заувар, откупићу јој они триес зелембаћа што сваки грађанин има право да пренесе преко границе, да купим неке цице за колица, каже, Бог те мазо, каже, има шљашти ко ниједан ауто, каже, у Београду!

У то време раног иностранства, знате, постојао је, као, неки закон, по коме нисте смели да купите више од триест доларишки једаред у години кад фурате преко црте.

И још каже Дрнда: Нема да бринеш, Дуле, овога ми крста, каже, враћам се за један дан, тамо и натраг, каже, чисти Фанђо, има кева да ти књава у ауто и још да види света!

И тако, Дулетова кева узме својих тридесет зелембаћа од државе и седне у Дрндиног „фићу“, па крене у бели свет, то јест у Трст. Пре тога је само једанпут путовала у животу и то из Чачка у Београд 1912, где је и остала да седи све до наших дана. Мало совише, мало као гледуцка и тако стигну у Трст. Ту Дрнда шофер каже њој:

— Ти, кево — каже — базај около, ал немој да изгубиш ауто! Кад се умориш — каже ти прилегни на задњи сиц, па књавај, ја одо само нешто да купим!

И Дрнда стварно оде да купује цице за „фићу“, а бакута крене да разгледа Трђу и да се крсти. Видела је лађе, видела је лутке које кажу „мама“ када им се притисне пупак, видела је пет улица у Трсту и свих пет су се потпуно исто звале, и то SENCO UNICO, а не као код нас у Београду, разно као на пример Чубурска, Славујев венац, Пожаревачка или Рипањска.

А када се шофер Дрнда вратио до свог аута са свим цицама које је испоначивао, види човек бакута лепо совише на задњем седишту. Није тео да је

буди; мисли, уморила се гледајући бели свет па совише, и тако крене према Југославији. Уз пут дрмне, као, бакуту за руку да јој још једанпут покаже, као, море, али бакута књава ли, књава. Дрмне је јаче — ништа! Дрмне још јаче и следи се од страве и ужаса — бакута испустила своју племениту душу. Ожалошћена породица и многобројна родбина. Мртва мртвицијата! Мртва као Рамзес III. Мртва да не може мртвија бити.

Шта да ради Дрнда, бог те мазо, зна какве су све компликације у питању ако пријави ствар — тако рећи, међународни проблеми: комисије, алуминијски сандуци, печатење, конзули, вештаци и лекари, а ловијановића остало још само за једно пивце! Шта да ради? Мазне у неком магазину картонску кутију од „Игнисове“ машине за прање веша, стрпа бакуту унутра у амбалажу и читаву ствар попне на гепек-трегер па завеже канапом. Бакути је, мисли, ионако свеједно! Видела море и одапела, тачно по сценарију филма „Види Напуљ и умри“. Пред самом границом сврати Дрнда да мазне једну пивчугу и да се мало среди и, на часну реч, није остао више од пет минута, кад на паркинг-простору има шта да види — Италијанчићи мазнули пакет са гепек-трегера, мислили да је унутра машина! Који су то шмекери, бог те мазо! — што реко Дрнда.

Тако ни до дана данашњег нису пронашли бакуту. Па ви сад видите шта вам се све може исподогађати у белом свету!

Што се тиче Лондона, у коме сам се нашла потпуно без везе, могу вам рећи да Енглези немају нимало маште! Све кафане које сам видела звале су им се или *open* или *closed*!

И могу вам још рећи да бих се сасвим сигурно изгубила у том Лондону, да нисам непрестано иза себе остављала печене кокице које сам купила још у Београду. Систем Ивица и Марица. Читаву ствар ћу једнога дана, ако не и раније, патентирати под шифром „Како да се човек не изгуби у животу и ти фазони“. Мислим, важно је да вам се у џепу увек и на сваком месту нађу неке драге успомене или, ако случајно немате успомена, онда нешто веома драго — на пример, кокице! Познајем много фрајера који су се погубили по белом свету због тога што са собом нису понели ништа друго у џеповима сем лове, ако можете да ме пратите. „У пићу?“ уфура неко са стране. „Ма не, будало, у успоменама!“ — казала сам.

После су нас потрпали у један аутобус, а нека дама, која је плаћена за те ствари, узела је микрофон у руку. Казала је да се зове Барбара и да је наша. Казала је да је удата за Енглеза и да ствари за сада стоје добро. Тако је казала. Казала је још, онако без везе, да је добро јер није сама. То је казала пре него што је почела да прича о Лондону, кроз који смо се возили левом страном њиховог стрита. Било је некако страшно дирљиво то што је Барбара казала да је наша, да је удата и да је добро што није сама — што је то казала нама, које је видела први и последњи пут у животу. Било је некако добро, ако разумете шта хоћу да кажем, то што се није правила важна и све што уз то фура, и што је казала да је добро што није сама у Лондону, и што ствари стоје добро. Онда је једно време причала о Лондону.

После је престала да прича. Мислим, имали смо слику, али нисмо имали тона. Било је као да гледате неку телевизијску емисију о Лондону, само без тона. Тако

некако. Напољу је био Лондон. Осећала сам се изван себе од среће што могу да га опипам прстима, и што шофер пуши лулу, и што је слика добра, свеједно што нема тона, а најгоре је било то што ми никако неће веровати да сам обишла читав Лондон и све те фазоне.

Признајем, била сам малчице као *шеноа* због свега тога. То признајем! Улазила сам у катедрале. Видела сам свашта. У Вестминстерској опатији показали су нам гробове разних славних даса, Дикенса, Вордсворта, Елиота и неких других момака из читанке. Био је то прави правцати „Клуб познатих“, ако можете да ме пратите? Све је било јако фино, али ми је страшно сметало што су њихови гробови били на патосу, па су туристи стално газили преко сиротих даса из читанке. На часну реч, у једном тренутку ми је дошло да се уопште и не прослављам и не улазим у читанке ни за живу главу, ето, тако ми је некако дошло! Јер, зашто да ми нека белосветска будала сваког дана стаје равно на стомак, као сиротом Дикенсу, сиротом Вордсворту и осталим сиротим дасама из читанке?

Али, цело време сам се клопала као млад месец што ми нико неће веровати када се вратим кући да сам базала по Лондону и клопала за сваки случај кинески клопијановић. Ресторан се, мислим, звао „China Garden“, и све је било црно. И петак и салвете. Чак и одело мистер Џија који је дофурао да ме упита допада ли ми се њихов клопијановић?

— Мени допада! — казала сам мистер Џију и још сам казала. — Мистер Џи, откуд ви у вагон Ли?

Онда ме је мистер Џи питао још како се на српском каже добро, јер је хтео да то запише, а ја сам му казала да се на српском добро каже добро. И на хрватском. И на црногорском. И Инђијанци из Инђије такође кажу добро, ако је ствар добра. Да не говорим о свим другим народима који такође, кад је нешто добро, кажу добро! Мистер Џи је опет рекао да је то јако добро што се добро каже добро на свим тим језицима, чак и код Инђијанаца у Инђији.

Пошто сам знала да ми нико неће веровати где сам све била и шта сам све клопала, покушала сам некако да ћорнем оне штапиће за јело, али су били предугачки и за торбу и за џеп. Покушала сам онда да их привремено прогутам, само да бих могла после да их показујем оним својим неверним Томама у „Три грозда“. Први штапић је глатко прошао, али са другим сам имала проблема. Успут сам у свој нотес забележила дивну причу о мистер Џијевом ресторану „China Garden“.

Прича о дами са псетанцетом

Прича се да је код мистер Џија навратила једна дама с мужем и псетанцетом. Наручила је ручак за себе и за мужа. Пекиншку патку на бамбусовом лишћу, морски краставац у соја-сосу и птичја гнезда на кантоншки начин. Затим је показала прстом

на своју пудлицу и направила покрет руком, типа „њам-њам“. Хтела је да каже да и пудлици набаце нешто за клопу. Мистер Џи — откуд он у вагон Ли? — наклонио се и узео пудлицу у руке, а затим се изгубио с њом кроз такође црну завесу. После пола сата, он је лично сервирао сироту пудлицу у соја-сосу дами и њеном мужу, јер је разумео да они желе баш своје псетанце као предјело, да би прошли с мањим рачуном. Мислио је да желе баш своју пудлицу, а не неку другу, оћу да кажем.

Да не бих разочарала своје драге родитеље, почех да се трудим из петних жила да заборављам Мишелина. Ако су ми већ платили толики пут, чак до Лондона да бих га заборавила, нема смисла да непрестано мислим на њега. Мислим, то не би било никако у реду! Ако почнем да мислим на њега када се вратим кући, то је у реду, али не би било у реду да вам неко плати пут чак до Лондона, а да ви баш за то време мислите управо на онога због кога су вас послали у Лондон, то јест да га заборавите! То, мислим, никако не би било у реду. Схватате шта хоћу да кажем?

Ишло је прилично тешко, то са заборављањем, али ипак сам успевала некако да га привремено заборавим. Највише сам га заборавила у једној дискотеци која се зове „Тифани“. Била је то јако фина дискотека и сви су се понашали јако фино, јер је то било заиста јако фино место. Хоћу да кажем, сви су се помало као досађивали и чекали да се догоди нешто јако фино. И саме мачке у кратким сукњицама и дубоким деколтеима служиле су наоколо, као да су баш оне лично измислиле груди и то, рецимо, тек прекључе! Тако некако, као да су вам богзна шта учиниле што су вас пустиле да се малчице досађујете на тако страшно фином месту. Е, да сте само то видели! Једну мачку, мислим, покрај мене, која је непрестано држала свог момка као за руку, а зијала на све стране чекајући да се нешто догоди, заиста нешто фино! Одједанпут, та мачка је вриснула: „Јао, ено га Том Џонс!“ и, заиста, био је то Том Џонс, али шта има везе, мислим, кад већ држи свог човека за руку у некој полумрачној дискотеци; баш треба да је буде брига ако се случајно појави неки лажни рудар из Велса, нека икебана од лажног певача и рудара, хоћу да кажем! После је опет вриснула: „Ено га Џорџ Ленон!“ па затим: Јао, је ли оно Стив Мек Квин? — и, заиста, био је то Стив Мек Квин, па шта онда? А непрестано је држала свог човека за руку, и то тако некако као да држи руку на некој пепељари пуној опушака, или на допола попијеној чаши, а онај се њен момак све некако смањивао, све се више и више смањивао, јадник, и ускоро — требало га је тражити испод пепељаре или тањурића с бадемима, толико се био несрећник смањио, док су оне чувене икебане профуравале преко подијума за игру. А оне даме што су прекјуче измислиле груди таласале су кроз столове с изразом штасамвамреклазарневидитекосведолазинаовоместо гдемирадимо?

Па сам размишљала, онако без везе, уз празан тоник-вотер о томе како се никада не бих оженила мачком која човека држи за руку, а зија у неке певаче из Велса и Богтепитаодакле с таквим одушевљењем. Кад рекох, тоник-вотер, сетих се да сам у огромним количинама питала полицајце где се то у Лондону налази извор тоник-вотера и нико од њих није знао да ми каже гдје је то место! Мислим, ако знамо где извире наша минерална вода „Књаз Милош“, онда и тоник-вотер мора негде извирати и уливати се негде, хоћу да кажем!

Сећам се, једанпут ме је неки странац питао зашто се кисела вода „Књаз Милош“ тако зове? Мислим, какве то има везе? Објаснила сам му лепо да се, у ствари, ту ради о

једном извору из кога је Књаз Милош волео да пије воду. Њему допада! Онда је једнога дана, онако мамуран, упао унутра и удавио се. Вода га је избацила насуво, јербо се надуво! Због тога је вода у том извору још увек малко као киселкаста. Хоћу да кажем, од самог Књаза Милоша, лично. Зато се тако и зове, ваљда, шта ти ја знам? После је тај странац одмах наручио воду „Три срца“. Имала сам и за њу једно јако згодно објашњење, али нисам хтела да му кварим провод. Њему не допада! А што се тиче тоник-вотера, мој френд Суле тврди да је открио извор тоник-вотера у шуми изнад Лазаревца и да тај извор сељаци зову Тоникова греда, а да се село зове Тоникова корита.

Али, чим сам исфурала напоље из те Тифанијеве дискотеке, почех поново да размишљам о Мишелину и о нашој врећи за књавање. Није било у реду, знала сам то, кад су ми већ платили да га заборављам по Лондону, али улице су биле тако празне и пусте у том Карнаби-стриту да може да носи блузу са разливеним хемијским мастилом на ивици џепа, а да за то није ништа платио сем лове! Јер, није резон да се носи стари блузон! Прошла је сезона за ношење старих блузона ...

После сам опет мало заборављала Мишелина. И у авиону сам га заборављала док смо летели кроз облаке у наш родни смог. Али, чим точкови додирнуше писту београдског аеродрома, дубоко одахнух и почех интензивно да мислим на њега, сунце моје, хоћу да кажем, више нисам била плаћена да га заборављам, па сам могла да мислим на њега у огромним количинама.

— Где си, бре Анче? — цимну ме госн Суле, сутрадан ујутро на Ади, по рамену.

Шта да му кажем, где сам? Шта да му причам о Лондону? Ионако ми не би веровао!

— Била сам код тетке у Обреновцу... рекох, а госн Суле рече: „Аха“ и на том се сврши моје путовање.

ГЛАВА XV

У којој један психијатар покушава да излечи Ану од љубави на први поглед; док она храбро узвикује: „Живео пољубац на челу са пољупцем у чело!“ Ово поглавље је забрањено за омладину испод тринаест година јер говори у огромним количинама о сексу.

— **Д**еца су заиста огромна обавеза! — рече мој матори, покушавајући да

по ко зна који пут кухињским ножем извуче неку кинту из мог гипсаног прасета. Што се тиче лове, био је потпуно лихт! Мој Лондон, са шестодневним програмом заборављања Мишелина, сасвим га је излихтио.

Ловијановић, који је испадао из касице, био је у апоенима сличним оним што се добијају на степеништу цркве св. Марка уочи крсних слава, или у тренутку када нека будала викне пред општином: „Куме, изгоре ти кеса!“

— Каква сте то генерација? — мрмљао је матори ни за шта нисте! Погледај: све сам ситниш! Стварно, колико ти оно беше година?

— Осамнаест ...

У твојим годинама мени је већ било двадесет и три! — рече тај геније од човека, одлазећи из собе у коју је управо уфуравала маман у свом најновијем јутарњем издању. Прва страна, сва у сликама.

— Опет буљиш у празно? — зацвиле још с врата. Она опет буљи у празно ... Сине, зашто не кажеш мамици шта те мучи?

— Ако већ хоћеш да знаш мучи ме највише то што непрестано упадаш у моју собу без куцања...

— Али, дете моје, ми смо сви тако забринути за твоју менталну хигијену! Посматрам те последњих недеља: ти нешто кријеш од мене! На пример, тај будилник испод твог јастука? Мислиш ли да не знамо да га сваке ноћи навијаш и стављаш под јастук? То није нормално ...

То није нормално! Господе!

— Разговарала сам са старом Поповићком... — настави маман. Може уредити да те прими доктор Роберт Манџука.

— Је ли то нека нова друштвена игра?

— Психијатар! И то најбољи у граду. Поповићкина Беба не излази из његове ординације. А она није ни за длаку осетљивија од тебе!

И ту маман најзад избаци преостале карте на талон. Испостави се да све девојке из бољих кућа одлазе томе доктору Манџуки. Доктор Роберт не лечи свакога. Треба бити паметан, и сви београдски салони биће отворени за мене чим упознам тај свет око доктора Манџуке. Маман је увек осећала да сам препуна различитих комплекса, само да их кријем — из скромности.

— Опет буљиш у празно! — рече.— Да ми је само да знам о чему размишљаш! Да ми је јасно начас завирити у ту твоју главу!

— Размишљам о једној сиротој Ољи која није смела да докторира ...

— Зашто? — улети маман.

— Па због тога што би морала да ставља *Др* испред имена. А зове се Оља! (ДР ОЉА)

Доктор Роберт Манџука носио је уместо наочара две величанствене лупе. Вирио је кроз њих с изразом научника који управо изучава кретање бубашвабе по дну беле глатке каде, док се она упиње да изгиља напоље.

— Колико имате година? — упита.

— Осамнаест.

— Да да ... промрмља нешто себи у браду, записујући. А као стојите са сексом?

— С чим?

— Са сексом! — понови он.

— Углавном, апстинирам...

— Због чега, ако смем да знам?

— Да вам право кажем, докторе, не знам шта људи уопште налазе у тим смешним покретима? одговорих, начинивши успут неколико грчевитих трзаја левим углом усана и крајичком ока.

Свака два минута, рачунајући време по докторовом сату, покушала бих да с врха носа склоним невидљиву муву.

Доктор ми се изненада унесе у лице:

— Осећате ли какве сметње?

— Налазим се у стању опште узнемирености, патим од неодређеног страха, тескобе, напрегнутости и неспокојства — одверглах.

— Анксиозност! одахну он са задовољством човека који је у емисији телевизијског квиза „Покажи што знаш“! препознао отпрве Вука Караџића по дрвеној нози и рајснегли којом је причвршћивао чарапу, јер га је нервирало то што му непрестано клизи наниже. Наравно да је анксиозност кад сам баш те симптоме набубала из лексикона. Није, ваљда, ишијас!

— Лечење ће потрајати мало дуже ... рече доктор Манџука, испустивши велику мрљу мастила из свог налив-пера на чист лист хартије. Затим је пресавио лист напола, а онда га нагло растворио и гурнуо према мени.

— Шта је сад па то?

— Роршахов тест — одврати. — Опишите на шта вас подсећа ова мрља! Само слободно! Опустите се и опишите на шта вас подсећа!

Узех читаву ту јаку научну ствар у руке. Истини за вољу, мрља ме је страшно, али страшно, подсећала на разливено мастило. Али нисам хтела да разочарам доктора Манџуку. Макар и на своју штету!

— Шта видите? — понови.

— Видим једну плавушу која вам ради о глави ... Ту је и неко униформисано лице, а стоји вам и један краћи пут ... Притисните прстом овде!

Ту му изненада шчепам кажипрст и притиснем у центар разливене мрље. Није стигао да каже ни бритва!

— Али то није шољица за кафу!

— Зар није исто? — искезих се манијачки.

Згужвао је бесно хартију са господином Роршахом и бацио је у корпу за отпатке. Покуша с новом мрљом.

— Мислим да сам сад схватила у чему је штос! — рекох, загледавши се у мрљу. — Треба да истркељишем на шта ме подсећа мрља, је л' да? Е, па чини ми се да видимкао неку мачку коју је прегазиио камион од пет тона; е, па та ме мрља подсећа на крв разливену по асфалту, помешану са слепљеном длаком и смрсканим ребрима. Видим и као једно испало маџе око како буљи у празно... Треба ли још?

Доктор Манџука се дискретно држао за стомак. Био је блед као крпа.

— Да ли сте у детињству мучили животиње? — процеди.

— Само сам их помало дотеривала ...

— На који начин?

— Знате, сметали су ми њихови екстремитети. (Два нервозна трзаја главом улево.) И данас сматрам да су екстремитети код животиња ствар несавршености природе. Вероватно сте приметили, драги докторе, ако ме већ питате за моје мишљење, мислим, ви сте први потегли ту тему, вероватно сте приметили да је живот сам по себи кориговао скулптуре старих Грка. Када сте уопште видели макар и једну једину Милоску Венеру са рукама? — упитах, сумануто се церекајући. — Зашто онда и муве не би изгледале много лепше без крила и ногу, а?

Гледао ме је са благом паником у очима:

— Јесте ли донели свој дневник?

— Наравно!

Маман ми је казала да доктору свакако однесем дневник. Дневници су му као помагали код изналагања трауме и примене различитих терапија. Зашто не? Мени допада. Доктор Манџука се на тренутак задубио у текст. Што је уфуравао дубље унутра, оно мало добро распоређене косе на глави све је више подсећало на офуцани муф бивше руске грофице, приликом школског експеримента с електрицитетом.

— Видим одавде да имате пријатеља? — рече после дуже паузе.

— Имам.

— Шта радите кад сте заједно?

— Гребемо се.

— Ноктима?

— И рукама и ногама — објасних. — Мишелино је прави гребаторски геније! То би требало да видите! То како он уме да се гребе! Да којим чудом има племићки грб, на њему би се свакако морао налазити ћешаљ, или макар чешагија!

Доктор је записивао сваку реч у свој нотес. Када би увек постигао такве брзине, могао би глатко да се запосли у било којој новинској агенцији. Мајке ми. TASS, APF, MENA, ROJTER, UPI, TANJUG плачу за њим. Моја бакица највише воли TANJUGA. Она је годинама мислила да је тај TANJUG апсолутно најбољи југословенски новинар. „Како само успева да стигне на толико места одједанпут?“ — Питала се сваког јутра.

Што се тиче мог доктора, кладила бих се у шта год хоћете да ће се на следећој седници дописних чланова Српске академије наука појавити са рефератом „Гребање као систем одбрамбеног механизма против фрустрације у оквиру психонеурозе.“

— А где се гребете? — нагну се према мени попут јавне тужибабе (тако ми у улици зовемо јавне тужиоце), тренутак пре него што ће добити признање од окривљеног. — У кревету? У мрачним подрумима? У капелама? На гробљу? Где?

— Највише пред Кинотеком! — признадох. — По Кнез Михајловој, такође. Може се слободно рећи да се гребуцкамо где стигнемо...

Читала сам наопачке шта је записивао:

„...пацијенткиња изводи чин гребања углавном на јавним местима, што говори у прилог потиснутог егзибиционизма јер су за сам чин потребни и посматрачи...“

Било ми је досадно да доњам ту и гледам како он пише. Да бих ствар прекинула, ставих длан на уста и у мртвачкој тишини испустих свој чувени ратни поклич из племена Сијукса, на шта доктору испале перо из руке. Када сам престала да арлаучем, кристални лустер у његовој ординацији још увек се тресао као шлогиран.

— Шта вам је? — викну.

— Молим? — вратих се истог часа у кожу младе даме из боље куће.

— Зашто сте викали?

— Ја, викала? Боже, докторе, шта вам пада на памет?

— Мислим да је за данас доста... — промуца. — Наставићемо сутра. Ви сте, драга моја, озбиљно болесни и лечење ће можда трајати дуго, веома дуго ... Реците госпођи мами да ми се јави после подне.

— Хвала вам много, докторе! После разговора са вама осећам се много боље! Мислим, некако олакшано...

Излазећи, угасих цигарету у око Сигмунда Фројда чији је портрет висео на зиду ординације. Приметила сам да је доктор и то записао у нотес.

Базајући тако по вароши потпуно без везе, размишљала сам о сексуалној епохи у којој данас живимо. Свет је начисто излудео за еротиком, на часну реч. Узмите само, на пример, случај моје бакуте! Открила сам то сасвим случајно док сам се шуњала да јој мазнем кључеве од телефона. Она, ако нисте до сада знали, закључава катанцем бројчаник од телефона јер су рачуни достигли астрономске висине, тако да ја не могу никада да зовем, а мене други могу! Пришуњам јој се, дакле, иза леђа и имам шта да видим — бакута са дуплим наочарима чита чланак „Измена сексуалног партнера— начин да се освежи брак? „О, зар се и то може!

Да нисам случајно чула причу о једном обичном српском бику, на часну реч, потпуно бих изгубила поверење у љубав. Дотле је дошло!

Ви већ, наравно, предосећате — нећете се лако извући без ове љубавне романсе! У праву сте!

Прича о једном српском бику која враћа поверење у љубав

Читава ствар догодила се на пољопривредном сајму у Новом Саду, а причао ми је човек близак говеђим одресцима.

Дакле, један српски бик, тежине неколико тона, добије гомилу златних и сребрних медаља као најрасније говече у целој Европи. Пет људи га је четкало и прало, гланцало и полирало. Специјално одређен диск-џокеј преко целе ноћи му је пуштао врхунске шлагере с топ-листе да бига што боље припремио за швалерацију. Када би га изводили пред публику; сипали би му у очи пола литре атропина да што лепше светле. Ишао је лежерно савијене главе, сав наковрћан и намирисан, са њушком на чију се негу трошило шест кутија најскупље помаде сваког јутра. Шта да се каже за његове рокове, сем то да је имао најлепше рокове у овом делу света, мада га до тада ни један бик није надмашио у интимним односима.

Страни излагачи на сајму начисто полудеше за њим. Кад већ нису могли да га откупе, јер је био стављен под заштиту државе, желели су бар да добију његово потомство. За свако... овај ... спавање са њим, пољопривредно добро „Волопромет“ наплаћивало је три хиљаде долара. Кроз његов стајски апартман прођоше најдивнији примерци крављег рода: кокетне француске краве, белке са сентименталним сјајем у очима стигле из руских степа, хистеричне америчке краве очишћене депилаторима, фламенго-краве које су изгубиле своје бикове у коридама широм Шпаније, са успаљеном маштом младих удовица, распеване канцонисимо италијанске краве — уопште, све награђене краве које су: у штали љубавнице, у дворишту лепотице, а пред вече млеконосне — чиме, дакле, испуњавају сва три потребна услова за идеалну краву. Падала је лова у доларима до крова, а бик је радио ... Али једног дана догоди се трагедија: необични српски бик заљуби се у једну сасвим обичну херцеговачку кравицу из околине Гацка, која је имала чак и криве ноге, а о разроким очима да и не говоримо. Бик је одбијао све лепотице које су му доводили. Читав персонал пољопривредног добра увати права паника. Позваше и најпознатијег швајцарског психијатра за биковску импотенцију, а он одмах утврди да се не ради о физичкој него психичкој трауми, што је још опасније. Бик је иначе био здрав као бик, али у његовом погледу било је нешто узнемиравајуће, нешто чезнутљиво и носталгично. Али, швајцарац не би био швајцарац кад не би до у танчине познавао све проблеме везане за краве, бикове и волове. Нареди да се у шталу необичног српског бика доведе она кривонога кравица из Гацка, а да бик настави девизни рад са странкињама. Имајући свој идеал непрестано пред очима, бик је изводио права чуда, изашавши на глас као чисти сексуални манијак.

Чича Мића и готово прича!

— Драги докторе — рекох следећег јутра — стојим вам потпуно на располагању! Само напред! Чепркајте по мојој сиротој меморији памћења колико год вас је воља; ко зна, можда ћете нешто и пронаћи!

Доктор Роберт Манџука је пажљиво сређивао досије моје болести. Отприлике тридесетак куцаних страна.

— Пре свега — поче он — треба да имате безгранично поверење у мене да бих вам могао помоћи...

Е, у томе и јесте штос, помислих! Како човек може да има поверење у некога ко носи зелену кравату на тамноплавој кошуљи? Мислим, да би вас психијатар излечио, мора да буде бар за нијансу паметнији од вас. Не мислим само паметнији већ, како да се изразим, компликованији, сложенији, финији ... Као онај човек из киоска са угла моје улице, на пример! Како да поверите нешто тајанствено и неодређено доктору који делује тако темељно и тако задовољно?

— Стварно, а колико ваша ординација има квадратних метара, докторе? — бубнух с неба па у ребра.

— Осамдесет и два квадрата. Зашто?

— А знате ли можда напамет број свога рачуна у банци?

— 608-620-301-71500-44419 ... А зашто?

— Који је број такси-станице код „Балкана“?

— 324-100!

— Видите, у том грму лежи зец!

— Саберите се, драга моја... Можете ли ми објаснити чему служе ова ваша чудна питања?

— Чућете одмах: човек који тако добро памти неважне ствари и толико живи међу бројевима, не би био у стању да схвати моју врсту болести. Мислим да сте непоправљиво задовољни и одрасли, докторе. Да постоји неко бољи од вас у тој струци, отишла бих право њему, али ви сте, на жалост, најдаље дотерали, а то је стварно мало... Радите још на себи, докторе! Читајте, патите, заљубљујте се! Можда ће вам то помоћи! Јер ево у чему је ствар, докторе ...

Ту се нагнух преко стола ка Роберту Манџуки, с изразом крајње конспирације на лицу. Он се сав претвори у уво:

У чему?

— Нисам болесна ја, већ свет око мене. Капирате?

Лице му се озари, сиромасу. Мислим да би био најсрећнији човек на свету да сам му открила тајну свог идентитета; да сам, на пример, казала: „Ја сам у ствари мушко!“ или нешто слично.

Овако, боље ишта него ништа! Да би ме навео на танак, он саучеснички климну главом и рече:

— Да, да, у праву сте... Да ли бисте били љубазни да ми детаљније објасните како је то свет око вас болестан?

— Што да не? Узмимо, на пример, вашу цењену професију и све оне чланке о сексу које народ прежива недељом после ручка! У њима ћете прочитати да сексуални живот не престаје ни у осамдесетој години, јер је доказано да тамо неки човек у Авганистану са сто двадесет и осам година још редовно обавља своје брачне дужности. Чист некрофил! И шта се дешава? Седамдесетогодишњаци почињу да јуре кошаркашице, а бакутанери се жале да добијају мигрену услед сексуалног уздржавања. Затим објасните људима колико пута треба да се мазе недељно — и све образованије породице почињу да воде душло сексуално књиговодство. Док се договорите са својим колегама јесу ли предбрачни сексуални односи (Господе, како глупаве речи!) корисни или штетни, добићемо већ и праунуке!

Шта сам још све могла да му истркељих у лице! Свашта, верујте ми на реч! Али, некако нисам. Невоља је, наиме, у томе што се тек после меча сетим најважнијих аперката које сам могла неке да уваљам. Клопам се као млад месец што их нисам избацила на талон, али шта вреди — после боја, копљем ... како оно беше? А могла сам лепо да му препричам разговор између две средовечне мачке које сам једанпут прислушкивала, чекајући да ме прими директорица моје школе у професорској соби! Јао! Само кад се тога сетим!

Дакле, њих две су штрикале као шашаве и измењивале све саме научне законе. Прво је започела афектација из биологије:

Слажете ли се сексуално? — на шта је историчарка почела да ваља да је код њеног мужа, ваљда, „амплитуда ексикације у зависности од функције климе и емоционалног статуса ...“

— Ја мислим — додала је прва вештица да је то можда и прелудијум, за сада, само потенцијалне девијације, ка хипертрофираном осећању мушког климактеријума, драга, јел' да?

— Али, мила! процвркута историчарка. — Ту сензитивни стимуланс није више једини и само епидермолошки знак симбиозе, већ су, изгледа, потребни и терапеутски иритативи као стимуланс мовенс еротске самоилузије...

Затим су испоотварале своје ташне-бунаре и почеле да, показују једна другој праву колекцију различитих препарата и справа. Била је ту гомила „дијафрагми“,

киселкасто-базних пена, анти-беби пилула и периодичних календара, сличних онима које је употребљавао покојни Руђер Бошковић приликом израчунавања звезданих удаљености. Заиста се смртно преплаших!

Ако је за вођење љубави потребно толико знања и справа, умрећу сигурно као уседелица! Јер, свако иоле образован може да ме најмање двеста пута обори у кревет на поправни испит. Касније сам детаљно спровела истрагу и открила да мужеви оне две сексуалне несрећнице готово и не излазе из кревета: први, онај историчаркин — из кревета једне дактилографкиње с пегاما на носу, а други — неке риђокосе продавачице из робне куће. Хауг! Хтела сам да кажем да оно стандарц и демодје *волим те*, потпуно научно застарело и све, ипак некако највише пали, чак и данас, мислим, кад је свет прешао на ватање на научној бази!

Ето, то сам хтела да кажем доктору Манџуки, али нисам могла баш да се сетим свих фазона истог часа, па сам се после толико клопала да сам цео тај дан замишљала — с једне стране стола као ја, а са друге као доктор, па ја онда кажем доктору, а он ће ти мени...

У ствари, највише ми је било криво што му нисам треснула у лице да су, захваљујући баш њему и њему сличним, спаваће собе претворене у психијатријске лабораторије, где се свако самоиспитује, проверава и хвата партнера у потиснутом либиду, док је мојој бакути, некада, било довољно једно извезено *либаде*, па да буде лепа и тражена у огромним количинама. Стравично! Накљукана ученим расправама из новина, половина тридесетогодишњака постаје потпуно импотентна, јер су се ствари толико искомпликовале да већ и ја сама сумњам помало јесам ли мушко или женско, лезбос или пешкир, фригос или нимфос? Мајке ми! Требало је лепо да му кажем да ни мртва нећу да изигравам заморче у његовој смрдљивој сексуалној лабораторији. Требало му је рећи да још увек верујем у љубав на први поглед, где нису потребни ни лупа ни двоглед! Требало је лепо да се попнем на његов сто, а да пре тога отворим све прозоре, и почнем да урлам колико ме грло носи:

— Доле таблете за љубав, сексуалне статистике, лажне исповести по новинама, трауме и измене партнера! Доле алијенација ватачине! Доле кожни дивани! Уа, либидо! Уа, фрустарације! Читајте чика Фројда само као стрип! Када вас неко упита да ли знате шта о њему, кажите да је он, у ствари, норвешки научник и да се зове Фјорд, а да је познат по томе што је открио највећи комплекс земљишта и измислио ауто марке „Форд“! Живели нормални пољупци, на челу са пољупцем у чело!

— Мама, драга мама, морам да те разочарам ... — рекох улазећи у кујну. — Толико сам ти глупа и нормална да је то просто несхватљиво!

Она остави новине и заби главу међу руке:

— Зар после свега што сам учинила за тебе ... процвиле — то да дочекам?

Тако се и та масажа заврши нерешено — нула-нула!

Остатак овог животног поглавља провела сам вежбајући ходање! Шта је било? Једна манекенка из моје улице, која вероватно има глисте јер делује сасвим *лешко*, то јест као леш, казала ми је да ходам погрбљено и бацам ноге према унутра.

Објаснила сам јој да је то због тога што сам сама учила да ходам, јер су ми родитељи у то време били нешто заузети. Казала сам још да за једног самоука сасвим добро стижем тамо где сам наумила. Затим сам јој још рекла и то да на мене нису потрошени силни часови ходања с куваром и телефонским имеником на глави, да би на крају тога компликованог процеса од свега испала једна покретна вешалица за хаљине. Леди Ауфингер!

Пошто су ми се многе ствари попеле наврх главе, нема потребе да стављам још и књиге на теме, зар не? Хоћу да тај чивилук од жене ушијем и на њеном терену!

Корачам тако по својој гајби кроз сопствени вакум, уздуж и попреко, двоумећи се да ли је паметније да мислим ни о чему о ничему или о ничему ни о чему? Утврђујем да о ничему ни о чему поседује много дубље бесмислено значење! Уосталом, у ово потпуно бесмислено време, зашто да само моје трабуњање има смисла? То би био чист луксуз!

Размишљање ме потпуно исцрпљује, па се бацам наглавачке у бункер и отварам славину, после чега гајбу поплављују радио-глупости из транђе, пардон, транзистора!

ГЛАВА XVI

Шеснаесто поглавље уфурало је у ову књигу на дивљака, без знања писца, који се одмарао после ручка прекинувши начас диктирање. Дактилографкиња М. Б. искористила је тај тренутак његове слабости и написала главу под насловом: „Чарли, не остављај ме никад саму док транђа свира!“ Наравно да читава ствар није нимало литерарно успела, пошто дактилографкиња М. Б. куца наслепу. Дакле, шта је казала Ана те вечери око десетке, протежући се од јастука, на северу, до Чарлија поред ногу, на крајњем југу свога кревета?

Ч

уј, Чагли, не остављај ме никад саму док транђа свига!

Јер, има нешто у том транзистору, Чарли, што ме једноставно избезумљује. Ти гласови, Чарли, ти полусељачки гласови са благим окусом града, који нападају из дана у дан моју сироту Еустахијеву трубу, Чарли, толико да више не могу да издржим!

Пази само ово, Чарли!

Одједанпут, зар ниси приметио, Чарли, појавила се булумента типова са златним прстењем; знаш, Чарли, около злато а унутра црни камен! Композитори народних песама и композитори мексиканских народних песама!

Чарли, па они се гађају падежима и кавијаром!

Чарли, па они возе монструозно скупе аутомобиле!

Чарли, па они могу да откупе мог маторог, заједно с његовим целокупним делима и целокупном породицом за следећих сто осамдесет година?

Чарли, па они могу да газе својим колима по улици кога хоће и колико им драго, па да им ништа не буде!

Чарли, па они шију најсмешнија одела на свету, а нико то не примећује, осим мене.

Чарли, па они су толико глупи да нове кошуље носе месецима заједно са свим оним шпенадлама којима их пакују заједно, Чарли, с оном пластиком око крагне, зар ниси видео?

Па они су ту, Чарли!

Њих интервјуишу, Чарли, тако ми бога, и они најозбиљније причају о својој каријери започетој у пивници „Гранд“!

Чарли, па они су стигли право из најцрњих кафанчина на путу Шабац—Лозница и Чачак—Краљево!

Зато, Чарли, не остављај ме никад саму док транђа свира!

Може свашта да ми се деси; може ми се учини да сам ненормална, а остали свет да је нормалан, могу помислити да се народне песме стварно компонују, могу свашта, Чарли! Могу.

Сав пристојан свет, Чарли, завукао се у мишју рупу и ћути, а они се размилели и разгаламили, Чарли — шта да се ради? Где да се брише?

Чарли, нећу да кажем да сам баш скроз-наскроз луда за Бахом, Чарли, могла бих да живим на Сави и да Дебиси није компоновао своје *Одблеске на води*, али Чарли, па ми сиротог Баха можемо да слушамо једино кад неко важан одапне или изгине маса света у каквој несрећи, па се прогласи свеопшта народна жалост, Чарли само онда!

И зато Чарли, не остављај ме никад саму док транђа свира!

Могу из њега измилети ти кретени с обавезним златним зубима и још златнијим иглама за кравату, па почети да ме јуре по сиротој Ади; могу из њега, Чарли, могу из њега исфурати оне алапаче с необријаним ногама и папилотнама у коси, што сваке недеље сниме по једну најординарнију глупост, па им после описују животе у наставцима — по новинама — шта да се ради? Где да се брише? О! Чарли! И све то кука, Чарли, да је остављено, да је напуштено, па о неким, као, тарабама, па о поточићима, па о несрећи, па о сломљеним срцима, а они златни зуби само шљаште ли, шљаште! И док тако цркавају од туге, лепо се види како им из ушију расту фефероне, на часну реч се види! А онај микрофон им дође више као јабука у устима! Али, ма шта ја писала, Чарли, више нам нема спаса! Та неписмена булумента преко ноћи постаде елита! У чему је штос?

Најпре нису они криви, њих траже!

А зашто?

Зашто на клавирским концертима морају да гасе осветљење у сали да сиротог пијанисту не би ударио шлог што је пола столица празно, а на другој половини ужа родбина?

Зашто се њихове плоче продају тако добро?

Вероватно зато што то свет воли да слуша.

А зашто воли?

Зато што је највећи део човечанства састављен управо од сличних дама с папилотнама и џентлемена који чезну да носе два златна чукарца на руци. Један за радни дан, други за недељу. Па се препознају, Чарли! Па им мило што је један од њихових најзад остварио заједничке снове, здипио ловијановић и набацио фрижидер с уграђеним телевизором, па га гледа кроз навлаку да се не би трошио.

Та булумента се већ размилела по целој земљи! Сељаци су сасвим запустили пољопривреду — седе у домовима културе и чувају место да не би извисили ако група певача и композитора грчко-шпанско-шумадиј ско-мексиканских народних песама случајно наврне. Сваког дана смо редовно обавештени ко је кога заврнуо, ко прешао, кад је који кафанац одспавао са којом звездом, у кога су се ове недеље затрескале, колико абортуса, ко је коме опалио шљагу, ко је кога открио, ко је коме мазнуо лову! Невероватно! Смак света!

Зато Чарли, не остављај ме никад саму док транђа свира; може ми позлити, а могу некога и да уцмекам пепељаром, кад чујем оне недотупавне, оне шкрипаве, оне уњкаве, оне кроз нос, оне гласове који данас владају радио-таласима, естрадама, телевизијом, штампом, диско-кућама и свим осталим медијумима масовног заглупљивања. За то време, Чарли, десет портира и чувара на вратима Коларчевог народног универзитета будно пазе да се неко не би случајно увукао без карте на концерт музике кватрочента који зврји празан, као да је управо наступила епидемија колере. Кад ухвате неког сиротог студента, одмах зову милицију, уместо да позову болничаре из луднице, јер још само ретки лудаци слушају праву музику.

Осим оних који су срећом глувонеми, цело наше музикално село нагрнуло у град и сад логорују у Македонској улици испред Радио-Београда, чекајући тренутак да се портиру придрема па да шчепају микрофон у радију и отпевају своје! Клопају сланину и хлеб и смишљају нову плочу.

Због тога, Чарли, чим отворим транђу раном зором, опали ме преко увета неки свеж, нововарошки глас. И чега све нема у тим хитовима, Чарли; Цигана, крчми, муња и громова разних врста пића, сиротих мајки, родног им краја, птица певачица, кумова, сирочади,увелог цвећа, свачега!

Све ово, Чарли, не би само по себи значило ама баш ништа да није нека врста симптома! Како? Лепо.

Ако је тачно да сваки народ заслужује онакву народну музику какву има, онда смо, Чарли, обрали бостан! Јер, било је времена, учили смо то у школи, Чарли, када је наш, то јест мој народ, Чарли, имао такве народне песме да су их преписивали чак и стари Гете — који је баш тада добио дете — и стари Пушкин, и стара браћа Грим. Мислим, били смо прваци света у песмама. А погледај сад, Чарли! Одврти транђу до краја, кева ти! Одвоји уво!

И не остављај ме никад саму док свира, јер ћу начисто шизнути!

Погледај, рецимо, Чарли, тај народ на друму!

Личе на Индијанце из вестерн-филмова, када су били још у оној фази да им белци поклањају разне ђинђуве с којима не знају шта да раде! Кеве ми, Чарли! Тебе ми! Тај народ о коме ти причам, Чарли, толико је запањен чињеницом да, када се притисне ногом папучица од гаса, кола крену брже да још не могу да се отрезне, него само притискају ли, притискају. Уз то, још напуне пун ауто фамилијом, па крену да профуравају друмовима и газе ли, газе! Жене и деца циче од среће, кад *патер фамилиас* престигне некога или профура кроз црвено светло, а бакуте из гепека само се крсте и гледају како ће све то да се заврши. Погледај им, Чарли, само та зверски концентрисана лица, погледај како им искачу вратне жиле од псовања и како одмах замахују песницом, ако се случајно куцну с којим другим колима! Нигде то, Чарли, нећеш видети, нигде у свету! Тамо људи једноставно измене посетнице, поразговарају мало о времену, рукују се и „рукољуб госпођи мами — драго нам је било“, па свако на своју страну! А овде? Не раздвајају се док један не падне мртав! Ствар части!

Ето, неко вече, Чарли, сам си видео: био си испод стола, лепо си могао да видиш — уфуравају ми у кућу, иако се нису најавили телефоном, као, наши смо, срдачни, гостољубиви и све, и одмах започињу причу против Швеђана, као, хладни су, као, нигде, море нема ове ладовине и овог провода као код нас! А као главни адут против старих Швеђана им је у томе што Швеђани никог не зову кући, не може, као, ниједан наш човек, све и да се убије, да уфура у шведску гајбу!

— А зашто и да вас примају? — мислим се ја. — Идиоти једни, личите на добро увијене сарме, а из вас базди досада! Не прође ни минут а да не опсујете или не скинете сако; као, топло вам у њему, даме се, наравно, неће љутити што одоздо вири ознојена поткошуља; прочитали сте пола књиге у животу, тресете пепео по патосу, питате одмах човека колико зарађује, и сад — Швеђани не примају у кућу госте! Па ако ни због Чега другог — мислим се ја у себи — обожаваћу Швеђане до краја живота само зато што су вас исфурали још с врата! Као: примају, али у кафани! Будите срећни што вас нису примили у неком кавезу зоолошког врта, какви сте!

Тако ти је то, мој Чарли! Осећам се као унутрашњи емигрант или тако некако; да ми није тебе, Чарли, сасвим бих излудела, не бих имала с ким да изменим мисли, не би имао ко да ме тако, тако паметно гледа — још једну шољу млека, Чарли?

О! Чарли — како то звучи ирски!

(Одломак из љубавног писма наше јунакиње Војнику Мишелину, В. П. 313).

„...и могу ти рећи да те вaram у огромним количинама с једним О! Чарлијем. Кад се налази на мом рамену, обавезно ми гура њушку у уво, и то све, са језиком, на часну реч! Најзад прави мушкарац! Умало ми јуче није рикнула Еустахијева труба. Спава ми код ногу, јер, као што знаш, у нашој кући нема довољно места за нормалне кревете, као код осталог света. Све се нешто као расклапа. Ми смо ти, у ствари, драги мој војниче, једна фамилија на расклапање. О! Чарли ме, иначе, страшно подсећа на тебе. Непрестано се чеше и гребе. Можда у том грму лежи тајна моје љубави према њему?

Он има нешто тако мачије у изразу! То и није тако чудно ако се зна да је О! Чарли диван, зеленкаст мачорино. Жеља ми се најзад испунила. Од детињства сањам о томе да имам само две ствари, а никада нисам успела да их стекнем — бицикл и једног О! Чарлија. Већ ми је дојадило, драги мој војниче, да мољакам друге да ми дају два круга бициклом и да милујем, онако успут, туђе О! Чарлије. Али, шта сам могла да радим када моји не подносе животиње? Кад год види некога са псом, матори шкргуће зубима и каже да „људи немају леба, а ови овде вуку цукце!“

Знаш ли шта је једанпут направио? Ишли смо да купимо мени ципеле, јер је долазило пролеће, кад у продавници, где сам, као, испробавала гиљарке, уфура једна дама с немачким овчаром. Е, ако мој матори ишта мрзи на свету, то је баш та пасмина! Да ствар буде максимална, тај вучјак је носио у зубима ташну, Био је тако дресиран, шта ли? А она дама је била поносна, као да је родила шесторке што има овчара који уме да носи ташне и те фазоне. Ушла је, дакле, у продавницу с изразом на лицу који је без сумње говорио само једно: Колико су пси паметнији и бољи од људи! А управо тај израз излуђује мог маторог. Кад зрело размислим, мислим да он нема ништа против паса лично, већ само против њихових власника! Гледајући непрестано ону ташну у зубима пса, матори упита госпођу да ли њен кер можда иде у школу?

— Иде, иде ... — прихвати дама штос, и не сањајући шта се иза брда ваља.

— Па, како је било на родитељском састанку? — одапе мој матори у потпуној тишини која је изненада наступила.

О! Чарлија, за разлику од немачких овчара, ипак некако подноси.

Када сам га довукла кући, било је то сасвим мало маче. По њему мерим колико си дуго одсутан, ако већ хоћеш да знаш шта мерим по О! Чарлију! У почетку се, наравно, није звао О! Чарли. Био је премален за тако импозантно име, па је носио радни наслов — Ситница! Тек када је зашао у мачји пубертет, назвасмо га О! Чарли.

ГЛАВА XVII

Говори о ситницама које живот значе, избегавајући било какву лажну радњу, што попут вештачког дисања одржава у животу сироте удављене хронике. Уместо тога, Ана најзад извлачи своју драгоцену, дуго скривану и пажљиво чувану збирку скупоцених баналности да би је први пут приказала радозналој публици.

И

згледа да је тај такозвани живот удешен тако да највише времена, у

ствари, проведете бунећи се против своје фамилије, школе, куће, улице и државе, да бисте остатак година стучали сећајући се са чежњом добрих, старих времена!

Чекајући тако да се Мишелино врати из војске, режала сам на све и свашта, ронила кроз суморне понедељке и четвртке, да бих у недељу поново испливала на површину, удахнула ваздух па поново потонула у сивило. Чинило ми се да уопште не живим и да се сви други проводе боље од мене. Грозне ли заблуде! Данас ми то време изгледа феноменално и долази ми да саму себе ишљагирам због апсолутне размажености. Богами!

Ни те године мој матори није успео да уфура у књигу „Ко је ко у Југославији“. Тешила сам га колико сам могла. Говорила му да смо ипак на изванредан начин славни, јер не прође дан а да о нама не пишу новине у огромним количинама. Где то? У Чланцима под насловом „Типична југословенска породица“!

Питам се само шта раде ти експерти Уједињених нација! Да сам на њиховом месту и да имам толику ловуцу, откупила бих нашу фамилију и ставила је под стаклено звоно, ради изучавања. Бог свети зна шта би све ту испливало на површину!

Јер, кад зрело размислим, просто је невероватно како смо нас четворо успели уопште да се скупимо у једну породицу, кад немамо апсолутно ничег заједничког, сем купатила и кујне? Узмите само, на пример, како нина-нана моја фамилија!

Матори, пре него што легне, обично каже: „Хајде да опалимо по један Сан Салвадор, па шта буде!“ Из његовог ранијег, неуредног живота (то док нисам ја дофурала на свет и док га маман није средила) остала му навика да се уопште не диже пре подне. Нарочито недељом! Он је чак разрадио и своју сопствену теорију да је совисање једино нормално људско стање, а да бити будан значи живети у потпуном кошмару! Ако је чињеница да човек преспава тачно половину свога живота, каже, а да је другу половину будан, онда су оба ова феномена равноправна, зар није тако? И што је најсмешније, не може се рећи да његове теорије не изгледају логично. Хоћу да

кажем: у том његовом лудилу има неког метода! Друга је ствар што он увек смисли систем који му највише одговара!

У најжваканијој пиџами на свету, матори још увек покушава да сања нешто ружичасто, док ми остали трескамо вратима од купатила по систему „Дан се рађа!“

„Могао би макар једанпут у животу да одеш на пијацу уместо мене!“ — каже љупко маман, извлачећи око деветке чаршаве испод његовог благословеног сна. Да га само видите како још полузатворених очију бауља по кући, тражећи чарапе које је претходне ноћи у еуфоричном стању бацио на врх креденца! Непрекидно мрмља нешто као: „Мрзим га, мрзим!“ а када га упитате шта то, за име света, мрзи, каже да мрзи јутро!

После овог, чисто хамлетовског монолога, маман почиње да износи светле примере наших суседа, који су се већ одавно вратили са пијаце. „Малограђани!“ — гунђа матори и поново зажмури, заносећи се идејом да смо ми, около, само ружан сан...

Најзад, снабдевен списком ствари које треба да покупује, он око десетке оптимистички креће ка пијаци.

Дванаест сати — њега још нема, па нема. Маман пали четрдесету цигарету тога недељног преподнева и тражи у именику број Матице исељеника. У том тренутку — врата се отварају и матори уфурава у огромним количинама, носећи најблесавије ствари које су икада икоме утрапљене на Пијаци Зелени Венац! Заједно с њим, кујну испуњава и облак винских мушица.

— Дуни ми у лице! — вришти маман.

— Зар човек чак ни недељом не може да попије чашицу вина ако сретне другара из детињства? — одговара он.

Тада утврђујемо да је петнаест јаја полупано, хлеб натопљен соком од залеђених вишања, које су се у међувремену отопиле. На крају, уместо телета у пубертету, њему су утрпали говедину у климактеријуму! После тога, споља гледано, заиста лично на рекламу за срећну фамилију! Радио је отворен до даске, а цела породица за столом.

Ах, ти недељни ручкови! Светови пропадају, ишчезавају поједини континенти, смењују се владе, а наш недељни ручак остаје увек исти истицијати! Супа са резанцима, говедина с реном у парадајз-сосу, пире од кромпира и на крају — Штрудла с јабукама! Бакута узима само половину куване шаргарепе.

— Шта јој је? — пита матори.

— Она пости! — проваљује је маман.

Следи љупка расправа о томе има ли Бога или га нема, на шта бакута демонстративно напушта кујну. Матори је љут ко рис, што ће читав један дан у недељу страћити на дружење с нама. Ефектним ударцем. избија ми новине из руке:

— Ко јој је дозволио да чита док једе? — врисне.

Тако и ја одлазим за бакутом на клупу за играче са пет личних грешака.

Најзад, кад матори око двојке успе да се пре свих нас убаци у ону једину фотељу коју имамо, таман у тренутку када је отворио новине, његова дугогодишња љубав, а моја маман, утврђује да јој је дете (то, ја!) бледо и малокрвно. То је, наравно, због тога што ме нико не изводи у природу!

У три сата започиње извођење!

После разних перипетија, о којима боље да и не говорим, наша прастара „спачекијана“ тандрче према природи од које начисто добијам оспице. Успут набацујемо социјалне комплексе у огромним количинама, јер нас престижу чак и бициклисти!

— Кокан и Љиљана одлазе сваке недеље у планине ... — почиње маман. — Та зна зашто живи!

— Ха, Кокан! — једва дочека матори. — Је ли то онај твој пријатељ, научник, што не може да заспи ако у кревет не понесе мецу из детињства?

— Не, то је онај Кокан што зарађује пет пута више од тебе! исправља га она, већ помало избачена из колосека.

— А, слadak је он, тај Кокан наставља матори да таласа. — Њега су до осме године хранили искључиво банамама и ананасом! Дознао сам то од његове мајке...

— Зашто банамама и ананасом? — улеће маман ко кец на једанаест.

— Зато што лекари нису били сигурни да није мајмун!

— Ипored тога, то је диван брак!

— Ко каже да није? — слаже се матори. Питам се само због чега спавају са отвореним вратима од собе?

Е, ту, маман, наивна као што је Бог дао, улети и по други пут у конопце:

— Како са отвореним вратима?

— Па због тога — тријумфује матори — што његова мамица не допушта никоме да покрива њеног Кокана — мушкарчину када се открије, јер сматра да то његова Љиљана не уме да ради! Идеалан брак ...

— Ајде, ајде, децо! — јавља се бакута са задњег седишта иза новина, јер предвиђа куда води читава ствар. — Пази ко је умро Стара Веселиновићка!

— Чуо сам каже матори, кога је сад апсолутно немогуће зауставити — да су гробари пали с ногу. Пет пута су је вадили и спуштали на „бис“.

Најзад, стиже и та природа! На нежно зеленој ливади, посутој првим пролећним цвећем, жвакаћим гумама, старим новинама и зарђалим кутијама сардина, удишемо пуним плућима свеж ваздух, измешан с деведесет и осам октана. Маман тера маторог да јој бере цвеће као некада, раније, док је још барио све у шеснаест. И баш кад састављам тестамент умирући од досаде, бакутанер се изненада присећа да смо оставили отворену воду у купатилу! Ту тек започиње прави провод!

Панично се враћамо кући, али тамо се испоставља да је бакута имала Фату Морганову — све је О. К. Матори — пресрећан што је за данас ескивирао природу! Он толико презире чист ваздух да увек, када пали шездесету цигарету, раздрагано каже: „Хајде да мало дишемо!“

Као да га сада гледам: пола шест после подне — он баш месечарски буљи кроз прозор у бетонско двориште у коме најмање шездесет кретена упропаштава недељу лицкајући своја кола.

— Малограђани! каже с презиром, али да је у том тренутку бацио погледа иза себе, не би то ни у сну извалио! Из плакара се, наиме, појављује маман живописно одевена у старе фармерке, дубоке рибарске чизме које јој сежу све до рамена и, наравски, с обавезним качкетом на глави. У једној руци држи кофе за воду, у другој кожу од синтетичког јелена.

— Наша су кола апсолутно најпрљавија у дворишту! — закључује.

Недеља — максималан дан!

Трљам сумануто стакла, маман каросерију, матори точкове, а бакута истреса навлаке са седишта. Провод! Пада вече и, тотално испосвађани, седимо испред телевизора. Нико ни с ким не говори.

„Неочекивано лепо време за ово доба године — масира егзалтирано увек исти тип с екрана — измамило је десетине хиљада Београђана у околна излетишта. Драги гледаоци, надам се да сте и ви провели један изузетно пријатан дан?“

Посматрамо тако сами себе у оближњим излетиштима, а онда нас иза окуке сачекује поново још један понедељак и ускоро је пред нама опет нов провод — следећа недеља! Имамо због чега да живимо, имамо шта да чекамо! И тако све до комунизма, када ће, по речима моје историчарке, сваки дан бити празник!

Следећег дана дознајемо да наши суседи на спрату штрајкују глађу. Лепо их видимо како, тетурајући од слабости, изгиљавају на шљаку. Пењу се до стана крајњим напорима, држећи се за гелендер. Њихов идејни инспиратор, извесна госпођа

Јелисавета Т. Петровић-Поповић-Шулце-Тимофејев, натерала их да држе дијету, чији је крајњи циљ виткост!

Протурам истог часа лажну вест да је госпођа Јелисавета, уместо да купи вагу, унајмила оног чичицу Григорија, руског емигранта с нашег ћошета, да јој сваки дан од осам до два седи у купатилу. „Зар не чујете“, убацујем лажњака, „како сироти Григориј сваких пет-шест минута, по навици завапи: 'Тачна вага, да се мери ваша снага ...' „

— „...Зашто да не?“ — кажем — „Чичици је топлије код Јелисавете, јер се његов ћошак на улици не греје, а купатило — милина једна! Бања!“

Нормална ствар, маман, која у свему следи наше суседе, извршава породични блиц-удар без капи проливане крви. Смењује бакуту за шпоретом, чиме започиње читав талас јестивог терора. Најпре нас је постројила у кухињи:

— Свлачите све са себе! — наређује с интонацијом оног генералисимуса који је једанпут, прича мој френд Суле, постројио све своје генерале, или не баш све, само оне најглавније, и наредио им да се добро погледају у огледалу. „Зар с вама да добијем рат?“ — казао је. — „Пазите само како изгледате!“ Страшан фазон, а?

Тако се и ми свучемо, то јест само делимично, на шта маман врисне да смо праве наказе, и упита нас како уопште мислимо да се појавимо на плажи меду поштеним мршавим светом.

Матори, наравно, има нешто слично појасу за спасавање (од младости) око паса! Ствар с бакутом стоји још лошије! Она из цуга одмах почиње да плаче, а маман јој однекуд извлачи фотографију Марлене Дитрих и држи предавање о томе како је споменута Марлена — „бака с најлепшим ногама на свету“, а уз то још и старија од бакуте!

Тако почиње период анти-клопе, систем Матхаузен. Као прво: бакуту исфуравају из ливинг-кујне.

Укида се вечера, преполовљава ручак, а за доручак само неко камење од препечене пање и чај без шећера.

Матори је очајан јер обожава клопу, али несрећник и не зна шта га још све чека у животу. Као, још прави штосове и сећа се окупације која је била мила мајка према овом гладовању. Онако изгладнео и никакав, сачека ипак осмака и цап — право за флашијановић са ружицом! Таман човек почео да густира чашу пред собом, кад маман врисне да алкохол, у ствари, највише и гоји, јер се једини с тамо неким беланчевинама у облику жуманца и оптерећује дванаестопалачно црево, или нешто слично. Тако његово бекство у дрогу начисто пропада.

Али што јес, јес, могли смо до миле воље да мажњавамо тврдо кувана јаја, то је истина. Први дан некако и прође, али други! Не знам због чега, али непрестано су ми се, као, привиђале фаширане шницле на спанаћу. Матори, већ отупео, доња и гледа бело у зид испред себе. По подне га затекох како листа књигу „Брем — животињско

царство“ и то одељак са домаћим свињчетом, а у очима му нека чудна крменадласта чежња.

Треће ноћи пробудим се тако од глади, и, као, кренем да пијем воду, јер је маман рекла да због мршављења сваког дана морамо да попијемо тачно осам чаша аква бунарике. Не палећи светло, убацимо у шпајз и као месечар напипам левом руком фрижидер. Одједанпут, десна ми рука у потпуној помрчини откри нешто живо и топло. Вриснем: „Лопови!“ и упалим светло. Кад тамо, имам шта и да видим — смртно преплашени матори и бакута виरे иза фрижидера, бледи као смрт.

У фрижидеру затичемо ледени пејзаж, пуст као Антарктик када га је пронашао капетан Кук, онај што има представништво у Београду — „Вагон Ли Кук“ са наманикираним вештицама које одлично парлају све језике, осим свог сопственог.

У ствари, у фригосу откријемо пола лимуна, једну шаргарепу и повећу кожу од бивше сланине. Укључимо хитно шпорет и станемо да чекамо кад ће рингла да се усије. Хтели срно, наиме, да испечемо ону прастару кожу.

И тада, људи моји, стварно умало нисам цркла од смеха, утврдимо да је бакута цело то време спавала на ногама. Од кревета до фрижидера, мислим, и после, све остало време, водио ју је према оној кожи од сланине, у ствари, као неки инстинкт, атавизам, шта ли? Као, гледа ме, а у ствари совише! Доватим два тврдо кувана јаја и пружим јој једно да се мало поврати од глади, а она — знате ли шта је урадила? Почне да се куца јајетом и да виче потпуно изbezумљено: „Христос воскрес!“ Ја и матори се поваљали од смеха. Било како било, измеримо печену кожу шиваћим метром и поделимо је на три равна дела, па свако у свој бункер на жваку.

Сутрадан, опет тврдо кувана јаја!

Матори цоња пред огледалом и тера нас да му кажемо колико је већ смршао. Наравно да је омршавео кад стално увлачи ваздух. Али, чим се заборави, онај споменик ишчезлим шприцерима од ружице покаже се у свој својој величини.

Петог дана упловисмо у филозофске воде. Матори распреда ненаписани трактат о вредностима живота:

— У реду, лепо је бити витак и, онако, као мало погурен — каже — у најбољем случају, живећеш можда пет месеци дуже! Али, с друге стране, узмите неког ко је целог живота кркао колико је хтио! Баш га брига за тих пет месеци гладовања вишка, кад се проводио као луд целог живота...

Ко зна докле би стигла његова фантазија да у кујну не улети маман са звиждаљком у устима:

— Децо, а сада гимнастика за ваше јадне, запуштене трбушне мишиће!

— Тако је један учио магарца да не једе, па кад га је научио, магарац црко! — бави се бакута фолклором док изводи предње упоре. Фолирант, као и обично, матори

подиже само стражњи део тела, учтивије речено „оно место где се леђа престају пристojно звати“, то јест дупингер шта ту да ескивирам праву реч!

— Сада доста! — смилује се најзад маман. — Од данас прелазимо на јабуке!

Пролазе дани, али, што је страшно чудно, нико не мршави грама, ...

Петнаестог дана дијете избио је дуго очекивани скандал! У бакутином кревету испод мадраца пронашли туце конзервишки с пасуљом и отварач већ отупео од употребе. Да несрећа буде већа, када је моја маман пролазила поред „Три грозда“, келнеришка јој с врата пропевала: „Госпођо“, казао је, „оћете ли ви вечерас да пребаците онај плесак од педесет комада, или ће господин сам доћи да га мазне?“

Какав плесак? Плескавица таква и таква! И тако се испоставило да је мој геније од оца, излазећи да купи цигарете и новине, таманио успут по два плеска од дваест комада, или мажњавао један од педесет, онако с ногу!

Маман више не говори ни с ким. Седи у углу кујне и гладује— систем Ганди, док бакута израња из облака запршке, срећнија него икад. Ипак, некако нас гризе савест док клопамо а она гледа; али шта можемо нисмо ми криви, то је јаче од нас. Хоћу да кажем — нисмо карактери. Већ смо се помирили са чињеницом да никада нећемо да будемо отмено прозирни и лелујави од виткости. Једино нас још теши матори, који каже да једнога дана, сигурно, али сасвим сигурно, морају у моду да уђу и дебоси и дебосите, јер је већ доста ове диктатуре костура и леди Авети.

И таман кад срећно прогурасмо једну епидемију лудила, дође време да нам се на главу сручи нова елементарна несрећа — мамине гошће, бивше матуранткиње!

Наша лична драма емитује се, иначе, увек средом, коју називам „најдужим даном године!“

Полумртва од дотеривања сценографије за ту свечану представу — лажњака, у којој треба да што више личимо на најидеалнију фамилију Југославије да би се њене пријатељице поклопале од муке, маман не заборавља ни нас — статисте! Није се још сасвим опростила од наде да од нас створи нормалну фамилију: мислим, недељне посете, цвеће, купање и ти фазони.

Матори први одлази у купатило. Шта тамо ради? Пушта воду из славине што је могуће јаче и урла слатке шлагере своје младости. Повремено изводи и нешто слично брундању, као, баш му прија вода и ти системи, а у ствари шта: цело то време седи на машини за прање веша и пуши, само повремено испушта крике, то јест прави звучну кулису! После тога се патетично опрашта на извесно време од својих излизаних фармерки и набацује погребно перје у коме се регистровао са маман. Из тог перја, наравно, излећу на све четири стране упаничени мољци. Онако, са везаном краватом, кеве ми, више личи на шефа сале него на себе самог. Улога му се састоји у томе да из све снаге лупа по сиротој писаћој машини, као управо креира, јер, за име бога, маман има мужа — Писца! Систем: док ми блебећемо — лова цури!

Бакутанер набацује слатку, уштиркану капицу и белу кецељу. Угледним гошћама биће представљена као кућна помоћница — све због нивоа. Мене посаде за клавир, где колутам очима и присећам се онога глупавог Бајера за леву руку. Када гошће стигну, маман ће ми, као успут, довикнути: „Ана, срце — сада се брзо спреми за час енглеског!“ — на шта ја треба да процијучем, с нешто страног акцента, да данас имам час балета, а тек сутра час енглеског!

Кад би оне мамине вештице само знале да у клавиру држимо празне тегле од зимнице и старе метле, јер нам је гајба тесна, верујем да би нас испљувале на мртво.

Најзад, све је спремно!

Изненада примећујем да је бакута заспала у столици. Увек јој се прикњава кад се човек томе најмање нада. Једанпут смо је тако пробудили усред собе која је била пуна гостију као око. Зевајући, она у потпуној тишини рече:

— Шта, јесу ли се оне креатуре већ разишле?

Кад човек зрело размисли, бакута је у праву: зашто бисмо се у свом тако кратком животу малтретирали с кретенима? Непрестано се нешто, као, осећате кривим пред тим светом. Све им нешто, као, није јасно. Све се нешто, као, ишчуђавају! А друга ствар, непрекидно матором уваљују ђонове око тога што нема успеха као писац и што воли да цирише. Све, као, благонаклоно и ти системи, а овамо, начисто се топе од среће што нису као ми— мислим, шашави! Е, то највише и погађа маман. То што се осећа као да је *изван*. Мислим, изван круга онога што она назива нормалним светом. Као да је глупост једини нормалан систем.

У тренутку када мамине вештице улете у наш стан у огромним количинама, кликћући попут Команча, најбоље је навући на лице гас-маску, јер могу да вас начисто угуше својим парфемима. Још с врата почињу да избацују љубазности:

— Боже, душо, што си се лепо поправила! Добила си најмање десет килограма, јел' да?

— Хаљина ти је просто невероватна! И пре две године ми се исто толико допадала, сећаш се?

Бакута уноси аперитиве. Из срећнијих дана преостала нам је сва сила флашијановића од страних пића, јер је матори у то време на својој полици редовно држао сабрана дела Џони Вокера и антимемоаре Курвоазјеа, да не говоримо о хроникама Кинг Џорџа! Наравно, у те флашијановиће — неме доказе срећнијих времена, сипа се домаћи коњак и домаћи виски с благим окусом фалсификата, али вештице ништа не примећују, јер су чисте аматерке у погледу пића. За остало не гарантујем! С оном цаканом посластичарском капицом на глави, бакута износи на послужавнику разна француска фолирања. Знате већ тај систем — као, тањир, па на њему кувана јаја, мрвице сира и свачегарце помало, а около — першун и остале травуљине у огромним количинама! То, због декорације! Кад човек угледа пред собом цео тај травнати аранжман, прве три секунде стварно му се чини да се налази усред

среде неке офарбане странице америчког модног часописа, све док не схвати да га, у ствари, највише нуде травом, као да је, не дај боже, кунић, а сасвим мало сиром и јајима! Али, маман управо и рачуна на те прве три секунде, ако већ хоћете да знате с чиме она рачуна!

— У реду је, нисте нам више потребни... — процеди с висине бакути, која се извуче натрашке из трпезарије рушећи успут пепељаре и свећњаке.

Започиње конверзација. И баш онда кад анђео тишине пролети кроз нашу трпезарију, а маман и њене вештице исцрпу први део вечерње теме — нас децу, на вратима се зачује страховито брундање и ударање. Читава кућа се тресе као луда. Вештице зину од чуда, јер наравно не знају у чему је штос!

Шта је било, наша стара машина за прање веша жели да се убади у друштво! Досадило јој да чами у купатилу, шта ли? Зажелела се конверзације. Иначе, зове се „Зануси“. Е, па тај наш „Зануси“, то вам је једна јако несташна машина! Првог дана, када смо је инсталирали у купатилу, понашала се савршено пристojно. Мислим, стајала је у свом ћошку, као послушан боксер после прве рунде и све, само се, као, малчице тресла, онако, лакше шлогирано, тако да је онима испод нас у кући опао малтер с таванице.

Следећег дана „Зануси“ нам је приредио прво изненађење — одскакутао је све до супротног угла купатила и почео да гура каду натеравши је у клинч! Вратили смо га удруженим снагама у његов ћошак и ја га обрисах пешкиром, баш као да сам његов лични тренер. Али, чудо једно колико је тај „Зануси“ волео да база по кући!

Најлепше је када га укључимо да ради ноћу, као у оним телевизијским рекламама — док ви спавате, „Зануси“ шљака за вас! Шта све не изводи тада, мила мајко! Брундајући, онако велик као што га је Бог, то јест пројектант, дао, миц по миц, стари „Зануси“ одлази чак до шпајза кроз целу целцату кућу, а шта ради тамо то нико не зна! Сигурно се вата с фрижидером, а и не сања да је та справа потпуно фригидна и да само фолира страст, као и толики други слични фригоси!

Прва вештица, она која је седела најближе вратима, отвара их и — има шта да види! Наш „Зануси“ брекће и скакуће од нестрпљења да види ко нам је то дошао у госте! Шокинг! Једва смо га одгурали натраг до купатила:

Немуштим покретима и колутањем очију, маман ми ставља до знања да је ред за моју соло-тачку. Отрчим, дакле, до говорнице на углу и окренем наш број. Јавља се маман, с једним невероватно природним: „Хало. о. о. о. о. о. о!“:

— Како оне твоје идиоткиње? — питам — Њушкају ли по купатилу?

— Да, да, свакако... — одговара она као у игри „покварених телефона“. Карте за премијеру можете послати сутра, примиће их наша девојка ... Ја нећу бити код куће, јер имам заказану козметичарку ...

Сада долази ред на вештице да остану паф!

Пошто сам исувише сиромашна да бих правила било какву збирку слика или лула, на пример, почела сам да сакупљам баналности! Могу вам рећи да располажем најбогатијом збирком баналности у Јужној Европи и да ћу је, једнога дана, поклонити држави, јер више немам где да их смештам! Сви трезори су ми пуни!

Вештице ми, наравно, обогаћују ту морбидну колекцију.

Погледајте само овај експонат:

„Верујте, Београд је просто загушен колима! Човек више нема где да се паркира. Свака шуша данас вози ауто! Ево, ја сам кружила пола сата око ваше куће и нигде места ни од корова! Кола нису луксуз, него потреба — каже тата. (То, њен муж!) човек је, док лупиш дланом о длан, изван града, у природи! За тај новац „Форд“ је сасвим пристојан аутомобил. Колико ваша кола троше? Тата и ја водимо евиденцију. Аха, ево књижице! Дакле, овако: у граду десет литара, изван града — шест! Водите ли ви евиденцију о потрошњи?“

Господе!

А затим, део моје збирке класификован под: *Деца!* „Лану смо дали на балет, енглески, клавир, флауту и тенис. Њена учитељица каже да одавно није видела тако изузетно талентовано дете. Није што је наше, богами! Само је, каже, несташна! Шта ћете! У њеним годинама ... Мој муж каже: не треба оптерећивати дете, али ја мислим да је боље да одмалена стекне навике. Деца су, знате, данас много интелигентнија него у наше време. Имају навике. То је факат. Због телевизије, разуме се! Има ли ваша Ана навике? Ако нема, треба да их стекне. Читава ствар је у навикама ...“

Уфурава нова вештица. Пробијам зидове свог приватног Музеја да бих поставила нове полице за остале баналности ...

„Јесте ли већ размишљали куда ћете на летовање? Ми обично летујемо у једном симпатичном месташцу поред Макарске. Плажа је одмах испред куће. Не скидамо по читав дан костиме. Све чисто и врло јефтино. Богами! Мој муж свако вече попије целу чашу вина. Урачунато је у цену пансиона...“

После овог монолога, чује се туп пад у суседној соби, где мој матори издржава „најдужи дан године“. Могу да замислим како му је сиромашу! Сигурно се утрисао за руку да не експлодира од смеха због оне „целе чаше вина урачунате у пансион!“

Али ватромет свежих мисли још није завршен. Моја збирка увећава се за још један експонат. Ако се и даље буде попуњавала овом брзином, мораћу да неке баналности спуштам у депо. Стална музејска температура, влажност ваздуха и све што уз то фура!

„Откад је Нена порасла, много више излазимо“; каже четврта вештица. „Јесте ли били у хотелу 'Југославија'? Врло је пријатно, И јефтино. Ево, баш прошле недеље мој муж је попио ... шта је оно попио? Чекајте, имам записано! Сок? Јесте, сок! А ја сам

узела принцес-крофне. И замислите, то вам је коштало само ... Могли бисмо да једно вече изађемо заједно?“

Прва вештица осећа да долази њен тренутак, па се убацује у конверзацију:

„И, што је најважније, човек тамо може лепо да се паркира! А иначе, богами, у Београду је већ све загушено, јер данас свака шуша вози кола. Ето, малопре сам кружила пола сата око ваше куће, а нигде места ни од корова!“

Као и обично, започиње прича о антиквитетима! Ко је шта, где и колико јефтино купио? Трпезарија се пуни старудијом. Док их слушам, хвата ме нека туга. Умало да се не расплачем, на часну реч! Мислим, све те ствари које спомињу, а које су некада припадале другима: лампе са абажурима што су некада давно осветљавале најновији број часописа „Illustration“, а данас неко шунд-ђубре, столице на којима су седеле рођене даме, а данас све сам шљам, шољице од кинеског порцелана из којих се стварно, али стварно, а не кобајаги, пио чај у пет сати — све је то припадало неком другом, неком правом, све то данас ћути као заливено у нашим рукама и сећа се неких соба у којима је било топло и зашущано; сећа се можда неке фине плавокосе деце... Свега. Одувек су ми комисиони антикваријати личили на парастост за ствари! Смешно је и помислити, зар не, да ће за двеста година и ови наши данашњи предмети красити супер-модерне станчуге неких малограђана.

Узмите само за пример једну стару војвођанску лампу са абажуром од млечног стакла! Када је тек купљена, била последња реч модерног осветљења — право чудо технике! Данас — носталгична старудија! Е па, ако се малчице, као, издвојимо из свог времена и завиримо у шта ти ја знам, неки салон, рецимо из 2272. године угледаћемо сасвим сигурно мог старог „Занусија“-супераутоматик на почасном месту, у стилском салону. Нека нова вештица процвркутаће вам још с врата да је старог „Занусија“ ископао њен муж лично на тавану своје прабабе Антиквитет! „Они сељаци нису ни сањали шта имају на свом рођеном тавану!“ Сада држе у старом „Занусију“ икебану! Јао!

И док се матуранткиње праве важне са својим гробљима од туђих ствари, записујем кришом на столњаку последњи успех једне од њих: у Дубровнику су јој прошле недеље веома повољно уваљали распеће старо двеста година пре Христа! Оригинална ствар!

На свом лицу осећам искоса мамин поглед. Кладила бих се у шта год хоћете да тачно зна о чему мислим! Јер, ипак, она нас најбоље чита и могу слободно да кажем: она нас на извештан начин воли. Свеједно што смо овако блесави, као што нас је Бог дао.

Јер и где би то данас могла да се пронађе оваква врста бакуте као што је наша, која се са седамдесет и осам година све са шеширом на глави, увлачи у кревет када задоцни са партије преферанса, да нас не би случајно пробудила? Сећам се, најмаксималнија је била оног дана кад јој је најзад стигла прва пензија, после силног чекања. Питала је чиновника докле ће добијати лову?

— Па, до ваше смрти, разуме се! — одговорио је он.

— Срамота! — дрекнула је бакута. — А ко то мени може гарантовати да ћу ја живети до своје смрти?

Остали су паф! Хоћу да кажем, мало је ко, сем нас укућана, навикао на њен систем мишљења. А шта да кажете за онај њен чувени коментар о сахрани Параскеве Фурњајић, када је приупитала маму колико је на погребу било венаца!

— Свега два ... казала је маман.

— Онда боље да није ни умрла! — закључила је бакута, не без извесне горчине.

Или погледајте само мог маторог!

Где би се то могао пронаћи још један сличан лудак? У стању је да сатима не изиђе из купатила, где буљи у онај стаклени отвор на старом „Занусију“. Кад га питамо шта то ради, одговара нам да неизмерно ужива:

— Зашто да гледам телевизију — каже — која има само два програма, кад стари „Зануси“ има четрнаест програма, и то још у боји!

У тренуцима када остане с минималним количинама винчуге у кући, измислио је специјални фазон: седа у столицу за љуљање и цирише своје преостало пола литре у дугим гутљајима, не престајући да се љуља. Тврди да се ефекат пијанства налази у пропорцијалном односу с бројем љуљова у минути и да је то сада невиђен систем за јефтино укокавање на брзака.

Хоћу да кажем нисмо ми баш фамилија без икаквих вредност! А зар и ја нисам права реткост? Где би се то данас, уосталом, могла пронаћи ћерка која у недостатку ловијановића проглашава излизане џемпере за врхунску моду и, што је најсмешније, успева да и друге (себе, наравно, не) убеди у тако нешто?

Хоћу да кажем, маман би на крају крајева ипак пресвисла да живи нешто с тим, такозваним нормалним светом, који долази код нас искључиво због тога што нам кућа важи помало као резерват за лудак. И, што је најсмешније, само што их не потрефи шлог када се увере да се маман још није преудала, да матори није збрисао у Легију странаца, а ја у дом међу васпитно запуштену децу! Јер, замислите како би то изгледало: провести цео живот с неким као што је госпођа Лили, на пример, која чак ни у гостима не испушта из крила своју драгоцену ташну; као, неко ће јој ваљда мазнути тај портабл-споменик неукуса, а после малтретира свет са рецептима о срећеном животу, у коме се обавезно носе своји сендвичи на плажу, а фотеље умотавају у навлаке од пластике да би се што мање трошиле!

Напоследку, вештице се исцмачу, наравно, све у ваздух, све преко леђа, и разилазе се свака на своју страну.

Кућа нам изгледа као Ватерло непосредно после битке. Бакута шмрца у кухињи жалећи се што јој је судбина под старе дане доделила улогу служавке; маман такође јеца усред оног крша, док матори, који се у међувремену сит накуцао својих бесмислица у суседној соби, уфурава победоносно на сцену.

— Зар не, Мацо? — зеза се он у наступу благог лудила. — Зар не, татице? Резервисали смо пријатно месташце на једном слатком новом гробљу! Месташце је веома близу ожалашћеној породици, све врло повољно и веома чисто! Може се и у костимима за купање! Само да однесу старе мртваце ...

— Шта је, авантуристо? — шмрца маман. — Људи живе нормално, као и сав остали свет!

Стравично исцереног лица, матори, дубећи на глави, не престаје да везе, онако одоздо према горе:

— А увече, увече татица попије целу целцату чашицу вина и онда буји-баји!

Бакута осећа да је опасност на помолу и извлачи се из куће на прстима.

Напад изводи маман лично:

— А сада, сви на спремање!

— Без мене...— каже матори.— Морам да медитирам!

— Молим? — љупко ће она. — Хоћеш да кажеш да макар једанпут недељно нећеш издржати цео дан у нашем друштву?

— Издржао сам већ двадесет година! — каже мирно матори.— Све те године, наравно, рачунају ми се дупло! Зар не, Ана?

Ја ништа нисам чула. Нећу ни за кога да навијам. Систем — неутрална Швајцарска!

— И ти то називаш животом? Други мужеви ...

— Твоја је грешка што се ниси удала за неког смрдљивог малограђанина који ће да танца око тебе целог живота! Ја морам да радим!

— Да радиш? Шта ти уопште умеш да радиш сем што уживаш у свом гласу? Јесте, ти га непрестано послушкујеш и дивиш му се! Уместо да заиста нешто учиниш за ову кућу ...

—А шта то, на пример? — изненада се заинтересује матори.

— Бојлер не ради већ три месеца. Врата од балкона су се расушила. Тапети у предсобљу начисто опадају, славине цуре. Долази ми да узмем дете (то, мене) и да одем код тетке Бисе у Врњачку Бању ...

На том месту свакодневне породичне свађе, матори почиње да користи смех из сцене лудила Ивана Грозног, у интерпретацији чувеног баса — Фјодора Шаљапина.

— Биће одушевљена да те види — простење гушећи се од смеха.

— Замолила бих те да оставиш моју породицу на миру!

— И велики хирурзи сецирају жабе!

— Егоисто!

— Снобе!

— Маман изненада почиње да шапуће, показујући главом према мени:

— Како те није срамота пред дететом? Зар ниси читао да добијају тикове када се родитељи свађају пред њима?

Заиста, ја изненада добијем неколико љупких тикова. То привлачи пажњу мог маторог, који почиње да ми објашњава како моја мајка целог свог живота покушава да га свуче на свој ниво! Шта ради? Само то покушава! Она просто не може да схвати, драга Анчи, да неко може имати и друге познанике, сем дама с психологијом једне свраке! Облајхане свраке, хоћу да кажем! И читавог живота тако, Анчи! Две клот, две фркет! — а после два жуманцета и лагано прелазити полир-пастом све док ствар не буде изглачана и остављена да одстоји два сата на хладном месту. Служити полужелирано-полумеблирано! Сиромах Гутенберг, Анчи, није се морао трудити да пронађе сва она силна штампана слова због твоје мамице и њених пријатељица! Оне троше ствари искључиво у сликама, као урођеници! Праве представнице визуелне цивилизације!

— Реци свом генијалном оцу — поручује ми маман да би сигурно скончао у неком станичном бифеу, на релацији Винковци—Добој Нови, да није било мене! Подсети га само на његов такозвани егзистенцијалистички период у коме се купао једино лети, и то у зноју! Приупитај га, молим те, колико је тада имао кошуљу, а о доњем вешу и да не говоримо! И то ми је хвала!

Ту маман не може више да издржи вербални окршај са мојим оцем — једним од најгенијалнијих усмених књижевника које сам икада упознала, па почиње да се гуши од плача. Искористивши општу збуњеност, матори празни трећу чашу лажног „Курвоазјеа“ и, изненада озарен унутрашњим светлом неког чудног и непредвиђеног оптимизма, као и невиђеном љубављу за сав људски род, укључујући ту и нас две — милује маман по коси, грли је и умиљава се као мачор у фебруару, обећавајући брда лове, прави виски, праву кућну помоћницу, све, и то већ до следећег примања вештица, „дабогда се не помакао с овог места!“ а маман га гледа у лице, гледа га оним

својим огромним зеленим очима и, на часну реч; човече, види се да му начисто верује, фолиранту, јер ко би нормалан с њим могао уопште да живи кад не би веровао свему што измисли док си реко — бритва! Осећам да сам ту сувишна и излазим из собе на врховима прстију.

ГЛАВА XVIII

Историја неколико удара који су потресли Анину породицу. Како маман изводи своју чувену операцију „Велико спремање“, и како је бакута тајно укопава. Матори вади породицу из чабра, и поред два типа који издају уши под кирију.

И

ма ли ичега лепшег од књавања у нераспремљеним собама из којих

тек што су исфурали драги гости? Кухиња је затрпана блажено неопраним тањирима, пепељаре се још пуше као бивши вулкани, а високо горе, под самом таваницом, лењо се вуку праменови плавичастог дима. На тепиху догорева последњи опушак.

Велико спремање заказано је за следеће јутро.

Као и ранијих година (те дивне, нежне године!), матори је инстинктивно осетио да треба брисати из дома свог. За ту прилику аранжирао је неколико неодгодивих састанака са личностима од обостраног значаја.

— Баш ми је жао што не могу да вам се придружим... — рекао је на одласку, посматрајући нас као болеснике којима нема лека — Али следећи пут, свакако! Обећавам!

Велико спремање отпочело је тачно у седам часова, нула, нула, по средњеевропском времену. Са повезаном косом и пластичним рукавицама до лакта, маман ме је невероватно подсећала на генерала Ајка када је пуцњем из пиштоља наредио оној холивудској булументи заводника с нашминканим ожиљцима да се искрца на каширане обале Нормандије. За разлику од њега, маман је дала знак за почетак Великог спремања извукавши једним потезом све фиоке из плакара. Више од половине њих распало се још у лету, пре него што су дотакле грешни тепих, али то није спречило моју мајчицу да крене даље.

На патосу се тако нашло формално све сем лустера! Газили смо до колена кроз дугмиће, андрмоље, траке за косу, државне заставе, излизане сребрне лисице, прашњаве шешире, мртве фратре и старе новинске комплете — назовимо тај хаос дијалектички: вишком породичне вредности!

— Зар нисмо ово побацали прошле године? — запањи се маман, бацајући као узгред поглед на приручник „Велико спремање“, и то на онај пасус који говори о томе

да свака породица мора да се стално ослобађа непотребних ствари и да је Велико спремање заиста права прилика за тако нешто.

Тренутак касније зачу се одушевљено кликтање из суседне собе. Појуримо као опаљени из циркуског топа, с коцкицама шећера и флашицом валеријана, мислећи да је бакута добила један од својих свакодневних фолирантских срчаних удара, кад тамо — а оно она у белој балској хаљини, местимично изједеној од стране мољаца, стоји са шеширом на глави и белим рукавицама пред огледалом и јодлује у ритму чувеног хита из прошлог века „Вино, песма и жене“. Наравно, на леђима јој отворен рајсфершлус (пре двеста педесет година била је много виткија), али, све у свему, страшно ме је подсећала на излуделу Офелију коју је Хамлет задавио из љубоморе због марамице, јер је била црнкиња, или је то било у некој другој драми па сам све пофркала? Умало да нисмо умрли од смеха пред овим дирљивим приказом док је бакута спомињала нека чудна имена, све бивше дворске даме краљице Наталије и као неке своје швалере, који су је, наравно, само држали за руку — „дабогда се не помакла с овога места ако је било ишта више међу нама!“ Оставимо тако бакуту да се пресвлачи пред огледалом, и вратимо се на поприште од дугмића, шнала за косу и левих чарапа, кад маман изненада налети на свежањ старих коверти завезан гумицом за виклере. У чему је ствар? Пронашла женска писма која јој је некада упућивао онај лажњак од мог оца! Шта да се ради? Пошаље, ме у кухињу да скувам три кофијановића, вратим се кроз десетак минута, а она седи усред онога хаоса, чита писма и плаче. Добацим и бакути један кофи, а она — у костиму оџачара! Прва награда, каже, на костимираном балу Кола српских сестара 1922. Успут, бакута опаљује све у шеснаест страшно свежу ствар, „Ламбетвок“:

*Левом крени, десном јок,
То се зове — ламбетвок!
Тра-ла-ла-ла,
Ла-ла-ла-ла-ла!*

Луда кућа! Око пола пет по подне налетимо на албум са фотографијама и ту по осми пут — ја опет у кујну по кофијановић. Онда, наравски, крену приче:

„Погледај само како је Ана била лепо дете, а на шта сад личи!“

У ствари, моја бакута има сумануту идеју да човек, ако жели да лепо изгледа, мора бити крајњи дебос. Кад негде угледа дете с образима који висе као у малог мопса, она се просто избежуми: „Види му само ручице“, каже, „ко крофнице!“

У деветку увече стигоше нам и драги гости!

— Извините, овде је мали неред ... — казала је љупко маман, којој се од прашине уопште није видело лице. Е, па по том крему од сивила налазиле су се и исушена речна корита суза — уопште, изгледала је максимално, на часну реч! Гости поседеше десет минута на врху ормара (остало је све било закрчено), слеглоше раменима и збрисаше, боље речено, убише тутањ низ степенице. Могу да замислим каква ће прича кренути по вароши! У једанаест ноћу, баш кад је маман пречитавала последња писма мог драгог оца — ескиватора Великих спремања, зачу се несигурно кључ у брави. Матори

се враћао у најбољој могућој форми, са црвеним каранфилом затакнутим у ревер. Сви добро знамо колико је сати, када то друштво соло-дринкера из „Три грозда“ почне једно другом да уваљује каранфиле! Нежност је, значи, достигла немогуће висине, а келнери су начисто зрели за мускулус-фибер, спали с ногу од силног базања и дофуравања ружице.

А сад, пазите овај прелаз! Човек је мислио да смо ми све лепо средиле и да ће опалити једно бункерисање све до сутрашње једанаестице. Кад оно, а ми нисмо ни почеле! Тако се и он, пун одушевљења, укључи у операцију Велико спремање, тетурајући и саплићући се сам о себе.

У ствари, није да баш нисмо ништа урадиле — спремили смо његову собу и, како се касније испоставило, обрисале прозоре рукописом његовог последњег романа, што он у том тренутку није уопште знао. Тај филм ћемо гледати тек сутра, хоћу да кажем!

После два дана црначког рада, ствар је ипак некако избуџена. Маман се најзад одлучила да баци све непотребне дрангулије, а ја сам их у турама сносила низ степенице до канти за ђубре.

Следеће ноћи, сат и по пре доласка ђубрета, бакута је тајно опет све вратила на старо место. Чак и моје пелене, звечку и чипкани јастук, јер се још никако не може да помири с идејом да ће маман и матори остати само код једног детета — јер „једно ко ниједно!“

Тако сам открила мистерију Великог спремања свих ранијих година: бакута би, попут ћакнутог Сизифа, исте ноћи враћала одбачене ствари, отимајући се са ђубретарима око сваког дугмета, тукући се до последње капи крви за сваку шољицу с поломљеном дршком.

— И тако ти то, човече — рекох без везе — иде све до шестог у месецу ...

— А онда? — улети неки блесавко.

— Онда ти — рекох — долази седми!

Заиста, ако ишта мрзим на свету, то су свакако три ствари: кисео купус, разметање знањем страних језика и седми у месецу. Зашто баш седми? Рећи ћу вам касније! Најпре о купусу ...

Мрзим га, и то је јаче од мене!

Затим, о разметању: то је због неког Бебике, маминог мезимчета, који парла толико страних језика да, када год се угризе за језик, то је увек неки страни језик, хоћу да кажем! До осамнаесте године тата је радио гимнастику уместо њега! Да се дете не замори, а да ипак ојача! Сем што ми је испоносио комплексе због незнања језика и тих фазона, Бебика је редовно откупљивао и моје излизане ствари.

На пример, ја у џемперишки:

— Тако је дивно излизан на рукавима! — диви се Беби.

— Десет комада! — опалим цену.

— Баш си срце што се растајеш од тако дивно излизованог џемпера! — каже он сијајући лову. — Имаш ли још нешто излизано на продају?

— Осећања... — кажем и убијам тутањ док се Бебика не предомисли.

Трећа ствар: тај седми у месецу оставља страшне трауме у мени. Зашто? Тада се, наиме, поклапају две ствари у нашој фамилији: као по правилу, остајемо шворц и, као по правилу, на врата баш тада звони онај тип што наплаћује кирију.

Не знам како ви изводите ту ствар, али ми једноставно преостајемо да дишемо и нигде нас нема. Али ни тај тип није од јуче! Звони, звони, а када му нико не отвори, он опали лажњака, то јест затутњи ногама у месту, као — сишао низ степенице! Систем тутањ! Одшкринемо врата са олакшањем, а оно момак стварнији него икад — стоји и цера се што смо налетели на тај излизани фазон! Маше нам испред очију рачунима за светло, ђубре и кирију.

Подсећа ме у том тренутку на маркиза де Сада, за кога сам открила да је био чисти садиста!

Седмог ујутро матори се буди у свом најцрњем расположењу и утврђује да нема ниједан дуван. Као да је инспектор Скотланд јарда, систематски почиње да истражује сваки божји ћошак у нашој кући. Избацује књиге са полица, завирује у сланик; подиже тепихе и претреса џепове старих панталона. Наравно — чабар! што је најсмешније: добро се сећа да је негде сакрио сам од себе две цигаре, али у међувремену је заборавио где то. Тада почиње чувени монолог о томе како, сем њега, цела земља углавном краде! Он је, по тој теорији, једини поштен тип који живи од своја два прста. Зашто од два, а не од десет? — питаћете се. Због тога што мој матори не уме да куца на машини са свих десет прстију.

Шта се даље дешава?

— Донесите ми дуплу кафу у моју собу! — наређује.

— Имам нешто да саопштим овом народу!

Са циничним осмехом једног несхваћеног Бетовена, он, као посрћући од глади, отетура до своје гајбе, да би најзад, по ко зна који пут, наставио писање поруке неком најважнијем у целој култури; где га обавештава да од сутра ступа неопозиво у армију чистача улица, ако неко у овој земљи и даље сматра да се човек као он, дакле дубоко узидан у темеље домаће књижевности, може и даље одржавати на белом хлебу ...

— Шта је с оном проклетом кафом? — виче из свог бункера.

— Може ли камилица? — вришти маман из кухиње. Нестало и кафе!

Чим чује да у кући нема више ни зрна кофијановића, бакута ставља шешир на главу и брише из наше скромне средине, с мотивацијом да је нека заова, јетрва, свекрва, деверуша, прија или другарица из основне школе, позвала још пре две године на три дана у госте. Баш ће јој бити драго и ти системи.

Тако нас остане троје.

— Дезертер... — режи матори, пунећи растресено лулу исто тако истресеним опушцима. Маман тада отвара своју тајанствену, увек закључану фиоку и вади два долара, која нам је за последње две године послао неки њен рођак из Америке (Сан Хозе, држава Калифорнија) у честитки за божићне празнике. У то време распадали смо се од лове и матори се церакао као луд кад је у коверти пронашао само по један долар:

— Шта је хтео да каже са овим доларом? Као да си рибара старог кћи!

— То су ти њихови обичаји — објашњавала је тада маман. — Баш је лепо што нас се сетио! Мисли на нас, то је најважније!

И ето, ко се последњи смеје најслађе се смеје! Два зелембаћа одлазе до отмене „Фонтане“ у Кнез Михајловој, док матори и ја седимо и клопамо нокте без никотина.

Маман, наравно, не пропушта прилику да у страшно отмену „Фонтану“ уфура у најгушће време, када ће је обавезно видети нека познаница. Покаже лежерно на два пакла „Винстона“, љубазно чаврљајући са свима наоколо.

„Како си, душо?“ и ти системи, а затим сачека да се остали утишају и процвркуће:

— Могу ли да платим у доларима? — као да би и могла нечим другим!

Једанпут тако извади она два долара, а благајница, пошто је погледала лову, објасни да јој је још двадесет и девете истекла важност у Сједињеним Америчким Државама. Шта је било? Онај рођак је толики мамлаз да лову, изгледа чува у коферчету, а пошто је неписмен и не чита новине, није ни приметио да је извршена општа замена зелембаћа! То је тек био блам!

Углавном, било како било, увлачимо дим пуним плућима и смишљамо како да се извучемо из чабра. Пет дуката, које су ми на рођењу гости уфурали под чипкани јастук, одавно су уграђени у нечије зубе — продали смо их у тренуцима сличних монетарних криза. Ни Циганке што се мењају за ћурке и јаја не куцају више на наша врата. Остали познаници су толико пакосни да само чекају да нас увате без кинте, па да се максимално проведу олајавајући нас на сва уста.

На реду је — систем гостовање! Облачимо се најлепше што можемо и крећемо као казнена експедиција да посетимо наше миле и драге.

Примењујем Мишелинове фазоне и прочешљавам уздуж и попреко сва места на којима доњају кокаколичари огрезли у кокаколизам. Успех није богзна какав — само неки ситниш.

Матори узима лову и постројава нас као камиказе пред последњи лет. После команде „мирно“ и „на месту, вољно!“ каже драматичним гласом:

— Ко вас храни, одева и обува?

— Ти... — повичемо у два гласа маман и ја,

Седамсто педесет и два стара динара — рече он ледено. — Е, па овога часа тражим да ми изгласате поверење и дате ову лову ради једне операције. Морам да вас упозорим; можемо тотално да се упопамо, а моземо и да се извадимо из чабра. Све је у рукама Господњим!

Шта нам друго преостаје сем да му пружимо поверење и још чвршће збијемо своје редове.

— Још нешто! — упозорава нас матори — Можда ћете ме виђати ових дана, а можда и нећете: у сваком случају не прилазите ми ако ме негде угледате, не ословљавајте ме и ништа не питајте! Схватате?

— Живео мој матори на челу са својом Аном! — дрекнух из петних жила.

— Не на челу, него ево овде! Ту си ми се попела... — смеје се он подигавши руку на своје теме.

И тако то поче!

Операција „Вађење из чабра“, мислим, тако сам назвала читаву ту ствар.

Знате ли случајно како изгледа кафана „Три грозда“ у Македонској улици? Три дана сам пролазила поред њених великих излога и три дана сам виђала свог маторог с некаквим пропосима од зла оца и од горе кева, како се непрестано смењују за његовим столом. Седели су потпуно непомично буљећи кроз стакла ка Македонској улици. И ма колико пута да сам прошла тик испред њега, гледао је некако месечарски кроз мене, као да ме уопште не види, иако то уопште није његов систем! Као да је био зачарат, мислим.

Пред њим и његовим френдовима није било никаквог другог пића сем кофијановића. Ћутали су и нешто додавали једни другима испод стола. Као уклет. Да, баш тако некако.

Ушла сам у „Три грозда“ и села за слободан сто, иза самих њихових леђа. Мислите да су ме приметили?

Људи моји, па то је била чиста коцка! Знате ли шта су радили читава та три боговетна дана?

Играли су пар-немпар са регистарским таблицама аутомобила који су профуравали испред излога. Последња цифра — пар! Последње две цифре? Прва и последња? Збир читаве таблице? То се зове *шлага*! И мада су у „Три грозда“ чамили три пуба, а два гентера све то време издавала уши под кирију, нико ни мртав није могао да нађе ништа сумњиво у петорици типова које су тако страшно занимали аутомобили у Македонској улици.

И тако пролазе дани кризе...

Пре свих осталих, чак и пре маторог који се данима и ноћима бори као лав у „Три грозда“ с оним хијенама — пропосима и коцошима — бакута, неким само њој урођеним инстинктом (систем Павлов), нањуши новчанице још у лету.

И ево је, стиже с најновијом збирком пакосних детаља о нашој даљној ожалашћеној породици.

За њом, у огромним количинама, стиже и лова.

Матори отвара врата ногама. Имамо шта и да видимо: из руку му се просипају водопади најнепотребнијих ствари на свету!

Ципеле за маман веће за читава два броја (никада јој не запамти број), ташна за мене, наравно, она која је била модерна у његово време! Вештачке трепавице и гушчије паштете, хаљине, кратке или дугачке, али сасвим сигурно не оне које се носе те сезоне, холандски дуван „Клан“ и швајцарске чоколаде бајате три и по године, страна пића и нова столица за љуљање, пегла, мада већ имамо четири комада, спрејови који миришу на боровину и провинцијске биоскопе, будилник, мада већ имамо два, на крају — грозно неталентован пејзаж у уљу, који му је уваљао неки шмекер-сликар, када је осетио да је матори поново при новчаницама.

Потпуно шашаво, на часну реч!

Најпре се испоонесвешћујемо, а онда почиње игра замена. Маман и ја обилазимо радње на основу кеса на којима пишу имена фирми и цвилимо да нам врате лову. Наравно, никоме не пада на памет да нам је врати, јер је матори у силном милионарском ентузијазму пола рачуна погубио, а на пола лежерно одмахнуо руком, као: „Шта ће ми те бедне хартије!“ Продавачи пристају једино на замену. Али шта?

Тамо где су купљене ташне имају одличне ципеле, а тамо где је погрешна шминка — немају ташни! После једно петнаестак дана ствари су ипак некако сређене и ми га најзад питамо што му оно би из чиста мира?

— Нећу да покупите комплексе сиромаштва, ето, то је у питању! — одговара он поносно. — Због тога треба хитно разбацати сву лову коју имамо, тек да им покажемо да нам није до ње уопште стало!

То пакосно *ми* — односи се, наравски, на део мамине фамилије. Његови су сви О. К. као и обично.

— Узгред буди речено ... — наставља матори обраћајући се мени — да немаш негде коју цигару?

Погледам на календар који виси у кухињи, кад оно седми у месецу!

ГЛАВА XIX

Ово поглавље, овако како стоји, закупила је наша позната фирма „ANEX-MANEX INTERCONTINENTAL“ као огласни простор. Писац је пристао на тај посао да би покрио трошкове штампања хронике о Ани, писане искључиво за забаву читаоца, уколико читава ствар чабрира. Дакле, још једанпут: запамтите — „ANEX-MANEX INTERCONTINENTAL“ на преко пет континената!

А

ко већ хоћете да знате, кад купујем неку књигу, морам најпре да је опипам. Оњушим. Прелистам...

Узимам је тек пошто утврдим да јој странице не личе на пренапрегнути бетон. По мени, једна књига која чезне да ме зезне, мислим, која хоће да је стварно прочитам, а не да је употребљавам из декоративних разлога кад ми дођу гости, мора, пре свега, већ на први поглед, да има много разговора. Оћу да кажем, оних редова који почињу са цртицом!

Ако има још и слика, тим боље! Купљена је или ћорнута, свеједно — апсолутно на брзака!

Узмимо , на пример, онај наш рукопис... Завирила сам у њега док сте га остављали у гардероби — чабар! Врло мало цртица!

Мада сам позната по томе што, кад преузмем банку, не могу сатима да се зауставим у блебетању, погрешит ће свако ко макар и у сну помисли да непрестано водим монологе, послушкујући како ми звучи глас у купатилу! Постоји у мом младом животу и приличан број разговора, нарочито телефонских! Зашто не опишете неки од њих? Сваки хало — нова цртица! Узмимо само овај „бла-бла:, случај!

— Хало?

— Да?

— Ана, јеси ли то ти?

— Рецимо да јесам!

— Па, како си ми?

— А с ким то разговарам?

— Зар је то важно? Јесам ли те пробудио?

— Ма јок! Откуд бих књавала у три сата ноћу?

— Хтео бих да разговарам с тобом ...

— А о чему?

— Онако...

— Добро, разговарали смо! Баш ми је драго што смо се упознали и ти системи!
Поздравите ваше ...

Трес.

— Хало?

Нико се не јавља. Чује се само како неко уздише и пушта плочу „То су били дани.“

Трес.

— Хало?

— Драга Ана, толико сам усамљен ...

— Ма зар је дотле дошло?

— Причај ми нешто, хоћеш ли?

— У реду. Причаћу ти бајку о телефону...

— Сачекај, само да доватим цигаре!

— Запали и мени једну: остала сам без филтера...

— Дакле, ту су! И, шта оно би с тим телефоном?

Прича о човеку који је предуго чекао на телефон

— Живео једанпут неки човек на Петловом Брду, у Београду. То брдо, иначе, из милоште зову још и Кукурику Хил. Пошто је био штедљив и марљив, тај човек је имао у својој кући чак и птичјег млека. Само једна ствар загорчавала му је живот: није имао

телефон! Предавао је молбе једну за другом, али све без успеха! Је л' слушаш? Добро! Сачекај само да попијем једно свеже јаје, због гласа! Тандара броћ! Шта све није радио тај момак да би се дочепао своје животне слушалице! Тражио познанства, потплаћивао портуре у пошти, спавао поред шалтеришке, обрађивао другу помоћницу млађег заменика помоћника архивара, изводио је на виршле у сенфу и папке у сафту, куповао цвеће, ангажовао адвокате — уопште, чинио је немогуће ствари, на часну реч! И опет ништа! Телефон му постаде опсесија. Мало-помало сасвим је излудео. Најпре га оставила жена због менталне свирепости (бунцао је у сну бројеве телефона), затим деца, на крају — пријатељи, који су га избегавали као куту. Тотално ескиважа, кад ти кажем! Почео је да распродаје намештај, јер су трошкови око обрађивања чиновница ПТТ почели да достижу астрономске висине. Стан му се лагано празнио. На крају, остаде само сточић са купљеним телефоном који још није био прикључен. Ништа више! Сео је тако очајан једнога јутра, кад — бззззз! Звоно на вратима. Пред њим стоје два типа са жицама, клештима, бандерама и, уопште, свим андрмољама потребним за прикључивање једног телефона. „Јесте ли ви тражили телефон?“ — „Јесам“ — промуца он. И шта? Цап — за два минута прикључише му апарат и изгубише се у виду ластиног репа, баш као што су и дошли. Човек се уштину да би се уверио да не сања. Не, није сањао! Ето, после дванаест година преклињања и цоњања пред вратима кабинета управника Пошта, телеграфа и телефона, ето, дакле, испуњења свих животних жеља! И шта сад? У потпуно празном стану, из кога су збрисале чак и бубашвабице, човек, осветљен срећном звездом, прилази свом телефону и хоће да га опроба. Кога да зове? Одједанпут, више нема никога! Жена се преудала, деца пропала од дрога, пријатељи променили бројеве да их не би звао. Кога? Осети се страшно усамљеним. Чак и онај управник ПТТ-а отфурао за амбасадора у Нго-Долу-Тјам, да га више не масира због телефона, а сви остали шефови поште успели некако да се пре времена пензионису због слома живаца. У првом тренутку, човек о коме је реч ... Је л' слушаш? Хеј ти тамо?

— Ама, само ти ваљај, Ана; ја лепо лежим у кревету и баш ми је фино!

— Е, да знаш, баш ми је мило што се тако лепо проводиш! Ја сам, иначе, босонога и скакућем у предсобљу по бетону. Где сам оно стала?

— ...у првом тренутку, човек о коме је реч... — подсети ме мој лични ноћни масер.

— Јесте! — наставих. — У првом тренутку, човек о коме је реч помисли да ће живети као камен у бубрегу, сад кад је најзад мазнуо телефон, али, види врага, некако није знао коме прво да се јави, и не само то: није уопште имао никога на целом свету коме би могао да се јави! Одлучи због тога да се укока. Узе гајтан од телефона и омота слушалицу око врата, а целу ствар закачи за куку на којој је донедавно висио лустер. Помисли — све је почело, ево, од овог телефона, који сад ту као наивно лежи и, уопште, баш га брига! Пре него што се убије, он пређе лагано прстима преко бројчаника да још једанпут дотакне ту справу коју је обожавао више од свега. Дакле, драги мој непознати ноћни масеру с оне стране жице — теби говорим! — догодило се да је човек насумице окренуо два броја, и то 95! У истом тренутку један милозвучни женски гласић процвркута нежно, као што само он уме: Сада је тачно двадесет три часа, осамнаест минута, тридесет секунди“. Не можеш ни да замислиш изненадну срећу несрећног самоубице! Најзад, један глас у његовом животу! И то женски! Окрете

још једанпут 95 и — гле опет чуда! — зачу се онај исти гласић, али сада је говорио нешто измењен текст: двадесет и три часа, осамнаест минута, тридесет и пет секунди!

Ето, то је крај моје приче о телефону. Кад год окренете 95 и када год је тај број заузет (а он је непрекидно заузет), знајте да то онај манијак разговара с временом.

— Али ту нема поенте! — закука мој ноћни масер с друге стране жице. — Где је ту поента?

— Хоћу да кажем — наставих — уместо што будиш поштен свет ноћу, боље зови 988 или нешто слично: распитај се о томе шта игра у „Звезди“ или где да набавиш робу која ти је потребна: само, за име бога, не зови мој број и то с тако глупим, самозадовољним, неузбудљивим, псеудодуховитим, досадним и, уопште, гласом који би могао да користиш још једино преко звучника на железничкој станици, кад „путнички за Лапово касни двеста година за европским возовима!“

Цап!

Наш народ се, то јест, толико запањи кад добије телефон, да не може себи да дође, него само зове ли, зове, па нити се то представља, нити га брига јеси ли у купатилу или књаваш после ручка; њима допада да зову.

— Ало? Јеси л' то ти? — то им је прво што бупну у слушалицу. Као, ако ниси ти, онда нема везе!

— То сам ја! — кажем. — А ко је тамо?

— Ајд погоди! — наставља глас. — Ајд погоди ко је!

Како да погодим ко је кад пола Југославије телефонира на тај начин! Нормална ствар! Телефоне су, иначе, виђали само за време одслужења војног рока, и то пољски телефон, ако желите да знате шта су већ виђали, и то само ако су имали среће да служе у вези! Хоћу да кажем, телефон су виђали једино у облику говорнице, па су се толико избегумили што га имају у својој соби да би само телефонирали и телефонирали! И сад, како се зезају? Зову једни друге да виде како су и шта раде, да се чују преко жице. А њихове ћерке зову неке несрећне момке у које су заљубљене па онда ћуте и дишу. Бог те мазо, само ћуте и дишу или пуштају неку идиотску плочу, или процвркућу: „Овде Сунчица Кривошија! Хтела бих да са вама разговарам о смислу живота..“ Или овај фазон! Пази вамо, што реко онај даса капетану: пази вамо, куд зијаш? Ако немају телефон, онда користе сваку прилику кад га се дочепају да неког зивкају. Чим уфурају на неку журку, на пример, одма траже телефон, па те буде око поноћи и обрћу слушалицу према соби у којој се ђуска, да се увериш како им је максимално. Можете да мислите како се добро проводе кад имају времена да обавештавају свет по ноћи колико им је лудо! Као: овде је фамозно! Јел' чујеш музику! Лудо се забављамо! Као, сад ћете ви начисто да пошизите што нисте тамо с њима, па врше директан пренос журке и зову неке друге типове да вас поздраве, а ви лепо ништа не разумете јер сви нешто као заплићу језиком и као рецитују Јесењина. Провод!

На часну реч, излудећу од телефона. Не прође ни један дан а да неки бла-бла манијак не жели да чаврља са мном ... И то потпуно бесплатно! Мислим, када би ме неко плаћао да будем љубазна преко телефона, можда бих и издржала, али шта да радите кад подигнете слушалицу а идиот вам пушта музику с грамофона и ћути, или, што је још горе, као заљубљено дише равно у ваше уво? Прво, то ме голица, а друго — мени не допада преко жице!

Тражила сам од поште да ми промене број и једнога јутра, пре неколико година, јавише нам да је промењен. У тој промени не би било ничега кобног да наш нови број није годинама пре тога припадао директору чувене фирме „ANEX-MANEX INTERCONTINENTAL“.

Е, па могли сте да се опкладите у шта год оћете да ће вас, тачно у седмицу изјутра, неки даса опалити посред среде левог увета оним чувеним гласом директорчине или помоћничине директорчине: „Дај ми Васу!“ Нити каже ко зове, нити ко је тај Васа, нити шта друго по чему се, на основу Дарвина, човек разликује од мајмуна! Само: „Дај ми Васу!“

После извесног времена, утврдила сам да је тај лудак, Васа, био главни у ANEX-MANEX INTERCONTINENTALU! То сам укапирала након једно осам хиљада „дајмивасу.“

И ви вероватно знате за ANEX-MANEX INTERCONTINENTAL, који је с великим пословним успехом продро на преко пет континената са својим производима? Ако не знате, крнућу вам за сваки случај једну рекламчину да га боље упознате:

АКО ВАМ ШЉАШТЕ ВИБРОНИ, ПРЕПЕЛЦУЈТЕ ФЕЋВИЦЕ И РОПОПИРАЈТЕ ГЕЈЗЛЕ! НАЈБОЉЕ ФЛАПСОВЕ НУДИ ВАМ „INKO-FLAPS“ ПРЕКО СВОЈИХ ПРЕДСТАВНИКА У ЗЕМЉИ И ПОД ЗЕМЉОМ! ANEX-MANEX INTERCONTINENTAL! БРЗО БРАЈБЛОВАЊЕ ВЕЗНИ С ИШИШТРАВАЊЕМ ШТРАПАНЗЛИ УЗ МЕЊАЊЕ И РАСТОЛЕЗАЊЕ ШЕКЛОВА И ШВЕРТОВА НА СВИМ ПУНКТОВИМА У ЗЕМЉИ И ИНОСТРАНСТВУ!

Ако нисте знали, реклама је моје дело и појавила се у свим југословенским новинама и програмима радио-станице. Како? То ћете тек чути!

Хтели смо, пошто-пото, да се некако курталишемо беде и останемо неразбуђени, макар до десетке у нашим бункерима. А када се ради о совисању, наша фамилија (изузев моје маман) у стању је да гази преко лешева! Ту им смислим опаку ствар!

Седам часова, јутро, птичице цвркућу. Звоно:

— Дајмивасу!

— Тренутак! одговарам с беспрекорном интонацијом најразмаженије београдске секретарице. — Ко га тражи? Директор? Видећу да ли је газда у кабинету, сачекајте...

Отрчим од маторог и извучем га, онако буновног, за јаку од пицáme напоље, за право до телефона у предсобљу. Можете ли уопште да замислите његов глас у седмака? Покојни Лујика Армстронг био је према његовом гласу чист колоратурни сопран, кад вам кажем! Глас мог маторог, то вам је успела комбинација хроничне упале крајника, шмирглпапира, лажног руског баса и надсинхронизованих цртаних филмчуга о белим медведима.

— Имате газду! — замаучем у слушалицу и ту почне провод!

Даса је с радија и тражи текст за нову рекламу. Зашто не? Диктирам му је лично у машину:

ЗА БЕЛЕ ЗУБЕ — БЕЛОН!

ЗА ЛЕП ТЕН — ТЕНОЛ!

ЗА СВЕЗ ДАХ — ПРОПЕРТОН!

ЗА СЈАЈ У ОЧИМА — ИСКРОЛ!

ЈОШ ЈЕДАНПУТ:

ИСКРОЛ — ШАМПОН С МАЛТИГРАДНИМ ШРЕПЕЛИНАМА!

МАНДРАГОВАНЕ РОПНЕ С ДЕСЕТ ПРОГРАМА.

РУПОВАНЕ РАДЛЕ,

ЕСПАДРИЛЕ КЛАНФЕ,

ПРИПОНЕ, ВАНТЕ И ПАТАРЦЕ

НУДИ ВАМ У ОГРОМНИМ КОЛИЦИНАМА

ANEX-MANEX INTERCONTINENTAL!

ЗА ВАСЕ КУЋЕ — ХОТ ДОГС ОД ЈУЧЕ!

— Има ли још нешто? — пита онај орангутан, убијајући се од писања с друге Стране жице.

— Како да не? — режи мој матори из пицáme.

Моја секретарица ће ти издиктирати још једну рекламу! Молим те — апсолутно у најслушаније време, десет пута дневно! На сва три програма ...

Претпостављам да је орангутан трљао као шашав руке, радујући се толиком послу, док сам ја диктирала:

— ANEX-MANEX INTERCONTINENTAL ОРГАНИЗУЈЕ СВОЈУ НОВУ ТУРИСТИЧКУ ТУРУ ПОД НАЗИВОМ: ОД 'ДВА ЈЕЛЕНА' ПРЕКО 'ДВА ДО ТРИ РИБАРА' И 'ТРИ ШЕШИРА' ДО 'ТРИ ЛИСТА ДУВАНА' И ОБРАТНО!

ВЕЧЕРАС, СПЕЦИЈАЛНА ПРИРЕДБА: ТАЧНО У ШЕСТ ЧАСОВА И ТРИДЕСЕТ ОСАМ МИНУТА, У ОРГАНИЗАЦИЈИ НАШЕ ПОЗНАТЕ СПОЉНОТРГОВИНСКЕ ФИРМЕ „ANEX-MANEX INTERCONTINENTAL“, ЗАЋИ ЋЕ СУНЦЕ! УКОЛИКО СУНЦЕ ВЕЧЕРАС НЕ ЗАЋЕ, ЗБОГ СМЕТЊИ ЧИСТО ТЕХНИЧКЕ ПРИРОДЕ, КУПЉЕНЕ КАРТЕ ЗА ВЕЧЕРАШЊИ ЗАЛАЗАК МОГУ СЕ ЗАМЕНИТИ ЗА СУТРАШЊИ! ЗА СВАКИ ДАН КАДА СУНЦЕ УОПШТЕ НЕ ЗАЋЕ „ANEX-MANEX INTERCONTINENTAL“ ДАЈЕ ODŠTETU SVOЈИМ SENЈENIM KLIЈENTIMA!

— Има ли још нешто?

— Још само наша мала наградна игра:

КО ПОГОДИ — ПОГОЂЕН ЈЕ! ВРЕДНЕ НАГРАДЕ ANEX-MANEX INTERCONTINENTAL! ПИТАЊЕ ЗА КОЛЕКЦИЈУ КЛИСТИР-ПАСТИ: КОЈА РЕКА ПРОТИЧЕ ИСПОД САВСКОГ МОСТА? ПИТАЊЕ ЗА ПРВУ НАГРАДУ — ПАКЕТ УСЛУГА: У КОМ СЕ ГРАДУ НАЛАЗИ ДРЕЗДЕНСКА ГАЛЕРИЈА? ХВАЛА!

Господе, кад се само сетим шта смо све уваљивали сиротом ANEXU-MANEXU на преко свих пет континената, у огромним количинама!

Враћали смо теретне композиције пуне декапираног лима тамо одакле су и пошле, због нас су људи из чиста мира путовали у Токио, распустили смо целокупно представништво ANEX-MANEXA у Франкфурту на Мајни, с мотивацијом да је „боље врабац у руци, него Франкфурт на Мајни“, куповали смо по двострукој цени кугличне лежајеве, бацали тоне парадајза у реке због наводне нерентабилности продаје, засули нацију најидиотскијим рекламама без икаквог смисла, које се и данас налазе у оптицају, све до оног срећног дана када нас више нико није будио у седама, јер је, као што смо прочитали у новинама, ANEX-MANEX INTERCONTINENTAL тотално чабрирао.

ГЛАВА XX

— Оћете мало о журкама? Шта, зар и ви? Па то је начисто смак света! — казала је Ана писцу ове хронике једне вечери док су глувари!и на ћошку код „Руског цара“. У овом поглављу она је иначе одевена у светлоплаве фармеришке, што је веома важан податак за костимографе Twentieth Century Foxа (Твенти сенчери Фокса) ако ова хроника једног дана буде филмчуга са секси-ендом. Иначе, кад је ВЛ нашој улици неко зрикав, зову га такође „Твенти сенчери“, зато што његов поглед подсећа на рефлекторе који се укрштају на звезданом небу.

У

ствари, има нешто у тим журкама што ме чини срећном!

Мислим, кад је напољу бљузгавица и кад вам не остаје ништа друго сем суманутог базања по вароши, е, па онда — нека је благословен онај ко ме позове у топле гајбе с каљевим пећима, макар оне, те гајбе, мислим, биле испуњене све самим креатурама и месечарима!

Јер, ако нисте никада глуварили по киши, заиста не знате какав рај представља једна обична гајба с грамофоном и плочијановићима!

Мишелино и ја, знате, били смо у своје време апсолутни прваци Београда у базању без везе. Буљили смо у излоге и нешто као намештали наш будући стан. Улазили у радње да се малчице склонимо од кише и испробавали брачне и ванбрачне кревете. Тражили да нам продавац држи свећу. Како уопште да вам то објасним? Кад је киша, мислим, и када сте без лове, када вас нико не позива у госте, јер сте у већини познатих кућа већ позајмили књиге, које још нисте вратили, и гасили чикове у грамофонске плоче; јер сте већ испомажњавали пепељару за успомену и, у огромним количинама, шминкали очи туђим ратним фарбицама у купатилу, када сте, дакле, напољу, не остаје вам ништа друго него да глуварите наоколо по разноврсним радњама, да се љуљате у столицама за љуљање, да отворате нове фрижидере и измишљате распоред у дечијој соби.

Мишелино и ја смо били прави стручњаци за измишљање сличних провода. Не, на часну реч, могла бих да о томе напишем књижурину од хиљаду и по страна, под насловом „Како солидно уцмекати време?“

Ушли бисмо, тако, на пример, у продаваоницу музичких инструмената и испробавали клавире. Ја бих села за дирке, а Мишелино би се наклавирио на

поклопац. Дрндала бих тако, без везе, једно пола сата; тек да ми прође време, мада ми је господ Бог сведок да, сем оног излапелог Бајера за леву руку, не умет ништа друго ни да опепелим, то јест отклавирам.

Има неке сумануте лепоте у призору који пружају два, ах, млада бића наслоњена на слона и наклавирана на клавир у једном граду као што је Београд! Кењај, кењај ... Када вам ништа друго не стоји на располагању у Београду, хоћу да кажем, поезије вам никада неће усфалити! Мислим, ми смо из беде направили поезију, ако разумете шта хоћу да кажем? Прогласили смо све непријатне ствари поезијом, баш као што је некада давно, у оној дивној књизи Марка Твена, Том Сојер прогласио фарбање оградe чистим проводом! Ако се сећате, тетка Пола кажњава Том Сојера тиме што му нареди да офарба једну дугачку ограду. Он почиње да је фарба, ту ограду, мислим, и фолира како му шљакање причињава феномеланал провод. Толико се уживи у то фолирање да му остали дечади из улице поклањају своје најдрагоценије стварчице, као што су, на пример, цркнуте мачке, калемени од конца, кликери и ти фазони, само да би и њих пустио да мало фарбају ограду!

Шта сам, у ствари, радила целог живота? Фарбала Београд. Проглашавала немање ловуце за свој специјални стил, кафанчину „Три грозда“ за ексклузивно место, Аду Циганлију за Мајама Бич! Мајмуни фурају за мноштво у огромним количинама. Дају ми све од себе да и њих малчице пустим унутра. У поезију, мислим!

Што се тиче тих дивних, старих журки, какве-такве, оне су биле у сјају да вас изваде из зиме и глуварења. Набијете се тако у неки ћошак и слушате плоче, а ако неко баш инсистира, може да вас ћапи за руку и држи је до смака света. Наравно, само леву, јер десном, на ужас своје фамилије, која у томе види неко дубље значење, обично уврћем прамен косе с леве стране. Не знам ни сама због чега, кеде ми!

Журеви, који су се некада давно, пре рата, како каже мајка, звали чајанке, а још раније посела и прела, последња су шанса за пропале новинаре који се држе за њих у недостатку нечега бољег као давленици за сламке. Оћу да кажем, кад уфурају у станчугу и затекну гладну децу како цвиле: „Хлеба хлеба..“ можете бити сигурни да ће сести за своју писаћу машину и истркељисати ексклузиван извештај са неке, као, журке на којој, наравски, никада нису ни били, запитавши се патетично, на завршетку чланка: „Куда то срља данашња генерација? Јака ствар! Хелп!“

Једноставно, кад год неком изнад двадесет и седам година споменете случајно да одлазите с времена на време на журке, њему се очи истог часа некако зацакле и у њима лепо видите како се пале два екранчића, у којима започиње тв програм с голишавим мачкама. Те се мачке, наравно, јуре по собама с момцима што од одеће носе за ту прилику једино ланчиће са златним кључићима! Чудо једно колико је руља подлегла чарима жур-пропаганде! Све оно што би волели да се догоди њима — приписују вама!

Немојте само да ми се смешкате тако супериорно: боље вам је да признате да сте и ви подлегли тим старим филмчугама и да пред јутро негде око шестака, и сами замишљате да је јурите са клинкама по некој пицама-парту! Нисте ви криви — то је

јаче од вас, а било је јаче и од сиротог Адлеријане, чији случај желим да вам истркељишем са пуно нежности и местимично лепих описа природе.

Прича о томе како се сироти Адлеријана провео на журки

У свом најбољем издању, одем вам ја тако једанпут код Бебике на журку. Пред вилом гомила кола, у предсобљу русвај од бунди! Волим Бебикине журке: ем се проведеш, ем на крају изабереш неки бољи капут од онога у ком си дофурињеле на провод!

Луњајући тако кроз гајбе, најпре налетим на двоје који су се ватали, и направим се као да ме страшно занимају тапети; на часну реч, мени је било више непријатно него њима! У другој гајби један момак чита и пуши лулу. Игра осамљености: фазон триста осамдесет и шест за пецање осетљивијих мачака.

Али, најмаксималнији приказ сачека ме тек у трпезарији. Окружен са осам малолетница које су терале ветар вештачким трепавицама и пребацивале ногу преко ноге, седи ти мој школски психолог — онај што нас сваке недеље по два пута малтретира суманутим тестовима. Мислим да никада у животу није био ближи инфаркту него тада, кад ме је угледао! Не, не, то стварно превазилази заплете Питера Чинија! *Хелл!*

Морам да вам најпре истркељишем како он изгледа. Дакле, прилично је проћелав, али тако вешто набацује косингер на записке да би човек у пола ноћи — и још ако је бунован, у пролазу кроз неки тунел могао лако да помисли да је разбарушен. Носи капуте од твида, панталоне од сиве каше, а пре него што вам одговори на питање „Колико је сати?“ — гледа у вас онако мало искоса, жмиркајући једно пола сата, као да управо разврстава ваш тип у картотеци одбеглих манијака. Нико ме се не јавља на улици нити по ходницима, а свака друга реч му је Фром или Јунг, свака трећа Адлер, за кога сам дуго мислила да је проналазач моје писаће машине, а у ствари — то је био неки доктор за лудак, и то скуп доктор, ако сам добро разумела. Е, па мој школски психолог, којег из малоште зовемо Адлеријана, седи усред оне менаџерије и то без сакоа у џемперишки! Можете ли да замислите једну телевизијску антену одевену у џемпер? Ето, то вам је отприлике такав манекен. Чуо ваљда момак да је модерно носити џемперишке, шта ли, па се маскирао у хипика с пет распоређених коврца на челу и цигаретом у углу усана, мада не пуши, знам засигурно.

— Гле, мала Ана! — рече — Откуд ви овде?

— Дошла сам да позајмим једну књигу из психологије...— одговорих. — А ви?

Био је сравњен са земљом:

— Мислим да ти дугујем објашњење... — рече одводећи ме у купатило.

— Нисам још удата за вас: рано је за брачне сцене...

Тада он дршћућим гласом, онако маскиран и никакав, исприча да је преко неке везе упао у ово друштво, јер му требају подаци за дисертацију „О предбрачном сексуалном понашању младих“. Осврћући се непрестано лево-десно као да се налази у кавезу с тигровима, заклињао ме је да га не провалим, јер онда од скупљања података не би било ништа, а он просто мора видети то својим рођеним очима и то изблиза, како би касније помогао нама младима! Сваких десет минута, каже, долази овамо у купатило и записује оно што чује. Замислите, то ће вероватно бити прва докторска теза написана на клозетској шољи! Историјски раритет! Управо је, каже, разговарао са оним старијим малолетницама о проценту предбрачних сексуалних односа девојака испод осамнаест година. Веома, веома занимљиво!

Рекох му да нећу ни зуцнути јер нисам тастер по природи, наравно, под условом да не уфурам у његову дисертацију, јер после доктора Роберта Манџуке просто не бих могла придонети да се налазим у једној тако досадној књизи с табелама.

И тада то поче! Друштво без речи поседа на ћилим у круг. Бебика стави празну флашу вискија „VAT 69“ у средину круга и заврте је као што се окреће васионски брод. Грлић флаше се из првог цуга заустави на једној платинској малолетници, која сасвим мирно измигољи из своје хаљине. Бебика поново заврте флашу, док је Адлеријана кришом записивао податке на манжетну. Није ни приметио да је грлић уперен у њега. Зажмури од страха, свуче леву ципелу и баци је, а ногу подви под себе јер му је чарапа била поцепана.

Шта да вам причам? За мање од петнаестак минута, бледећи и знојећи се, Адлеријана је остао само у доњем вешу. Није га тела срећа! Потеро га малер, шта ли! Затим оде и кошуља. Цап! Окружен полуодевеним цицама, личио је на праву илустрацију за књигу „Предбрачни сексуални односи малолетница“. Флаша се на крају заврте још једанпут, али ја више нисам могла да поднесем то кинеско мучење и не сачеках крајњи резултат, мада сам унапред знала шта ће се догодити, већ клисних кроз хол, па на врата за послугу. Шта да се ради? Наука тражи своје жртве!

Али, долази време када, према неписаним правилима Жур-понашања, стиже ред и на вас да позовете оне очајнике у свој топли дом.

Одједанпут утврђујете, као да то никад нисте знали, да су све куће у којима сте се до тада гребали лепше од ваше! Није да сам сноб или нешто слично, не дај боже, али не знам шта бих све дала да на једно пет-шест сати ишчезне онај олињали монструм од креденца из кухиње, који бакута не би никоме препустила, ни за сву кишу стилских керефека, јер тврди да у оне „идиотске висеће ормаре не би ставила ни покварену туршију од пре рата!“ Она је, наима, луда за својим креденцом и стално га тапше као фаворита Стеллу на јесењем дербију, демонстрирајући свакоме ко залута у њено кухињско-шпајз-царство што све може стати у један креденац од пре рата, у односу на висеће ултрапас-будалаштине.

Схватите, затим, да су вам теписи (уколико се то уопште може назвати теписима) неутешно излизани и, уопште, где ће стати толики свет коме сте годинама одлазили на журке? Пребројите чаше — има их свега осам. Три су кристалне, преостале с венчања мога маторог и маман. Две су купљене као сувенири и са њих се

кеси ПОЗДРАВ ИЗ ВРЊАЧКУ БАЊУ. Преостале три су сасвим различите: једну је матори дрмнуо у некој словеначкој пивници, а другу нисмо вратили комшијама када су нам је позајмили за славље приређено у част мога рођења. Она последња је, иначе, чаша за прање зуба из КСР (Кола за спавање и ручавање) и, што је најгоре, та три чувена слова, и поред старости, још су читљива. У реду! Кренем у акцију против хотела „Метропол“ и дрмнем још пет чаша, али шта да се ради кад у Београду нема ниједног хотела који почиње са А (на пример, „Анастасија“, „Астареа“ или „Асторија“) па да човек има чаше са сопственим монограмом!

И када све то лепо завршите излажући се кијавици и хапсу, долази на тапет проблем пића. Матори изводи сложену лингвистичку анализу појма „жур“ тврдећи да „јоур“ значи дан, па према томе у обзир долазе само чедна, дневна пића, а да се којим чудом зове „нуит“, то јест ноћ, онда би требало служити нешто озбиљније. Препиремо се тако недељу дана око послужења, газећи крв до колена, освајајући једну по једну ствар. „Зашто деци не послужиш нану, то је здраво за желудац!“ (Мисао моје бакуте забележена у зиму 1969).

Журке су, у ствари, одличан начин да схватите где се налазите и с ким живите! Постаје вам најзад јасно да нисте из „Елла“ већ из Кондине, а ваша рођена гајба вам одједанпут шапуће нешто отприлике као: „Мала, доста фолирања, ја сам обична рупчага средњег сталежа који је одувек био дужан двадесет и трећег у месецу, а очајан пред први! Па сад, како ти допада!“ Онда се једноставно наљутите и кажете себи: „Е, кад је тако, нека ме приме овакву каква јесам и квит! Ако свет мисли да живим у неком апартману, нек се убрише!“

Напнете се из петних жила да ипак некако направите полуфранцуски амбијент. Отерате драге родитеље на неку дужу позоришну представу, а бакуту једној од јетрва, свекрва или заова (никад нисам могла поватати ту њену компликовану генеалогiju), погасите што више оних јадних преосталих сијалица, јер, као што је познато: под дискретним светлом чак и хоклица личи на стил неког Луја (Армстронга). Прекрстите се, уколико верујете у Бога, и почните да отварате врата, кроз која уфуравају све сами блазирани типови, као да их је неко бирао, и одмах почињу да траже ово или оно.

Серија питања због којих бих убијала ближње:

- Имате ли стерео?
- Где је купатило?
- Ја бих мало леда!
- Сладак вам је станчић!
- Могу ли да телефонирам пријатељици у Милано?
- Ана, могу ли да позовем још једно друштво са Брда?
- Краду ли кола у вашем крају?

Добро, и то некако прогутам прекривена, уместо јоргана, својим најдражеснијим осмехом КМТШ-84, који чувам у колекцији под рубриком БРОД ТОНЕ, НАЈПРЕ ЖЕНЕ И ДЕЦА! Почињемо тако да слушамо плоче, од којих чујем само одломке, јер непрестано претрчавам стазу на релацији шпајз — кухиња — соба, благим окретом кроз купатило у којем нека бештија управо пребојава пажљиво ону моју беду од шминке и празних флашица колоњске воде.

Не, на часну реч, ма нисам се задржала ни две секунде кад имам шта и да видим — нека блазирана сенка стоји испред отвореног прозора усред зимнице и, као осамљено, посматра улицу. Ту је улица, наиме, страшно уска: до супротне куће нема ни пет метара. Мислим, стари штос — игра осамљености, као, уватиће се неко и на то бућкало фазон „Зашто сте сами?“

Можете да мислите шта сам осећала сутрадан када сам изашла на улицу и утврдила да је оно блазирано чудовиште прецизним хицима поразбијало о фасаду зграде визави од преко пута двеста комада јаја, купљених од стране моје бакуте у Малом Мокром Лугу по веома повољној цени за наступајући Ускрс. Фасада се сутрадан ујутро жутела апсолутно у свим нијансама, од крова до подрума! Свет је чудећи се газио до колена по љускама од јаја, док је сама кућа личила на надреалистички омлет. Максималан фазон! Дође ми да закукам!

И док сам, мрачна као ноћ, седела бројећи да смирим живце од осам хиљада и обратно, међу свом оном булументом која се најзад смирила и буљила у празно слушајући неку отужну интелектуалну протесну кукњаву са шлагом, врата плакара се изненада отворише уз урнебесан тресак и, на опште запрепашћење, моја бакута уфура усред среде полуфранцуске атмосфере, кашљући и кијајући:

— Колико сам пута говорила да имам алергију на нафталин, а они опет посипају летња одела! Здравно, децо ...апћиха... само се ви лепо забављајте!

Наздравље!

Осетих да пропадам кроз расушени паркет. Бакута никако да се заустави с кијањем.

— Шта радиш ту? — вриснух, спремна на све.

— Знаш добро шта се све прича о тим вашим журевима ... поврати једва дах — па сам, за сваки случај, тела да се нађем при руци!

У реду, некако загладим ситуацију и кренем с представљањем, кад одједаред звоно на вратима! Мама и матори с родитељским смешком типа „Ми смо с Аном другови, немамо онај укочени родитељски однос!“ стоје и цвркућу:

— Вратили смо се нешто раније... — као да то није очигледно.

— Мислите, два и по сата раније — вриснем на рубу нервног слома.

— Хоћеш ли да нас упознаш са својим друштвом? — пита матори, и без икаквог стварног разлога придржава, као лежерно, витка леђа мојих гошћи уз онај чувени израз „Wiencrschule“. Гле, мама? И ви сте се већ вратили?

— Јесам ли вам казала да не мећете нафталин у летње с твари ? — процвили бакута.

Матори дипломатски прелази преко овог инцидента:

— Баш је лепо што смо сви на окупу!

— Нисмо сви! — кажем. Недостаје још ујка Никола, бакутине заове и јетрве, пашенози, девери и кум Божидар, као и она деца с нашег венчања што су мами вукла шлеп од аљине! То боли!

Ту почнем да се зезам до даске, из чистог очајања. Прави хумор под вешалима!

— Има духа! — изјављује матори, а затим одмах наставља. То су, дакле, ти чувени журеви младе генерације! Имате право, децо! Само се ви лепо забављајте и не обраћајте пажњу на нас старије! Ми смо, како да кажем, имали свој живот, и то што се ви вечерас овде овако лепо и онако безбрижно проводите, слободно мислим, и без икаквих изанђалих моралних ограда једног преживелог, да се тако изразим, друштва, ми смо крваво платили. Узмите само, на пример, 1946. Годину! Јесте ли чули за књигу „Како се калио челик“ једну дирљиву књигу, сасвим дирљиву? Мора да ће вам то бити смешно—али ми смо је тада просто гутали, да, гутали, такво је то било време, пуно заноса, мислим, и било је на известан начин срамота рећи девојци: „Волим те!“ или нешто тако! Једноставно срамота! А ви, видим, живите у сасвим другом времену и то је добро, ја то поздрављам ... Наши напори су, дакле, уродили плодом. Разбили смо из темеља ту трулу породичну зграду рину, која је почивала на стакленим ногама лажног морала ... Чекајте, ко ли је то рекао?

У том тренутку бакута наглим покретом руке попали сва светла у кући и стан нам израња из сумрака лажне отмености, го као жица без изолирбанда, без боје, мириса и укуса, тачно онакав какав је већ десет година, испреграђиван и искрпљен, зашивен на сто места, а ипак тако некако наш, то јест мој, да ми сузе пођоше на очи, на часну реч! Сопствено фолирање учини ми се потпуно лажно. Шта имам да кријем од ове блазиране банде? Нисам ништа замерала својим — били су онакви какви јесу, забринуте за своју Анчи која је покушавала да на два сата збрише изван своје улице, своје кухиње, своје излизане мушеме на кухињском столу ...

— А сада — рече бакута — ко оће да проба моје киселе паприке пуњене купусом, нека изволи у кујну! Имамо и одличан пасуљ са шпицевима од ребара ... Остало од ручка!

И, да видите, они блазирани се хладно покупише и шмугнуше кроз врата, док остали свет навали на пасуљ; без везе, њих, рецимо, троје, и то без посебних тањира, на часну реч, кад вам кажем, дабогда се не помакла с овога места!

ГЛАВА XXI

Ана најпре филозофира о животу у двоипособној машини за млевење меса, износи Случај једног физикуса и закључује да је Нову годину најбоље чекати приватно. Она, иначе, жарко чезне да неког зезне!

Кад зрело размислим, имају право они који тврде да је живот, у ствари,

једна велика школа. И јест школа! Нарочито због распореда ћасова, оћу да кажем! Тачно се зна када пристојан свет треба да изведе оно или оно... када се иде на летовање, када на сахране, када у госте или на дочек Нове године!

И тако, стално неког ђавола чекате, надајући се дубоко у себи да ће се та Стара, досадна, излизана и искрзана филмска копија од живота ипак некако изненађујуће завршити. Оће — ђавола! И мада већ сада насигурно знате ко је убица у тој вашој блесавој филмчути, некако вам се ипак не изилази из непроветрене сале, некако вам се не остављају семенке и кикирики, грицкате и грицкате, а могли бисте се заклети у најдражу ствар на свету да сте све те сцене већ негде видели. Ничега новог под капом небеском! Као да су од свих нас направљене исте фаширане Шницле у истој машини за млевење меса! Кеве ми!

Ја летовање не трошим; мислим, није ми артикал, а и шта ће ми море кад се целог живота давим у мору осредњости! Осим тога, уживам у Београду кад је август и када летњи ветар заигра пипиревку са старим новинама. Ако већ нисте знали: постоји само једна ствар ужаснија од Београда лети — то је Београд зими! Изгледа да крв није вода и да сам прихватила бакутин аристократски поглед на свет. Гледајући у августу 1970. шетаче кроз ста. клени прозор градске кафане, она је филозофски закључила да се живот испрофанисао ...

— Погледај, молим те, ко све данас не живи! -казала је. ,

С летовањем је у реду, оћу да кажем: Човек ипак може некако да ескивира летовање ако му се нешто не летује, ако не жели да буде живи пакет услуга „Апех-Manex Intercontinental“, али шта да се ради с Новом годином? Она је неизбежна! Она ће да вас провали, макар се завукли и у последњу мишју рупу.

— Баук Нове године кружи Европом! — казао је прекјуче мој френд Суле на Ади, док смо клопали гибон, то јест гибаницу из плеха, и мажњавали кувану винчугу из термоса. Суле је, иначе, ретко паметна звер, али шта му вреди кад му се не признаје?

— Да знаш, Анчи рекао је — кад зрело размислим, најлепше ми је у животу било у заробљеништву за време рата! Богами! Около жица, а изнутра нигде ни једне женске, све сами френдови! Хоћу да кажем, било ми је много лепше него са оном мојом вештицом, на часну реч. Немци су ме бар пуштали по два сата у шетњу око бараке, а она ни да Чује: куд год се макнем — идем и ја с тобом! Ево сад, оће да је водим негде на Нову годину! Не, не, стварно, кад ти кажем: најлепше ми је било у заробљеништву ...

— Па што се ниси активирао — питам госн Сулета — па да лепо будеш активни заробљеник? Добио би после и пензију, а не овако — имаш четири и по минута радног стажа ...

— Што се нисам активирао? — јада се госн Суле. Мућка, Анчи, мућка, па то ти је! Подмећу ногу на сваком кораку: удесили да се рат заврши на брзака, а кад се само сетим како се књавало у заробљеништву! Моје Циле не да ни да се прилегне после ручка, богами! .

Госн Суле није могао ни да сања колико је сто посто у праву! Јер, заиста: баук Нове године кружи Аустро-бугарском!

Пре подне опаљујем редовно мувић (Ситно мување), а после подне мувинг (велико мување) и изучавам масовно лудило. По радњама — лудница! Сви кукају како немају лове, те како ћемо, те шта ћемо, а овамо оне шљаштеће новогодишње хаљине са хиперцинима иду као да се цабе деле. Отимачина! Све се то нешто домунђава између себе, све се то негде гура, жури, све то вата једно друго као дављеник Сламку за лимунаду! Богами!

Што је најгоре, где год се макнем, натрчим право на оно њихово чувено питање које ме мазне право у дијафрагму: „Где ћеш за Нову годину?“ Ако кажеш да нећеш нигде, они ти на брзака уфурињеле још чувенију реченицу од које ми се коса диже на глави:

— Фино! Свратићемо онда са друштвом око поноћи на пиће!

Не пада им на памет да бих исто тако и ја могла да им мало свратим око поноћи, а не само они мени — и зашто да ми свраћају, шта су ми они: браћа од тетке, шта ли? Јао, што волим ту лежерност на туђи рачун! Као, сви смо, за име Бога, светски људи, па тако, свраћамо лежерно око поноћи, а овамо, кад ти њима уфураш у гајбу, без пет претходних најави телефоном, све те некако ђанишу као да си мало пошандрцала, и непрестано те опкољавају пепељарама, да им којим случајем не би пао пепео на тепих купљен на креду! Али, да видите, одједанпут, уочи. Нове године, то ти све постаје преко ноћи лежерно а овамо, у ствари, крепавају од страха да остану сами, јер мисле да ће се богзна шта догодити без њих. Хауг!

Хоћу да кажем, ако ме ишта избезумљује у животу, то су ти, као, фол, светски лежерни типови који од силне лежерности не стижу просто да плате ни кофијановић код „Три грозда“! Као, то се подразумева само по себи да ћеш ти, Анчи, плунути ту бедну лову! Систем: није ми ни до — среди ти, Анчи, формалности! Мислим, није ми,

на часну реч, због ловуће, баш ме брига, ионако је имам с мене па на уштап, али кад дофурају црни дани па у џепингеру немам ни кинтаћа (чак ни за кофи), а дође време да се сређују формалности, они — ти лежерни типови, мртви-ладни, среде лепо своја пића, а кад им ја, мислећи да су стварно заборавни, одвојим лакат у плексус и кажем: „Па, добро, бре, а шта је са мојим дупљаком?“ — они ме погледају као да сам с Марса пала и само промрмљају: „Их, бре, Анчи, докле ћеш да се гребеш?“ А када поплавам од беса, онда они кажу, као, вадећи се: „Ајде, бре, шта се одмах љутиш, као да не знаш за Шалу — страшно си, бре, осетљива!“

Оћу да кажем: да су нешто на Дивљем западу, не би преживели ни три дана, толико споро потежу пиштољ, то јест буђелар! Богами.

Ево, каква сам ја: ја сам вам таква да увек држим своје цигарилосе на столу, баш некако на средини, баш некако мало удесно од пепељаре. Мислим, кад су цигарилоси већ ту, нек се арче, после ћемо већ нешто да смислимо. И шта се дешава? Наклати вам се тако неки, као, фол, лежеран тип за сто и само троши ли, троши ваше дуване. Све му димови исфуравају на уши. У реду, нек се трује, мислим се као ја — њему допада — али ми онда нестане шибица. Имаш ли једно запаљење? — питам, као, фол, лежерног типа, а он однекуд из најдубљих дубина својих џепова извлачи шибицу, припали ти, па као да је највећа драгоценост — поново у подрумишку. После трећег запаљења, погледа ме право у очи и каже са прекором:

— Па добро, бре, Анчи што не купиш једанпут шибице? Докле ћеш да се гребеш за запаљење?

А што је он докрајчио моје плуте, то ником ништа! Преко тога се лежерно прелази. Пази, богати! шибицоне примећује ...

И сад треба да ми се за Нову годину натрндаче баш такви типови!

Мало Сутра!

А онда, има и других врста лежерно светских типова: позову двеста зверки у моди на дочек Нове године, па отварају сва врата и слично, а пре тога евакуишу сав есцајг тетки на периферију, да га угледни гости не помажњавају, и тада вам лепо кажу да свако од званица треба да уплати по десет комада, на пример. У чему је штос? Ви треба да платите провод што ћете заједно са њима дочекати ту чувену ноћ! Друга ствар — на таквим журкама нико никог под милим богом не познаје, то јест познају се само оних неколико главних који се стално опаљују по раменима и говоре у скраћеницама и шифрама, а пију из илегалних флашијановића, док вама остаје да изигравате чаминг и зверате наоколо. То вам је најтужнији приказ на свету, тај дочек, на часну реч... Лепо видите туце мачака у дугом вечерњем перју, лепо видите како им кеве и бакуте одвајају од уста да сашију та чуда из журнала, како им дотерују фризури и позајмљују индијанске фарбе, систем: Ако ми не можемо, нек нам се барем дете проведе! — и ево, дете је на журки међу потпуно непознатим познатим момцима из вароши, и шта? Дете одједанпут примећује како му је пратилац, онај елегантни момак што годинама одваја

пешака кроз Кнез Михаилову, ишчезао са неком мачком у моди, па их нема, нема, нема и нема из оне замрачене гајбе, и детету се одједанпут чини узалудан читав живот, она, тешком муком искамчена вечерња хаљина, оно перје, дуго очекивана ноћ провода, све, док опаљује чаминг у неком буџаку и жваће сендвиче на које као да се покакио голуб.

А уз то, што је најгоре, дете мора да изиграва светску мачку, да неко не би случајно казао: малограђанка, да јој не би рекли да је провинцијалка и демодирана! Хоћу да кажем, све је као светски, све као лежерно, баш као на филму, а овамо, момак који те довео на дочек не изилази из мрачне коморе док вам срчане преткоморе ударају и, ударају, као покварена пумпа за бицикл! А, у ствари, све је лажњак, само нико не сме то себи да призна, па тако издржавају нечију туђу представу о отменом животу, а сати пролазе ли, пролазе и Нова година само што није стигла! О, како би се само дете мењало за полован дочек оног аутомеханичара и оне кућне помоћнице, што се сада држе за руке у девојачкој собици (два пута два метра), о, како би дете у вечерњем перју збрисало из овог лажњака — филма да има храбрости, да има снаге— али шта ће причати сутра варош? Љубомора је превазиђена, сви смо у улогама хладнокрвних платинских мачки и даса са филма којима није ни до чега сем до туђих рибона!

Заврнули дете! Заврнули сунце мамино! Уфурали га у неку своју филмчугу, па му доделили епизоду, а себи мазнули главну улогу!

Друга ствар: кад год видим тако неко место специјално аранжирано за ватање, мени се одједанпут некако не вата. Мислим, не волим да радим нешто што се од мене очекује, макар ми увалили беџ: Фригос! Пре свега, тако сам васпитана: хоћу да кажем, мој матори је, када сам се родила, хтео већ онда да посече све паркове у вароши од силне љубоморе, да се не бих мазила у њима, а да нешто види ове замрачене гајбе, ударио би га начисто фрас! Трећа ствар: није удобно! Мислим, како да се мазим са неким пред толико непознатог света, и како на ћилиму, међу свим оним пепељарама, и како кад стално неко пролази преко тебе и стаје ти на ногијановић? Мени не допада!

У ствари, све те неправде почињу већ од малих ногу, на часну реч! Узмите само оне пакете које за Нову годину деле по предузећима деци службеника! Хоћу да кажем, тамо где је нека јака фирма, деца подобијају огромне кесе са свим и свачим унутра, а тамо где је тањеж деци дају по пет карамела и књигицу о Црвенкапи купљену на распродаји! Па тако некако испада да је Нова година свима иста, а да су само деца различита. Богами. Нарочито ја, пошто ми матори није никада упражњавао шљакање у колективу (чисти индивидуалац!), само сам зијала у другу децу како носе по улицама пакетијановиће. Старој Анчи труба! Могу вам рећи да сам ту и замрзела дочеке Нових година, на часну реч! Кад зрело размислим, збуњивана сам још од малих ногу: пола живота су ме учили да је пас најбољи Човеков пријатељ, а другу половину сам морала да набубам да је највећи пријатељ Човеку — књига! Е, па сад, ко је највећи пријатељ, питамо се ми? Нека се то већ једном рашчисти!

Ја лично мислим да је искрен пријатељ онај који ти прљаве ствари, уместо иза леђа, каже у лице!

А што се тиче љубави, то је најкомичније пред Нову годину, мислим. Нико, наиме, не сме да се поцевеља са својом мачком; јер, ако је случајно изгуби —кога ће да шлепује на дочек?

Кад смо већ код мачака, дозволите да изведем и једну омању литерарну кристијанију и исфурам на тренутак из теме. шта је било? Неки моји френдови, чисти манијаци, уплатили дочек Нове године на некој блесавој планинчуги још пролетос. Као, што је сигурно — сигурно је! Као, не могу да се честито укокају у свом рођеном граду! Као, Нова година ће најпре стићи до њих, а тек онда до нас, доле у долини. Којешта! И шта се дешава? Замолили неког Ацу Кеца да им чува станчугу док су они одсутни, пошто је Човек самац. И шта! Кроз кругове блиске „Три грозда“ процури непроверена вест да је Аца Кец постао швалер. Понаша се сумњиво.

— С ким то тамо спаваш? — пита друштво Ацу Кеца, на пример, а он пун себе одговара да спава „са једном мачком“!

И сад замислите, невероватна ствар; Аца Кец кога су келнери толико пута превртали заједно са столицом и постављали наопачке на сто у време фајронта, устаје сам из друштва негде око десетке, а када се сви шлогирају од запрепашћења па га питају је ли болестан, он мирно каже:

— Нисам. Чека ме једна мачка!

Сутрадан се појављује сав изгребен и изуједан. Седи и смешка се тајанствено, онако швалерски. „Три грозда“ захватила блага паника! Ако је Аца Кец, онакав какав је, успео да дође до женске, онда је улом погледу стварно наступила инфлација. Смак света!

— Не можете ни да замислите каква је мачка! — хвали се Аца Кец својим шлогерима за столом. — То је невероватно осећање, када се пробудиш, а она поред тебе на јастуку и гледате тако некако ...

— Је л' у спаваћици? — питају месечари.

— Каквој спаваћици? — . чуди се Аца Кец.

— Без ичега на себи?

— Па, наравно! Без ичега! Онако, мислим .

Што је нај смешније, испоставило се да Аца Кец није ништа лагао. У питању је заиста била мачка — али права! Провалили су га кад јој је куповао сардине и белу цигерицу.

Пошто га мрзи да троши струју, дрва и угаљ, Аца Кец, иначе, пред Нову годину обавезно одлази малчице у болницу, као, фол, на испитивање. Има најмање двеста хиљада смртоносних болести и френдове лекаре који му резервишу кревет. Тамо му лепо. Има с ким да поприча, клопа — потпуно бесплатна, а има Човек и на чему „да

напари очи“, каже, „болничарке су им максималне!“ што је најважније, није досадно на Нову годину; сваки пут нам дође један прави глумац, па изиграва Деда Мраза.

Ако Човек дода петака, дозвољава да му се запали брада од вате; максималан провод! Ту су и добротворна друштва која деле пакете; а пошто они шећераши. не клопају слатко, све стављају на мој кревет ...

Е, па пошто је прошлу Нову годину дочекао на уролошком одељењу, Аца Кеџ поче да пакује своје ствари и да брише кући. Каже му неки буџа који је лежао до њега у соби:

— Ацо — каже — ако те питају за мене, кажи да ћу лежати још два месеца, јер имам цирозу јетре, дистонију неуровегетативу, гастритис хроника гравис, а и са седиментацијом ми нешто није у реду... Притисак ми је двеста кроз сто десет, имам апоплексију; поремећај кардио-васкуларног система, хемоглобин ми је свега педесет, а још болујем, изгледа, и од неуротичне хипертензије И. Јеси ли запамтио?“ .

—Ја ти то, брате, никако не могу попамтити ...казао је њему Аца Кеџ. — Ако ме буду питали како си, ја ћу казати да си ти, брате, умро!

Али, у ствари, од свега на свету највише ме нервирају снобови који, као, презиру масовна новогодишња весеља и пола године унапред причају како ће тридесет и првог лећи да спавају „нормално, око једанаест!“ Људи моји, да их само видите како се упаниче тридесет и првог после подне! Обрћу телефоне као луди и само питају: >>А где ви чекате Нову годину?“

Најбоље пролазе они музички гребатори! Размиле се свуда по вароши и само профуравају кроз кафане. Пошто их нема довољно за свирку, увале свом излапелом деди гитару у руке, наместе му прсте како треба, горе на жицама, и викну: „Држ де, матор!“ Видела сам једног лапонца у троли, држи сиромас прсте на Де, онако како су му их унуци наместили код куће, па не сме да испусти позицију све до кафане у којој свира. Боји се — заборавиће!

Пошто знам да си ноћас, пред Нову годину, сам, драги мој читаоче и драга моја читалице, поклањам ти једну истиниту новогодишњу причу и стављам ти је под јелку, док ти у кухињи сечеш прасеће печење.

Прича о томе како је један шљакаторе дочекао Нову годину и те фазоне

Звали су га физикалац и физикус, звали су га мануелац и шљакаторе, а био је, у ствари, декоратер у телевизијском студију, такозвани сценац што уноси и износи кулисе.

Пред Нову годину и словима (Срећну нову годину) био је тужнији од оног клинца што је плакао на Ади Циганлији изнад реке Саве, па га питали зашто плаче, а он им казао, он им казо, бог те мазо, да му хлеб пао у воду.

—Је л' са пекмезом? — питали га људи.

—Није ...

—Је л' са путером?

—Није ...

—А је л' са машћу и паприком?

—Није ни са машћу и паприком!

—Са џемом?

—Није ни са џемом...

—Па са чим Онда?

—Са сестром.. .

Ето, тако тужан, мислим.

Тип о коме ћу да вам причам, дакле, радио је на телевизији, уносио износио сумраке и заласке сунца и полумесеца, намештао балдахине, прикуцавао хоризонте за зид, верао се по планинама од картона, меблирао намјештај по собама Луја Четрнаестог, постављао стилске комодe и чираке, простирао тепихе по америчким румовима, вешао завесе по зимским дворцима, а сам становао као самац код неке гђе Лепосаве у Мишарској, а она ни да Чује за тамо неку Нову годину! Баш њу брига за дочек.

Живео тако шљакаторе, мануелац, физикалац или физикус, од данас да прекосутра испуњен благим филозофским миром. Кад му кажу шта да намести — он намести. Кад му кажу да руши, он руши. А у студију се стално мењале фаце. Таман склони у магацин лабудово језерце, дође време да се намешта метеоролошки извештај. Склони њега, кад ево ти пољана на Ватерлоу, а за њом дневна соба поноћних љубавника и округли сто на тему „Дезалијенизација као комплементарни фактор феноменолошке субјективности инфраструктуралних, социолошки неартикулисаних модус вивендија регионалног паралелизма“. И док кажеш бритва, док мазнеш пивчугу, склањај округли сто на тему „Дезалијенизација као комплементарни фактор феноменолошке субјективности инфраструктуралних, социолошки неартикулисаних модус вивендија регионалног паралелизма“, а уноси, баћо, „Лаку ноћ, драга децо!“ Од „Дезалијенизације као комплементарног фактора феноменолошке субјективности инфраструктуралних, социолошки неартикулисаних модус вивендија регионалног паралелизма“ ни трага ни гласа! Била па није.

Седео наш физикалац или мануелац на мердевинама, мажњавао пивчугу и гледао шта се около дешава. Једни одлазили, други долазили, а он стално намешта столице. Највише му се био попео на главу онај тв-коментатор што вас стално гледа као да има нешто да каже, а овамо труба. Е, њега никако није могао да смисли, што јес, јес!

Ништа, бре, да разуме шта овај прича, све нешто Шатро-пера-мика-лаза, све нешто ландара пишоре, све нешто си миле буба јеж, те ово те оно, а старој гђи Лепосави из Мишарске сваког првог треба плунути на длан пола плате, као наруквицу за гајбу и књавање. Пита га, на пример, лепо Човек је ли ово бело или црно, а он ти њему, баћо, ни пет ни шест, него:

— Ја не бих тако поставио питање...

Шта има ти, бре, да постављаш питање кад га теби уваљују, ђубре једно, шта има ти да га! шта има ти да га: ја не бих овако поставио... Него како би га поставио, положај једна белосветска?

—Ја бих се, пре свега, запитао да ли смо у овом тренутку, имајући у виду сву његову објективну сложеност, даље или ближе белом у односу на субјективно полазиште са црног? И мој одговор би гласио: да, ми смо неоспорно ближи, ако као индекс узмемо сто ...

Шта има ти да узимаш индекс, уштво једна, кад те Човек лепо пита је ли ово бело или црно, мамлазу један!

Седео тако шљакаторе са својим пивом на мердевинама, износио кишу а уносио ветар на пустом пољу, и лицитарско срце госн Фране Лотке Калинског, а онај коментатор кења ли, кења. Почетком децембра, поче да уноси јелке у студио. Десетог, онај кењатор већ је снимао своју новогодишњу емисију, да би могао збрисати у Кортину д'Ампецо. На питање „Каква ће бити нова го. дина?“ он одговори да не би тако поставио питање, па га постави овако:

— Хоће ли нова година испунити наша очекивања или неће, то зависи од читавог низа фактора, дивергентних кретања и наше дилеме: да ли смо ближе или даље у овом сложенем тренутку испуњењу наших очекивања? И мој од. говор био би: ако као индекс узмемо сто — да, ми смо ближе испуњењу тих очекивања!

Двадесет и петог, почеше да уносе прошлогодишње извештаје како је свет дочекао нову, а испратио Стару. Као, фол, фришка роба, као, фол, они на лицином месту, као, фол, Римљани избацују стари намештај кроз прозор, а у Москви се купају, пробију секиром лед па бућ у воду, као, фол, у Рију за то време душу да испустиш од врућине — карневал па сви играју боси босанову, као, фол, у Минхену пивчуга из кригли од пет литара, бог те мазо, а у Амстердаму шиља и Мики велики ко кућа од картона, док, разуме се, у Лондону Енглези хладни ко лед, само фурају ли, фурају у црним шеширима и са ташнама у руци, а репортер стоји ли, стоји наспред улице и извештава ли, извештава, као, фол, у Паризу ником ништа — Нова година им није артикал, не троше је, него више Четрнаести јули, а у Јордану прекинули ватру, док

наш дописник из Њу Јорка јавља како у Њу Јорку и на Нову годину експлоатишу, а он се, као, фол, згража, а путује ли, путује, па после каже: „што сам се провео у Њу Јорку!“ — а овамо, као, фол, осуђује и у истом писму моли да још малчице остане док му деца не посвршавају тамошње школе, а у Шведској — зна се, Стокхолм је радосно дочекао нову годину, јавља нам наш специјални дописник већ петнаестог децембра и шаље веома занимљив материјал о породици Јохансен која се зноји у сауни, а после трља снегом, док су у Бриселу умесили циновску тарту од седам метара са две хиљаде осамсто педесет јаја и, што је нарочито занимљиво, триста кила ораја, а у далекој Норвешкој десетине хиљаде становника Осла исфурало на снежне падине изван града, док се у амстердамском зоолошком врту ослонио мали слон, што је права реткост у кавезу, а у Амандухи наш репортер, по цену највећих опасности, по желео срећну нову годину Амд-Сен-Беј-Чупу лично, речима: алманухбејтутунса-палхалухадааманиманан, на шта је Амд-Сен-Беј-Чуп одговорио: ихналахибанхуманхиалихлаихала што значи да му је страшно драго што има част да упозна представника наше далеке земље о којој је много слушао и узвратио гледаоцима такође срећну нову годину речима: алхулиименебухлиИаалалуминхалулаилала, на шта је репортер, који је по цену животне опасности провео преко две недеље у ер-кондишну хотела „Хилтон“ у главном граду Амандудухе, Амандухи, казао: *И ја вама, исто!*

После изнесоше тв-кењаторов сто са микрофоном, а унесоше „Лаку ноћ, драга децо!“ Е, ту се физикус намучио ко убоги ђаво, сценографија је била тешка око два вагона живе ваге, све неке као снежне куле од вате „цик-цак“, све неке јелке чије иглице падају за врат, а прича никаква; трубијановић --- као Деда Мраз нашао сирото дете без иког свог па му организовао шоу, и оно се провело боље од оне богате злочесте деце, па онда изнеси Деда Мраза, а уноси типичну југословенску породицу, као, фол, и они славе Нову годину, онако никакви, типични, кад у поноћ куц-куц! — имају кога и да виде: дошао им симфонијски џез-оркестар са најновијим тачкама у госте, онако, мислим, из чиста мира, спонтано као абортус, а ту нам је и наш популарни онај Какосе звао, па се они типични испроводише боље него њихов шеф, кога су унели кад изнесоше типичне.

А типични шеф, као, фол, отпутовао са женом и таштом бог те пита, а дошао му теча Мита из провинције, а он му, кад је видео у чему је фазон, казао: „Само ти, теча Мито, који си баш стигао из провинције, седи лепо у салун и одмарај се ко човек, а ми одосмо у *Цорнс дипломатиц* да је дочекамо! Ту ти је фригидаире, па клопај мајонеза колико те воља, тамо је купатило; из леве славине цури хладно, из десне тече вруће, а из средње мед и млеко; само ти, теча Мито, седи лепо и одмарај се ко Човек, кад овде притиснеш, упали се телевизор и то у бојицама“. — „Колико кошта?“ — пита теча Мита из провинције, а у рукама му типично. провинцијско прасе на ражњу, обавезно балонче са вином, шунка, кобасице, печено пиле, крвавице, шваргле и колачи са јабукама, као, он из про винције, па, као, фол, заноси кад говори на провинцијски, а типични шеф оне типичне фамилије што се боље испроводила од њега, иако је типична, каже да телевизор у бојицама кошта милион и по, а теча Мита му онда каже да би им он за ту ловуцу фарбао лично свако вече стари црно-бели екран: како ко хода, он би за њим са четкицом и воденим бојицама! — кад је толика лова у питању, те тако они отфуринђеле на свој провод, а теча Мита из провинције остане у салуну и почне да мезети и гледа ТВ.

Кад тамо, њему се, као, фол, приспавало, а из телевизора исфуравају балерине и неке мушкарчине у розе трико. има па све око њега, кад тамо: баш њему сви певају, па га водају по сценографији лево, десно, а он се чуди па њима смешно, да пукну од смеја! У ствари, као, фол, не зна се јели то теча као сањао зато што је из провинције и још путовао убрзаним, или је стварно? То је питање! У ствари, питање је је ли то све кобајаги или баш онако, а кад се и то заврши, глумци се разиђоше, а нова година, богами, већ код Сежане, прегледају јој пртљаг, да не прошверцује коју лутку или џемперишку.

И ту ти наш физикус, мануелац ил шљакаторе пита Шефа од сценографије, је л' готово, а овај. каже: „Готово и ово срање, хајд куд који, мили моји, срећна вам нова!“ — па се сви разиђу, а шљакаторе свуче комбинезон и, онако мртав уморан, куд који, мили моји, па на улицу. У Мишарску му се не иде, шта ће тамо? Зна се: гајба ладна, а светло не сме да пали, не да газдарица, да се троши струја. Телевизора му наврх главе, френдови се разишли, свако својој кући, свако се поновио, чак и онај блесави Кепа што је највише лајао набацио нове њупавце, преко Социјалног: каже, сад ћу и ја напредовати у животу, каже, могу и ја да држим сада језик за зубима, а не као до јуче, нигде њупавца ни од корова! Чак и он.

Луња тако наш ил шљакаторе улицама, база ли, база, кад види — нека мачка из унутрашњости, исто сама! Да је пардонирам? — помисли, па је пардонира, једно два-три пута, и држ тамо, држ вамо, оћемо ли заједно на дочек? Па где ћемо? Код мене. А где радите? На телевизији. Може, каже мачка из унутрашњости, само не знам шта ћете после мислити о мени? После Чега? — пита ил шљакаторе. Па после оних ствари, будало! — каже она. — Где је та гајба?

Тако ти шљакаторе: шта ће, куд ће, уведе илегално мачку у студио кроз споредни улаз за декор, а тамо на средини — апартман, срећом, нису га склањали после снимања, него остао онако да стоји.

„Јао, што имате феноменалну станчугу!“ — каже мачка из унутрашњост и разгледа телевизор у бо-ји, каучеве, бар и регале „Јао, што је дивно код вас,“ каже она и разгледа сто, а на столу јелка са куглама, печено прасе, шампањац и остала чуда. Пође лево, кад тамо купатило. Из леве славине тече чисто фолирање, из десне цури — кобајаги! Лажњак прасе, оћу да кажем. Она ти онда за шампањац —шампањац, у ствари, чај, само је флаша права. Она ти за торту торта од гипса! Све каширано, све лажњак, само њих двоје су прави, те ти она: дај шта даш, па ти се ту изваташе на мртво име и презиме, нису ни чекали нову годину која је у том тренутку била између Винковаца и Врпоља. Преседала. После ти се они покрију завесом, па буји баји све до сутра по подне.

У шестака по подне пробуди ти се најпре мачка из унутрашњости; неко јој, то јест, прича одмах поврх главе. Ко је шта је? А оно тв-кењатор, већ на радном месту, већ за својим столом — испред њега артије, таблица са именом и презименом и микрофоном, а манжетне од кошуљијановића вире му пола метра из рукава, све се шљаште.

„Драги гледаоци, каже, примили смо необично велик број извјештаја о свечаном испраћају и још свечанијем дочеку нове, наступајуће године ...“

И таман да каже: „Режија, молим филм!“ — кад у кадар, ни пет ни шест, улази мачка из унутрашњости огрнута само завесом и то провидном. Боса, на часну реч!

— Извините, молим вас — рече она — где је овде... оно ... оно... извесно место?

— Ја не бих тако поставио питање — поче коментатор. — По мени, много је значајније да ли се ми у овом тренутку налазимо ближе или даље од извесног места...

А онда нагло пустише:

МЕЊАМО ТРАКУ — И ЦИЦА МИЦА, ГОТОВА ПРИЦА!

А сад да видите како се наша луда фамилија максимално проводи за Нову годину. И ми тада, хоћеш-нећеш, немо општој психози па седнемо за обавезну ћурку, која је заменила, колико до јуче, обавезно прасе.

Наклопимо се, дакле, на њу као рибе паране, а после прелазимо на „ружицу“, чак и бакута, која не пије ништа друго сем свога обавезног нитроглицерина кад је увати срце. За ту изузетно свечану прилику, она је из закључаног сандука извукла и сребрни есцајг, малчице као позеленео, да се не спомиње чипкани столњак од батиста с дванаест салвета, које су заједничким снагама изјели наизменично драги гости и мољци и који она чува у случају своје сахране. Не да је у њега умотамо, већ да га уваљамо у комисиону, уколико у том тренутку не будемо при лови, а нећемо бити, то је сигурно.

И тако, седимо и чекамо Нову годину, као и толики милиони програмираних мамлаза.

Узбуђени смо као нико, јер све нешто мислимо да ће нам се догодити феноменалне ствари, да ћемо, као, испливати, да ћемо најзад имати нове џемпере и цигарете у свакој фиоци, да ће матори постати познат и ван оквира „Три грозда“, кад — дванаест сати, а Нове године нема.

Труба!

Дванаест и двадесет — нокат!

Пола један — е, ту се већ као мало забринем. Нешто се, значи, дешава?

Обрнем два-три телефона: наравно, нема никог код куће.

Два сата — бакута већ пева „На Ускрс сам се родила ...“ Било како било, Нове године нема, па нема! Ескивира нас, значи, у томе је штос!

Уосталом, у мојој отаџбини све касни: авиони, железнице, позоришне представе, јесен, кише, парадајз, трамваји, пензије, све — сем оног типа који наплаћује кирије. Е, он је стварно тачан! Што јес, јес, нећу да грешим душу. Што се тиче Нове године, ако већ желите да знате моје мишљење, могу да вам кажем да ме увек запањи чињеница да она ипак некако успе да стигне и до нас! Мислим, када би долазак Нове године зависио искључиво од нашег смисла за организацију, оћу да кажем, она би свакако стигла тек негде у марту, раније не! Овако, ипак некако дофура. Али, кад човек мало боље размисли, можда је Нова година коју чекамо, у ствари, Нова 1963?! Не верујем да код нас уопште нешто може стићи на време, сем оног дасе с рачунима и сем грипа, наравно!

Најзад, обрнем информације и запитам зашто Нова година не долази у нашу кућу, а један милозвучни гласић ми одговори да је данас тридесети децембар, а да Нова година ретко кад стигне пре тридесет и првог, који је, наиме и тек *сутра*! Мада се, рече још тај гласић, свашта дешава! У сваком случају, гласић још није добио никакве информације о било каквој измени!

Е, ту смо се напречац шлогирали!

Матори побркао датуме! То само на њега личи!

Мислите да се збунио или да је трепнуо?

— Ничему се не чудим — казао је наша фамилија је одувек ишла испред свог времена! А и сама је много боља други дан, зар није?

Ту се поваљамо од смеха, који је то шмекер! А матори врисну: „Пар-непар!“ и поче да прича шта му се догодило једне године кад је живео сам и када још нисам била на списку станара у ходнику.

Прича о томе како је Анин матори дочекао срећну нову 1951. годину

— Исти случај — почне он причу — чекам ја Нову годину: дванаест сати — нема је! Дванаест и пет — она не долази. Пола два — још ништа. Тридесет и други децембар, тридесет и трећи, тридесет и четврти, тридесет и пети... Најзад, тридесет и седмог децембра, неко звони на моја врата. Ко је — Нова година! У свиленим чарапама, лаковане ципелице у руци, крејон око очију размазан, конфете у коси, схватате, све као што треба, и још увек букет каранфила. „Извините, јесте ли ви онај господин који ме увек онако некако посматра кад се сретнемо на Кнез Михајловој улици, или сам можда погрешила?“ — каже ми Нова година, а ја одговарам да сам то ја и да је увек онако некако посматрам кад се сусретнемо на Кнез Михајловој улици. Она улази, схватате, она леже у моју стару фотељу, тачно преко пута стола за којим куцкајући по машини покушавам да се извадим из чабра, тачно тридесет и седмог децембра, и пре него што заспи, каже ми да се дивно провела с тамо неким друштвом, али да сам јој

недостајао у огромним количинама и да није могла да почне ништа озбиљно без мене и да је најзад стигла, јер се распитала где станујем, да је стигла тридесет и седмог децембра и да ће тамо у углу бити мали шпорет с три рингле (једна за кофијановић), а тамо корпа за бебу, и да се неће више смести да пуши како коме падне на памет, већ да ће се редовно празнити пепељаре и редовно њој давати лова за пијацу и, уопште; редовно све, а знате ли како се звала та Нова година? — пита нас матори, а моја маман црвени и бледи и, као, стиди се, а зна да је о њој реч, али неће да призна, него само каже:

— Баш си нашао да сад причаш пред дететом о томе!

Који је то шмекер! Моја мамин, мислим.

И тако, сутрадан увече и опет за онај сто у нешто измењеном саставу: Стигли су нам, наине, и драги гости! Овај пат, у питању је прасе. Ни криво ни дужно, оно је ошурено обријано до главе, то јест до коже, а када је све признало — на крају је испечено!

Да би читава ствар испала што веселије, увалили су му и јабуку у уста, а фефероне у уши. Запаљене су и вештачке свеће на пластичној јелци, посутој лажним снегом и ињем из тубе са спрејом. Не зна се шта је лажније и пластичније — јелка или гости за столом? О расположењу да и не говоримо!

И шта онда?

Отвара се телевизор. Гледамо како се проводимо на Нову годину. Максимално! Егзалтирани спикер описује сликовито новогодишње расположење. Већ сам излудела од оне исте истицијате реченице коју чујем сваког тридесет и првог:

„Главни град Југославије, Београд, дочекао је Нову годину у свечаном расположењу. На свечано окићене улице слила се одушевљена река Београђана... Али, било их је и који су морали да раде! То су радници београдске топлане ...“

Ту се увек, као, појављује радник београдске топлане и истркељише право у камеру како, ето, он и ове ноћи мора да ради док се други проводе. Затим оригинални репортер глуvari по породицишту и, као, ставља бео повез преко лица ради веће напетости. Онда закмечи једна беба: она је баш као дофурала на свет у дванаест сати, а очигледно се види да дете већ иде у школу, само је костимирано у бибирона.

„Кад ћеш, бре, да ме одвежеш, кево?“ — каже лажни бибирон својој мајци, али репортер нас већ обавештава да је срећном новорођенчету Београдска банка поклонила штедну књижицу са 1.000 нових динара.

А онеме несрећном саобраћајцу што ради на раскрсници код Лондона градоначелник Београда сваке Нове године улажује точно у поноћ телевизор. Пошто се човек не мења, мислим, то му је стална радна раскрсница већ годинама — има код куће већ дванаест телевизора; срамота га да одбије. Оћу да кажем, он већ држи телевизор и у предсобљу, да не говоримо о извесним местима, али шта ће — мора да

прими, то му дође као неки традиционални догађај! Ове године прима тринаести телевизор, па је потпуно оседео од муке, на часну реч! А нема још ни радио!

Затим Видимо неке Јоване у хотелу Југославија“ како, као, играју са својим супругама, већ солидно посвађани, а у ствари непрестано се гурају у кадар да их виде комшије на телевизору. Онда се појави дежурни градски инспектор (обавезно с брковима) и обавести нас да није било значајнијих инцидената у току новогодишње ноћи, сем у неким кафанама по периферији, где келнери носе до поноћи у рукама црева у сафту, а после поноћи — своја сопствена црева, хоћу да кажем! Онда исти репортер посети дежурну екипу за борбу против елементарних непогода и лепо видимо да су сви уокани као сам враг, мислим— до даске и обратно, а онда пронађе неког несрећног чистача, па се, као, интересује и за његово здравље, као, баш га то занима, како је чистач и како живи и све, и колико му је плата, и како му изгледа стан, скромно али чисто, па онда камера слика прасе на столу и срећну фамилију око прасета, а када се пренос заврши, сценограф из телевизије опет однесе оно прасе из чистачеве куће; онда се све то заврши, сад знамо како смо се провели на Нову годину, а сутра ћемо, на питање где смо је чекали, одговорити да смо чекали приватно, а они који питају казаће: — Најбоље је приватно!

— Стварно, где сте чекали Нову годину?

— Приватно.

— Најбоље је приватно!

Ето реченице која ме начисто излуђује, ако већ хоћете да знате шта ме највише излуђује у овом животу у двоипособној комфорној машини за млевење меса!

ГЛАВА XXII

После бескрајног масирања о свему и свачему, аутор ове хронике, писане искључиво за забаву читаоца, одлучује да снажним драматуришким захватом гурне сироту, увелу радњу књиге напред, па због тога шаље Ану да брани Београд.

С

ваке године у јануару, наша школа, наоружана до зуба одлази да осваја

град Београд, који бране Немци (и то само западни, јер с источним нисмо ратовали!), а у томе им помажу сарадници окупатора у огромним количинама.

Читав тај провод смислио је наш професор предвојничке обуке, страшан неки тип, толико страшан, мислим, да су га исфурали из регуларне војске због урођене свирепости. У ствари, касније смо га некако провалили и дознали да никако није могао да положи испит за капетана, па су га морали пензионисати тако рећи у најбољим годинама, на срећу наше школе, која га је узела под своје, као професора војних вештина.

Питате се сигурно како се понашао према нама? Лепо. Чим уфура у разред, врисне једно *Мирноooooooooo!* — тако да, кад поскачемо онако избезумљени са својих места, слеђујемо истог часа по две љупке маснице на коленима, јер, наравно, у деведесет и девет одсто случајева опалимо у горњу даску од клупе. Који је то провод!

Е па, наш војни геније (чисти Наполеон) одлучио ваљда да га под сваку цену примете у Генералштабу или тако негде па је позвао једно туце официра да посматрају вежбу наше школе; као како, ослобађамо свој родни град. Тога дана добисмо и праве пушке са по двадесет ћорака, отменије речено — маневарских метака. Веома занимљиво, а, шта кажете? Обукли нас дакле, у униформе, а на ноге нам натакарили војне гиларке, које сам једва успевала да одлепим од родне груде, толико су, мислим; биле тешке. Како је мој разред био апсолутно најгори у целој школи, сурови Суворов је одлучио да ми, као, изигравамо Немце. Максималан фазон, нема шта! Који је само он шмекер: као, ако и изгинемо у одбрани Београда, нека бар изгине најгори део човечанства! А они остали штребери, они ће бити, као, партизани — ослободиоци шта ли? Знате ли када би овај град био ослобођен да су га нешто ослобађале оне татине и мамине мазе? Никада! Или, боље речено — мало сутра! Па, човече, они би једноставно одустали од свега, човече, и предали партију, ако им на положају не би редовно био служен чај с препеченим хлебом и путером. Човече божји, па они се, на часну реч, не би усудили да претрче ни једну једину улицу на свету с митраљезом у рукама, све док се не упали зелено светло на семафору. Што се тиче освајања железничке станице,

ђавола би икада била освојена с њихове стране, ако претходно не би купили перонске карте! Схватате ли сад какви су то штребери? Хелп!

Кренусмо у рану зору по цичој зими, солидно наоружани трофејним- пушкама ка излазу из родног нам града да заузмемо положаје, с којих ће нас, према сценарију нашег Ајзенхауера, тачно у десетку пре подне отерати лажни партизани.

— Тамо сте до десет часова, нула, нула! Јасно? — заврши своју говораницу наш маршал Петен. — Отварате ватру са положаја, а затим, на знак зелене ракете, почињете са повлачењем према коти 247, где вас заробљавају припадници Црвене армије и регуларних снага нове Југославије ...

— Колико после остајемо у Сибиру? — упитах онако, без везе, Кутузова. — Прекосутра имам заказану једну Журку, па не знам оћу ли стићи да се вратим?

— Мирнооооооо!!! дрекну наш приватни генерал Патон. — Не говори из строја! Ово је ратни задатак. Напред, ма.а.а.а.а.а.рш!

Тако је то с њима, генералима: када год их човек притера у теснац каквим питањем, одма вичу „Мирно!“ и „Не говори се из строја!“

Добро, кренем „напред, марш!“ по величанствени пораз, планиран већ унапред у глави нашег неуспелог војводе Мишића.

Заузели смо, дакле, положај тачно изнад Авалског друма, на врху једног брежуљка. Што се тиче наше позиције, била је максимална, ако човек већ жели да контролише цесту. Мислим, морали бисте да будете тоталан кретен па да не растерате камичцима осредњу дивизију, хоћу да кажем, тако је то био добар положај, с моје тачке гледишта. И када смо стигли горе и легли на онај снег, ко је имао шта да припали --- запалио је. Другима је остало једино да се гребу по систему „Дај један дим!“ Уперили смо пушке, пушкомитраље и остале реквизите према путу и наклатали се да чекамо шта ће да испадне од целе операције. Испоставило се, наиме, да је друштво намажњавало сву силу муниције: нешто око два сандука, у општој магацинској гужви. Они остали штребери, мислим, месечари из наше школе, остали су, наравски, кратких рукава. Да знате, нису брате ни за шта! Оћу да кажем, они не би били у стању да здипе ни „жваку“ у самопослузи код Цветног трга, а камоли нешто озбиљније! Што се тиче наоружања, били смо, богами, солидно наоружани, до зуба, што јес, јес!

Зијамо тако доле на пут испод нас: једно време наступи потпуна тишина. Онда наш Александар Македонски од професора профура у отвореном војном ципу пуном официра. Чули смо како успут извикује команде партизанима — лажњацима, скривеним у шуми!

— Пета чета, заузми положај! Осми батаљон --- заокружи противника!

Фазони! Нормално, допада се Човеку да ратује, кад унапред зна да је добио битку! Е, у том сценарију ме нећете гледати, да знате!

На нас су, изгледа, били сасвим заборавили. Оставили нас да се смрзавамо на оној цичој зими; ионако ћемо бити после стрељани за ратне злочине, Шта ли? Важно је да смо ми Немци, а он ће да мазне унапређење и да га још тапшу по рамену. Опа!

„Е, .нећеш бато!“ — мислим у себи, сећајући се свог маторог кад гура врата од стана у тренутку док наплаћивач кирије држи углављену ногу.

Сад пазите који сам ја шмекер! Предложим друштву да направимо гомилу грудви и то потпуно ледених, ако познајете ту врсту приручног средства за макљажу које је било омиљено још у средњем леденом добу? Биле су сасвим од леда, те грудве, мислим, и с још по једном каменчугом изнутра. Солидна ствар, кеве ми!

За сваки случај, оћу да кажем, ако баш нестане праве муниције. Кад већ изигравамо Немце на најважнијој коти целе операције, онда бар да изгинемо сви до последњег! И баш када је трихиљадита грудва била направљена, видесмо како одоздо излети једна црвена ракетла, а они месечари измилише из шуме, па право узбрдо на нас! Пред њима, с револвером у руци, потенцијални капетан — лично!

Навукох на лице најледенији израз Ериха фон Штрохајма из филма „Велика илузија“ и навалих да спречавам ослобођење Београда. Кеве ми, бранила сам га из све снаге, без везе!

Сачекали смо, дакле, да нам се месечари приближе на свега пет метара, а онда осусмо ћорцима, који, богами, нису били нимало безазлени, јер могу да вас укокају ко ништа, ако приђете исувише близу. Ако не верујете, покушајте и сами. Замолите неког да вам опали ћорак с даљине од три метара и бићете укокани док кажете —бритва! Мртви мртвицијати, мислим, као Рамзес III или неко њему сличан.

Јао, мила моја мајко, да сте их само видели на оном брду! Када је *то* почело да брише једно преко другог, заједно са генералом Монтгомеријем, нашим покусним школским стратегом! Гостујући официри, који су читав спектакл посматрали из ципа, поваљаше се од смеха: све су им сузе шибале на очи! Кеве ми! А месечари, који су до тада сматрали да су нерањиви, почеше да вичу: „Па, ми смо партизани! Професор је казао да се повлачите, пријавићемо вас, на часну реч!“

Кренуше онда још једанпут и поново испадосе чабар! Дочекали смо их сложно плотунима тако да су се одваљали све до подножја брега. И тако четири пута за редом. После једно пет напада, наш генерал фон Паулус опали зелену ракету: као, то је знак да бришемо и фурамо на робију. Али, видите, свеједно што смо били кобајаги Немци, некако нам се није повлачило. Без везе! А град, као што је познато, може бити освојен само преко нас мртвих. И тако када су месечари сасвим лежерно наишли на наше пушке, мислећи да смо већ одавно отперјали, ми запуцамо из све снаге, а када нам несташе метака, навалисмо леденим грудвама, пуштајући индијанске крике као на филму. Јесте, баш као на филму! Један прецизан погодак пронађе и професорово уво и то лево, моја грудва опали једну Снежану из IB6 право у вештачку трепавицу. После су једно два и по сата односили са бојишта мртве и рањене.

— Повлачите се, побеђени сте! — урлао је лажни Макартур држећи се за лево увце пуно леда, а ми смо одговарали да нема ни благог говора ни о каквом повлачењу, јер се осећамо боље него икада у животу и све што уз то фура, што и није било нетачно, јер је Бранчило, један фини момак из разреда отфурао до крчме „Чарапића брест“ и довукао пун сандук „Кока коле“, брдо сендвича са шунком и сиром, а о дуванима и да не говоримо. Било их је у огромним количинама.

Када су се сити исмејали, официри из посматрачког штаба, бришући још увек сузе, прекинуше операцију „Освајање Београда“, убацише се у цип и отфураше у правцу града, оставивши нашег маршала Неја да одваја пешака до своје куће. Лепо се видело како унапређење у резервног капетана лепрша према хоризонту и губи се, просто речено, у плавичастој измаглици! Ту почесмо да се грлимо и љубимо, да скачемо и да се „сликамо“ у снегу, да трпамо једни другима грудве за врат — који је то био провод!

После, док смо се враћали кроз шуму према родној нам вароши, малчице сам се, као, изватала са тим Бранчилом, али без везе — има само осамнаест година, а као што вам већ рекох, моји типови су тридесетогодишњаци, нарочито они већ ожењени) који обично кажу: „Драга Ана, да сам вас раније срео, било би све друкчије!“ Говно друкчије! Било би исто.

Београд тако никад није ослобођен од Немаца.

И да видите: то ме је на крају и укопало!

ГЛАВА XXIII

Мала Ана оптужена за саботажу операције

„Освајање Београда“, уместо да се брани или ангажује адвоката, отвара досје о Сулету са Ада. Закон о хлебу намазаном машићу и посутом алевом паприком и неки други веома важни закони о шантунгу и бомбардовању атома. Госн Сулетови погледи на братство и јединство и како су се догађаји нагло искомпликовали.

Н

есуђени капетан тужио ме наставничком савету школе. Тужи-баба

Јеца, за комадић меса, месо се кисели, баба се весели!

У тужби на преко тридесет страница густо куцаног текста, у којој се детаљно износе његове стручне квалификације, заслуге за народ и стратешке концепције а ла Клаузевиц, везане за ослобођење нашега главног града, стоји, између осталог, црно на бело, да сам“ ... изазвала побуну у јединици и тиме омела извршење датог задатка, доведши у потпитање, не само високи морал и углед који наша школа ужива како у земљи, тако и у иностранству, већ и бојеву готовост бораца и њихову спремност да се ухвате укоштац са далеко надмоћнијим противником. Питамо се „— стоји даље у тужби генерала Макнамаре —“ са којим је циљем изведена ова деструктивна акција? Ко стоји иза те, наоко невинне, ђачке шале, како неки желе да оквалификују ово дело против народа и државе? Не налазимо се по ко зна који пут, и у овом случају мрачне прсте једне од иностраних обавештајних служби извесних земаља, којима.. ни после више од четврт века не иде у прилог да се наш главни град ослободи од окупатора и квислинга — његових издајничких слугу?“ Укратко, генерал Омар Бредли ставља нашу школу пред претешку дилему: или он, или ја из ње! школа би, наравно, највише волела да једним ударцем укока Обе муве: нити је генерал Монтгомери омиљен код ђака нити ја код генералштаба! За почетак, уручују ми позив на роди- тељски састанак, оверен грозоморним штамбиљем школе. Црвеном оловком подвучена је три пута реч: НЕИЗОСТАВНО!

Али, шта да се ради? Матори неће ни да чује за било какав састанак!

— Да ти право кажем, Анчи — ескивира он читаву ствар — унесреће ме некако те афектације од родитеља! Не волим да се осећам као неко коме је главни циљ да продужије врсту! Како? Треба цело вече да слушам како је „она несташна, али страшно интелигентна“! Нервирају ме те оцвале и презреле особе, тамо у вашим клупама: ништа нису учинили у животу, па су све карте положили на своје наследнике. Као, они ће их извући из чабра једнога дана! Хоће, цврц!

Маман опет каже:

— Таман посла! Да идем тамо и да црвеним због тебе? Ма, не пада ми на памет!

Бакута, наравски, није употребљива. Само би ме укопала да се нешто појави на родитељском састанку, као дух Хамлетова оца. Шта сада ради? По цео боговетни дан чита фељтоне о Карађорђевићима и Обреновићима.

— Стално, бре, пишу да су краљеви били обичне барабе, а лепо се сећам принца Пола — каже — како ми је само пољубио руку на балу „Кола српских сестара“ 1923, на шта ја направих реверанс и, на његово питање: Па, како је лепотице? — одговорих: „Захваљујем благородно, Величанство!“ А сад, крунисане личности служе само да би подигле тираж новина!

Као и увек кад ми крене низбрдо — збрисала сам у стари „Чамац“. И кога тамо сретнем? Наравно, Сулета. Фарба палубу.

Пре него што пређем на бурне догађаје који су уследили неколико дана касније на чувеном родитељском састанку, где је, захваљујући мојој луцидности, госн Суле изигравао мог маторог, морам да се укратко задржим на портрету госн Сулета, једног од најзначајнијих мислилаца чувене филозофске школе код „Три грозда“.

Вероватно сте приметили да се Суле са Аде појављује још од почетка ове хронике у огромним количинама као личност од обостраног значаја. Поред мог маторог, наиме, то је човек који је у највећој могућој мери утицао на формирање моје младе личности. Укратко речено, он ме научио готово свим важнијим стварима потребним за сналажење у животу. Чему то, упитаћете сигурно?

Па, на пример (не могу одмах да се сетим, у томе је штос), узмимо само систем по коме можете да оцените типове када уфуравају у кафану, још с врата, мислим, још док не стигну да кажу ни бритва!

Суле је, наиме, разрадио научну теорију по којој сваки човек, сем ако није геније, кад улази у пуну кафану, мора да подигне руку у висини главе, или да се почеше по носу, или да поправи кравату, или да заглади косу, или прочачка увце. Суле тврди да је то „подсвесна одбрана од нелагодности пред погледима којима је слаба личност изложена“, и још каже да у вароши живе само две особе које то не чине, а то смо нас двоје! Ево, да се кладимо у шта год хоћете да ће експеримент успети! Први пут кад будете цоњали у некој кафани, посматрајте типове кад уфуравају кроз врата. Узмите, на пример, наоко неког крупног, значајног буџу: управо уводи пословне френдове у ресторан; види се — нафатиран ловијановићем, изишао тек од фризера — пуне му уши длачица и све што уз то фура, а у ствари шта? Ма не направи ни пет корака —цап! — рука му се сама подиже, као, фол, до косе; сакрива момак збуњеност!

Суле је радио на још неким важним теоријама, између којих су за мене најзначајније две: *Закон о хлебу намазаном машићу и посутом алевом паприком*, и *Закон о цигарети и чекању тролејбуса*.

Први Сулетов закон гласи: „Сваки комад леба намазан машћу и посут алевом паприком, када се испусти из руке, пада обавезно на намазану страну, ма у ком се положају пре тога држао у руци“.

Други Сулетов закон гласи:

„Ма колико се дуго чекао тролејбус на веома високој или на веома ниској температури, он неће доћи све док лице које га чека не запали најзад цигарету и повуче два дима. Потом наведени тролејбус истог часа стиже и наведеном лицу не остаје ништа друго сем да опсује и баци тек запаљену наведену цигарету“.

Што је најзанимљивије, Сулетови закони су савршено тачни, јер је до њих дошао најчистијим егзактним методама, после безброј изведених експеримената.

Узмимо само као пример Закон о постанку шантунга! Само је чиста људска злоба спречила Суленцета да не уфура у Академију наука. Кеве ми!

По Сулету, у Београду је пре рата живео неки Антун, коме је комшија пребио ногу из љубоморе. Пошто је био шантав, продавао је свилу на Славији. Звали су га шантави Антун. С временом, његова свила доби назив шантунг, што представља скраћеницу две претходне речи. А слово *г* које недостаје, упитаћете се ви? Слово *г* у овом случају ће непостојано *г*, јер, као што видите, не постоји па се због тога *готује*!

Не мање значајно место међу Сулетовим научним радовима заузима и Закон о бомбардовању атома и понашању погођених атомских честица и тим фазонима:

„Приликом бомбардовања атомског језгра, свака погођена честица осећа се погођено и мења се по погодбеном начину или кондиционалу:

БИО БИХ

БИО БИ

БИБЛИОФИЛ

БИЛИ БИСМО

БИЛИ БИСТЕ

БИБЛИЈА!“

Не би требало заобићи ни Закон о постанку свиле зване *органдин*, у коме Суленце са Аде тврди да је на неком свом путовању један Француз пронашао у Индији Махатму Гандија, још кад је овај био мали. Пошто је Ганди имао дивну, плаву косу, Француз га је, милујући по глави, назвао Ор Ганди! (Златни Ганди!) Спајањем ове две речи добили смо органдин! А слово *н* на крају, упитаћете се свакако? *Н* се нотује, и обратно!

Додамо ли свим овим научним радовима и неколико зрнаца мудрости, која су у међувремену постала толико популарна да су већ ушла у народ, па их често мешамо са изворним народним стваралаштвом (што такођер говори у прилог генијалности госн Сулета са Аде), добићемо приближну слику о овом слободном мислиоцу, тако неправедно заборављеном још за његовог живота и обратно! Мој матори и данас необично побожно цитира епохалну Суетову мисао из 1952: „Да је вода добра, не би у њој крекетале жабе, него људи!“, а приликом отварања сваке нове флаше „ружице“ у нашој кући обавезно се спомиње мој стари френд који је још 1947. године рекао:

„Да је вода добра, не би је вадили из плућа!“

Сулета сам упознала још као сасвим мала девојчица. Поправио ми је точкић што ми је спао са десне ролшуле на Тргу Маркса и Енгелса, и после ми купио дупли сладолед од ваниле и цитрона. После ми је често поклањао различите ствари, на пример, ону дивну књигу с много слика: Брем — Животињско царство!

— Научи је напамет, Анчи — казао је тада госн Суле. — Немаш појам с каквим ћеш се све животињама сретати у животу!

У то време становао је, као самац, у једној таванској гајби на Топчидерском брду, у кварту најлукузнијих београдских вила. Врт куће у којој је живео граничио се са вртом неког индијанског амбасадора. Делио их је, хоћу да кажем, само зид и ниво. Једаред, дођем тако да посетим Суленцета, а њега нема! Сиђем у башту да га сачекам: бакута му, наиме, послала по мени славско жито, кад чујем нешто пишти. Окренем се лево, окренем се десно и угледам госн Сулета, замаскираног у трави. У рукама му трофејни парабелум са пригушивачем.

— Шта радиш ту, Суле? — упитам, а он ми објасни да, око седмака у сумрак, преко зида прелећу амбасадорови фазани, па их он укокава у лету и тако се некако прехрањује.

После, док смо седели у његовој собици под самим кровним гредама, признао ми је да је у ствари савршено срећан, јер живи у складу са својим принципима.

— У ствари — казао је тада — још нисам постигао највиши степен усклађености са светом, али познајем једног који јесте! Тај чова живи, заиста, у складу са својим презименом — хоћу да кажем, остварио је највећу могућу хармонију! Светац! Презива се Коњовић — казао је — а син је коњичког официра из Коњица; станује на Коњарнику, храни се у кафани „Мањеж“, а кући се враћа увек преко Сењака, јер ради на хиподрому код Цареве ћуприје. Недељом га тамо увек можеш срести код падока. У укрштеним речима обавезно погађа најпре део коњске опреме са два слова (ам), пије искључиво коњак, а кад је под гасом, пева „Четир коња дебела прешла преко Бегеја..“ Обожава коњске бифтеке, летује на Бесној Кобили, где се читав дан са децом игра Труле кобиле. Када је у вароши, обично у бифеу, „Код коњаника“ и пије сок од шаргарепе, јер болује од коњуktivитиса! Срећан човек!

Суле се, представља као грађанин света, мада није сасвим случајно што је за своју резиденцију изабрао баш Београд, јер се такви генији рађају једино још на

Дорђолу, а Суле је чистокрвни Дорођолац. Ипак, веома лако могу да га замислим и на свим осталим тачкама кугле земаљске: у Гринич Вилицу, где никада нисам била, или у Булоњској шуми, где, за разлику од Гринич Вилица, такође нисам била!

За своје енциклопедијско образовање (Суленце са Аде то увек истиче с поносом), има да захвали, пре свега двома институцијама: кафани „Три грозда“ и свом учитељу, покојном Лулету, којег се увек сећа са сузама у очима.

— Е моја Анчи — имао је често обичај да каже бришући сузу у оку — то ти је био шмекер! штета што ниси стигла да поседиш за његовим столом! Ја сам нула према њему! Чиста нула.. . Зеро! Узми само то како смо ми у своје време ковали братство и јединство и збијали чврсто један уз другог столове у „Три грозда“! Догађало се понекад, разумеш ли, да саставимо и по осам столова! То је било време, а не као данас! Свако у свом сепареу! Сепаратисти једни!

— И како је само покојни Луленце, одапео! — почиње он по ко зна који пут причу о свом великом учитељу, убацујући један „штрц“ соде у ружицу. — Када га је она његова вештица, жена, избацила на улицу, а да није ни оволико понео са собом (џентлемен, велики џентлмен, Анчи), Луле ти је спавао у подруму двадесет и шест, Мутапова улица. Покривао ти се, Анчи, са две ангорске мачке, ето са чим се покривао! У фебруару, наравно, мачке крену у швалерацију, а он добије упалу плућа и умре! Такав један човек!

На том месту почињу гавне перипетије са Сулетовим учитељем. Његови ученици из „Три грозда“, а међу њих се убраја и мој матори, сакупљали су данима ловуцу за погреб прве класе и, таман када је некако сакупе, састану се да се договоре који ће погребни маршеви бити ин тонирани, какве ће венце да купе и ко ће шта да тркељише над отвореним гробом, као и све остало што уз то фура, док неко од њих обично (ја све нешто мислим да је то Суле, само што он неће да призна!) упита присутни одбор оће ли да попију по једну за покојникову душу — на шта, наравна ствар, сви пристану и лова за сахрану испари за тили час!

Најзад, после неколико недеља или нешто више, лова је била на талону. Хоћу да кажем, било је сакупљено толико ловуце да се није могла попиту из једног цуга. Али шта? Фалиле су још новчанице за укупно одело. Хоћи да кажем, одело за уклапавање. Ту Суле мазне нову новцуату тренерку из атлетског клуба где је некада био благајник. Свог френда, дакле, уфурају они у ту тренерку, с мотивацијом да се „покојник у последње време интензивно бавио спортом, то јест пливањем у формалину медицинског института“! Отпрате тако Лулета од вечног пребивалишта по најдубљем снегу, који се баш тог дана просипао као из вреће без дна.

Православни поп, наравски, тео човек да што брже отаља своју дужност, па је поизбацивао читава поглавља из јектанија или како се већ зове тај хит, штатијазнам, али, не лези враже — Суле са Аде је син свештеника и уз то бивши бас-баритон у хору цркве Светог Марка, па је лично натерао попу да отпева све и да не забушава кад су већ плунули толику лову за концерт. И таман када је полузамрзнути поп мислио да је читава ствар готова, френдови почеше да везу говоранице без краја и почетка!

Сећали су се, наравски, свих Лулетових гафова, изрека и случајева, а с њега пређоше и на остале френдове расуте по земљи и под земљом, па споменуше ту и чувеног момка, неког Дунђерског, о кога су се гребали још као клинци ...

— Тај Дунђерски се у своје време распадао од ловијановића — прича Суле са Аде — а имао је, на часну реч, Анчи, још пре оног рата половину читаве Војводине, да о другим покрајинама и не говоримо! Обожавао је, иначе, пивчугу, баш као и покојни Луле — прича Суленце — и то га је, Анчи, трошио равно из флаше, јер треба да знаш, Анчи, пивчуга најбоље тако прија! Дође он једанпут тако у сељачком перју у неку страшно отмену кафану у Пешти: једва га пусте унутра због блатњавих чизама! Седне лепо, момак Дунђерски, и наручи пивчугу. Шта би друго кад само то троши? Келнер донесе, али као од беде. А са другог стола момка Дунђерског шацују непрестано неки мађарони кицоши, и смишљају како да га заврну. То јест: Жарко чему да га зезну. Наруче шампањца, али нареду келнеришки да га хлади у сребрној канти пуној пива. Као, ето за шта се троши пивчуга у тако отменом локалу. Као, да покажу момку Дунђерском шта они мисле о његовој пивчуги, тек толико! И знаш ли шта је учинио момак Дунђерски? — прича ми Суле са Аде. — Наручи поново флашијановић пива, али нареди келнеру да му пивчугу охлади у кофи са шампањцем! Тек да им покаже шта мисли о њиховом шампањцу! Толико од момка Дунђерског!

Страшно ми се некако допада тај момак Дунђерски, лагала бих вас кад би вам казала да то није баш мој тип. Ама баш мој! Некако ми допада код њега, да вам право кажем, то што је доследан! Макар и у пивчуги, кад не може у главнијим стварима. Причао ми Суле са Аде, кеде ми!

— Најзад — прича Суленце — и последња говораница старом Лулету би откачена, па поворка крену ка излазу из православног гробља.

Сав у сузама, врло налик на Снешка Белића, Суле са Аде обратио се тада бираним речима попу:

— Извините, друже попе — упитао је он учтиво — је л' не смета што је друг покојник био католик?

ГЛАВА XXIV

У којој Ана и даље везе о госн Сулету, свом френду са Аде Циганлије, јер апсолутно није а Стању да се заустави чим крене са описивањем тог живог феномена, ма шта о тој ствари мислили они који воле жестоку радњу и повезане догађаје. Читалац овог поглавља, као награду за свој труд, сасвим бесплатно добија причу о чуварима Зокијевог стана.

— **Т**ако ти је то, моја Анчи — говорио је госн Суле — за мене нација, вера,

боја коже и лова уопште не одигравају када је у питању другарство!

Као илустрацију за ту тврдњу, навео је свог интимног френда, чистокрвног Турчина, Тотунбеј Фадил Зоглу, директног потомка команданта турског гарнизона у Битољу, према коме би требало да осећа најчишћу мржњу, с обзиром на петсто година малтретирања и те фазоне. Али шта? Тотунбеј Фадил Зоглу, којег је Суленце упознао на Калемегдану; где је дошао да се као туриста упозна с величином некадашње турске империје, допао му се већ на први поглед, па су пет минута касније постали богзна како на ти и све што уз то фура.

Суле тврди да се Тотунбеј Фадил Зоглу начисто расплакао од среће што му се најзад пружила прилика да упозна најчистокрвнијег Србина, и то још са Дорћола, о коме гаји најлепше мишљење.

— Толико сам желео да се упознам макар с једним представником вашег храброг народа, о коме сам толико слушао од свог оца и деде! — казао је тада Тотунбеј Фадил Зоглу, који је, и против правила Курана, пристао да мазне литар и по ружице са Суленцетом, наравно, на свој рачун!

Казао је још да је много слушао о Србима и да им се одувек дивио, само никако не може да схвати зашто су кроз читаву своју историју били тако свирепи према јадним Турцима; то јест, зашто су их набијали на колац и одсецали им главе, што Тотунбеј Фадил Зоглу сматра сасвим примитивним, јер јако боли!

Сада је дошао ред на Суленцета да се запањи и да од збуњености, савршено без икаквог разлога, узвикне:

— Перите зубе авионима ЈАТ-а!

Турчин му се онда заклео у кеву да чак и турска деца то знају, јер све лепо стоји описано у читанкама за први разред!

Ту је Сулету најзад пукао филм пред очима! „То је, значи, та историја!“ — помислио је, рекавши ми после насамо:

— Испада, значи, Анчи — казао је — да они уче исте фазоне као и ми, само обратно! Е, да знаш, то ме је потпуно шокирало! Моје класично образовање испало је, дакле труба, а сврха свега тога на крају испада да је то: да се сви некако осећају као да су у праву! Е, па не могу, драга Анчи, сви бити у праву! У томе и јесте фазон! Ту нема никакве логике! Чак и деца пристају да изигравају лопове док се играју жандара и лопова, је ли тако? А читави народи би свакако морали да буду мало паметнији од своје деце!

Суле је те вечери био тако потресен изненадним открићем да се од запрепашћења укокао и пробудио тек сутрадан ујутро, и то где — у фотељи код бербера. Како је тамо стигао ни сам не зна! Углавном, брица га је по завршетку бријања потапшао по образу, пробудио и запитао: „Мало алкохола?“ — на што суленце са Аде одговори као из топа:

— Море, какав алкохол на празан стомак! Дај ми киселу воду!

Не могу а да вам не истркељишем и случај Зокијевог стана, који су једнога лета храбро чували госн Суле и мој матори лично!

Прича о смелим чуварима Зокијевог стана

Имамо ми неког френда, зове се Зоран, али га зовемо Зоки. Е, па тај Зоки, један ужасно расејан тип, прочита у новинама да лопови лети обијају станчуге и мажњавају све што стигну, у огромним количинама. Тако, пре него што пође на летовање, Зоки лепо остави кључеве моме матором, као да обилази кућу с времена на време и да залива цвеће. О ветрењу да се и не говори! Али пошто Зоки, као и читава остала варош, добро зна какав је мој матори месечар кад су у питању практичне ствари, он лепо остави кључеве и госн Сулету да и он, као, обилази стан. Рачуна човек: оба типа су страшно брбљива, па кад један заборави да оде, сетиће се ваљда онај други! Тако он лепо отпутује на море, миран да не може бити мирнији. Дође ми да пукнем од смеха када само помислим на коме је оставио кућу!

.

Мој матори почне онако из зезања, да обилази увече Зокијеву гајбу. Одмах му буде, као, нешто сумњиво — кад год дође да залије цвеће — види да је управо заливено! Мислим, чак и он то примети, а то дословно значи да тераса плива у води. Али познајем ја њега: у таквим случајевима он обично помисли да је падала киша док

је стваралачки књавао после ручка, и читава ствар дође му чисто нормална. Хеј, заборавила сам да вам кажем — мој матори иначе уопште не разликује кризантеме од слатког купуса. Толико! Успут, матори примећује још једну сумњиву ствар: све је мање пића у Зокијевом бифеу. У реду, он попије пет-шест чашица ТАЦИКСАДВИНСОВХОЗТРЕСТА, али сутрадан изгледа као да се флашијановић ближи дну. Уплаши се Човек да ће бити пронађен, па долије мало воде. То исто учини и Суле са Аде тако да ТАЦИКСАДВИНСОВХОЗТРЕСТ поче стварно брзо да губи на квалитету. Једноставно, што је лето више одмицало, његов високи нивеау (у флашама!) бивао је све нижи и нижи!

И најзад, једне тихе августовске вечери, матори крене да залива споља цвеће, а изнутра себе. А Зокијева кућа је она врста старих станова са два улаза, мислим, за госте и за послугу, јер је прављена у време кад су људи још могли да пронађу кућне помоћнице. Уђе он тако на главни улаз, а баш у том тренутку Суленце уфура на она друга помоћна врата. Суленце се налазио у тами, јер су ролетне биле спуштене.

Матори зачује као неки сумњив шум и скемба се иза једне фотеље. Суле такође. И ту почне хичкоковско зезање и шуљање њих двојице кроз Зокијеве собе. Траже један другог, а бога моле да се не нађу, јер што онда да раде?

Најзад, матори завитла у Сулетовом правцу кинеску вазу због које би Зоки убио и рођену кеву, толико је обожава. Суле са Аде баци према матором иза фотеље телефон, и то онај стилски што у Италији кошта триста иљада лира! Матори, не буди лењ, звизне у правцу лопова најлепшу стону лампу из Вршца — музејско ремек-дело, а Суле заузврат гурне према фотељи диван на точковима. И тај вам четворосед, наравски, промаши мога маторог и отпутује право кроз кристална врата у стаклену витрину с фигурама из Мурана.

Матором не остане ништа друго сем телевизора у боји...

И када је све било побацано што је могло да се одлепи од патоса, њих двојица изађу иза заклона да битку заврше голим рукама. Утврде тада да се познају и да су чак најбољи френдови! Ту се изгрле и изљубе на мртво име, а зачују се и два тупа ударца о паркет — то им је попадало камење са срца! Оду до Зокијевог бифеа да се поврате од страха са по једним ТАЦИКСАДВИНСОВХОЗТРЕСТОМ.

Замислите какви су то професионалци: поразбијали су све живо сем флаша, које су за њих двојицу права светиња!

Ето, то би укратко био портрет Сулета са Аде! Је ли вам сад јасније који је то шмекер?

Поред свих својих талената и преко осамдесет четири заната којима се бавио у свом педесетогодишњем животу, Суле, иначе, на питање шта је по занимању, одговара лапидарно да је станар!

Чудно, зар не? На такво занимање сигурно још нисте наишли? Али, Суле са Аде је на своју једнособну гајбу чекао пуних двадесет и седам година, мада је рођени

Београђанин; мислим, толико је обијао прагове различитих општина, писао молбе, кумио, богорадио и, уопште — свашта; да је најбоље године свога живота стуцао на ту гајбу од двадесет и три квадратна метра. И ако га данас упитате чиме се бави, он ће вам одговорити сасвим једноставно: „Станујем!“

О, боже, зар се и то може?

Успут, наравно није стигао ништа да реализује, мислим, пријави, од свих својих епохалних открића. Ово је први пут да неко бележи његове фундаменталне мисли и идеје. Неки тврде да је Суле са Аде, у ствари, мало као пошандрцао од силног чекања на своју гајбу, што су, могу слободно да кажем, најподлије инсинуације, или како се то већ зове!

Не пада ми на памет да поверујем у те лажи, јер како бих онда могла поверити Сулету веома одговорну дужност да оде на родитељски састанак и изиграва тамо мог рођеног оца?

Скувала сам га на брзака. „Зашто да не?“ — помислих. Онако декоративно просед, ћопав на дешњака, у којој видјакни и са лицем чистог научника, он је као створен да одглуми мог маторог, којег тамо у школи ионако никада нису видели.

Суле, наравно, пристаје: пошто воли да држи говоранције, а нема Често прилику да на гомилу искупи више од три френда, један родитељски састанак представља идеалну прилику за мрцварење. Поставља само једно суштинско питање:

„А сме ли тамо да се пуши?“

Када га убедим да сме, и последња препрека је отклоњена!

Тога чувеног дана, тачно у деветнаест часова по средњеевропском времену, напуних Сулету џепове цигаретама и шибицама, па га одведох пред своју школу. Показала сам му врата и обећала да ћу све време док буде унутра држати палчеве. Суле се закашља:

— Не брини, дете! Све ће да буде како треба! рече, затим ишчезе у оном храму просвете и културе.

Читаву причу измонтирала сам накнадно маказама и лепком на основу најразличитијих сведочења оних што нису пропустили прилику да ми ствар детаљно објасне. Толико детаљно, оћу да кажем, да се најмање двеста следећих година нећу смети да појављујем у свом разреду!

Према поузданим очевицима, госн Суле је најпре слушао неко време шта се тркељише, а онда је, после краћег књавања у клупи, изашао за катедру, пославши пре тога моју разредну по бокал воде.

И још је казао:

— Ово ће дуже потрајати, да знате: немој неко да ми збрише!

Ту је лично закључао врата мога бившег разреда и прешао на свој величанствени говор. Шта је најпре казао?

Казао је:

ГЛАВА XXV

— Без гурања, молим! — узвикнуо је аутор ове хронике, писане искључиво за забаву читаоцима, пре него што је прешао на прекуцавање аутентичних бележака једне Ане. Захваљујући овој девојчици, Суле са Аде упада- наглавачке у све уџбенике о беседницима и беседништву, док писац заувек испада из такозване озбиљне књижевности.

осподине амбасадоре, даме и господо, другови и другарице, госпођо

професор, драги гости и остала поштена интелигенцијо! Заиста је увредљиво да се један део интелигенције назива поштенем, а за други део да се претпоставља како је непоштен пре него што је ишта учинио што би се косило са позитивним законима ове слобде земље, али о томе други пут! Драга моја господо и драге моје даме, ја вечерас међу вама не видим ни једног сељака, ни једног рибара, виноградача нити ковача поштених, жуљевитих руку! Да не говоримо о представницима Градске чистоће! Много сте ми нешто фини, даме и господо! Видим лепо сте ми одевени, а уверио сам се да умете и лепо да се изражавате: свака друга реч — страна! што се тиче Пљуга: све сами „кентови“ и „мали Боре“ (мисли сигурно на „Малборо“!), нигде ни једне „дравуљине“! Богами, ваша деца имају успеле родитеље! Све сте здипили што је требало да се ћапи. И шта сад, даме и господо! Видим, према излагању ове младе даме (ту Суле галантно љуби руку разредној), према излагању, кажем, које није хтело да повреди ваш родитељски понос, да не кажем сујету, да су вам деца чисти кретени! (Комешање у разреду). Шта они овде уче, даме и господо? О старом Њутну коме је јабука пала на главу, о оном, како се оно зваше, који је тврдио да се земља окреће, о оном плејбоју — Архимеду, који није излазио из каде — а шта се дешава, даме и господо? Американци бацају у старо гвожђе авион који још није ни полетио, даме и господо, јер је већ застарео и не вреди! Ваша деца, дакле, касне! Ваша деца не прате науку! Не познају њена најновија открића! Како мисле да уфурају у живот, даме и господо, кад не познају ни неке од елементарних научних законитости? Како се понашају погођене честице атома приликом бомбардовања атомског језгра? Погођено, него како? Од чега је настао шантунг? Како је постао органдин? Шта се дешава с хлебом намазаним машићу и посутим алевом паприком кад испадне из руке? На коју страну пада, даме и господо, на коју страну? То се ми питамо! Али нека, сви су они О. К. — та ваша деца, кажете, сви осим моје Ане ... то јест, моје рођене ћерке? Она је, значи, бунтовник? Њу су, дакле, оцинкарили? Лепо су почели, богами, тастери једни, лепо, нема шта! Добро ће да прођу у животу! Погледајте мало боље Анчи — моје рођено дете! Почела је да зарађује већ у трећој години. И то на певање у „Три грозда“! Гости су јој давали по банку, само да престане! После је продавала школске књиге,

шетала отменије кучиће, писала новинама, састављала мале огласе... Хоћу да кажем, даме и господо, она се већ од малих ногу припремала да зарађује сама за живот, то јест за жвакероне и те фазоне! Јесте, о ловијановићу је реч! Шта? Најпре гимназија, па онда факултет, па војска или удаја! А како? Почеће да зарађују у тридесетој? Ви врло добро знате, даме и господо, да деца америчких милионера продају новине у осмој години, а воде самосталне послове у петнаестој! Па, ваљда милионери имају више лове од вас, мамлази једни чиновнички под платом! И сада наша Анчи — бунтовник! Систем: крстарица на „Аурора“, шта ли? Побуна вешаних? У реду. Али, питамо се ми, шта значе ти ваши пишљиви критеријуми? Стварате од деце штребере! А ти мали...

(Ту се Суле обратио неком Кокану, представнику нашег одељења на том високом скупу.)

— А ти, мали, бриши напоље и тапкај карте за биоскоп да бар неко од тебе види неку Вајду! Рано си ми нешто, *tu son*, почео с конференцијама! (Пауза — Кокан напушта разред, а госн Суле поново закључава за њим врата.) Јер, шта, драге даме и драга господо? Познато је да су сви генијалци били, као по правилу, најгори ђаци! Узмите само мој случај па ћете доћи до најважније тачке целог проблема! Зашто нам је Ана разбацана? Док сам улазио овамо, видео сам ваше наследнике: богами, нема шта, елегантна деца! Питам се само одакле вам толика лова за њихово перје? То се питам! Па, јесте ли ви нормални? Како ће се одевати кад сами почну да шљакају, а навикли на тај нивеау? На часну реч, они ће убијати свет по улицама, кажем вам, само да се дочепају новог модела ципелишки за пролеће! Ево, узмите као пример моју виндјакну! Знате ли колико сам је платио 1947.? (Суле са Аде скида виндјакарац и показује га аудиторијуму.) Две банке! А већ сам тада био свој човек, што се каже! И још је као нова, ево, погледајте добро! А на вашој деци, лепо сам видео, ништа испод сто комада! Па ви сад видите! Јесте ли милионери? Нисте. Чули сте свакако за покојног Луку Ђеловића, који остави онолике зграде отачеству и Београдском универзитету, нека му је лака земља! (Суле се побожно крсти пред запањеним скупом.) шта је радио покојни Лука Ђеловић? Јео празан пасуљ без меса за господина! — и пио кафу без шећера, јер је била јефтинија доле у „Бристолу“. Ако ми не верујете, питајте било кога пензионисаног келнера који је шљакао у „Бристолу“, у Карађорђевој, па ћете Видети шта ће да вам каже! А ваши наследници траже само виски! О. К. Доћи ће време када ће вас шљагирати, запамтите добро шта вам кажем! Па, њихов недељни депарац већ сада је већи од плате ове несрећнице овде! (Великим гестом, Суле показује на моју разредну). Како онда да је слушају? И због Чег да се угледају на оне несрећнике, песнике, што су као коректори цркавали по подрумима београдске штампарије од туберкулозе, кад им је рођени град крцат парфемима и икебанама? Ако им не будете давали трансфузије лове сваког дана, почеће да уковавају трафиканте за пакло филтеришки. Ави — шта ви радите за то време? Буљите у своје телевизор. Пазите само да вам се не покваре — нећете имати шта да причате међу собом, а од рођеног сина мислићете да је инкасант за струју, кад га једанпут изненада видите у својој трпезарији. Само ви лепо књавајте, па после, преко празника, путујте у Темишвар и тамо изигравајте странце, са својим колима која још нисте ни отплатили! Живите на креду! Бавите се политиком, а рођена кућа вам се распада! Срамота! Хоћете ли да знате какав је мој поглед на те ствари? Нећете? Баш ме брига — кључ је код мене! Ко оће да слуша, оће, ко неће, нека преспава овај одломак!

Дакле, што се мене лично тиче, сам себи плаћам пљуге, шприцере и нафту за чамац! То да знате. Новине читам искључиво пре него што њима потпалим роштиљ. И то само стрипове, читуље и метеоролошки извештај ... Да куцнем у дрво! (Суле куца три пута у дрво, а затим, из заборавности, виче „напред“, али нико не улази јер су врата разреда још увек закључана.) што се мене тиче, даме и господо, ја бих увек живео овако као што сад живим, ма која река да је у питању: Сава, Сена, Нева или Нил! Ту се затим поставља и питање, како ви то зовете, националне припадности? Е, па ту вам код мене ствари стоје овако: кад случајно видим неку фину цуру како седи у парку и чита књигу, на пример, или било шта, није важно; али, када је видим како лепо седи и чита, па кад тој цури приђе неки задригли манијак са масном косом и у карираним панталонама и почне да је напада, ја му аутоматски опаљујем свој чувени аперкат познат на Ади Циганлији као „Скок тигрове шапе“, а да га пре тога уопште не питам која је нација срећна што га има у својим редовима (за трамвај). Због зашто? Због зато што обожавам цуре које седе саме у парку и читају књиге, а мрзим из дубине душе задригле манијаке у карираним панталонама! Е, па сад ви можете да кажете да сам ја за аристократију духа, а ја вам истог часа уваљујем мој резон: што буде више света сличног мени, народ ће бити квалитетнији, капирате? Неки левак рече, не знам више ко, да „човек почиње тек изнад барона, па навише!“ Ја бих радије казао да се испод Хемингвеја налазе све сами мамлази, орангутани и битанге, и да је то моја једина подела света! Јесам ли био јасан или да пређем на чврге? Хајде, ти из друге клупе што спаваш —прозвао је госн Суле једног уснулог родитеља. — Понови слободним речима шта сам казао? Не знаш? Спаваш, је ли? А кад будем после пропитивао, биће: „Болео ме зуб!“ --- Дакле, даме и господо, долази нам једна нова генерација која не трпи фолиранте! — викнуо је изненада Суле. Ста? И они ће остарети као и ми? Ко је то рекао? Нико? Добро. Наравно да ће да остаре, али они ће, даме и господо, живети као што треба да се живи: неговаће бебе, правити штрудлу од јабука, возати скије по води и шта ти ја све знам —казао је Суле прорачунски — а неће непрестано масирати Сироти народ усрећитељним решењима као што су нас масирали целога живота! И могу да вам кажем да ће та деца о којој је реч бити сигурно пристojнија и од мене и вас који седите овде, у овим клупама ... Јер, шта смо ми учинили са нашим најближим, милим и драгим? Ено, на калемегданским клупама липсавају нам старци као стари. слонови! Не смеју да се врате кући пре шест! Забраниле им снаје! Имају примање. Служе цин-тоник! (Ако Суле ишта презире на свету, то је свакако цин-тоник; не може једноставно да га види очима!) Јако смо дарежљиви према својим старцима; даме и господо! Сав свој хуманизам трошимо на њихове седе главе. Тако, на пример, ветерани из првог рата, што их је мање, добијају све више повластица. Они данас могу да уђу у било коју радњу па да добију попуст кад купују федере за растезање; глисере, боксерске рукавице; грамофонске плоче, козметикуи спортска кола! Чујем да је у припреми и закон који ће учесницима балканских ратова обезбедити већ кроз годину-две, бесплатне улазнице за играчке, попуст за клизалиште на Ташмајдану, свакоме по две бесплатне вожње на рингишпилу у „Луна парку“ и широку лепезу других олакшица! Шта сте урадили са својим ћалцима и кевама? Пошто сте ми веома практични — казао им је тада Суле у лице — ви већ знате како да их корисно употребите. Знам ја вас добро! Уколико их не стрпате у неки поправни дом за старце, где им је тако лепо (Чујем тако неки дан у трамвају: „Нису сами, имају с ким да разговарају, а станују у слатким малим собицама, све по осморо, све чисто! Баш смо пре две године били код тате и он нам се хвалио колико му је тамо лепо!“), уколико им, дакле, тако не улепшате последње дане и

једним потезом уокате две муве, ем ослободите шпајз у коме су јадници спавали, ем уштедите лову за неки нови пакет услуга, користите их још и за чување својих наследника док не поодрасту, а онда марш напоље, стара цукело!

Богами, ја вам се дивим! — казао је још Суле са Аде. Како само постижете све то? Резервисали сте карте за најважније премијере, резервисали сте столове по најскупљим локалима, резервисали сте авионске карте за незнамтинијагде, телетину код месара, први ред трибина, резервисали сте чак и парцелу на Новом гробљу и намештења и намештаљке сте већ резервисали за своју децу — чекају на њих! Једино сте заборавили да се осигурате од разних протува, које ће и вас и ваше наследнике поизбацити са свих места на које сте опалили РЕЗЕРВЕ! Не, не! Богами, освојили сте Београд! То је факат. Куд ви прођете, ту трава не расте! Гледам вас како се сваке суботе и недеље венчавате по вароши, и како вам свадбе тутње улицама ... Трубите ли — трубите! Шта вам ко може? Казне плаћате на лицу места. Уместо да вас поједе град, ви поједосте њега! Од општине сте направили сеоске вашаре: фале вам још само рингишпили и стрељане па да ствар буде потпуна! Нема шта, свадбе су вам максималне! И, што је најважније, нисте се ни ту зауставили. Нисте стали код армуника и дефова. Отишли сте много даље од оних кафанчина поред железничке станице које сте прве упознали кад сте дофурали у Београд. Данас се већ, богами, жените и удајете по клубовима из којих, за ту прилику, поизбацују књижевнике! Не бих се нимало запањо да ваша деца почну да славе свадбе у свечаној сали Српске академије наука! Богами, не бих! Па, ви то можете, брате, да платите, зашто да не? Па, ви можете да купите ђутуре све те јадне академике, заједно са њиховим животним делом! Ви: аутолакирери, сервисери, подмазивачи, предузимачи, тапетари, спољнотрговинци, вулканизери, икебанаши, мунђароши и тркељатори — вама говорим! Када бих при руци имао нешто чашу ружице, подигао би је у ваше здравље; овако ћу само са водом! Докле, наздрављам вама, нашој новој олигархији и вашим девизним рачунима — наздрављам вашем тајном злату у Швајцарској и јавном у горњој вилици, вашим парцелама поред Дунава, вашим шумама, вашим барокним квакама, вашим саунама у којима се знојите, уместо у радионицама, и вашим слатким кафаницама поред дрмова; наздрављам вашим колекцијама слика, вашем вискију до кога сте стигли путујући чак и од ракије „брље“, вашим енглеским травњацима, вама који не знате ни речи енглеског, вашим пластичним фонтанама, каминима и холандским лустерима, библиотекама без књига, клавирима без икога ко би на њима умео да свира — наздрављам вама, освајачима ове вароши, вама, господо подмазивачи и лакирери: кад једнога дана одапнете, бар ћете имати шта да понесете на онај свет! Благо вама! —И на крају, драге моје даме и драга моја господо — казао је Суле — долазимо до оног инкриминисаног случаја када је мала Анчи покварила једну једину ствар од милион ствари које сте резервисали и испланирали — победу у бици за Београд! Шта се десило? Резервисали сте за своје наследнике чак и улоге хероја, а малој Анчи сте уваљали да изиграва швабе! Али шта се догађа? Мала Анчи не би била то што јесте када би пристала на вашу малоумну поделу света. Она се буну и ваши резервисани хероји — цап у чабар! И кад је тумбе окренула вашу РЕЗЕРВЕ-поделу света, оне њене мазе из разреда наравски да су се укењале од превелике слободе! Јер, шта, драге даме и драга господо? Ви сте већ своју децу испонавикивали да затичу на свим местима под капом небеском вечну таблицу са бројем стола који им припада! Па су се деца утроњала кад је стара Анчи ... шта? Каква ћерка? Запањо се госн Суле. — Откуд мени Анчи, ћерка? Па она ми је френд са Аде! знам је кад је била оволицка... И,

уосталом, као да је то важно ко је коме ћале, а ко кева? Све су то наша деца, је л' тако? Па су вам се деца, кажем, начисто укењала кад је мала Анчи села за већ ререзервисани сто на коме је стајала већ резервисана победа на тањиру, а таблицу једноставно бацила кроз прозор. И, шта — сутрадан је оцинкарили! Казали да је она све закувала! А ви сад видите шта ћете?

— Ја одох!

Према изјавама очевидаца, Суле је пришао прозору, отворио га и изговорио своју опроштајну поруку:

У срцу сам те закључао,

Не можеш изаћи,

Кључ сам изгубио,

Не могу га наћи!

Затим је, заједно с кључем у џепу, искочио кроз прозор (наш разред је у сутерену), јер је приметио да су се родитељи већ одлучили да га бију.

— Ћао, и не нагињите се кроз прозор! — викнуо је закључаном разреду са травњака. — Напољу је свеже! (Нормална ствар, опалили су ме укором наставничког већа са последњом опоменом пред искључење, па сам остатак школовања провела тихо као бубамара, носећи смерно нулић из владања првог реда.

ГЛАВА XXVI

Ако пажљиво одвојите лево уво, драги читаоче, чућете како према овом најкраћем поглављу у хроници звижди брзи воз, носећи малој Ани њеног Мишелина који се враћа из војске. Чекајући на перону број шест железничке станице у Београду, Ана шапуће свом мачору Чарлију последњи монолог ове књиге, писане само за забаву читаоцима. Искључиво право на прештампавање Бележака једне Ане, осим писца, задржава још и „Њујорк Тајмс“, „Distributed By King Features Syndicate“ и Институт за изучавање феномена Ане — Лондон, Carnaby Street 167,

К

ад зрело размислим, Чарли, све сам их надиграла и наџивела! Пази

само: и Наполеона; јер шта му вреде све оне Свете Јелене и ти фазони, и Александра Македонског, и Фјодора Шаљапина — ко сад пева све оне опере у којима је био главни, и где је оно силно цвеће које је исподобијао: и њега сам Чарли, и њега сам! Где је сада Луј ХИВ, Чарли, где је: и њега сам, Чарли, и њега сам! И шта му сад вреде сви они стилови, Чарли, шта му сада вреде кад је мртав мртвијацат, Чарли, шта то све вреди старом Лујики XIV кад се ја данас осећам као Луј Четрнаест по!

И све оне друге смо наџивели, Чарли, што их више нема, а њихово дело, као, живи! Сви би они, да могу, радо променили своје дело које живи, само да буду мало као ја, то јест живи! Чарли, И њих сам, и њих! И погледај само данас славну Брижит Бардо, Чарли: шта она има од свега тога кад је толико старија од мене? шта јој вреде сви они филмови, све оне љубави, Чарли, кад сам сада ја на реду, Чарли, а она стари и не може то да спречи, јер ту не помаже апотека, за ту болест нема лека! Млађа сам од тетке Брижитке, Чарли, ево погледај, нигде ни једне боре на врату, зуби ми се беле, танка сам као жилет, богами, кожа ми ружичаста, Чарли, ево, погледај ако ми не верујеш, а тетка Брижитка мора да фура са тамним наочарима за сунце, да јој се не би видели подочњаци! О! Чарли, и те како би она доплатила разлику у годинама, Чарли, кад би то било могуће, али и њу смо, Чарли, и њу смо! И шта им сад вреде сви они дворци, сви они сликари што су им фарбали таванице, сви они секретари што су им окретали листове да потпишу, сви они што су плазили језик да они залепе марку на писмо, сви они интервјуи, шофери, вртлари и дадиље, колекције слика; што им вреде њихове приватне плаже: остали су без њих јер нису могли да их понесу тамо са собом; сада се неко други тражи по плажи, и боде испод воде, и гања око пања и све, јер шта им сада вреде све пратње и све телохранитељи, мотоциклисти испред аутомобила, обезбеђење — од чега. О! Чарли? Па од те ствари још нико није успео да се обезбеди! Све сам их надиграла и наџивела: имам осамнаест година и, ако чак сутра одапнем, Чарли, ако већ сутра, опет сам их наџивела, ута-та, ута-та! И опет неће моћи никада да

ме стигну и да ми викну „шуга“! Ни Грета Гарбо са својом ловом, ни Марлена Дитрих — шта им вреди? — ни Ава Гарднер више никад неће моћи да ме стигне, ни Елизабет Тејлор, ни она јер је већ ионако бака, а усто има и криве ноге, ни енглеска краљица Викторија, ни руска Катрина, ни мадам Помпадур, ни Естер Вилијамс, ни Золио Кири, ни Грејс Кели, Чарли, ни она, јер и њу смо Чарли и њу, ни стара Перл Бак, ни Дафне ди Мори, ни Џејн Остен, ни сестре Бронте; јер и Шарлоту смо, Чарли, а и Емили смо, Чарли, и њу, и њу, ни Симон де Бувоар, ни Марија Домбровска, ни Гертруда Стејн, ни Агата Кристи, ни Франзоас Саган, ни она, и њу смо, Чарли, и њу — ни једна од њих не може више да ме стигне, јер блебећем после свих тих уважених дама, лезбоса и гнаваторки, сифражеткиња и масерки, ни једна од њих, (знам то, Чарли), због зато јер су се ствари баш тако некако наместили да сам потпуно без разлога срећна, јер је данас у три по подне престао да ме боли зуб, јер доњам на перону број шест и чекам свог Мишелина који већ тутњи из даљине, а с њим се завршава овај мој роман, а почиње неки други, нов новцијат, још неразрезан!

И ево, Чарли, пази сад, Чарли: после свих ратова, победа и пораза, предаја кључева, земљотреса, поплава, куга и колера, ватромета, крунисања, изгубљених и добијених тамо некаквих битака, освајања овог или онога, одвајања људске ноге по месецу и месечини, после дизања и спуштања застава, кукњаве и џумбуса, топовских салви и интонирања државних химни, после свега тога, Чарли, ја прилазим човеку са колицима и кажем, Чарли, кажем после свега што се догодило пре мене, кажем:

— Молим вас један ђеверак ати да буде реш!

Хеј, нисам ти то причала!

